श्रीगणेशाय नमः॥ श्रीसरस्वत्यै नमः॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः॥

गणनाथसरस्वतीरविशुक्रबृहस्पतीन्॥ पंचैतान् संस्मरेन्नित्यं वेदवाणीं प्रवर्तयेत्॥ अथानुवाकसूत्रम्॥ इषेत्त्वैका, वसोः पवित्रंतिस्रोऽग्नेव्रतपते सप्त, पवित्रेस्थो द्वे, शर्म्मासितिस्रो, धृष्टिरसिशर्म्मासिद्विकौ, देवस्यत्त्वा तिस्रो, देवस्यत्त्वा पंच, प्रत्युष्टꣳरक्षस्तिस्रो, दशैकत्रिꣳशत्॥ हरिःॐ॥ इषेत्त्वा॥

इषेत्त्वोर्ज्जेत्त्वावायवस्त्थदेवोवः सविताप्प्रार्प्पयतुश्रेष्ठतमाय

सं. १

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

संहि.

॥ १ ॥ कर्म्मणऽआप्प्यायद्ध्वमग्घ्न्याऽइन्द्रायभागम्प्रजावतीरनमीवा पू. अ.
ऽअयक्ष्मामावस्तेनऽईशतमाघशंᳫँसोद्ध्रुवाऽअस्मिन्गोपतौ
स्यातबह्वीर्य्यजमानस्यपशून्पाहि ॥ १ ॥ [१-१] वसोः
पवित्रम् ॥ वसोःपवित्रमसिद्यौरसिपृथिव्यसिमातरिश्वनो
घर्म्मोसिविश्वधाऽअसि ॥ परमेणधाम्नादृᳫँहस्वमाह्वार्म्माते
यज्ञपतिर्ह्वार्षीत् ॥ २ ॥ वसोःपवित्रम् ॥ वसोःपवित्रमसि ॥ १ ॥
शतधारंवसोःपवित्रमसिसहस्रधारम् ॥ देवस्त्वासवितापुनातु ८०

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

व्वसोः पवित्त्रेणशतधारेणसुप्प्वाकामधुक्षः ॥ ३ ॥ साव्विश्श्वा
युः ॥ साव्विश्श्वायुःसाव्विश्श्वकर्म्मासाव्विश्श्वधायाः ॥ इन्द्रस्य
त्त्वाभागꣳसोमेनातनच्मिव्विष्णोहव्यꣳरक्ष ॥ ४ ॥ [३-२]
अग्ग्नेव्व्रतपते । व्व्रतञ्चरिष्ष्यामितच्छकेयन्तन्मेराद्ध्यताम् ॥ इद
महमनृतात्त्सत्त्यमुपैमि ॥ ५ ॥ कस्त्त्वा ॥ सुनक्क्तिसत्त्वायुनक्क्तिक
स्म्मैत्त्वायुनक्क्तितस्म्मैत्त्वायुनक्क्ति ॥ कर्म्मणेवांव्वेषायवाम् ॥ ६ ॥
प्रत्त्युष्ठꣳरक्षः ॥ प्रत्त्युष्ठꣳरक्षःप्रत्त्युष्ठाऽअरातयोनिष्टप्तꣳरक्षो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

निष्टप्ताऽअरातयः ॥ उर्व्वन्तरिक्षमन्न्वेमि ॥ ७ ॥ धूरसि ॥ धूर्व
सिधूर्व्वधूर्व्वन्तन्धूर्व्वतँय्योस्म्मान्धूर्व्वतितन्धूर्व्वयंव्वयन्धूर्व्वामः ॥
देवानामसिव्वह्नितमह्ँसस्निन्तमम्पप्प्रितमञ्जुष्टतमन्देवहूतमम्
॥ ८ ॥ अन्हुतमसि । हविर्द्धानन्दृ६हस्वमाह्वार्म्मातेयज्ञपति
र्ह्वार्षीत् ॥ व्विष्ण्णुस्त्वाक्रमतामुरुव्वातायापहतह्ँरक्षोयच्छन्ता
म्पञ्च ॥ ९ ॥ देवस्यत्त्वा । सवितुःप्प्रसवेश्विनोर्ब्बाहुब्भ्यां ॥ २ ॥
म्पूष्ण्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ अग्नयेजुष्टङ्गृह्णाम्म्यग्नीषोमाब्भ्या

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऽसुर्ष्टङ्गृह्णामि ॥ १० ॥ भुतायंत्त्वा ॥ भुतायंत्त्वानारांतयेस्स्वर
भिविक्ख्येषन्द्दृंहन्तान्दुर्य्याँःपृथिव्यामुर्वन्तरिक्षमन्वेमि
पृथिव्यास्त्वानाभौसादयाम्म्यदित्त्याऽउपस्त्थेग्नेहव्यंरक्ष
॥ ११ ॥ [७-३] पवित्त्रेस्त्थऽ ॥ पवित्त्रेस्त्थोव्वैष्णव्यौ
सवितुर्व्वःप्प्रसवऽउत्त्पुनाम्म्यच्छिद्रेणपवित्त्रेणसूर्य्यस्यरश्मिम्म
भिः ॥ देवीरापोऽअग्ग्रेगुवोऽअग्ग्रेपुवोग्ग्रऽइममद्ययज्ञन्न
यताग्ग्रेयज्ञपतिंसुधातुंय्यज्ञपतिन्देवयुवम् ॥ १२ ॥ युष्म्मा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ २ ॥ इन्द्रं ॥ सुष्म्माऽइन्द्रोवृणीतवृत्रतूर्य्येसुयामिन्द्रंमवृणीध्वं
वृत्रतूर्य्येप्प्रोक्षितास्त्थ ॥ अग्ग्नयेत्त्वाजुष्टम्प्प्रोक्षाम्म्यग्ग्नीषोमा
ब्भ्यान्त्वाजुष्टम्प्प्रोक्षामि ॥ दैव्यायकर्म्मणेशुन्धद्ध्वन्देवयज्ज्या
यैयद्वोशुद्धाःपराजग्घ्नुरिदंव्वस्तच्छुन्धामि ॥ १२ ॥ [२-४]
शर्म्मासि ॥ शर्म्मास्यवधूतꣳरक्षोवधूताऽअरातयोदित्त्यास्त्व
गसिप्प्रतित्त्वादितिर्व्वेत्तु ॥ अद्रिरसिव्वानस्प्पत्त्योग्रावासिपृथु ॥ ३ ॥
बुध्नःप्प्रतित्त्वादित्त्यास्त्वग्ग्वेत्तु ॥ १४ ॥ अग्ग्नेस्तनूः ॥ अग्ग्ने

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्तनूरसिवाचोविसर्ज्जनन्देववीतयेत्त्वागृह्णामिबृहद्ग्रावासिवान
स्प्पत्त्यश्श्सऽइदन्देवेब्भ्योहविश्शमीष्ष्वसुशमिशमीष्ष्व॥ हवि
ष्कृदेहिहविष्कृदेहि ॥ १५ ॥ कुक्कुटोसि ॥ कुक्कुटोसिमधु
जिह्वऽइषमूर्ज्जमावदत्त्वयावयꣳसङ्घातꣳसङ्घातञ्जेष्ष्मवर्षवृद्ध
मसिप्प्रतित्त्वावर्षवृद्धंवेत्तुपरापूतꣳरक्षꣳपरापूताऽअरातयोप
हतꣳरक्षोवायुर्वोविविनक्तुदेवोवꣳसविताहिरण्ण्यपाणिꣳप्प्रति
गृब्भ्णात्त्वच्छिद्द्रेणपाणिना ॥ १६ ॥ [३-५] धृष्टिरसि ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ ४ ॥ धृष्टिरस्यपाग्नेऽअग्निमामादंञ्जहिनिष्क्रव्यादꣳसेधादेवयजं
वह ॥ ध्रुवमसिपृथिवीन्दृꣳहब्रह्मवनित्त्वाक्षत्त्रवनिसजातव
न्न्युपदधामिभ्रातृव्यस्यव्वधाय ॥ १७ ॥ अग्नेब्रह्म । गृभ्णी
ष्वधरुणमस्यन्तरिक्षन्दृꣳहब्रह्मवनित्त्वाक्षत्त्रवनिसजातवन्न्यु
पदधामिभ्रातृव्यस्यव्वधाय ॥ धर्त्रमसिदिवन्दृꣳहब्रह्मवनि
त्त्वाक्षत्त्रवनिसजातवन्न्युपदधामिभ्रातृव्यस्यव्वधाय ॥ विश्वा ॥ ४ ॥
भ्यस्त्वाशाभ्यऽउपदधामिचितस्त्थोर्द्ध्वचितोभृगूणामङ्गिर

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सान्तर्पसातप्प्यच्छम् ॥१८॥ [२-६] शम्मींसि॥ शम्मांस्यवंधूतह्
रक्षोवंधूताऽअरांतयोदिंत्त्यास्त्वगांसिप्प्रतित्त्वादिंतिर्व्वेत्तु ॥ धिष
णांसिपर्व्वतीप्प्रतित्त्वादिंत्त्यास्त्वग्ग्वेत्तुदिवस्कंम्भनीरंसिधिष
णांसिपार्व्वतेयीप्प्रतिंत्त्वापर्व्वतीर्व्वेत्तुधान्न्यमसि ॥ १९ ॥ धान्न्य
मसि । धिनुहिदेवान्प्राणायंत्त्वोदानायंत्त्वाव्यानायंत्त्वा ॥
दीर्ग्घामनुप्प्रसिंतिमायुंषेधान्देवोवंः सविताहिरंण्ण्यपाणिः
प्प्रतिंगृब्भ्णात्त्वच्छिद्द्रेणपाणिनाचक्षुंषेत्त्वामहीनाम्पयोंसि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥५॥ ॥२०॥[२-७] देवस्यत्त्वा ॥ सवितुश्प्प्रसवेश्विनोर्ब्बाहुब्भ्यां
म्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ संव्वपामिसमापऽओषधीभिःसमोष
धयोरसेन ॥ सꣳरेवतीर्ज्जगतीभिःपृच्यन्ताꣳसम्मधुमतीर्म्म
धुमतीभिःपृच्यन्ताम् ॥ २१ ॥ जनयत्त्यैत्त्वा ॥ जनयत्त्यै
त्त्वासँय्यौमीदमग्नेरिदमग्नीषोमयोरिषेत्त्वाघर्म्मोसिविश्वा
युरुरुप्प्रथाऽउरुप्प्रथस्वोरुतेयज्ञपतिःप्प्रथतामग्निष्टेत्त्वचम्मा ॥५॥
हिꣳसीद्देवस्त्वासविताश्श्रपयतुवर्षिष्ठेधिनाके॥२२॥ माभेः॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

माभेर्म्मासंविक्क्थाऽअतमेरुर्य्यज्ञोतमेरुर्य्यजमानस्यप्प्रजाभू
यात्त्रितायत्त्वाद्द्वितायत्त्वैकतायत्त्वा ॥२३॥[३-८]देवस्यत्त्वा।
सवितुःप्प्रसवेश्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्ष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ आददेद्ध्व
रकृतन्देवेब्भ्यऽइन्द्रस्यबाहुरसिदक्षिणःसहस्रभृष्टिःशततेजा
व्वायुरसितिग्ग्मतेजाद्द्विषतोव्वधः ॥२४॥ पृथिविदेवयजनि॥ पृ
थिविदेवयजन्न्योषद्ध्यास्तेमूलम्माहिᳬसिषंव्व्रजङ्गच्छगोष्ठानंव्व
र्षतुतेद्द्यौर्ब्बधानदेवसवितःपरमस्याम्पृथिव्व्याᳬशतेनपाशैर्य्यो ८१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्म्मान्द्वेष्टियञ्चव्वयन्द्विष्म्मस्तमतोमामौक् ॥२५॥ अपाररुम् ॥
अपाररुम्पृथिव्यैदेवयजंनाद्वध्यासंव्व्रजङ्गच्छगोष्ठानंव्वर्षतुतेद्यौ
र्व्वधानदेवसवितᳲपरमस्याम्पृथिव्याᳫंशतेनपाशैर्य्योस्म्मान्द्वे
ष्टियञ्चव्वयन्द्विष्म्मस्तमतोमामौक् ॥ अररोदिवम्मापप्तोद्र
प्प्सस्तेद्याम्मास्कन्व्रजङ्गच्छगोष्ठानंव्वर्षतुतेद्यौर्व्वधानदेवसवि
तᳲपरमस्याम्पृथिव्याᳫंशतेनपाशैर्य्योस्म्मान्द्वेष्टियञ्चव्वयन्द्वि
ष्म्मस्तमतोमामौक् ॥२६॥ गायत्रेणत्त्वा ॥ गायत्रेणंत्त्वाच्छ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्द्दंसापरिंगृह्णामिस्त्रैष्टुंभेनत्त्वाच्छन्दंसापरिंगृह्णामिजागतेन
त्त्वाच्छन्दंसापरिंगृह्णामि ॥ सुक्ष्माचासिंशिवाचासिस्योनाचा
सिसुषदाचास्युर्ज्जस्वतीचासिपयंस्वतीच ॥ २७ ॥ पुराक्रूरस्य।
विसृपोंविरप्श्शिन्नुदादायंपृथिवीञ्जीवदानुम॥ यामैरंयँश्चन्द्रमं
सिस्वधाभिस्तामुधीरासोऽअनुदिश्श्यंयजन्ते॥ प्रोक्षणीरासाद
यद्विषतोवधोसि ॥२८॥ [५-९] प्रत्त्युंष्टुंठरक्षंः॥ प्रत्त्युंष्टुंठरक्षः
प्प्रत्त्युंष्टाऽअरातयोनिष्टंप्तठरक्षोनिष्टंप्ताऽअरातयः॥ अनिशि

सं. २

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तोसिसपत्नक्षिद्वाजिनन्त्वावाजेध्यायैसम्मार्ज्मि॥प्रत्त्युष्टꣳर
क्षꣳप्रत्त्युष्टाऽअरातयोनिष्टप्तꣳरक्षोनिष्टप्ताऽअरातयः॥अनि
शितासिसपत्नक्षिद्वाजिनीन्त्वावाजेध्यायैसम्मार्ज्मि॥२९॥
अदित्त्यैरास्नासिविष्णोर्वेष्[1]योस्यूर्ज्जेत्त्वादब्धेनत्त्वाचक्षुषावप
श्श्यामि॥अग्नेर्ज्जिह्वासिसुहूर्देवेब्भ्योधाम्म्नेधाम्म्नेमेभवयजुषे
यजुषे॥३०॥सवितुस्त्वा।प्रसवऽउत्पुनाम्म्यच्छिद्रेणपवित्रे

१ वेष्योसि इति काण्वानां पाठः। तत्संहिताभाष्ये छांदसः षकारादेश इति सायणाचार्योक्तिः। माध्यंदिनीयानां तु वेष्योसि इति पाठः। अत्र उवटमहीधरादिभाष्यकारैः षकारादेशस्यानुक्तेः।

णसूर्य्यस्यरश्मिभिः ॥ सवितुर्व्वःप्प्रसवऽउत्त्पुनाम्म्यच्छिद्रे
णपवित्त्रेणसूर्य्यस्यरश्मिभिः ॥ तेजोसिशुक्क्रमस्यमृतमसि
धामनामासिप्प्रियन्देवानामनाधृष्टन्देवयजनमसि ॥ ३१ ॥
[३-१०] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां प्रथमोध्यायः ॥ १ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः । अनुवाकसूत्रम् ॥ कृष्णोसिषड, म्नेवाज
जित्तिस्रो, मयीद, मग्नीषोमयोः पंचका, वग्नेदब्धायोचतस्त्रः,
संवर्चसापंचा, म्नयेकव्यवाहनायषट् सप्तचतुस्त्रिंशत् ॥ हरिः
ॐ ॥ कृष्णोसि ॥ कृष्णोस्याखरेष्ठोग्नयेत्त्वाजुष्टम्प्रोक्षामिवे
दिरसि बर्हिषेत्त्वाजुष्टाम्प्रोक्षामिबर्हिरसिस्रुग्भ्यस्त्वाजुष्टम्प्रो
क्षाम्म्यदित्त्यैव्युन्दनम् ॥ १ ॥ अदित्त्यैव्युनन्दनमसिविष्णो
स्तुपोस्यूर्णम्म्रदसन्त्वास्तृणामिस्वासुस्त्थान्देवेभ्योभुवपतये
स्वाहाभुवनपतयेस्वाहाभूतानाम्पतयेस्वाहा ॥२॥ गन्धर्वस्त्वा ।
विश्वावसुःपरिदधातुविश्वस्यारिष्ट्यैयजमानस्यपरिधिरस्यग्नि
रिडऽईडितः ॥ इन्द्रस्यबाहुरसिदक्षिणोविश्वस्यारिष्ट्यैयजमान

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्यपरिधिरंस्यग्निरिडऽईडितः ॥ मित्रावरुणौत्त्वोत्तरतःपरिध
त्तान्ध्रुवेणधर्म्मणाविश्वस्यारिष्ट्यैयजमानस्यपरिधिरंस्यग्निरि
डऽईडितः॥ ३ ॥ वीतिहोत्रन्त्वा । कवेद्युमन्तꣳसमिधीमहि॥
अग्नेबृहन्तमध्वरे ॥ ४ ॥ समिदसि ॥ समिदसिसूर्य्यस्त्वापुर
स्तात्पातुकस्याश्चिदभिशस्त्यै ॥ सवितुर्बाहूस्थऽऊर्णम्म्रद
सन्त्वास्तृणामिस्वासस्थन्देवेभ्यऽआत्त्वावसवोरुद्राऽआदि
त्याःसदन्तु॥५॥ घृताच्यसि। जुहूर्नाम्नासेदम्प्रियेणधाम्ना

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

संहि. प्प्रियꣳसदुऽआसीदघृताच्यँस्युपभृन्नाम्नासेदम्प्प्रियेणधाम्ना पू. अ.
॥ १ ॥ प्प्रियꣳसदुऽआसीदघृताच्यँसिध्रुवानाम्नासेदम्प्प्रियेणधाम्ना
प्प्रियꣳसदुऽआसीदप्प्रियेणधाम्नाप्प्रियꣳसदुऽआसीद ॥ ध्रुवा
ऽअसदन्नृतस्ययोनौताव्विष्णोपाहिपाहियज्ञम्पाहियज्ञपतिंपा
हिमाँय्यज्ञन्यम् ॥ ६ ॥ [६-१] अग्ग्नेव्वाजजित् ॥ अग्ग्नेव्वाज
जिद्वाजन्त्वासरिष्ष्यन्तंव्वाजजितꣳसम्मार्ज्मि ॥ नमोदेवे ॥ १ ॥
भ्यः स्वधापितृभ्यः सुयमेमेभूयास्तमस्कन्नमद्य ॥ ७ ॥ अस्क १५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्नमुद्य।देवेभ्युऽआज्युᳬसम्भ्रियासुमङ्घ्रिणाव्विष्णोमात्त्वाव
क्क्रमिषंव्वसुमतीमग्ग्नेतेच्छायामुपस्त्थेषंव्विष्णोस्त्थानमसीतऽ
इन्द्रोव्वीर्य्यमकृणोदूर्द्ध्वोद्ध्वरऽआस्त्थात्॥८॥ अग्ग्नेव्वेः॥ अग्ग्ने
व्वेर्होत्रंव्वेर्द्दूत्त्यमवतान्त्वान्द्यावापृथिवीऽअवत्त्वन्द्यावापृथिवी
स्विष्टकृद्देवेभ्युऽइन्द्रऽआज्ज्येनहविषाभूत्स्वाहासञ्ज्योतिषा
ज्योतिः॥९॥ [३-२] मयीदम्॥ मयीदमिन्द्रऽइन्द्रियन्दधा
त्त्वस्म्मान्न्रायोमघवानःसचन्ताम्॥ अस्म्माकᳬसन्त्वाशिषः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सत्त्यानः सन्त्वाशिषऽउपहूतापृथिवीमातोपमाम्पृथिवी मा
ताह्वयतामग्निराग्नीद्ध्रात्त्स्वाहा॥१०॥उपहूतोद्यौः॥ उपहूतो
द्यौष्पितोपमान्द्यौष्पिताह्वयतामग्निराग्नीद्ध्रात्त्स्वाहा॥ देव
स्यत्त्वासवितुःप्प्रसवेश्विनोर्बाहुब्भ्याम्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥
प्रतिगृह्णाम्म्यग्नेष्ट्वास्येनप्प्राश्नामि॥११॥ एतन्ते। देवसवित
र्य्यज्ञम्प्राहुर्बृहस्प्पतयेब्रह्मणे॥ तेनयज्ञमवतेनयज्ञपतिन्तेन ॥१०॥
मामव॥१२॥ मनोजूतिः॥ मनोजूतिर्ज्जुषतामाज्ज्यस्स्यबृहस्प्प

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तिर्य्युज्ञमिमन्तंनोत्त्वरिष्ठँख्युज्ञꣳसमिमन्दंधातु॥ विश्वेदेवास
ऽइहमांदयन्तामो॥ ॐम्प्रतिष्ठ ॥१३॥ एषाते॥ एषातेऽअग्नेस
मित्तयाव्वर्द्धँस्वचाचंप्प्यायस्व॥ व्वर्द्धिषीमहिंचव्वयमाचंप्प्यासि
षीमहि ॥ अग्नेव्वाजजिद्वाजंन्त्वाससृवाꣳसंव्वाजजितꣳसम्मा
र्ज्जिम॥१४॥[५-३] अग्नीषोमयोरुज्जितिम्॥ अग्नीषोमयोरु
ज्जितिमनूज्जेषंव्वाजंस्यमाप्प्रसवेनप्प्रोहामि॥अग्नीषोमौतमपनु
दताँय्योस्म्मान्द्वेष्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मोव्वाजंस्यैनम्प्रसवेनापोहा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मि ॥ इन्द्राग्न्योरुज्जितिमनूज्जेषंव्वाजंस्यमाप्रसवेनप्पोहामि ॥ पू॰ अ॰
इन्द्राग्नीतमपंनुदताँब्योस्म्मान्द्वेष्टियञ्चव्वयन्द्विष्म्मोव्वाजंस्यै
नम्प्रसवेनापोहामि ॥ १५ ॥ व्वसुंभ्यस्त्वा । रुद्रेभ्यंस्त्वादि
त्येभ्यंस्त्वासञ्जांनाथान्द्यावापृथिवीमित्त्रावरुणौत्त्वावृष्ट्यां
वताम् ॥ व्यन्तुव्वयोक्तक्ष्रिहांणामरुताम्पृषंतीर्गच्छव्वशापृश्निं
र्भूत्त्वादिवंङ्गच्छततोनोव्वृष्टिमावंह ॥ चक्षुष्पाऽअंग्नेसिचक्षु ॥ ११ ॥
र्म्मेपाहि ॥ १६ ॥ यम्पंरिधिम् ॥ यम्पंरिधिम्पर्य्यधंत्थाऽअग्नेदेव

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पणिभिर्ग्गुह्यमानः॥ तन्तऽएतमनुजोषम्भराम्म्येषनेत्त्वदपचे
तयाताऽअग्ग्नेःप्प्रियम्पाथोपीतम् ॥ १७॥ सꣳस्रवभागास्त्थे
षाबृहन्तःप्प्रस्तरेष्ठाःपरिधेयाश्चदेवाः ॥ इमांव्वाचमभिविश्वे
गृणन्तऽआसद्यास्म्मिन्ब्बर्हिषिमादयध्वꣳस्वाहाव्वाट् ॥ १८ ॥
घृताचीस्त्थः ॥ घृताचीस्त्थोधुर्य्यौपातꣳसुम्म्नेस्त्थःसुम्म्नेमा
धत्तम् ॥ यज्ञनमश्चतऽउपचयज्ञस्यशिवेसन्तिष्ठस्वस्विष्टेमेस १०१
न्तिष्ठस्व ॥१९॥[५-४]अग्ग्नेदब्धायो ॥ शीतमपाहिमादिद्योः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

पाहिप्प्रसित्त्यैपाहिदुरिष्ष्ट्यैपाहिदुरद्द्मन्न्याऽअविषन्नंःपितुङ्कृ
णुसुषदायोनौस्वाहाव्वाडग्ग्नयेसंव्वेशपतयेस्वाहासरस्वत्त्यैयशो
भगिन्न्यैस्वाहा ॥ २० ॥ व्वेदोसि ॥ व्वेदोसियेनत्त्वन्देवव्वेददेवे
भ्भ्योव्वेदोभवस्तेनमह्यंव्वेदोभूयाः ॥ देवागातुविदोगातुंव्वित्त्वा
गातुमित ॥ मनसस्प्पतऽइमन्देवयज्ञᳪँ स्वाहाव्वातेधाः ॥२१॥
सम्बर्हिः ॥ सम्बर्हिरङ्क्ताᳪँ हविषाघृतेनसमादित्त्यैर्व्वसुभिःसम्म ॥१२॥
रुद्भिः ॥ समिन्द्रोव्विश्श्वदेवेभिरङ्क्तान्दिव्व्यन्नभोगच्छतुयत्स्वाहा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ २२ ॥ कस्त्त्वां ॥ कस्त्त्वाव्विमुंञ्चतिसत्त्वाव्विमुंञ्चतिकस्म्मै
त्त्वाव्विमुंञ्चतितस्म्मैत्त्वाव्विमुंञ्चति ॥ पोषांयरक्षंसाम्भागोसि
॥ २३ ॥ [४] संव्वर्च्चंसा ॥ संव्वर्च्चंसापयंसासन्तनूभिरगंन्म
हिमनंसासꣳशिवेनं ॥ त्वंष्ट्टांसुदत्त्रोव्विदंधातुरायोनुंमार्ष्टुतन्न्वो
यद्विलिंष्ट्टम् ॥२४॥ दिविव्विष्ण्णुं÷ ॥ दिविव्विष्ण्णुर्व्यंक्रꣳस्तजा
गंतेनच्छन्दंसाततोनिर्ब्भंक्त्तोयोस्म्मान्द्वेष्ट्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मो

१ संव्वर्चसा । अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यनेन रकारात्परस्य वकारस्य द्वित्वम् । २ त्वष्टा । अत्र ऊष्मान्तस्थापरश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२-सू.) इत्यनेन टकारस्य द्वित्वम् । एवं दिवि विष्णुः । द्विष्मः । योऽस्मान् । इत्येतादृशेषु बोध्यम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्तरिक्षेव्विष्णुर्व्यक्रᳪस्तत्रैष्टुभेनच्छन्दसाततोनिर्भक्तोयो
स्म्मान्द्वेष्ट्टियञ्चव्वयन्द्विष्म्मःपृथिव्यांव्विष्णुर्व्यक्रᳪस्तगाय
त्त्रेणच्छन्दसाततोनिर्भक्तोयोस्म्मान्द्वेष्ट्टियञ्चव्वयन्द्विष्म्मो
स्म्मादन्नादस्यैप्प्रतिष्ठायाऽअगन्म्मस्वःसञ्ज्योतिषाभूम ॥२५॥
स्वयम्भूरसि ॥ स्वयम्भूरसिश्श्रेष्ठोरश्मिर्व्वर्च्चोदाऽअसिव्वर्च्चोमे
देहि ॥ सूर्य्यस्यावृतमन्वावर्त्ते ॥ २६ ॥ अग्ग्नेगृहपते । सुगृ
हपतिस्त्वयाग्ग्नेहङ्गृहपतिनाभूयासᳪ सुगृहपतिस्त्वम्मयाग्ग्ने

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

गृहपतिनाभूयाꣳ॥ अस्त्थूरिणौगार्हपत्त्यानिसन्तुशतꣳहिमाꣳ
सूर्य्यस्यावृतमन्न्वावर्त्ते ॥ २७ ॥ अग्ग्नेव्व्रतपते । व्व्रतमचारिष
न्तदशकन्तन्म्मैराधीदमहँय्यऽएवास्म्मिसोस्म्मि ॥ २८ ॥
[५] अग्ग्नयेकव्व्यवाहनाय । स्वाहासोमायपितृमतेस्वाहा ॥
अपहताऽअसुरारक्षाꣳसिव्वेदिषदः ॥ २९ ॥ येरूपाणि ।
प्प्रतिमुञ्चमानाऽअसुराꣳसन्तःस्वधयाचरन्ति ॥ परापुरोनि
पुरोयेभरन्त्यग्निष्टाँल्लोकात्प्प्रणुदात्त्यस्म्मात् ॥ ३० ॥ अत्र

१०५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पितरः ॥ अत्रपितरोमादयध्वँय्यथाभागमावृषायध्वम् ॥
संहि. अमीमदन्तपितरोयथाभागमावृषायिषत ॥ ३१ ॥ नमोवः पू. अ.
॥ १४ ॥ पितरोरसायनमोवःपितरःशोषायनमोवःपितरोजीवायनमो ॥ २ ॥
वःपितरःस्वधायैनमोवःपितरोघोरायनमोवःपितरोमन्यवेन
मोवःपितरःपितरोनमोवोगृहान्नःपितरोदत्तसतोवःपितरोदे
ष्मैतद्वःपितरोवासऽआधत्त॥३२॥आधत्त।पितरोगर्ब्भङ्कुमा-
रम्पुष्करस्त्रजम्॥यथेहपुरुषोसत्॥३३॥ऊर्ज्जंव्वहन्तीः॥
ऊर्ज्जंव्वहन्तीरमृतङ्घृतम्पयःकीलालम्परिस्रुतम्।स्वधास्त्थतर्प्पयत ॥ १४ ॥ १०५
मेपितॄन्॥३४॥[६] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांद्वितीयोऽध्यायः॥२॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवा
कसूत्रम् । समिधाग्निं, भूर्भुवःस्वश्चतुष्का, वह्निर्ज्योतिर्द्वे, उपप्र
यन्तोऽअध्वरꣳषड्विꣳशतिः, भूर्भुवःस्वश्चतस्रो,गृहामातिस्रः,
प्रघासिनोहवामहे पञ्च, पूर्णादर्विद्वे,ऽअक्षन्नमीमदन्तषडे, षते १०७

१ ऊर्ज्जम् । अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) रेफहकाराभ्यां परं व्यञ्जनं द्विरुच्यते । तेन रकारात्परस्य जकारस्य द्विर्भावः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सप्त, दश ॥ १० ॥ त्रिषष्टिः ॥ ६३ ॥ हरिः ॐ ॥ समिधा
ग्निम् ॥ समिधाग्निन्दुवस्यतघृतैर्बोधयतातिथिम् ॥ आस्मिन्
हुव्याजुहोतन ॥ १ ॥ सुसंमिद्धायशोचिषे । घृतन्तीव्रञ्जुहोतन ॥
अग्नयेजातवेदसे ॥ २ ॥ तन्त्वा । समिद्भिरङ्गिरोघृतेनवर्द्ध
यामसि ॥ बृहच्छोचायविष्ठ्य ॥ ३ ॥ उपत्त्वा । ग्नेहविष्मतीर्घृ
ताचीर्य्यन्तुहर्य्यत ॥ जुषस्वसमिधोमम ॥ ४ ॥ [४-१] भूर्भुवः ॥ ॥ १५ ॥

१ घृतैर्बोधयता । अत्र परं तु रेफहकाराभ्याम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यनेन रकारात्परस्य धकारव्यञ्जनस्य द्वित्वम् । २ सुसमिद्धाय । अत्र भाविन्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सुकारात्परस्य सकारस्य षकारे प्राप्ते अनुसन्वनोतु बृहस्पतिसुतस्सुसमिद्धाय० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ क.) इत्यनेन सकारस्य प्रकृतिभावः न षत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

भूर्भुवस्स्वर्द्यौरिवभूम्नापृथिवीवंवरिम्म्णा॥ तस्यास्त्तेपृथिविदे
वयजनिपृष्ठेग्निमन्नादमन्नाद्यायादधे॥५॥ आयम्॥ आयङ्गौः
पृश्निरक्क्रमीदसदन्मातरम्पुरः॥ पितरञ्चप्प्रयन्त्स्वः॥ ६॥
अन्तश्चरति। रोचनास्यप्प्राणादपानती॥ व्यख्यन्महिषोदि
वम्॥७॥ त्रिᳪशद्धाम॥ त्रिᳪशद्धामव्विराजतिवाक्पतङ्गायधी
यते॥ प्रतिवस्त्तोरहद्द्युभिः॥८॥[४-२] अग्निर्ज्योतिः॥ अ

१ वाक्पतिः । अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम्, तत्र पूर्वः ककारो द्विरुक्तिजः पकारः संयोगः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥१६॥ ग्निर्ज्ज्योतिर्ज्ज्योतिरग्निःस्वाहासूर्य्योज्ज्योतिर्ज्ज्योतिःसूर्य्यः ॥ ३ ॥
स्वाहा॥ अग्निर्व्वर्च्चोज्ज्योतिर्व्वर्च्चःस्वाहासूर्य्योव्वर्च्चोज्ज्योतिर्व्वर्च्चः
स्वाहा ॥ ज्योतिःसूर्य्यःसूर्य्योज्ज्योतिःस्वाहा ॥ ९ ॥ सजूर्द्दे
वेन। सवित्रासजूरात्र्येन्द्रवत्या ॥ जुषाणोऽअग्निर्व्वेतुस्वाहा॥
सजूर्द्देवेनसवित्रासजूरुषसेन्द्रवत्या॥ जुषाणःसूर्य्योव्वेतुस्वाहा
॥ १० ॥ [२-३] उपप्प्रयन्तोऽअद्ध्वरम् ॥ उपप्प्रयन्तोऽअद्ध्वर ॥१६॥

१ उपप्रयन्तोऽअध्वरम् अत्र एदोत्त्यां पूर्वमकारः (शु. य. प्रा. ४ अ. ६१ सू.) इत्यनेन सर्वत्र पूर्वरूपे प्राप्ते प्रकृतिभाव ऋक्षु (शु. य. प्रा. ४ अ. ८१ सू.) इत्यनेन गाहमानादिभिः सूत्रैरभिहितेभ्योऽन्यत्र ऋक्षु प्रकृतिभावविधानसामर्थ्यान्न पूर्वरूपम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म्मन्त्रंवोचेमाग्नये ॥ आरेऽअस्म्मेचंशृण्ण्वते ॥ ११ ॥ अग्निर्म्मूर्द्धा । दिवःककुत्त्पतिः पृथिव्याऽअयम् ॥ अपाᳬरेताᳬसि
जिन्वति ॥ १२ ॥ उभावाम् ॥ उभावामिन्द्राग्नीऽआहुवध्ध्या
ऽउभाराधंसᳬसहमादुयध्ध्यै ॥ उभादातारांविषाᳬरयीणामुभा
वाजस्यसातयेंहुवेवाम् ॥ १३ ॥ अयन्ते ॥ अयन्तेयोनिर्ऋत्त्वि
योयतोंजातोऽअरोचथाः ॥ तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथानोवर्द्धया

१ दिवःककुत्पतिः । अत्र दिवोऽककुत्पृथिव्योः (शु. य. प्रा. ३ अ. २४ सू.) इत्यनेन अककुत्पृथिव्योर्विसर्जनीयस्य सकारविधानाभावात् सकारः ककुत्परत्वात् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

संहि. रयिम् ॥ १४॥ अयमिह । प्प्रथमोधायिधातृभिर्होतायजिष्ठो पू. अ.
॥ १७॥ ऽअद्ध्वरेष्ष्वीड्यः ॥ यमप्नवानोभृगवोविरुरुचुर्वनेषुचित्रंवि ॥ ३ ॥
भ्वंविशेविशे ॥ १५॥ अस्यप्प्रत्नाम् ॥ अस्यप्रत्नामनुद्युतꣳ
शुक्रन्दुदुह्रेऽअह्रयः ॥ पयः सहस्रसामृषिम् ॥ १६ ॥ तनूपाऽ
अग्नेसितन्न्वम्मेपाह्यायुर्दाऽअग्नेस्यायुर्म्मेदेहिवर्च्चोदाऽअग्ने
सिवर्च्चोमेदेहि ॥ अग्नेयन्मेतन्न्वाऽऊनन्तन्मऽआपृण ॥ १७॥ ॥१७॥
११२
इन्धानास्त्वा । शतꣳहिमाद्युमन्तꣳसमिधीमहि ॥ वयस्वन्तो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्वयस्कृतꣳसहस्वन्तꣳसहस्कृतम् ॥ अग्ग्नेसपत्कदम्भनमदब्धा
सोऽअदाभ्यम् ॥ चित्रावसोस्वस्तितेपारमशीय ॥ १८ ॥
सन्त्वम् ॥ सन्त्वमग्ग्नेसूर्य्यस्यवर्च्चसागथाꣳसमृषीणाꣳस्तुते
न ॥ सम्प्रियेणधाम्नासमहमायुषासंव्वर्च्चसासम्प्रजयासꣳराय
स्पोषेणग्ग्मिषीय ॥ १९ ॥ अन्धस्स्थ ॥ अन्धस्स्थान्धोवो
भक्षीयमहस्स्थमहोवोभक्षीयोर्ज्जस्स्थोर्ज्जंवोभक्षीयरायस्पोषं

१ अन्धसःस्थ इतिपदे शरपरसवर्णम्भुदि शाकटायनः (३ अ. ९ क.) इत्यनेन शरपरेषु सुसंज्ञकेषु परेषु विसर्गस्य परसवर्णं भवति तने सकारे सुदि परसवर्णं प्राप्तं परन्तु जिपरे सुदि तु खुबक्सुदि जिपरे (३ अ. १३ क.) इत्यनेन स्वे जिपरे सुदि सति विसर्गस्य लोपः। तत्र ऊष्माऽन्तस्थाऽन्यस्पर्शाः (४ अ. १०२ क.) इत्यनेन द्वित्वे पश्च षत्वे कारणम् इति ॥

स्त्थरायस्पोषंवोभक्षीय ॥ २० ॥ रेवतीरमद्ध्वम् ॥ रेवतीरम
॥१८॥ द्ध्वमस्मिन्न्योनावस्मिन्न्गोष्ट्ठेस्मिँल्लोकेस्मिन्न्क्षये ॥ इहैव ॥३॥
स्त्तमापगात ॥ २१ ॥ सꣳहितासि । विश्वरूप्प्यूर्ज्जामाविश
गौपत्त्येन ॥ उपत्त्वाग्ग्नेदिवेदिवेदोषावस्त्तर्द्धियाव्वयम् ॥ नमोभ
रन्तऽएमसि ॥ २२ ॥ राजन्तमद्ध्वराणाम् ॥ राजन्तमद्ध्वराणाङ्गो
पामृतस्स्यदीदिविम् ॥ वर्द्धमानꣳस्वेदमे ॥ २३ ॥ सनः ॥ सनः ॥१८॥
पितेवसूनवेग्ग्नेसूपायनोभव ॥ सचस्वानःस्वस्त्तये ॥ २४ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अग्नेत्त्वम् ॥ अग्नेत्त्वन्नोऽअन्तमऽउतत्त्राताशिवोभवावरूथ्यः ॥ वसुरग्निर्वसुश्श्रवाऽअच्छानक्षिद्युमत्तमꣳरयिन्दाः ॥ २५ ॥ तन्त्वा ॥ तन्त्वाशोचिष्ठदीदिवꣳसुम्नायनूनमीमहे सखिभ्यः ॥ [1]सनोबोधिश्रुधीहवम्[2]उरुष्याणोऽअघायतस्समस्मात् ॥ २६ ॥ इडऽएहि ॥ [3]इडेऽएह्यदितऽएहिकाम्म्याऽएत ॥

१ सः नो बोधिः । अत्र स्यच्छन्दसि च (शु. य. प्रा. २ अ. १६ सू.) इत्यनेन सः इति पदस्य विसर्जनीयस्य लोपे सनोबोधिः इति सिध्यति । २ उरुष्याणः । अत्र उरुष्यानः इति पदम् । अत्र निपण्णावरथवाहणमिन्न० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन नकारस्य णकारे, स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन षस्य द्वित्वम् । ३ इडेएहि इतिपदम् । अत्र सन्ध्यक्षरमयवायावम् (शु. य. प्रा. ४-अ-४७ सू.) इत्यनेन इडे इति एकारस्य अयादेशे यवयोः पदान्तयोः स्वरमध्ये लोपः (४ अ. १२५ सू.) इत्यनेन यकारस्य लोपे पुनः स्वरसन्धिप्राप्तौ "न परकालः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४ सू.) इति निषेधः ।

सं. ४ ११५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मयिवꣳकामन्धरंणम्भूयात् ॥ २७ ॥ सोमानꣳस्वरणं । कृणु
हिब्ब्रह्मणस्प्पते॥ कक्षीवन्तँय्यऽऔशिजः ॥ २८ ॥ योरेवान् ॥
योरेवान्न्योऽअमीवहाब्वसुवित्त्पुष्टिवर्द्धनः ॥ सनंःसिषक्कुय
स्त्तुरः ॥ २९ ॥ मानंः ॥ मानꣳशꣳसोऽअररुषोधूर्त्तिः प्प्रण
ङ्मर्त्त्यंस्य ॥ रक्षाणोब्ब्रह्मणस्प्पते ॥ ३० ॥ महिंत्त्रीणाम् ॥

१ "पुष्टिवर्द्धनः" अत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. अ. सू. १०२) इति सूत्रेण पुष्टिपदे शषसहानां चतुर्णां वर्णानाम् ऊष्मसंज्ञकत्वात् षकारोष्मणः परस्य स्पर्शसंज्ञकस्य टकारस्य द्वित्वं जातम्। तेनैकषकारो द्वौ टकारौ च संयोगः। तत्र प्रथमष्टकारः कमजो ज्ञेयः। अन्येष्वप्येतादृशेषु स्थलेषु द्वित्वं बोध्यम्। तथैव पुष्टिवर्द्धनः इत्यत्र वर्द्धनः इति पदे परं तु रेफऋकाराभ्याम् (४-१०१) इत्यनेन रकारोत्तरवर्तिनः धव्यञ्जनस्य द्वित्वे जातेपि धकारस्य द्कारः। २ रक्षाणः। रक्षा नः इतिपदम्। अत्र निपण्णाय त्यवाहणम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन नकारस्य णकारो निपात्यते।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

महिंत्रीणामवोस्तुद्युक्षम्मित्रस्यार्य्यम्म्णः ॥ दुराधर्षंव्वरुणस्य
॥ ३१ ॥ नहितेषाम् ॥ नहितेषाममाचननाद्ध्वंसुव्वारणेषु ॥ ईशे
रिपुरघशंसः ॥ ३२ ॥ तेहि । पुत्रासोऽअदितेः प्प्रजीवसेम
र्त्याय ॥ ज्योतिर्य्यच्छन्त्यजस्रम् ॥३३॥ कदाचन । स्तरीर
सिनेन्द्रसश्चसिदाशुषे ॥ उपोपेन्नुमघवन्भूयऽइन्नुतेदानन्देवस्य
पृच्यते ॥ ३४ ॥ तत्सवितुः ॥ तत्सवितुर्व्वरेण्ण्यम्भर्गोदेवस्य
धीमहि ॥ धियोयोनः प्प्रचोदयात् ॥ ३५ ॥ शतम् ॥ १०० ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

संहि. ॥२०॥

पू. अ. ॥ ३ ॥

परिते । दूडभोरथोस्म्माँ२ ॥ ऽअश्श्वोतुव्विश्श्वतः ॥ येनरक्ष
सिदाशुषः ॥ ३६ ॥ [२६-४] भूर्भुवः ॥ भूर्भुवस्व
सुप्प्रजाः प्प्रजाभिः स्याᳬंसुवीरोव्वीरैः सुपोषः पोषैः ॥ नर्य्य
प्प्रजाम्मेपाहिशᳬंस्यपशून्मेपाह्यथर्य्यपितुम्मेपाहि ॥३७॥
आगन्म । व्विश्श्ववेदसमस्म्मभ्यंव्वसुवित्तमम् ॥ अग्ग्नेसम्म्राड
भिद्युम्न्नमभिसहऽआयच्छस्व ॥ ३८ ॥ अयमग्ग्निः ॥ अय ॥ २० ॥

११८

१ दूडभो रथः । दुःदभः इतिपदम् अत्र "उकारं दुर्दे (शु. य. प्रा. ३ अ. ४२ सू.)" इत्यनेन दुरित्यस्य विसर्गस्य उकारो दकारे परे दन्त्यस्य मूर्धन्यत्वमापद्यते । तेन दकारस्य डकारे दस्य मूर्धन्ये दुडभः । सवर्णयोरुकारयोः सवर्णदीर्घः । २ सुप्प्रजाः अत्र "स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (४ अ. १०० सू.)" इत्यने प्रजाशब्दघटितप्रकारे प. पकारस्य द्वित्वम् । एवं वरेण्ण्यम् । पुष्पासः । द्युम्न्नम् एतादृशेषु स्थलेषु ज्ञेयम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मुग्निर्गृहपतिर्ग्गार्हपत्त्यः प्प्रजायाव्वसुवित्तमः ॥ अग्ग्नेगृहपते
भिद्द्युम्न्नमभिसहऽआयच्छस्व ॥ ३९ ॥ अयमुग्निः ॥ अय
मुग्निः पुरीष्ष्योरयिमान्पुष्टिवर्द्धनः ॥ अग्ग्नेपुरीष्ष्याभिद्द्युम्न्न
मभिसहऽआयच्छस्व ॥ ४० ॥ [४-५] गृहामा । बिभीतमा
व्वेपद्ध्वमूर्ज्जम्बिब्भ्रतऽएमसि ॥ ऊर्ज्जम्बिब्भ्रद्वः सुमनाः सुमेधा
गृहानैमिमनसामोदमानः ॥ ४१ ॥ येषामुद्ध्येति । प्प्रवसन्न्येषु

१ "प्रवसन्न्येषु" इत्यत्र "स्वरात्संयोगाद्विर्द्विरिष्यते सर्वत्र (१०० शु. य. प्रा. ४ अ. सू.)" इत्यनेन नकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥२१॥ सौमनसोबहुः ॥ गृहानुपह्वयामहेतेनोजानन्तुजानतः ॥४२॥ ॥ ३ ॥
उपहूताऽइह । गावऽउपहूताऽअजावयः ॥ अथोऽअन्नस्य
कीलालऽउपहूतोगृहेषुनः ॥ क्षेमायवःशान्त्यैप्रपद्येशिवꣳ
शग्मꣳशंय्योःशंय्योः ॥ ४३ ॥ [३-६] प्रघासिनोहवाम
हे । मरुतश्चरिशादसः ॥ करम्भेणसजोषसः ॥ ४४ ॥
यद्ग्रामे ॥ यद्ग्रामेयदरण्ये यत्सभायाँय्यदिन्द्रिये ॥ यदेन ॥२१॥
श्चकृमावयमिदन्तदवयजामहेस्वाहा ॥ ४५ ॥ मोषूणः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मोषूणऽइन्द्रात्रपृत्सुदेवैरस्तिहि[2]ष्मातेशुष्मिन्नवयाः ॥ मुह
श्रिद्यस्यमीढुषोयव्याहविष्मतोमरुतोवन्दतेगीः ॥४६॥ अक्र
न्कर्म्म । कर्म्मकृतःसहवाचामयोभुवा ॥ देवेभ्यःकर्म्मकृ
त्वास्तमप्रेतसचाभुवः ॥ ४७ ॥ अवभृथनिचुम्पुण । निचेरुर
सिनिचुम्पुणः ॥ अवदेवैर्देवकृतमेनोयासिषमवमर्त्यैर्म्मर्त्यकृ
तम्पुरुराव्णोदेव[3]रिषस्पाहि ॥ ४८ ॥ [५-७] पूर्णादर्वि ॥

१ मो षूणः । अत्र मो षूनः इतिपदम् । "लिपण्णाय रथवाहणम् (३ अ. ८७ सू.)" इत्यनेन णकारस्य निपातः । २ हिष्मातेः । अत्र हेर्मिथोदयः (३ अ. ६८ सू.) इत्यनेन मकारोदये हिवाब्दान्तरस्य सकारस्य षकारः । तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" इति द्वित्वम् । ३ देवरिषस्पाहि । अत्र "अध्वनो रजसो रिपः स्पृशस्पाती (३ अ. २८ सू.)" इत्यस्मिन् पाती इति धातुग्रहणात् पाधातो रूपे परेऽपि रिपः विसर्गस्य सकारः । तत ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शाः (४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पूर्ण्णादर्व्विपरापतसुपूर्ण्णापुनरापत । व्वस्नेवव्विक्क्रीणावहाऽइष
मूर्ज्जꣳशतक्रतो ॥ ४९ ॥ देहिमे ॥ देहिमेददामितेनिमेधेहि
नितेदधे ॥ निहारञ्चहरासिमेनिहारन्निहराणितेस्वाहा ॥ ५० ॥
[२-८] अक्षन्नमीमदन्त ॥ अक्षन्नमीमदन्तह्यवप्प्रियाऽअ
धूषत ॥ अस्तोषतस्वभानवोव्विप्प्रानविष्ठयामतीयोजान्विन्द्र
तेहरी ॥ ५१ ॥ सुसन्दृशन्त्वा ॥ सुसन्दृशन्त्वाव्वयम्मघवन्व ॥२२॥

१ सुसन्दृशम् । अत्र "आदिभ्यः सः षे समानपदे (३ अ. ५९ सू.)" इत्यनेन षत्वापत्तौ "अनुसन्तनोतु बृहस्पतिसुतस्वसुसमिद्धाप्सुसन्दृशम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावः न षत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्दिषीमहि ॥ अनूनम्पूर्णवन्धुरस्तुतोयासिवशाँ २ ॥ ऽअनु
योजान्विन्द्धतेहरी ॥ ५२ ॥ मनोनु ॥ मनोन्वाह्वामहेनारा
शꣳसेनस्तोमेन ॥ पितॄणाञ्चमन्मभिः ॥ ५३ ॥ आनः ॥
आनऽएतुमनःपुनःक्रत्वेदक्षायजीवसे ॥ ज्योक्चसूर्य्यन्दृशे
॥ ५४ ॥ पुनर्न्नः । पितरोमनोददातुदैव्योजनः ॥ जीवंव्रा
तꣳसचेमहि ॥ ५५ ॥ वयꣳसोम । व्रतेतवमनस्तनूषुबिभ्र
तः ॥ प्रजावन्तःसचेमहि ॥ ५६ ॥ [६-९] एषते । रुद्र

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

भागश्सुहस्वस्राम्बिकयातञ्जुषस्वस्वाहैषतैरुद्र भागऽआखुस्त्ते

पुशुः॥ ५७॥ अवरुद्रम्॥ अवरुद्रमदीमह्यवदेवन्त्र्यम्बकम्॥

यथानोवस्यसस्करद्यथानःश्श्रेयसस्करद्यथानोव्यवसाययात्

॥ ५८ ॥ भेषजमसि । भेषजङ्गवेश्वायपुरुषायभेषजम् ॥

सुखम्मेषायमेष्यै ॥ ५९ ॥ त्र्यम्बकँय्यजामहे । सुगन्धिम्पु

१ आखुःते । अत्र "तथयोः सम् (२ अ. ८ सू.)" इत्यनेन तकारे परे तत्वे आखुस्ते इति रूपम् । २ वस्यस्करत् अत्र "समानपदे च (३ अ. ३० क.)" इत्यमाहौं "कविष्करत्कृधिषु (३ अ. ३२ सू.)" इत्यनेन करत्परे विसर्जनीयस्य सकारः । तत्र "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" इति ककारस्य द्वित्वम् । ३ श्रेयसस्करत् अत्र "समानपदे च (३ अ. ३० सू.)" इत्यनेन समानपदे विसर्गस्य ककारे परे सकारः । तत्र "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च- स्पर्शः (४ अ. १०२ सू.)" इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ष्टिवर्द्धनम् ॥ उर्व्वारुकमिवबन्धनान्मृत्त्योर्म्मुक्षीयमामृतात् ॥
त्र्यम्बकँय्यजामहेसुगन्धिम्पतिवेदनम् ॥ उर्व्वारुकमिवबन्धं
नादितोमुक्षीयमामुतं÷ ॥ ६० ॥ एतत्ते । रुद्रावसन्तेनं
परोमूजवतोतीहि ॥ अवततधन्वापिनाकावसःकृत्तिवासाऽ
अहिँ्ठसन्नःशिवोतीहि ॥ ६१ ॥ त्र्यायुषञ्जमदग्नेःकश्यपस्य
पंस्यत्र्यायुषम् ॥ यद्देवेषुत्र्यायुषन्तन्नोऽअस्तुत्र्यायुषम् ॥६२॥
शिवोनामं ॥ शिवोनामासिस्वधितिस्तेपितानमस्तेऽअस्तुमा
माहिँ्ठसीः ॥ निवर्त्तयाम्म्यायुषेन्नाद्यायप्प्रजननायरायस्पो
षायसुप्प्रजास्त्वायसुवीर्य्याय ॥ ६३ ॥ १० ॥ [७-१०]
इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरु
षायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ एदंद्वे, महीनाम्पयश्चतस्त्र, आकू
त्याऋक्सामयोर्द्विकौ, व्रतंकृणुतषडे,षाते चतस्त्रो, वस्व्य
सितिस्त्र, एषतेद्वे, शुक्रंत्वाचतस्त्रो,ऽऽदित्यास्त्वगंष्टौ, दश सप्त
त्रिंछशत् ॥ १० ॥ ३७ ॥ ४ ॥ हरिःॐ ॥ एदम् ॥ ऐदमंगन्म[1]

[1] एदमगन्। अत्र आ इदम् अत्र "कण्ठ्यादिवर्ण एकारम् (४ अ. ५३ सू.)" इत्यनेन कण्ठ्यात्परः इवर्णः पूर्वस्वरः परश्च एकारमापद्यते। तेन एदमगन्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

देवयजनम्पृथिव्यायत्रदेवासोऽअजुषन्तविश्वे ॥ ऋक्सामा
भ्यांᳬसन्तरन्तोयजुर्भीरायस्पोषेणसमिषामदेम ॥ इमाऽ
आपᳬशमुमेसन्तुदेवीरोषधेत्रायस्वस्वधितेमैनᳬहिᳬसीः ॥ १ ॥
आपोऽअस्मान् ॥ आपोऽअस्मान्मातरः [2] शुन्धयन्तुघृतेन
नोघृतप्वः पुनन्तु ॥ विश्वᳬहिरिप्रम्प्रवहन्तिदेवीरुदिदाभ्यः

---

१ हिंसीः । (हिᳬसीः) अत्र अनुस्वाराच्च तत्पूर्वात् (शु. य. प्रा. ३ अ. ५७ सू.) इत्यनेन षकारापत्तौ अनुसन्वनोतु (शु. य. प्रा. ३ अ. ८९ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे अस्यानुस्वारस्य गुमित्यादेशः शषसहरेफेषु (शु. य. प्रा. परिशिष्ट सू.) इत्यनेन अनुस्वारस्य दीर्घगुंत्वम् । २ शुन्धयन्तु । अत्र स्वराद्० इति सूत्रेण द्वित्वे प्राप्तेऽपि सवर्णेऽपि चानुत्तमे (शु. य. प्रा. ४ अ. ११५ सू.) इत्यनेन सवर्णेऽपि द्वित्वनिषेधादत्र नकारात्परे सवर्णेऽपि धकारे नकारस्य न द्वित्वम् । एवमेवैतादृशेषु स्थलेषु ज्ञेयम् । यथा पुनन्तु । शान्तिः । माच्छन्दः । सन्तु । अन्तरिक्षात् । अनुपन्त । सन्तरन्तः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

संहि. शुचिरापूतऽएमि ॥ दीक्षातपसोस्त्तनूरसितान्त्वांशिवाꣳश पू. अ.

॥२५॥ ग्ग्मान्परिदधेभद्द्रंव्वर्ण्णम्पुष्ष्यन्[1] ॥२॥ [२-१] महीनाम्पयः ॥ ॥ ४ ॥

महीनाम्पयोसिव्वर्च्चोदाऽअसिव्वर्च्चोमेदेहि ॥ व्वृत्रस्यासिकनीनं

कश्चक्षुर्द्दाऽअसिचक्षुर्म्मेदेहि ॥ ३ ॥ चित्पतिर्म्मा ॥ चित्पति

र्म्मापुनातुव्वाक्पतिर्म्मापुनातुदेवोमासवितापुनात्वच्छिद्द्रेणप

वित्त्रेणसूर्य्यस्यरश्मिभिः ॥ तस्यतेपवित्त्रपतेपवित्त्रपूतस्ययत् ॥ २५ ॥

त्कामःपुनेतच्छकेयम् ॥४॥ आवः ॥ आवोदेवासऽईमहेव्वामम्प्र १२८

१ पुष्ष्यन् । अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. अ. १०० सू.) इत्यनेन षकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

यत्त्युद्धुरे ॥ आवोदेवासऽआशिषोयुज्ञियासोहवामहे ॥ ५ ॥
स्वाहायुज्ञम् ॥ स्वाहायुज्ञम्मनंसुः स्वाहोरोरन्तरिक्षात्स्वाहा
द्यावापृथिवीब्भ्याᳩस्वाहाव्वातादारभेस्वाहा ॥ ६ ॥ [४-२]
आकूत्त्यैप्प्रयुजे ॥ आकूत्त्यैप्प्रयुजेग्ग्नयेस्वाहामेधायैमनंसेग्ग्न
येस्वाहादीक्षायैतपसेग्ग्नयेस्वाहासरस्वत्त्यैपूष्णेग्ग्नयेस्वाहा ॥
आपोदेवीर्ब्बृहतीर्व्विश्श्वशम्भुवोद्यावापृथिवीऽउरोऽअन्तरिक्ष ॥
बृहस्प्पतंयेहविषाव्विधेमस्वाहा ॥ ७ ॥ व्विश्श्वोदेवस्य ॥ व्विश्श्वो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

संहि.

।२६॥ देवस्यनेतुर्म्मर्त्तोवुरीतसक्ख्यम् ॥ विश्श्वोरायऽइषुद्ध्यतिद्युम्म्नंवृ पू: अ.

णीतपुष्ष्यसेस्वाहा ॥८॥ [२-३] ऋक्सामयोःशिल्प्पे ॥ ऋक्सा ॥ ४ ॥

मयोःशिल्प्पैस्त्थस्तेव्वामारंभेतेमापातमास्ययज्ञस्योदृचः ॥ श

र्म्मासिशर्म्ममेयच्छनमस्तेऽअस्तुमामाहिꣳसीः ॥ ९ ॥ ऊर्ग्ग

सि ॥ ऊर्ग्गस्याङ्गिरस्यूर्ण्णम्म्रदाऽऊर्ज्जंमयिधेहि ॥ सोमस्यनी

विरसिव्विष्ष्णोःशर्म्मासिशर्म्मयजमानस्येन्द्रस्ययोनिरसिसुस ॥ २६ ॥

स्याःकृषीस्कृधि ॥ उच्छ्रयस्ववनस्प्पतऽऊर्द्ध्वोमापाह्यꣳहसऽ

१३०

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

आस्ययज्ञस्योदृचं÷ ॥ १० ॥ [२-४] व्रतङ्कृणुत । व्रतङ्कृणुता
ग्निर्ब्रह्माग्निर्य्यज्ञोव्वनस्प्पतिर्य्यज्ञियं÷ ॥ दैवीन्धियम्मनाम
हेसुमृडीकामभिष्टयेवर्च्चोधाँय्यज्ञवाहसँसुतीर्त्थानोऽअसद्व
शे॥येदेवामनोजातामनोयुजोदक्षक्रतवस्त्तेनोवन्तुतेनं÷पान्तु
तेब्भ्यस्स्वाहा ॥ ११ ॥ श्वात्राःपीताः ॥ श्वात्राःपीताभवतयूय
मापोऽअस्म्माकमन्तरुदरेसुशेवा÷ ॥ ताऽअस्म्मब्भ्यमयक्ष्मा

---

१ अत्र व्रतम् कृणुत इति पदम् । स्पर्शे परपञ्चमम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १२ सू.) इत्यनेन मकारस्य स्पर्शवर्णपरे स्पर्शवर्णस्य पञ्चमाक्षरो भवति १३१
तेन ङकारः । एवमन्ते तत्र नकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऽअनमीवाऽअनागसꣳस्वदन्तुदेवीरमृताऽऋतावृधः ॥ १२ ॥
इयन्ते । यज्ञियातनूरपोमुञ्चामिनप्प्रजाम् ॥ अꣳहोमुचꣳ
स्वाहाकृताꣳपृथिवीमाविशतपृथिव्यासम्भव ॥ १३ ॥ अग्ने
त्त्वम् ॥ अग्नेत्त्वꣳसुजागृहिव्वयꣳसुमन्दिषीमहि ॥ रक्षाणोऽ
अप्प्रयुच्छन्प्प्रबुधेनꣳपुनस्कृधि॥ १४॥पुनर्म्मनः ॥ पुनर्म्मनꣳपु
नरायुर्म्मऽआगन्पुनः प्प्राणश्पुनरात्क्मामऽआगन्पुनश्चक्षुꣳ ॥ २७ ॥

१ पुनस्कृधि। अत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वे प्राप्ते ऋवर्णे (शु. य. प्रा. ४ अ. १११ सू.) इत्यनेन ऋवर्णपरे स्पर्शे निषेधान्न ककारस्य द्वित्वम्। यत्र यत्र ऊष्मभ्योऽन्तःस्थेभ्यश्च परः स्पर्शवर्णः ऋविशिष्टश्चेत्तत्र तत्र द्वित्वाभावो ज्ञेयः। यथा-कृधीस्कृधि।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

पुनꣳश्रोत्रम्मऽआगन् ॥ वैश्वानरोऽअदब्धस्तनूपाऽअग्निर्न्नः
पातुदुरिताद्वद्यात् ॥ १५ ॥ त्वमग्ने । व्रतपाऽअसिदेवऽ
आमर्त्त्येष्ष्वा ॥ त्वँय्यज्ञेष्ष्वीड्यः ॥ रास्वेयत्त्सोमाभूयो
भरदेवोनःसविताव्वसोर्द्दाताव्वस्वदात् ॥ १६ ॥ [६-५]
एषाते । शुक्रतनूरेतद्वर्च्चस्त्तयासम्भवभ्भ्राजङ्गच्छ ॥ जूरसि
धृतामनसाजुष्टाव्विष्ण्णवे ॥ १७ ॥ तस्यास्त्ते । सत्त्यसवसꣳ
प्प्रसवेतन्न्वोयन्त्रमशीयस्वाहा ॥ शुक्रमसिचन्द्रमस्यमृतमसिवै

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्वदेवमसि ॥ १८ ॥ चिदसि । मनासिधीरसिदक्षिणासिक्ष
त्रियासियज्ञियास्यदितिरस्युभयतःशीर्ष्णी ॥ सानःसुप्राची
सुप्रतीच्येधिमित्रस्त्वापदिबध्नीतांपूषाध्वनस्पात्विन्द्रायाध्यक्षाय ॥ १९ ॥ अनुत्वा । मातामन्यतामनुपितानुभ्राता
सगर्भ्योनुसखासयूथ्यः ॥ सादेविदेवमच्छेहीन्द्रायसोमंरुद्रस्त्वावर्त्तयतुस्वस्तिसोमसखापुनरेहि ॥ २० ॥ [४-६]
वस्व्यसि ॥ वस्व्यस्यदितिरस्यादित्यासिरुद्रासिचन्द्रासि ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

बृह॒स्प्पति॑ष्ट्वासु॒म्म्नेर॑म्म्णातु॒रु॒द्द्रोव्व॒सु॑भि॒राच॑के ॥ २१ ॥ अदि॑
त्त्यास्त्त्वा । मू॒र्द्धन्नाजि॑घर्म्मिदे॒व॒यज॑नेपृथि॒व्याऽइडा॑यास्प्प॒द
म॑सिघृ॒तव॒त्स्वाहा॑ ॥ अ॒स्म्मेर॑मस्वा॒स्म्मेते॒बन्धु॒स्त्वेरायो॒मेरायो॒
माव्व॒यꣳरा॒यस्प्पोषे॑णव्वि॒यौ॑ष्म्मतो॒तोरायः॑ ॥ २२ ॥ सम॑क्ख्ये ।
दे॒व्याधि॒यासन्दक्षि॑णयो॒रुच॑क्षसा ॥ माम॒ऽआयु॒ष्प्रमो॑षी॒र्म्मोऽ
अ॒हन्तव॑व्वी॒रंव्वि॑देय॒तव॑देविस॒न्दृशि॑ ॥ २३ ॥ [३-७] ए॒षते॑ ।

१ समक्ख्ये । अत्र स्वरात्संयोगा० (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन खकारस्य द्वित्वे जाते प्रथमैर्द्वितीयास्तृतीयैश्चतुर्थाः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०८ सू.) इत्यनेन खस्थाने ककारो विहितः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

गायत्त्रोभागऽइतिंमेसोमायब्रूतादेषतेत्त्रैष्टुभोभागऽइतिंमेसो
मायब्रूतादेषतेजागतोभागऽइतिंमेसोमायब्रूताच्छन्दोनामा
नाठ्ठंसाम्म्राज्यङ्गच्छेतिंमेसोमायब्रूतादास्म्माकोसिशुक्रस्त्ते
ग्ग्रह्योविचितस्त्वाविचिन्वन्तु ॥ २४ ॥ अभित्त्यम् ॥ अभि
त्त्यन्देवङ्ठसवितारमोण्ण्योः कविक्क्रतुमर्च्चामिसत्त्यसवङ्ठरत्नधा
मभिप्प्रियम्मतिङ्कविम् ॥ ऊर्द्ध्वायस्यामतिर्भाऽअदिद्युतत्सवी

१ देवङ्ठसवितारमोण्ण्योः । अत्र देवम् इत्यस्य मकारस्य अनुस्वारं रोष्मसु मकारः (शु. य. प्रा. ४ अ-१ सू.) इत्यनेन ऊष्माणि सकारे परे अनुस्वारे अथानुस्वारस्य गुंमित्यादेशः शषसहरेफेषु (का. प. १ सू.) इत्यनेन (गूंकारे) कृते गुंविशिष्टं रूपम् । एवम् उरुङ्ठहिराजा । अङ्ठहोमुचः । इत्यादिस्थलेषु गूंकारोऽनेन ज्ञेयः । वषङ्ठसुम. । अग्ने त्वङ्ठसुजा. । सोमङ्ठरुद्गस्त्वा. ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मनिहिरंण्ण्यपाणिरमिमीतसुक्रतुंःकृपास्वंः ॥ प्रजाऽभ्यंस्त्वा
प्प्रजास्त्वांनुप्प्राणंन्तुप्प्रजास्त्वमंनुप्प्राणिंहि ॥२५॥ [२-८]
शुक्रन्त्वां । शुक्रेणंक्क्रीणामिचन्द्रञ्चन्द्रेणामृतंममृतेंन ॥ सग्ग्मे
तेगोरस्म्मेतेंचन्द्राणितपंसस्त्तनूरंसिप्प्रजापंतेर्व्वर्ण्णःपरमेणंप
शुनांक्क्रीयसेसहस्स्रपोषम्पुंषेयम् ॥२६॥ मित्रोनंः ॥ मित्रोनऽए
हिसुमिंत्त्रधऽइन्द्रंस्योरुम्माविंशदक्षिंणमुशन्नुशन्तंᳫस्योनःस्यो
नम् ॥ स्वानभ्भ्राजाङ्घांरेबम्भांरेहस्त्तसुहंस्त्तकृशांनवेतेवंःसोम १३७

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

क्र्यंणास्त्ताँक्षद्धम्मावोंदभन् ॥ २७ ॥ परिमा । ग्भ्रेदुश्चंरिता
हुाधुस्वामासुचंरितेभज ॥ उदायुंषास्वायुषोदंस्त्थामुम्मृताँ २ ॥
ऽअनुं ॥ २८ ॥ प्रतिपन्थांम् ॥ प्रतिपन्थांमपह्महिस्वस्त्तिगा
मंनेहसंम् ॥ येनविश्श्वाऽपरिद्विषोंवृणक्त्विविन्दतेव्वसु ॥ २९ ॥
[४-९] अदिंत्त्यास्त्वक् ॥ अदिंत्त्यास्त्वगस्यदिंत्त्यैसदुऽआ
सींद ॥ अस्त्तंब्भ्नाद्यांव्वृषभोऽअन्तारिक्षममिंमीतव्वरिमाणम्पृ ॥३०॥
थिव्याः ॥ आसींदुद्विश्श्वाभुवंनानिसम्म्राड्विश्श्वेत्तानिव्वरुणस्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्व्रतानि ॥ ३० ॥ व्वनेषुवि ॥ व्वनेषुव्यन्तरिक्षन्ततानुव्वाजम
र्वत्सुपयऽउस्रियासु ॥ हृत्सुक्रतुंव्वरुणोव्विक्ष्वग्निन्दिवि
सूर्य्यमदधात्सोममद्रौ ॥ ३१ ॥ सूर्य्यस्यचक्षुः ॥ सूर्य्यस्य
चक्षुरारोहाग्नेरक्ष्णःकनीनकम् ॥ यत्रैतशेभिरीयसेभ्राजमा
नोव्विपश्चिता ॥ ३२ ॥ उस्त्रावेतम् ॥ उस्त्रावेतन्धूर्षाहौयुज्ये
थामनश्रूऽअवीरहणौब्रह्मचोदनौ ॥ स्वस्तियजमानस्यगृहा

१ अत्र स्वरात्संयोगा० (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन द्वित्वे प्राप्ते न क्षवृषिषिसतयेभ्यस्तैकम् (शु. य. प्रा. ६ अ. २७ सू.) इत्यनेनैतेभ्यः परस्य त्रशब्दस्य द्वित्वं न भवति तेन क्षत्र, वृत्र, पित्रम्। मित्रम्, सत्रस्य। तत्र गच्छ, यत्र पूर्वे। इत्येतेषु द्वित्वाभावो ज्ञेयः। १२१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

संहि. पृ. अ.

॥ २१ ॥ न्गच्छतम् ॥ ३३ ॥ भुद्रोमें । सिष्प्रक्त्यंवस्त्वभुवस्प्पतेव्विश्श्वा ॥ ४ ॥
न्न्युभिधामानि ॥ मात्त्वांपरिपरिणोंव्विदुन्माक्त्वांपरिपुन्थिनों
व्विदुन्माक्त्वाव्वृकांऽअघायवोंव्विदन् ॥ श्श्येनोभूत्त्वापरापतयज
मानस्यगृहान्न्गच्छतन्नौसँस्कृतम् ॥ ३४ ॥ नमोंमित्रस्यं ॥ नमों
मित्रस्युव्वरुणस्युचक्षंसेमुहोदेवायुतदृतङ्सपर्य्यंत ॥ दूरेदृशेंदेव
जांतायकेतवेंदिवस्प्पुत्रायुसूर्य्यायशङ्सत ॥ ३५ ॥ व्वरुणस्यो ॥ २१ ॥
त्तम्भंनम् ॥ व्वरुणस्योत्तम्भंनमसिव्वरुणस्यस्कम्भुसर्ज्जनीस्त्थो १४०

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

व्वरुणस्यऽऋतसदन्न्यसिव्वरुणस्यऽऋतसदनमसिव्वरुणस्यऽऋत
सदनमासीद ॥ ३६ ॥ याते ॥ यातेधामानिहविषायजन्ति
तातेव्विश्श्वापरिभूरस्त्तुयज्ञम् ॥ गयस्प्फानःप्प्रतरणःसुवीरो
वीरहाप्प्रचरासोमदुर्य्यान् ॥ ३७ ॥ [८-१०] इतिश्रीवाज
सनेयसंहितायांचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

संहि. ॥ ३२ ॥ पू. अ. ॥ ५ ॥

॥श्रीवेदपुरुषायनमः॥अनुवाकसूत्रम्–अग्नेस्तनू,रापतयेत्वाचतुष्कौ,तप्तायनीमेद्वे,
इन्द्रघोषस्त्वास्तिस्रो, युंजतेमनाष्टौ, देवस्यत्वाचतस्रो, देव
स्यत्वापंच, विभूरसिचतस्रो, ज्योतिरसिष, इुरुविष्णोतिस्रो,
दश त्रिचत्वारिꣳशत्॥[अ.५ मं.४३-अनु० १०]हरिःॐ॥
अग्नेस्तनूः ॥ अग्नेस्तनूरसिविष्णवेत्वासोमस्यतनूरसिवि
ष्णवेत्वातिथेरातिथ्यमसिविष्णवेत्वाश्येनायत्वासोम
भृतेविष्णवेत्वाग्नयेत्वारायस्पोषदेविष्णवेत्वा ॥ १ ॥ ॥ ३२ ॥ १४२
अग्नेर्जनित्रम् ॥ अग्नेर्जनित्रमसिवृषणौस्त्थऽउर्वश्यस्या
युरसिपुरूरवाऽअसि ॥ गायत्रेणत्वाच्छन्दसामन्थामित्रैष्टुभे

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नत्त्वाच्छन्दंसामन्थामिजागंतेनत्त्वाच्छन्दंसामन्थामि ॥ २ ॥
भवंतन्नः ॥ भवंतन्नःसमंनसौसचैतसावरेपसौ ॥ मायज्ञꣳ
हिꣳसिष्टम्मायज्ञपंतिञ्जातवेदसौशिवौभंवतमद्यनंः ॥ ३ ॥
अग्नावग्निः ॥ अग्नावग्निश्चंरतिप्प्रविष्टऽऋषीणाम्पुत्रोऽअं
भिशस्तिपावां ॥ सनंःस्योनश्सुयजांयजेहदेवेभ्योंहव्यꣳ
सदमप्प्रंयुच्छन्त्स्वाहां ॥ ४ ॥ [४-१] आपंतयेत्त्वा ॥ आ
पंतयेत्त्वापरिंपतयेगृह्णामितनूनप्त्रेंशाक्करायशक्कनऽओजिं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

संहि. ष्ठाय ॥ अनाधृष्टमस्यनाधृष्ष्यन्देवानामोजोनभिशस्त्यभि पू. अ.
॥ ३३॥ शस्त्तिपाऽअनभिशस्त्तेन्न्यमञ्ञ्जसासत्त्यमुपगेषꣳस्वितेमाधाः ॥ ५ ॥
॥ ५ ॥ अग्ग्नेव्व्रतपाः ॥ अग्ग्नेव्व्रतपास्त्वेव्व्रतपायातवतनूरियꣳ
सामयियोममतनूरेषासात्त्वयि ॥ सहनौव्व्रतपतेव्व्रतान्न्यनुमे
दीक्षान्दीक्षापतिर्म्मन्न्यन्तामनुतपस्तपस्प्पतिः ॥ ६ ॥ अꣳ
शुरꣳशुष्टे । देवसोमाप्प्यायतामिन्द्रायैकधनविदे ॥ आतुब्भ्य ॥ ३२ ॥
मिन्द्रःप्प्यायतामात्त्वमिन्द्रायप्प्यायस्व ॥ आप्प्याययास्म्मा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्त्सखीँन्त्सुन्न्यामेधयास्वस्तितेँदेवसोमसुत्त्यामशीय ॥ एष्टा
रायुःप्प्रेषेभगायऽऋतमृतवादिभ्योनमोद्यावापृथिवीभ्याम्
॥७॥ यातेँ ॥ यातेँऽअग्नेयःशयातनूर्व्वर्षिष्ठागह्वरेष्ठा ॥ उग्ग्रं
व्वचोऽअपावधीत्त्वेषंव्वचोऽअपावधीत्स्वाहा ॥ यातेँऽअग्नेरजः
शयातनूर्व्वर्षिष्ठागह्वरेष्ठा ॥ उग्ग्रंव्वचोऽअपावधीत्त्वेषंव्वचोऽ
अपावधीत्स्वाहा ॥ यातेँऽअग्नेहरिशयातनूर्व्वर्षिष्ठागह्वरेष्ठा ॥
उग्ग्रंव्वचोऽअपावधीत्त्वेषंव्वचोऽअपावधीत्स्वाहा ॥८॥ [४-२]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

संहि.

॥ ३४ ॥ तिक्तायंनीमे ॥ तिक्तायंनीमेसिवित्तायंनीमेस्यवंतान्मानाथिता पू. अ.

दवंतान्माव्यथितात् ॥ विदेदग्निर्नभोनामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुं ॥ ५ ॥

नानाम्नेहियोस्याम्पृथिव्यामसियत्तेनाधृष्टन्नामयज्ञियन्तेन

त्वादधेविदेदग्निर्नभोनामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुंनानाम्नेहियो

द्वितीयस्याम्पृथिव्यामसियत्तेनाधृष्टन्नामयज्ञियन्तेनत्वादधे

विदेदग्निर्नभोनामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुंनानाम्नेहियस्तृतीय ॥ ३४ ॥

स्याम्पृथिव्यामसियत्तेनाधृष्टन्नामयज्ञियन्तेनत्वादधे ॥ अनुं १४५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

त्त्वादेववीतये ॥ ९ ॥ सिꣳहय॒सि । सपत्क्कसाहीदे॒वेभ्य॑÷कल्प

स्वसिꣳहयसिसपत्क्कसाहीदे॒वेभ्य॑÷शुन्धस्वसिꣳहयसिसपत्क्क

साहीदे॒वेभ्य॑÷शुम्भस्व ॥ १० ॥ [२-३] इन्द्रघोषस्त्त्वा ॥ इन्द्र

घोषस्त्त्वावसुभिः पुरस्तात्त्पातुप्प्रचेतास्त्त्वारुद्रैः पश्चात्त्पातुम

नोजवास्त्त्वापितृभिर्द्दक्षिणतः पातुव्विश्वकर्म्मात्त्वादित्त्यैरुत्त्तर

तः पात्त्विदमहन्तप्तं वार्बहिर्द्धायज्ञान्निःसृजामि ॥ ११ ॥

१ अत्र नानुस्वारं रोफ्मसु मकारः (शु. य. प्रा. ४ क० १ सू.) इत्यनेन मकारस्यानुस्वारे कृते अथानुस्वारस्य गुमित्यादेशः वायसहरेफेषु (शु. य. प्रा. परिशि. सू.) इत्यनेन दीर्घगुंकारे प्राप्ते नानुस्वारः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०९ सू.) इत्यनेन स्वोन इति संयोगे परे सकारे न दीर्घगुंकारः किन्तु ह्रस्वः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सिꣳहसि ॥ सिꣳहस्यसिस्वाहासिꣳहस्यादित्यवनिꣳस्वाहा
सिꣳहस्यसिब्रह्मवनिं÷क्षत्रवनिꣳस्वाहासिꣳहस्यसिसुप्प्रजाव
नीꣳरायस्प्पोषवनिꣳस्वाहासिꣳहस्यावहदेवान्यजमानायस्वा
हाभूतेब्भ्यंस्त्वा ॥ १२ ॥ ध्रुवोसि । पृथिवीन्दृꣳहध्रुवक्षिदस्य
न्तरिक्षन्दृꣳहाच्युतक्षिदसिदिवन्दृꣳहाग्नेश्पुरीषमसि ॥ १३ ॥
[३-४] युञ्जतेमनं÷ ॥ युञ्जतेमनऽउतयुञ्जतेधियोविप्प्राविप्रस्य ॥ ३५ ॥
प्प्रस्यबृहतोविपश्चित÷ ॥ विहोत्रादधेवयुनाविदेकऽइन्मही

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

देवस्यंसवितुश्परिँष्टुतिँस्वाहा ॥ १४ ॥ इदंव्विष्णुर्० ॥ इदं
व्विष्णुर्व्विचंक्क्रमेत्त्रेधानिदंधेपदम् ॥ समूढमस्यपाᳫंसुरेस्वाहा
॥१५॥ इरावतीधेनुमती ॥ इरावतीधेनुमतीहिभूतᳫंसूयवसिनी
मनवेदशस्या ॥ व्यंस्कब्भ्नारोदंसीव्विष्णवेतेदाधर्त्थपृथिवीम
भितोमयूखैᳫंस्वाहा ॥ १६ ॥ देवश्श्रुतौदेवेषु ॥ देवश्श्रुतौदेवेष्वा
घोषतम्प्राचीप्प्रेतंमद्ध्वरङ्कल्पयन्तीऽऊर्द्धँय्यज्ज्ञन्नयतम्माजिह्व
रतम् ॥ स्वङ्गोष्ठमावदतन्देवीदुर्य्येऽआयुर्म्मानिर्व्वादिष्टम्प्रजा १४१

१ अत्र रकारात्परस्य यकारस्य परंतु रेफइकाराभ्याम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यनेन द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ष्म्मानिव्वीदिहिमन्त्रेरमेथांव्वष्म्मैंह्पृथिव्व्याः ॥ १७ ॥ व्विष्ण्णोर्न्नु ।
कंव्वीर्य्याणिप्प्रवोचँय्यःपार्त्थिवानिव्विममेरजाᳬसि ॥ योऽ
अस्क्कभायदुत्तरᳬसधस्त्थंव्विचक्क्रमाणस्त्त्रेधोरुगायोव्विष्ण्णवे
त्त्वा ॥ १८ ॥ दिवोवा । व्विष्ण्णऽउतवापृथिव्व्यामहोवाव्वि
ष्ण्णऽउरोरन्तरिक्षात् ॥ उभाहिहस्त्ताव्वसुनापृणस्वाप्प्रयच्छद
क्षिणादोतसव्व्याद्विष्ण्णवेत्त्वा ॥ १९ ॥ प्रतत् ॥ प्रतद्विष्ण्णु

१ अत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन द्वित्वम् ॥ यथा–विष्ण्णाऽउत वा । विष्ण्णऽ उरोर० । द्विष्ण्णवे त्वा । प्रतद्विष्ण्णुः । विष्ण्णोरराटम् । इत्यादिषु बोध्यम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्त्तवतेव्वीर्य्येणमृगोनभीमः कुचरोगिरिष्ठाः ॥ यस्योरुषुत्रिषु
व्विक्रमणेष्ष्वधिक्षियन्तिभुवनानिव्विश्वा ॥ २० ॥ व्विष्णोरररा
टम् ॥ व्विष्णोरराटमसिव्विष्णोः श्नप्त्रेस्त्थोव्विष्णोः स्यूर
सिव्विष्णोर्द्ध्रुवोसि ॥ वैष्णवमसिव्विष्णवेत्त्वा ॥ २१ ॥ [८-५]
देवस्यत्त्वा । सवितुः प्प्रसवेश्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णोहस्त्ता
ब्भ्याम् ॥ आददेनार्य्यसीदमहः रक्षसाङ्ग्रीवाऽअपिकृन्तामि ॥
बृहन्नसिबृहद्ग्रवाबृहतीमिन्द्रायवाचंव्वद ॥ २२ ॥ रक्षोहणंव्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

लगहनम् ॥ रक्षोहणंव्वलगहनंव्वैष्ण्णवीमिदमहन्तंव्वलगमुत्त्कि
रामियम्मेनिष्ट्योयममात्त्योनिचखानेदमहन्तंव्वलगमुत्त्किरा
मियम्मेसमानोयमसमानोनिचखानेदमहन्तंव्वलगमुत्त्किरा
मियम्मेसबन्धुर्य्यमसबन्धुर्न्निचखानेदमहन्तंव्वलगमुत्त्किरा
मियम्मेसजातोयमसजातोनिचखानोत्त्कृत्त्याङ्किरामि ॥२३॥
स्वराडसि । सपत्नहासत्त्रराडस्यभिमातिहाजनराडसिरक्षोहा
सर्व्वराडस्यमित्रहा ॥ २४ ॥ रक्षोहणोवः ॥ रक्षोहणोवोव्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

लगहनꣳप्प्रोक्षामिव्वैष्ण्णवान्न्रक्षोहणोव्वोव्वलगहनोवनयामिव्वै
ष्ण्णवान्न्रक्षोहणोव्वोव्वलगहनोवस्तृणामिव्वैष्ण्णवान्न्रक्षोहणौव्वां
व्वलगहनाऽउपदधामिव्वैष्ण्णवीरक्षोहणौव्वांव्वलगहनौपर्य्यूहा
मिव्वैष्ण्णवीव्वैष्ण्णवमसिव्वैष्ण्णवास्त्थ ॥ २५ ॥ [४-६] देवस्य
त्त्वा । सवितुःप्प्रसवेश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्ण्णोहस्त्ताब्भ्याम् ॥
आददेनार्य्यसीदमहꣳरक्षसाङ्ग्रीवाऽअपिकृन्तामि ॥ यवोसि १५३
यवयास्म्मद्द्वेषोयवयारातीर्द्दिवेत्त्वान्तरिक्षायत्त्वापृथिव्यैत्त्वा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शुन्धन्ताँल्लोकाश्पितृषदनाःपितृषदनमसि ॥ २६ ॥ उदि
वम् ॥ उद्दिवꣳस्तभानान्तरिक्षम्पृणद्दृꣳहस्वपृथिव्यान्द्युतान
स्त्वांमारुतोमिनोतुमित्रावरुणौध्रुवेणधर्म्मणा ॥ ब्रह्मवनि
त्वाक्षत्रवनिरायस्पोषवनिपर्य्यूहामि ॥ ब्रह्मदृꣳहक्षत्रन्दृꣳ
हायुर्दृꣳहप्रजान्दृꣳह ॥ २७ ॥ ध्रुवासि । ध्रुवोयँय्यजमानो
स्मिन्नायतनेप्रजयापशुभिर्भूयात् ॥ घृतेनद्यावापृथिवी
पूर्य्येथामिन्द्रस्यच्छदिरसिविश्वजनस्यच्छाया ॥ २८ ॥ परि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्त्वा । गिर्व्वणोगिरऽइमाभवन्तुविश्श्वतः ॥ वृद्धायुमनुवृद्धयो
जुष्टाभवन्तुजुष्टयः ॥ २९ ॥ इन्द्रस्यस्यूः ॥ इन्द्रस्युस्यूरसी
न्द्रस्यद्ध्रुवोसि ॥ ऐन्द्रमसिव्वैश्श्वदेवमसि ॥ ३० ॥ [५-७]
व्विभूरसि । प्प्रवाहणोव्वह्निरसिहव्यवाहनः ॥ श्वात्रोसिप्प्रचे
तास्त्तुथोसिव्विश्श्ववेदाऽउशिगसि ॥ ३१ ॥ उशिगसि । कवि
रङ्घारिरसिबम्भारिरवस्यूरसिदुवस्वाञ्छुन्ध्यूरसिमार्ज्जालीयः
सम्म्राडसिकृशानुःपरिषद्योसिपवमानोनभोसिप्प्रतक्कामृष्टो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ ३९॥ सिहव्व्यसूदंनऽऋतधांमासिस्व॒र्ज्ज्योतिर्हंसमुद्द्रोसि ॥ ३२ ॥
समुद्द्रोसि। व्विश्श्वव्व्यंचाऽअजोस्येकपादहिंरसिबुध्न्योव्वागंस्यैन्द्र ॥ ५ ॥
मंसिसदोस्यृतस्यद्द्वारौमामासन्तांप्तुमद्ध्वंनामद्ध्वपतेप्प्रमातिर
स्वस्तिमेस्म्मिन्न्पथिदैंवयानेभूयान्मित्रस्यंमा ॥ ३३ ॥ मित्र
स्यंमा ॥ मित्रस्यंमा चक्षुंषेक्षद्ध्वमग्ग्नयर्हंसगरार्हंसगंरास्त्थ
सगंरेणनाम्म्नारौद्द्रेणानींकेनपातमांग्ग्नयर्हंपिपृतमांग्ग्नयोगोपा ॥ ३९ ॥
यतंमानमोंवोस्तुमामाहिर्ङ्सिष्ट ॥ ३४ ॥ [४-८] ज्योति

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

रसि । व्विश्वरूपंव्विश्वेषान्देवानाᳪंसमित् ॥ त्वᳪंसोमतनू
कृद्भ्योद्द्वेषोभ्योन्न्यकृतेभ्यऽउरुयन्तासिव्वरूथᳪंस्वाहाजुषा
णोऽअप्तुराज्ज्यस्यव्वेतुस्वाहा ॥ ३५ ॥ शतम् ॥ २०० ॥
अग्ग्नेनय । सुपथाराये ऽअस्म्मान्विश्वानिदेवव्वयुनानिव्वि
द्वान् ॥ युयोद्ध्यस्म्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठान्तेनमऽउक्तिंव्विधेम
॥ ३६ ॥ अयन्न÷ ॥ अयन्नोऽअग्निर्व्वरिवस्कृणोत्त्वयम्मृध÷

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥ ४० ॥

पू. अ. ॥ ५ ॥

पुरऽएतुप्प्रभिन्दन् ॥ अयंव्वाजाञ्जयतुव्वाजसातावयᳬशत्रू
ञ्जयतुजर्हृषाणᳬस्वाहा ॥ ३७ ॥ उरुव्विष्ण्णो ॥ उरुव्विष्ण्णो
व्विक्क्रमस्वोरुक्षयायनस्क्कृधि ॥ घृतङ्घृतयोनेपिबप्प्रप्प्रयज्ञपतिं
न्तिरस्वाहा ॥ ३८ ॥ देवसवितᳬ ॥ देवसवितरेषतेसोमस्त्तᳬ
रक्षस्वमात्त्वादभन् ॥ एतत्त्वन्देवसोमदेवोदेवाँ २ ॥ ऽउपा
गाऽइदमहम्मनुष्ष्यान्त्सहरायस्प्पोषेणस्वाहानिर्व्वरुणस्यपा ॥ ४० ॥

१५८

---

१ अत्र वाजान् जयतु इति पदे तकारवर्गश्चकारवर्गे चकारवर्गीम् । (शु. य. प्रा. ४ अ. ९५ सू.) इत्यनेन वाजान् पदघटिततवर्गस्य नकारस्य जयतुपदघटिते चकारवर्गे परे चवर्गत्वं जातम् । तेन वाजाञ्जयतु । एवं शत्रूञ्जयतु ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शान्मुञ्चये ॥ ३९ ॥ अग्नेव्रतपाः ॥ अग्नेव्रतपास्त्वेव्रतपाया
तवतनूर्म्मय्यभूदेषासात्त्वयियोममतनूस्त्वय्यभूदियँसाम
यि ॥ यथायथन्नौव्रतपतेव्रतान्यनुमेदीक्षान्दीक्षापतिरमँ
स्तानुतपस्तपस्पतिः ॥४०॥ [६-९] उरुविष्णो ॥ उरुवि
ष्णोविक्क्रमस्वोरुक्षयायनस्कृधि ॥ घृतङ्घृतयोनेपिबप्प्रप्प्रयज्ञ
पतिन्तिरस्वाहा ॥ ४१ ॥ अत्त्यन्यान् ॥ अत्त्यन्न्याँ २ ॥
ऽअगान्नान्याँ २ ॥ ऽउपागामर्वाक्त्वापरेभ्योविदम्परोवरे १५१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ऽभ्यः ॥ तन्त्वाजुषामहेदेवव्वनस्प्पतेदेवयुज्ज्यायैदेवास्त्त्वादेव पू. अ.
यज्ज्यायैजुषन्ताम्विष्ष्णवेत्त्वा ॥ ओषधेत्त्रायस्वस्वधितेमैनꣳ ॥ ५ ॥
॥ ४१ ॥ हिꣳसीः ॥ ४२ ॥ द्याम्मा ॥ द्याम्मालेखीरन्तरिक्षम्माहिꣳ
सीःपृथिव्व्यासम्भव ॥ अयꣳहित्त्वास्वधितिस्त्तेतिजानःप्प्रणि
नायमहतेसौभगाय ॥ अतस्त्त्वन्देवव्वनस्प्पतेशतवल्शोव्वि
रोहसहस्रवल्शाव्विवयꣳरुहेम ॥ ४३ ॥ [३-१०१] ॥ ॥ ४१ ॥ १६०
इति श्रीवाजसनेयसंहितायां पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ देवस्यत्त्वाषड्, पावी
रसिपंच, माहिःषट्, संतेतिस्त्रः, समुद्रंगच्छ, हविष्मतीरिमा
द्विकौ, हृदेत्वापंच, देवस्यत्वाष्टौ, अष्टौ सप्तत्रिꣳशत् ॥
[अ. ६ मं. ३७ अनु. ८] हरिः ॐ॥ दे॒वस्यं॑त्त्वा। स॒वि॒तुः॒प्प्र॑स॒वे॒
श्विनो॑र्ब्बा॒हु॒भ्यां॒म्पू॒ष्णणो॒हस्त्ता॑भ्याम् ॥ आद॑दे॒नार्य्य॑सी॒दम॒
हꣳरक्ष॑साङ्ग्री॒वाऽअपि॑कृन्तामि ॥ य॒वो॑सि॒य॒व॒या॒स्म्मद्द्वेषो॑यु॒व
या॒रा॑तीर्दि॒वे॒त्त्वा॒न्तरि॑क्षाय॒त्त्वापृ॒थि॒व्यै॒त्त्वा॒शु॒न्ध॑न्ताँ॒ल्लो॒काः॒

पि॒तृ॒षद॑नाꣳपितृ॒षद॑नमसि ॥ १ ॥ अ॒ग्ग्रे॒णीर॑सि । स्वा॒वे॒शऽ
उ॑न्ने॒तॄ॒णामे॒तस्य॑ व्वि॒त्ता॒दधि॑ त्त्वा॒स्त्था॒स्य॒ति दे॒वस्त्त्वा॑ सवि॒ता मद्ध्वा॑
न॒क्तु॒सु॒पि॒प्प॒ला॒भ्य॒स्त्त्वौष॑धीभ्यः॑ [1] ॥ द्यामग्ग्रे॑णास्पृक्ष॒ऽआ
न्तरि॑क्षम्मद्ध्य॑ येनाप्प्राꣳपृथि॒वीमु॒प॑रेणाद्दꣳहीः ॥ २ ॥ याते॑ ॥
याते॒ धामा॑न्न्यु॒श्म॒सि॒ गम॑द्ध्यै॒ यत्त्र॒ गावो॒ भूरि॑शृङ्गा॒ऽअ॒यास॑ः ॥
अत्रा॒ह॒ तदु॑रुगा॒यस्य॒ व्विष्ण्णो॑ः पर॒मम्प॒दमव॑भा॒रि॒ भूरि॑ ॥ ब्र॒ह्म॒
व॒नि त्त्वा॑ क्षत्त्र॒ व॒नि रा॑यस्पोष॒ व॒नि पर्य्यू॑हामि ॥ ब्र॒ह्म॑ दꣳह क्ष॒

1 अत्र देवः त्वा इति पदम् । तयपोः सम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८ सू.) इत्यनेन त्वामदिते तकारे परे विसर्जनीयस्य सत्त्वे देवस्त्वेति ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

त्रन्द्दृꣳहायुर्द्दृꣳहप्प्रजान्द्दृꣳह ॥ ३ ॥ व्विष्ण्णोःकर्म्माणि ।
पश्श्यतयतोव्व्रतानिपस्पशे ॥ इन्द्रस्ययुज्ज्यःसखा ॥ ४ ॥
तद्विष्ण्णोः। परमम्पदꣳसदापश्श्यन्तिसूरयः॥ दिवीवचक्षु
रातंतम् ॥ ५ ॥ परिवीरसि ॥ परिवीरसिपरित्त्वादेवीर्व्विशो
व्ययन्ताम्परीमँय्यजमानꣳरायोमनुष्ष्याणाम् ॥ दिवःसूनु
रस्येषतेपृथिव्व्याँल्लोकऽआरण्ण्यस्तेपशुः ॥ ६ ॥ [६-१] उपा
सं. ८ वीरसि ॥ उपावीरस्युपदेवान्दैवीर्व्विशःप्रागुरुशिजोव्वह्नित १५३

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मान् ॥ देवंस्त्वष्टुर्व्वसुरमह्व्यातैस्वदन्ताम् ॥ ७ ॥ रेवंतीर
मंद्धम् ॥ रेवंतीरमं द्धम्बृहंस्प्पतेधारयाव्वसूंनि ॥ ऋतस्यंत्त्वा
देवहविंह्पाशेंनुष्प्रतिमुञ्चामिधर्षामानुंषह् ॥८॥ देवस्यंत्त्वा ।
सवितुःप्प्रंसवेश्विनोर्ब्बाहुब्भ्यांम्पूष्णोहस्त्ताब्भ्याम् ॥ अग्नी
षोमाब्भ्याञ्जुष्टन्नियुनज्मि ॥ अद्भ्यस्त्वौषधीब्भ्योनुंत्त्वा
मातामंन्न्यतामनुंपितानुब्भ्रातासगब्भ्योनुसखासयूंत्थ्यह् ॥ ॥ ४३ ॥

१ धारय वसूनि पदम् । अत्र अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारयपृणिसेदिमेग्भ्रियधारय० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे धारयघटिताकारस्य दीर्घत्वं विधीयते । तेन धारयावसूनि । २ अत्र पिबासोमम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १२९ सू.) इत्यनेन धर्षं इत्यकारस्य दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

अग्नीषोमाभ्यान्त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि ॥ ९ ॥ अपाम्पेरुः ॥
अपाम्पेरुरस्यापो देवीश्स्वदन्तु स्वात्तञ्चित्सद्देवहविः ॥ सन्ते
प्प्राणो व्वातेन गच्छताᳬंसमङ्गानि यजत्रैःसँय्यज्ञपतिराशिषा
॥ १० ॥ घृतेनाक्तौ । पशूँस्त्रायेथाᳬंरेवति यजमाने प्प्रिय
न्धाऽआविश ॥ उरोरन्तरिक्षात्सजूर्द्देवेन व्वातेनास्य हविष
स्त्मना यज समस्य तन्न्वा भव ॥ व्वर्षो व्वर्षीयसि यज्ञे यज्ञपतिन्धाः
स्वाहा देवेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा ॥ ११ ॥ [५-२] माहिर्भूः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

माहिर्भूर्म्मापृदाकुर्न्नमस्त्तऽआतानानुर्व्वाप्प्रेहि ॥ घृतस्यकु
ल्याऽउपऽऋतस्यपत्थ्याऽअनु ॥ १२ ॥ देवीरापः । शुद्धाव्वो
ढ्ढसुपरिविष्टादेवेषुसुपरिविष्टाव्वयम्परिवेष्टारोभूयास्म ॥ १३॥
व्वाचन्ते ॥ व्वाचन्तेशुन्धामिप्प्राणन्तेशुन्धामिचक्षुस्त्तेशुन्धा
मिश्श्रोत्रन्तेशुन्धामिनाभिन्तेशुन्धामिमेढ्रन्तेशुन्धामिपायु
न्तेशुन्धामिचरित्राँस्त्तेशुन्धामि ॥ १४ ॥ मनस्त्ते ॥
मनस्त्तऽआप्प्यायताँवाक्क्तऽआप्प्यायताम्प्राणस्त्तऽआप्प्याय

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ताञ्चक्षुंस्त्तऽआप्प्यायताᳪंश्श्रोत्रन्त्तऽआप्प्यायताम् ॥ यत्तेंक्रू
रँऽयदास्त्थितन्तत्तऽआप्प्यायताञ्निष्ट्यायतान्तत्तेंशुन्धतुशम
होंभ्यः ॥ ओषधेत्रायस्वस्वधितेमैनᳪहिᳪसीः ॥ १५ ॥ रक्ष
साम्भागः ॥ रक्षसाम्भागोऽसिनिरस्त्तᳪरक्षऽइदमहᳪरक्षोभि
तिष्ठामीदमहᳪरक्षोवबाधऽइदमहᳪरक्षोधमन्तमोनयामि ॥ घृ
तेनद्यावापृथिवीप्प्रोर्ण्णुवाथांव्वायोवेस्त्तोकानामग्निराज्ज्यंस्यवे

---

१ निष्ट्यायताम् । अत्र निःस्त्यायताम् इति पदम् । अत्र नेःस्त्यास्तनोः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७० सू.) इत्यनेन नेरुपसर्गात्परयोः स्त्यास्तन्योर्धात्वोः सकारस्य षकारो भवति संहितायाम् । इति षत्वे षात्तथौ मूर्धन्यम् इति ष्टुत्वे (शु. य. प्रा. ३. अ. ८० सू.) ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्श इत्यनेन टकारस्य द्वित्वम् ।

शु. य. संहि. तुस्वाहास्वाहांकृतेऽऊर्द्ध्नभसम्मारुतङ्गच्छतम् ॥ १६ ॥ पू. अ.
इदमापः ॥ इदमापुःप्प्रवहतावद्यञ्चमलंञ्चयत् ॥ यच्चाभिदु ॥ ६ ॥
॥ ४५ ॥ द्द्रोहानृतँय्यच्चशेपेऽअभीरुणम् ॥ आपोमातस्म्मादेनंसःपव
मानश्चमुञ्चतु ॥ १७ ॥ [६-३] सन्ते ॥ सन्तेमनोमनं
सासम्प्राणःप्प्राणेनगच्छताम् ॥ रेडस्यग्निष्ट्वाश्रीणात्वाप
स्त्वासमरिणन्वातस्यत्त्वाङ्घ्राज्यैपूष्णोरंहयाऽऊष्म्मणोव्यथ ॥ ४५ ॥
१६८
थिषत्प्रयुतन्द्वेषः ॥ १८ ॥ घृतङ्घृतपावानः ॥ घृतङ्घृतपा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वानँपिबतुब्बसाँब्बसापावानँपिबतान्तरिँक्षस्यहुविरसिस्वाहा॥
दिशः प्रदिशऽआदिशोंविदिशऽउद्दिशोदिग्भ्यः स्वाहा।१९।
ऐन्द्रः प्राणः॥ ऐन्द्रः प्राणोऽअङ्गेऽअङ्गेनिदीध्यदैन्द्रऽउदानो
ऽअङ्गेऽअङ्गेनिधीतँ॥ देवत्त्वष्टर्भूरितेसँसमेतुसलक्ष्मायद्वि
षुरूपम्भवाति॥ देवत्राऽयन्तमवसेसखायोनुत्त्वामातापितरो
मदन्तु॥ २०॥ [३-४] समुद्रङ्गच्छ॥ समुद्रङ्गच्छस्वाहा
न्तरिक्षङ्गच्छस्वाहादेवँसवितारङ्गच्छस्वाहामित्रावरुणौगच्छ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्वाहाहोरात्रेगंच्छस्वाहाच्छन्दाꣳसिगच्छस्वाहाद्यावापृथिवी
गंच्छस्वाहायज्ञङ्गच्छस्वाहासोमङ्गच्छस्वाहादिव्यन्नभोगच्छ
स्वाहाग्निंवैश्वानरङ्गच्छस्वाहामनोमेहार्दियच्छदिवन्तेधूमो
गच्छतुस्वर्ज्योतिः पृथिवीम्भस्मनापृणस्वाहा॥२१॥ मापः॥
मापोमौषधीर्हिꣳसीर्द्धाम्नोधाम्नोराजँस्ततोवरुणनोमुञ्च ॥
यदाहुरघ्न्याऽइतिवरुणेतिशपामहेततोवरुणनोमुञ्च ॥ सुमि ॥ ४६ ॥
त्रियानऽआपऽओषधयःसन्तुदुर्म्मित्रियास्तस्मैसन्तुयो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्म्मान्द्वेष्टियञ्चंब्बुयन्द्विष्म्मः ॥ २२ ॥ [२-५] हुविष्म्मंती
रिमाः ॥ हुविष्म्मंतीरिमाऽआपोहुविष्म्माँ २ ॥ ऽआविवा
सति ॥ हुविष्म्मान्दुेवोऽअध्वुरोहुविष्म्माँ २ ॥ ऽअस्तुसूर्य्यं÷
॥ २३ ॥ अग्ग्नेर्व्वं÷ ॥ अग्ग्नेर्व्वोपन्नगृहस्युसदंसिसादयामीन्द्रा
ग्ग्न्योर्भागधेयींस्त्थमित्रावरुणयोर्भागधेयींस्त्थविश्श्वेषान्दे
वानाम्भागधेयींस्त्थ ॥ अमूर्ज्जाऽउपसूर्य्येयाभिर्व्वासूर्य्यं÷
सुह ॥ तानोहिन्न्वन्त्वध्वरम् ॥ २४ ॥ [२-६] हुदेत्त्वा ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

हृदेत्त्वामनसेत्त्वादिवेत्त्वासूर्य्यायत्त्वा ॥ ऊर्द्ध्वमिमम्मद्ध्वरन्दि
विदेवेषुहोत्राँयच्छ ॥ २५ ॥ सोमराजन् ॥ सोमराजन्विं
श्वास्त्त्वम्प्रजाऽउपावरोहुविश्वास्त्त्वाँम्प्रजाऽउपावरोहन्तु ॥
शृणोत्त्वग्निश्समिधाहवम्मेशृण्वन्त्त्वापोधिषणाश्चदेवीः ॥
[२] श्रोताग्ग्रावाणोविदुषोनयज्ञꣳशृणोतुदेवश्सविताहवम्मेस्वाहा
॥ २६ ॥ देवीरापःꣳ ॥ देवीरापोऽअपान्नपाद्योवऽऊर्म्मिर्हवि

१ अत्र विश्वाऽऊष्मान्तं परिक्षिपस्त्वं त्वाम् (शु. य. प्रा. ४ अ. २७ सू.) इत्यनेन विश्वापदम् ऊष्मान्तं (सान्तम्) जाते विश्वास्त्वम् विश्वास्त्वाम् ।
२ श्रोताग्ग्रावाणः । मिथासोमम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १२९ सू.) इत्यनेन श्रोत इति क्रियापदस्थहस्वाकारस्य दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ष्व्यऽइन्द्रियावान्मदिन्तमः ॥ तन्देवेभ्योदेवत्रादत्तशुक्रपे
भ्योयेषाम्भागस्त्थस्वाहा ॥ २७ ॥ कार्षिरसि ॥ कार्षिरसि
समुद्रस्यत्त्वाक्षित्त्याऽउन्नयामि ॥ समापोऽअद्भिरग्ग्मतसमो
षधीभिरोषधीः ॥ २८ ॥ यमग्ग्ने ॥ यमग्ग्नेपृत्त्सुमर्त्त्यमवा
वाजेषुयञ्जुनाः ॥ सयन्ताशश्वतीरिषःस्वाहा ॥ २९ ॥ [५-७]
देवस्यत्त्वा ॥ देवस्यत्त्वासवितुःप्प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो
हस्त्ताभ्याम् ॥ आददेरावासिगभीरमिममध्वरङ्कृधीन्द्रायसु १७३

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

षूर्तमम् ॥ उत्तमेनंपविनोर्ज्जस्वन्तुम्मधुमन्तुम्पयस्वन्तंनिग्ग्रा
ब्भ्यास्त्थदेवश्श्रुतंस्त्तर्प्पयतमामनोमे ॥ ३० ॥ मनोमे । तर्प्प
यतुव्वाचंम्मेतर्प्पयतप्प्राणम्मेतर्प्पयतचक्षुम्मेतर्प्पयतश्श्रोत्रंम्मे
तर्प्पयतात्त्मानंम्मेतर्प्पयतप्प्रजाम्मेतर्प्पयतपशून्मेतर्प्पयतग
णान्मेतर्प्पयतगणामेमाव्वितृषन् ॥ ३१ ॥ इन्द्रायत्त्वा ॥ इन्द्रा
यत्त्वाव्वसुमतेरुद्रवतऽइन्द्रायत्त्वादित्त्यवतऽइन्द्रायत्त्वाभिमा
तिग्घ्ने ॥ श्येनायत्त्वासोमभृतेग्ग्नयेत्त्वारायस्प्पोषदे ॥ ३२ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

यत्तेँ। सोमदिविज्ज्योतिर्य्यत्पृथिव्याँय्यदुरावन्तरिक्षे। तेना
स्म्मैयजमानायोरुरायेकृध्यधिदात्रेब्वोचः॥३३॥ श्वात्रास्त्थ॥
श्वात्रास्त्थवृत्रतुरोराधोगूर्त्ताऽअमृतस्यपत्नीः॥ तादेवीर्देवत्रे
मँय्यज्ञन्नयतोपहूताःसोमस्यपिबत ॥ ३४ ॥ माभेः ॥
माभेम्मासंविक्क्थाऽऊर्ज्जन्धत्स्वधिषणेवीड्वीसतीवीडयेथाम्
ऊर्ज्जन्दधाथाम् ॥ पाप्माहुतोनसोमः ॥ ३५ ॥ प्रागपा
क् ॥ प्रागपागुदगधराक्सर्वतस्त्वादिशऽआधावन्तु ॥ अम्ब
सं. ९ निष्पररसमरीव्विदाम्॥३६॥ त्वमङ्ग॥ त्वमङ्गप्रशꣳसिषोदेवश्शविष्ठमर्त्त्यम्॥ १७५
नत्त्वदुन्योमघवन्नस्तिमर्डितेन्द्र ब्रवीमितेव्वचः॥३७॥[८-८]
इति श्रीवाजसनेयसंहितायां षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसू-
त्रम् ॥ वाचस्पतयेत्रिको, पयामगृहीतोसित्रिका, वायोद्विका,
यंवांद्विको, यावामेका, तंप्रत्क्थाचतस्रो,ऽयंवेनस्त्रिका,

1 निष्पर अत्र निः इति विसर्गस्य आविर्निर्दिव इत्याया वसतिर्वरितः (शु. य. प्रा. ३ अ. २३ सू.) इत्यनेन यथायोगं ककारपकारपरयोः विसर्जनीयस्य षकारः क्रियते इति षकारे कृते निष्परः । तत ऊष्मान्तस्थान्यश्च स्पर्शाः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

येदेवासस्त्रिका, इन्द्राय मूर्द्धानंद्विकौ, यस्तएका, प्राणायमे
तिस्रो, मघवऽएकेन्द्राग्नीऽआगतमेका, घैको, मासऽएका, वि
श्वेदेवासऽआगतऽएके, न्द्रमरुत्वऽएका, मरुत्वन्तंवृषभमेका,
मरुत्वान्त्वा, सजोषाऽइन्द्रऽएका, मरुत्वाँ २ ॥ ऽइन्द्रऽएका,
महाँ २ ॥ ऽइन्द्रऽएका, महाँ २ ॥ ऽइन्द्रऽएको, दुत्यमष्टौ
पंचविꣳशतिरष्टाचत्वारिꣳशत् [अ. ७ मं. ४८ अनु. २५]

---

१ इति शतपथब्राह्मणपाठः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हरिः ॐ ॥ व्वाचस्प्पतयेपवस्वव्वृष्ण्णोऽअ॒ᳪ॒शुब्भ्याङ्गभंस्तिपूतᳫ ॥
देवोदेवेब्भ्यं÷पवस्वयेषाम्भागोसि ॥ १ ॥ मधुमतीर्न्नᳫ ॥ मधुम
तीर्न्नऽइषस्कृधियत्तेसोमादाब्भ्युन्नामजागृवितस्म्मैतेसोमसो
मायस्वाहास्वाहोर्व्वन्तरिक्षमन्न्वेमिस्वाङ्कृतोसि ॥ २ ॥ स्वाङ्कृ
तोसि । व्विश्श्वेब्भ्यऽइन्द्रियेब्भ्योदिव्येब्भ्यᳫपार्त्थिवेब्भ्योमनस्
स्त्वाष्टुस्वाहात्त्वासुभवसूर्ययदेवेब्भ्यस्त्वामरीचिपेब्भ्योदे ॥ ५० ॥

---

१ वाचस्प्पतये अत्र प्रकृत्या कखयोः पफयोश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इत्यनेन विसर्गस्य प्रकृतिभावे प्राप्ते पतिशब्दस्यपरोद्वये (शु. य. प्रा. ३ अ. ३५ सू.) इत्यनेन पतिशब्दे परे विसर्जनीयस्य सकारे कृते ऽस्मात्स्यात्स्वस्य स्पर्शे (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

वांऽशुोयस्म्मैत्त्वेडेतत्त्सत्त्यमुंपरिप्प्रुतांभङ्गेनहुतोसौफड्म्मा
णायत्त्वाभ्युानायत्त्वा ॥ ३ ॥ [३-१] उपयामगृहीतोसि ॥
उपयामगृहीतोस्यन्तर्य्यच्छमघवन्पाहिसोम्मम् ॥ उरुष्ष्यराय
ऽएषोयजस्व ॥ ४ ॥ अन्तस्त्ते[1] ॥ अन्तस्त्तेद्यावापृथिवीदधा
म्म्यन्तर्द्धाम्म्युर्व्वन्तरिक्षम् ॥ सजूर्द्देवेभिरवरैःपरैश्चान्तर्य्या
मेमघवन्मादयस्व ॥ ५ ॥ स्वाङ्कृतोसि ॥ स्वाङ्कृतोसिविश्श्वेभ्यऽ १७१

१ अन्तस्त्ते । अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन नकारस्य द्वित्वे प्राप्ते सवर्गीये चानुत्तमे (शु. य. प्रा. ४ अ. ११५ सू.) इत्यनेन सवर्गीये तकारे परे द्वित्वनिषेधान्न द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

इन्द्रियेब्भ्यौदिव्येब्भ्युꣳपार्त्थिवेब्भ्योमनस्त्त्वाष्टुस्वाहात्त्वासु
भवसूर्य्यायदेवेब्भ्यस्त्त्वामरीचिपेब्भ्यऽउदानायत्त्वा ॥ ६ ॥
[३-२]आवायो ॥ आवायो भूषशुचिपाऽउपनꣳसहस्रन्तेनि
युतोविश्ववार ॥ उपोतेऽअन्धोमद्यमयामियस्यदेवदधिषेपूर्व्व
पेयंव्वायवेत्त्वा ॥ ७ ॥ इन्द्रवायूऽइमे । सुताऽउपप्प्रयोभिरागं
तम् ॥ इन्दवोवामुशन्तिहि ॥ उपयामगृहीतोसिव्वायवऽइन्द्र

१ इन्द्रवायुभ्याम् । अत्र पूर्वो इन्द्रेष्ववायुत्तु (शु. य. प्रा. ३ अ. १२८ सू.) इत्यनेन अवायौ इन्द्रसमासे पूर्वस्य पदान्तस्याकारस्य दीर्घविधाना-भावेन्द्रशब्दाकारस्य दीर्घाकारो वायुशब्दपरत्वात् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वायुभ्यान्त्वैषतेयोनिः सजोषोभ्यान्त्वा ॥ ८ ॥ [२-३]
अयंवांम् ॥ अयंवाम्मित्रावरुणासुतश्सोमऽऋतावृधा ॥ म
मेदिह श्रुतहवम् ॥ उपयामगृहीतोसिमित्रावरुणाभ्यान्त्वा
॥ ९ ॥ रायाव्वयम् ॥ रायाव्वयसंसवाꣳसोमदेमहव्येनदेवा
यवसेनगावः ॥ तान्धेनुम्मित्रावरुणायुवन्नोविश्वाहाधत्तमनं
पस्फुरन्तीमेषतेयोनिर्ऋतायुभ्यान्त्वा ॥ १० ॥ [२-४]
यावांम् ॥ यावाङ्कशामधुमत्यश्विनासूनृतावती ॥ तया

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यज्ञम्मिमिक्षतम् ॥ उपयाग्गृहीतोस्याश्विभ्यान्त्वैषतेयोनि
॥५२॥ र्म्माद्ध्वीभ्यान्त्वा ॥ ११ ॥ [१-५] तम्प्रत्क्कथा । पूर्व्व ॥७॥
थाव्विश्वथेमथाज्ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदꣳस्वर्व्विदम् ॥ प्रतीचीनं
व्वृजनन्दोहसेधुनिमाशुञ्जयन्तमनुयासुवर्द्धसे ॥ उपयामगृ
हीतोसिशण्डायत्त्वैषतेयोनिर्व्वीरताम्पाह्यपमृष्टꣳशण्डोदेवा
स्त्वाशुक्क्रपाः प्प्रणयन्त्वनाधृष्टासि ॥ १२ ॥ सुवीरोव्वीरान् ॥ ॥५२॥
सुवीरोव्वीरान्प्रजनयन्परीह्यभिरायस्प्पोषेणयजमानम् ॥ १८२

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सुसुग्ग्मानोदिवापृथिव्याशुक्रश्शुक्रशोचिषानिरस्तःशण्डः
शुक्रस्याधिष्ठानमसि ॥१३॥ अच्छिन्नस्यते। देवसोमसुवीर्य्यं
स्यरायस्पोषस्यददितारःस्याम ॥ साप्प्रथमासँस्कृतिर्व्विश्ववा
रासप्प्रथमोव्वरुणोमित्रोऽअग्निः॥१४॥ सप्प्रथमः॥ सप्प्रथमो
बृहस्पतिश्चिकित्वाँस्तस्माऽइन्द्रायसुतमाजुहोतस्वाहा ॥
तृम्पन्तुहोत्रामध्वोयाःस्विष्टायाःसुप्प्रीताःसुहुतायत्स्वाहायां

१ तयोः सत् (शु. य. प्रा. २ अ. १३६ सू.) इत्यनेन नकारस्य सकारे अनुनासिकमुपधा प्रागन्तस्थायाः (शु. य. प्रा. ३ अ. १३१ सू.) इत्यनेन चोपधायामनुनासिके कृते रूपम्। नात्र धामन्छत्रून्. (शु. य. प्रा. ३ अ. १४६ सू.) इति निषेधस्यंपरत्वाभावात् ॥ २ तृम्पन्तु होत्राः। अत्र ऋवर्णेभ्यः (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे विधीयमानं णत्वं प्राप्तं परन्तु तवर्गे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ९४ सू.) इत्यनेन निषेधान्न णत्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि.

॥५२॥ पू. अ. ॥७॥

डुग्ग्रीत् ॥ १५ ॥ [४-६] अयंवेनः ॥ अयंवेनश्चोदय

त्पृश्निगर्भाज्ज्योतिर्जरायूरजंसोविमाने ॥ इममपाꣳसङ्गमे

सूर्य्यस्यशिशुन्नविप्प्रामतिभीरिहन्ति ॥ उपयामगृहीतोसिम

र्कायत्त्वा ॥ १६ ॥ मनोन । येषुहवंनेषुतिग्ममंविपःशच्च्यावनु

थोद्रवन्ता ॥ आयश्शर्य्याभिस्तुविनृम्णोऽअस्याश्रीणीता

दिशङ्गभस्त्तावेषतेयोनिःप्रजाःपाह्यपमृष्टोमर्कोदेवास्त्वाम

न्थिपाःप्प्रणयन्त्वनाधृष्टासि ॥ १७ ॥ सुप्रजाः । प्प्रजाः ॥५३॥

१८४

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ष्मंजनयन्नपरींह्युभिरायस्पोषैणयजमानम् ॥ सञ्जग्मानो
दिवापृथिव्यामन्थीमन्थिशोंचिषानिरंस्तोमक्कौमन्थिनोंधि
ष्ठानंमसि ॥ १८ ॥ [३-७] येदैवासः ॥ येदैवासोदिव्येका
दशस्त्थपृथिव्यामध्येकादशस्त्थ ॥ अप्पुक्षितोमहिनैकादश
स्त्थतेदैवासोयज्ञमिमञ्जुषध्वम् ॥ १९ ॥ उपयामगृंहीतोसि ॥
उपयामगृंहीतोस्याग्ग्रयणोसिस्वाग्ग्रयणःपाहियज्ञम्पाहियज्ञ
पतिंविष्णुस्त्वामिंन्द्रियेणपातुविष्णुन्त्वम्पाह्यभिसवना

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

निपाहि ॥ २० ॥ सोमः॑पवते ॥ सोमः॑पवतेसोमः॑पवतेस्मै
ब्रह्मणेस्मैक्षत्रायास्मैसुन्वतेयजमानायपवतऽइषऽऊर्ज्जेप
वतेद्भ्यऽओषधीभ्यःपवतेद्यावापृथिवीभ्याम्पवतेसुभूताय
पवतेविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यऽएषतेयोनिर्विश्वेभ्यस्त्वादेवे
भ्यः ॥२१॥ [३-८] उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाबृहद्व
तेव्वयस्वतऽउक्थाव्यङ्गृह्णामि ॥ यत्तऽइन्द्रबृहद्वयस्तस्मै
त्वाविष्णवेत्त्वैषतेयोनिरुक्थेभ्यस्त्वादेवेभ्यस्त्वादेवाव्यँ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

य्यज्ञस्यायुंषेगृह्णामिमित्त्रावरुणाब्भ्यान्त्वा ॥ २२ ॥ मित्त्रा
वरुणाब्भ्यान्त्वा । देवाव्व्यँय्यज्ञस्यायुंषेगृह्णामीन्द्रायत्त्वादेवा
व्व्यँय्यज्ञस्यायुंषेगृह्णामीन्द्राग्निब्भ्यान्त्वादेवाव्व्यँय्यज्ञस्यायु
षेगृह्णामीन्द्रावरुणाब्भ्यान्त्वादेवाव्व्यँय्यज्ञस्यायुंषेगृह्णामी
न्द्राबृहस्पतिब्भ्यान्त्वादेवाव्व्यँय्यज्ञस्यायुंषेगृह्णामीन्द्रावि
ष्णुब्भ्यान्त्वादेवाव्व्यँय्यज्ञस्यायुंषेगृह्णामि ॥ २३ ॥ [२-९] १८७
सं. १० मूर्द्धानन्दिवः ॥ मूर्द्धानन्दिवोऽअरतिम्पृथिव्याव्वैश्श्वानरमृतऽ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

आजातमग्निम् ॥ कविꣳसम्म्राजमतिथिञ्जनानामासन्नापा
त्रंञ्जनयन्तदेवाः ॥ २४ ॥ उपयामगृहीतोसि । ध्रुवोसिध्रुव
क्षितिर्द्ध्रुवाणान्ध्रुवतमोच्युतानामच्युतक्षित्तमऽएषतेयोनिर्व्वै
श्वानरायंत्त्वा ॥ ध्रुवन्ध्रुवेणमनसाव्वाचासोममवनयामि॥अथा
नऽइन्द्रऽइद्विशोसपत्काः समनसस्करत् ॥२५॥[२-१०]यस्ते
द्रप्पस्कन्दतियस्तेऽअꣳशुर्ग्रावच्युतोधिषणयोरुपस्त्थात् ॥ ॥५५॥
अध्वर्य्योर्व्वापरिवायश्पवित्रात्तन्तेजुहोमिमनसाव्वषट्कृतꣳस्वा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ह्वांदेवानामुत्क्रमणमसि ॥२६॥ [१-११] प्राणायमे। वर्च्चो
दा वर्च्चसे पवस्व व्यानायमे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्वोदानायमे वर्च्चोदा
वर्च्चसे पवस्व वाचेमे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्व क्रतुदक्षाभ्याम्मे वर्च्चो
दा वर्च्चसे पवस्व श्रोत्रायमे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्व चक्षुर्भ्याम्मे व
र्च्चोदसौ वर्च्चसे पवेथमात्मनेमे ॥ २७॥ आत्मनेमे। वर्च्चोदा
वर्च्चसे पवस्वौजसेमे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्वायुषेमे वर्च्चोदा वर्च्चसे पव
स्व विश्वाभ्योमे प्रजाभ्यो वर्च्चोदसौ वर्च्चसे पवेथाम् ॥ २८ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥५६॥ कौंसि । कतमोसिकस्यासिकोनामासि ॥ यस्यतेनामामन्म पू. अ.
हियन्त्वासोमेनातीतृपाम ॥ भूर्भुवᳫंस्व÷सुप्रजाःप्रजाभि÷ ॥ ७ ॥
स्याᳫंसुवीरोवीरैःसुपोषᳫंपोषैः÷ ॥ २९ ॥ [३-१२] उपया
मगृहीतोसिमधवेत्त्वोपयामगृहीतोसिमाधवायत्त्वोपयामगृ
हीतोसिशुक्रायत्त्वोपयामगृहीतोसिशुचयेत्त्वोपयामगृहीतो
सिनभसेत्त्वोपयामगृहीतोसिनभस्यायत्त्वोपयामगृहीतोसीषे ॥५६॥
त्त्वोपयामगृहीतोस्यूर्ज्जेत्त्वोपयामगृहीतोसिसहसेत्त्वोपयामगृ ११०

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

षक् ॥ येषामिन्द्रोयुवासखा ॥ उपयामगृहीतोस्यग्नीन्द्रा
ऽभ्यान्त्वैषतेयोनिरग्नीन्द्राऽभ्यान्त्वा ॥ ३२ ॥ [१-१५]
ओमासश्चर्षणीधृतः ॥ ओमासश्चर्षणीधृतोव्विश्वेदेवासऽआ
गत ॥ दाश्वाꣳसोदाशुषः सुतम् ॥ उपयामगृहीतोसिव्विश्वे
ऽभ्यस्त्वादेवेऽभ्यऽएषतेयोनिर्व्विश्वेऽभ्यस्त्वादेवेऽभ्यः ॥ ३३ ॥
[१-१६] व्विश्वेदेवासः ॥ व्विश्वेदेवासऽआगतशृणुतामऽइमꣳ

१ अत्र पिबासोमम्। (शु. य. प्रा. ३ अ. १२९ सू.) इत्यनेन चर्षणिशब्दस्येकारस्य दीर्घे चर्षणीधृतः। २ शृणुत मऽइमम्। अत्र शृणुतविषि-भजिभवतपिबेत्यत्रातिष्ठरक्षा मकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे परे एते दीर्घा भवन्ति। इति तकारस्य दीर्घे शृणुतामऽइमम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. षक् ॥ येषामिन्द्रोयुवासखा ॥ उपयामगृहीतोस्यग्नीन्द्रा पू. अ.
भ्यान्त्वैषतेयोनिरग्नीन्द्राभ्यान्त्वा ॥ ३२ ॥ [१-१५] ॥ ७ ॥
॥५७॥ ओमासश्चर्षणीधृतः ॥ ओमासश्चर्षणीधृतोविश्वेदेवासऽआ
गत ॥ दाश्वाꣳसोदाशुषः सुतम् ॥ उपयामगृहीतोसिविश्वे
भ्यस्त्वादेवेभ्यऽएषतेयोनिर्विश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यः ॥ ३३ ॥
[१-१६] विश्वेदेवासः ॥ विश्वेदेवासऽआगतशृ[2]णुतामऽइमꣳ ॥५७॥

---

१ अत्र पिबासोमम्। (शु. य. प्रा. ३ अ. १२९ सू.) इत्यनेन चर्षणिशब्दस्येकारस्य दीर्घे चर्षणीधृतः। २ शृणुत मऽइमम्। अत्र शृणुतस्विपिप्रजिभवतपिबेतक्षतिहरक्षा मकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे परे एते दीर्घा भवन्ति। इति तकारस्य दीर्घे शृणुतामऽइमम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हवम् ॥ एदम्बर्हिर्न्निषीदत[1] ॥ उपयामगृहीतोसि विश्वेब्भ्य
स्त्वादेवेब्भ्यऽएषतेयोनिर्व्विश्वेब्भ्यस्त्वादेवेब्भ्यः ॥ ३४ ॥
[१-१७] इन्द्रमरुत्त्वं ॥ इन्द्रमरुत्त्वऽइहपाहिसोमँय्यथा
शार्य्यातेऽअपिबःसुतस्य ॥ तवप्प्रणीतीतवशूरशर्म्मन्नाविवा
सन्तिकवयःसुयज्ञाः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वामरुत्त्व
तऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वामरुत्त्वते ॥ ३५ ॥ [१-१८] मरु
त्त्वन्तंवृषभं । वावृधानमकवारिन्दिव्यःशासमिन्द्रम् ॥ १३२

[1] बर्हिर्निषीदत अत्र निःसीदत इति पदम् । अत्र नेः सीदतेः (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन नेः परस्य सीदतेत्यत्रस्थसकारस्य षकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

व्विश्वासाहुमवंसेनूतंनायोग्ग्रꣳसंहोदामिहतꣳहुवेम ॥ उप
यामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वामरुत्त्वंतऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वामरु
त्त्वंते ॥ [१-१९] उपयामगृहीतोसिमरुतान्त्वौजसे ॥३६॥
[१-२०] सजोषांऽइन्द्र ॥ सजोषांऽइन्द्रसगणोमरुद्भिꣳ
सोमंम्पिबवृत्रहाशूंरव्विद्वान् ॥ जहिशत्रूँ १ ॥ रपमृधोंनुद
स्वाथाभंयकृणुहिव्विश्वतोंनꣳ ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वा ॥५८॥

१ विश्वासाहम् । अत्र विश्वशब्दाकारस्य विश्वसहनुवपुषवसुषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १०१ सू.) इत्यनेन सहपरे दीर्घाकारः । २ (इति शतपथे) । ३ शत्रूँ १ ॥ रपमृधः । अत्र स्वर औपशविः (शु. य. प्रा. ३ अ. १३२ सू.) इत्यनेन नकारस्य स्वरे परे अनुस्वारे उपधायामनुनासिक्ये च रूपम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मरुत्त्वंतऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वामरुत्त्वंते ॥ ३७ ॥ [१-२१]
मरुत्त्वाँ २ ॥ ऽइन्द्र । वृषभोरणायपिबासोममनुष्ष्वधम्म
दाय ॥ आसिञ्चस्वजठरेमद्ध्वऽऊर्म्मिन्त्वꣳराजासिप्प्रतिपत्त्सु
तानाम् ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वामरुत्त्वंतऽएषतेयोनि
रिन्द्रायत्त्वामरुत्त्वंते ॥३८॥ [१-२२] महाँ २॥ ऽइन्द्र÷ ॥
महाँ २ ॥ ऽइन्द्रोनृवदाचर्षणिप्प्राऽउतद्विबर्हाऽअमिनꣳसहो

१ मरुत्वान् इन्द्रः । अत्राकारोपधो यकारम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १४३ सू.) इत्यनेन स्वरे परे नकारस्य यकारे कृते उपधायामनुनासिक्ये च यवयोः पदान्तयोः स्वरमध्ये लोपः (शु. य. प्रा. ४ अ. १२५ सू.) इत्यनेन यकारलोपे न परकाल० (शु. य. प्रा. ३ अ. ४ सू.) इत्यनेन सन्धेर्निषेधः । तथैव महाँ २ इन्द्रः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ५९॥ भिः ॥ अस्म्मद्र्यग्वावृधेव्वीर्य्यायोरुश्पृथुश्सुकृतःकर्त्तृभि[१] पू. अ. ॥७॥
र्भूत् ॥ उपयामगृहीतोसिमहेन्द्रायत्त्वैषतेयोनिर्म्महेन्द्राय
त्त्वा ॥३९॥ [१-२३] महाँ २॥ऽइन्द्रः॥ महाँ २॥ऽइन्द्रो
यऽओजसापर्ज्जन्न्योवृष्टिमाँ २॥ऽइव॥ स्तोमैर्व्वत्सस्यवावृधे॥
उपयामगृहीतोसिमहेन्द्रायत्त्वैषतेयोनिर्म्महेन्द्रायत्त्वा ॥४०
[१-२४] उदुत्त्यम् ॥ उदुत्त्यञ्जातवेदसन्देवंव्वहन्तिकेतवः ॥ ॥५९॥ ११५

१ कर्तृभिः। अत्र परंतु रेफहकाराभ्याम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यस्यापवादभूतेन ऋत्मान्त. (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन तकारस्य द्वित्वे प्राप्ते ऋवर्णे च (शु. य. प्रा. ४ अ. १११ सू.) इत्यनेन ऋवर्णे परे व्यञ्जनस्य द्विर्भावनिषेधात्र द्वित्वम्। एतादृशेष्वन्येष्वपि बोध्यम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दृशेव्विश्श्वायसूर्य्यꣳस्वाहा॥४१॥ चित्रन्देवानाम्॥ चित्रन्देवा
नामुदगादनीकञ्चक्षुर्म्मित्रस्यव्वरुणस्याग्ग्नेः ॥ आप्राद्यावा
पृथिवीऽअन्तरिक्षꣳसूर्य्यऽआत्माजगतस्तस्थुषश्चस्वाहा
॥ ४२ ॥ अग्ग्नेनय । सुपथारायेऽअस्म्मान्विश्श्वानिदेवव्वयुना
निव्विद्वान् ॥ युयोद्ध्यस्म्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठान्तेनमऽउ
क्तिंव्विधेमस्वाहा ॥ ४३ ॥ अयन्नः ॥ अयन्नोऽअग्ग्निर्व्वरि
वस्कृणोत्त्वयम्मृधःपुरऽएतुप्प्रभिन्दन् ॥ अयंव्वाजाञ्जयतुव्वा १९७

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

जꣳसातावयꣳशत्रूँञ्जयतुजर्हृषाणꣳस्वाहा ॥ ४४ ॥ रूपेणवꣳ ॥
रूपेणवोरूपमभ्यागान्तुथोवोविश्ववेदाविभजतु ॥ ऋतस्य
पथाप्रेतचन्द्रदक्षिणाविस्वꣳपश्श्यव्युन्तरिक्षँय्यतस्वसदस्यैः
॥ ४५ ॥ ब्राह्मणमद्य । विदेयम्पितृमन्तम्पैतृमत्त्यमृषिमा
र्षेयꣳसुधातुदक्षिणम् ॥ अस्म्मद्राताद्देवत्राागच्छतप्रदातार
माविशत ॥ ४६ ॥ अग्नयेत्त्वा ॥ अग्नयेत्त्वामह्यंवरुणोददातु ॥ ६० ॥

१ विस्वः । अत्र वेर्युदयः (शु. य. प्रा. ३ अ. ६७ सू.) इत्यनेन वेः उपसर्गात्परस्य सकारस्य यकारोदये षकारो भवति। अतो नात्र सकारात्परस्य यकारोदयस्य वेरुपसर्गस्य सकारस्य षकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सोम्मृतत्त्वमंशीयायुर्द्दात्रऽएंधिमयोमह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रेरुद्रायं
त्वामह्यँव्वरुणोददातुसोम्मृतत्त्वमंशीयप्प्राणोदात्रऽएंधिव्वयो
मह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रेबृहस्प्पतंयेत्त्वामह्यंव्वरुणोददातुसोम्मृतत्त्व
मंशीयत्त्वग्ग्दात्रऽएंधिमयोमह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रेयमायंत्त्वामह्यं
व्वरुणोददातुसोम्मृतत्त्वमंशीयहयोंदात्रऽएंधिव्वयोमह्यम्प्रति
ग्ग्रहीत्रे ॥ ४७ ॥ कौंदात् ॥ कौंदात्त्कस्म्माऽअदात्त्कामोंदा
सं. ११ त्त्कामायादात् ॥ कामोंदाताकामं÷प्प्रतिग्ग्रहीताकामैतत्ते
॥ ४८ ॥ [८-२५] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांसप्तमोऽध्यायः॥ ७ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ उपयामगृ-
हीतोस्यादित्येभ्यः पंच, वाममद्यद्वे, सुशर्मास्येका, बृहस्प-
तिसुतस्यद्वे, हरिरसिचतस्रः, समिन्द्रेऽष्टौ, माहिः पंच,
ऽएजतुदशमास्यः पंचा, तिष्ठैका, युक्ष्वाह्येके, न्द्रमिदेका,
यस्मान्नद्वे, ऽग्नेपवस्वो, त्तिष्ठन्न, दृश्रमु, दुत्यमेकैका, जिघ्र ॥६१॥
द्वे, विनइन्द्र, वाचस्पतिं, ब्विश्वकर्मन्नेकैका, ग्नयेत्वाचतस्र, २००

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

इहरतिस्तिस्र:, परमेष्ठीदश, त्रयोविꣳशतिस्त्रिषष्टिः ॥ [अ. ८
मं. ६३ अनु. २३] हरिः ॐ ॥ उपयामगृहीतोसि ॥ उपया
मगृहीतोस्यादित्त्येभ्यंस्त्वा ॥ विष्ण्णंऽउरुगायैषतेसोमस्तꣳ
रक्षस्वमात्त्वादभन् ॥ १ ॥ कदाचन । स्त्तरीरंसिनेन्द्रंसश्चसि
दाशुषे ॥ उपोपेन्नुमंघवन्भूयऽइन्नुतेदानंन्देवस्यंपृच्यतऽआ
दित्त्येभ्यंस्त्वा ॥ २ ॥ कदाचन । प्प्रयुंच्छस्युभेनिपासिज
न्मनी ॥ तुरीयादित्त्युसवंनन्तऽइन्द्रियमातस्त्थावमृतंन्दि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

य. सं. ८॥

ह्यादित्त्येभ्यस्त्वा ॥ ३ ॥ यज्ञोदेवानाम् ॥ यज्ञोदेवाना पू. अ.

म्प्रत्त्यैतिसुम्नमादित्त्यासोभवतामृडयन्तः¹ ॥ आवोर्व्वाची ॥ ८ ॥

सुमतिर्व्ववृत्त्यादंहोश्चिद्यावरिवोवित्तरासदादित्त्येभ्यस्त्वा

॥ ४ ॥ विवस्वन्नादित्त्य ॥ विवस्वन्नादित्त्यैषतेसोमपीथस्त

स्मिन्मत्स्व ॥ श्रदस्मैनरोव्वचसेदधातनयदाशीर्दादम्पती

व्वाममश्नुतः ॥ पुमान्पुत्रोजायतेविन्दतेव्वस्वधाविश्वाहारपऽ ॥ ६२ ।

एधतेगृहे ॥ ५ ॥ [५-१] व्वाममद्य । सवितर्व्वाममुश्वोदिवे २०२

१ भवत मृडयन्तः । अत्र ऋणुस्विषिभ्रजिभवतपिबेतस्मतिएरक्षा मकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे दीर्घे भवता मृडयन्तः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

दिंवेद्वामसुस्म्म᳚भ्यंह्ऽसावी᳚ ॥ द्वामस्युहिक्षयंस्यदेवभूरेंरयाधि
यावांसुभाजं÷स्याम ॥ ६ ॥ उपयामगृंहीतोसि । सावित्रो
सिचनोधाश्चंनोधाऽअसिचनोमयिंधेहि ॥ जिन्वंयज्ञञ्जिन्व
यज्ञपंतिम्भगांयदेवायंत्त्वासवित्रे ॥ ७ ॥ [२-२] शतम्
॥ ३०० ॥ उपयामगृंहीतोसि । सुशर्म्मासिसुप्प्रतिष्ठानोबृहदु
क्षायुनमं÷ ॥ विश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यंऽएषतेयोनिर्विश्वेभ्य
स्त्वादेवेभ्यं÷ ॥ ८ ॥ [१-३] उपयामगृंहीतोसि ॥ उप

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यामगृंहीतोसिबृंहस्प्पतिंसुतस्यदेवसोमतऽइन्दौरिन्द्रियावतः
॥ ६२ ॥ पत्क्नीवतोग्ग्रहाँ २ ॥ ऽऋध्यासम् ॥ अहम्परस्त्तादहमवस्त्ता ॥ ८ ॥
द्यदन्तरिक्षन्तदुमेपिताभूत् ॥ अहꣳसूर्य्यमुभयतोददर्शाह
न्देवानाम्परमङ्गुहायत् ॥ ९ ॥ अग्ना ३॥ ऽइपत्क्नीवन् ॥
अग्ना ३ ॥ ऽइपत्क्नीवन्त्सजूर्द्देवेनत्त्वष्ट्रासोमम्पिबस्वाहा ॥
प्रजापतिर्वृषासिरेतोधारेतोमयिधेहिप्प्रजापतेस्त्तेवृष्णोरेतो ॥ ६३ ॥

१ बृहस्पतिसुतस्य । अत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सस्य षत्वे प्राप्ते अनुसन्तनोतु बृहस्पति० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन समानपदे सस्य प्रकृतिभावविधानान्न षत्वम् । तत ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति पकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

धसोंरेतोधामंशीय ॥ १० ॥ [२-४] उपयामगृंहीतोसि ॥
उपयामगृंहीतोसिहरिरसिहारियोजनोहरिंभ्यान्त्वा ॥ हर्य्योर्
द्धानास्त्थसहसोमाऽइन्द्राय ॥ ११ ॥ यस्ते । ऽअश्वसनि
र्भक्षोयोगोसनिस्त्तस्यंतऽइष्टयंजुषस्त्तुतस्त्तोमस्यशस्त्तोक्थ
स्योपंहूतस्योपंहूतोभक्षयामि ॥ १२ ॥ देवकृतस्यैनंसः ॥
देवकृतस्यैनसोवयजनमसिमनुष्ष्यकृतस्यैनंसोवयजनमसिपि
तृकृतस्यैनंसोवयजनमस्यात्त्मकृतस्यैनंसोवयजनमस्येनंसऽए २०५

१ गोसनिस्त. । भाविभ्यः स्तः वं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन पत्वप्राप्तौ अनुसन्त० (३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषिध्यते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नसोवयजंनमसि ॥ यच्चाहमेनोविद्वाँश्चकारयच्चाविद्वाँस्तस्य
सर्वस्यैनंसोवयजंनमासि॥१३॥ संवर्च्चसा ॥ संवर्च्चसापयसासन्त
नूभिरगंन्महिमनंसासᳪशिवेन ॥ त्वष्टांसुदत्रोविदंधातुरायो
नुंमार्ष्टुतन्वोयद्विलिष्टम् ॥१४॥ [४-५]सेमिंन्द्र।णोमनंसाने
षिगोभिःसᳪसूरिभिर्म्मघवन्त्सᳬस्वस्त्या ॥ सम्ब्रह्मणादेव
कृतँय्यदस्तिसन्देवानाᳬसुमतौयज्ञियानाᳬस्वाहा ॥ १५ ॥

१ समिन्द्रणो । अत्र इन्द्र नः इति पदद्वयेन आविश्य० (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन समानपदत्वाभावाण्णत्वाप्राप्तौ निषण्णावत्यवाहण । मिन्द्रऽपूणमपरिणीयते समिन्द्रण० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८३ सू.) इत्यनेन णत्वं निपात्यते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

संव्वर्च्चसा ॥ संव्वर्च्चसापयसासन्तनूभिरगन्म्महिमनसासᳬशि
वेन।त्वष्टासुदत्रोव्विदधातुरायोनुमार्ष्टुतन्वोयद्विलिष्टम् ॥ १६ ॥
धातारातिः। सवितेदञ्जुषताम्प्रजापतिर्न्निधिपादेवोऽअग्निः ॥
त्वष्टाव्विष्णुः प्रजयासᳬरराणायजमानायद्रविणन्दधात
स्वाहा ॥ १७ ॥ सुगावः ॥ सुगावोदेवाःसदनाऽअकर्म्मयऽ
आजग्मेदᳬसवनञ्जुषाणाः ॥ भरमाणाव्वहमानाहवीᳬष्य
स्म्मेधत्तव्वसवोव्वसूनिस्वाहा ॥ १८ ॥ याँ २ ॥ ऽआवहᳬ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

याँ २॥ ऽआवंहऽउशतोदैवदेवाँस्त्ताञ्ग्नेरयुखेऽअग्ग्नेसधस्त्थैं॥ पृ. अ. ॥ ८ ॥
जुक्षिवाॐसं÷पपिवाॐस श्श्वविश्श्वेसुंञ्ज्म्मंॐस्वरातिंष्ठुतानु
स्वाहा॥ १९॥ व्वयङ्कहि। त्त्वांप्प्रयतिसुज्ञेऽअस्स्मिमन्नग्ग्नेहोतार
मवृणीमहीह ॥ ऋधंगयाऽऋधंगुताशंमिष्ठाःप्प्रजानन्न्यज्ञमु
पयाहिव्विद्धान्त्स्वाहा॥२०॥ देवांगातुविदः॥ देवांगातुविदोगा
तुंव्वित्त्वागातुमिंत॥मनंसस्प्पतऽइमन्दैवयज्ञॐस्वाहावातेधाः ॥१५॥ २०८
॥ २१ ॥ यज्ञंयज्ञम् ॥ यज्ञंयज्ञङ्गच्छयज्ञपतिङ्गच्छस्वाँय्योनिं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ङ्गच्छस्वाहा ॥ एषतेयज्ञोयज्ञपतेसहसूक्तवाकꣳसर्व्ववीरस्तञ्जु
षस्वस्वाहा ॥ २२ ॥ [८-६] माहि÷माहिर्भुर्म्मापृदाकुꣳ ॥
उरुꣳहिराजावरुणश्चकारसूर्य्यायपन्थामन्वेतवाऽउ ॥ अप
देपादाप्रतिधातवेकरुतापवक्ताहृदयाविधश्चित् ॥ नमोवरुणा
याभिष्ठितोवरुणस्यपाश÷ ॥ २३ ॥ अग्नेरनीकम् ॥ अग्ने
रनीकमपऽआविवेशापान्नपात्प्रतिरक्षन्नसुर्य्यम् ॥ दमेदमेस

१ हृद्याविधश्चित् । अत्र अभ्ररश्मिमतिसुमतिश्वसुवचारयज्ञणिसेदिमेन्द्रियधारयविश्वभक्तुरयुनामस्यहृदय० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे हृदयाकारस्य दीर्घाकारो विधीयते । अतो हृदयशब्दाकारस्य दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मिधँ॑स्यक्ष्यग्नेष्प्रातिंतोजिह्वाघृतमुच्चरण्ण्युत्स्वाहा ॥ २४ ॥ समु
द्द्रेतें ॥ समुद्द्रेतेहृदयमप्प्स्वन्तश्श्सन्त्वाविशन्त्वोषधीरुतापः ॥
यज्ञस्यत्त्वायज्ञपतेसूक्कोक्कौनमोवाकेविंधेमयत्त्स्वाहा ॥ २५ ॥
देवीरापः ॥ देवीरापऽएषवोगर्भस्त्तᳬसुप्प्रीतᳬसुभृतम्बिभृत ॥
देवसोमैषतेलोकस्त्तस्मिञ्छञ्चवक्ष्वपरिचवक्ष्व ॥ २६ ॥ अवं
भृथनिचुम्पुण । निचेरुरसिनिचुम्पुणः ॥ अवदेवैर्देवकृतमे
नोयासिषमवमर्त्त्यैर्म्मर्त्त्यकृतम्पुरुराव्ण्णोदेवरिषस्प्पाहिदेवा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नाऽसमिदंसि ॥ २७ ॥ [५-७] एजंतुदशमास्यः ॥ एजं
तुदशमास्योगर्भोजरायुणासह ॥ यथायंवायुरेजंतियथासमु
द्रऽएजंति ॥ एवायन्दशमास्योऽअस्त्रंज्जरायुणासह ॥ २८ ॥
यस्यैते । यज्ञियोगर्भोयस्यैयोनिर्हिरण्ययी ॥ अङ्गान्यह्रु
तायस्यतम्मात्रासमंजीगमऽस्वाहा ॥ २९ ॥ पुरुदस्मोवि
षुरूपः ॥ पुरुदस्मोविषुरूपऽइन्दुरन्तर्म्महिमानमानञ्जधी
रः ॥ एकपदीन्द्विपदीन्त्रिपदीञ्चतुष्प्पदीमष्टापदीम्भुवनानु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ष्प्रथन्ताउँस्वाहा ॥ ३० ॥ मरुतोयस्य ॥ मरुतोयस्यहिक्षये
पाथादिवोविमहसः ॥ ससुगोपातमोजनः ॥ ३१ ॥ मही
द्यौः । पृथिवीचनऽइमंय्यज्ञम्मिमिक्षताम् ॥ पिपृतान्नोभरी
मभिः ॥ ३२ ॥ [५-८] आतिष्ठ । वृत्रहन्रथंय्युक्तातेब्र
ह्मणाहरी ॥ अर्व्वाचीनठ्सुतेमनोग्ग्रावाकृणोतुव्वग्गुना ॥
उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाषोडशिनऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वा

१ अत्र पिबा सोमम् (शु. य. प्रा. अ. ३।३० सू.) इत्यनेन पाथ इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घः। २ आतिष्ठ वृत्रहन्। अत्र तिष्ठाद्युदात्तम्। (शु. य. प्रा. ३ अ. १०४ सू.) तिष्ठेत्येतत्पदं दीर्घमापद्यते यथाद्युदात्तं भवति। इत्यनेन विधीयमानो दीर्घाकार आतिष्ठपदस्य आद्युदात्तत्वाभावेन न दीर्घः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

षोडशिने ॥ ३३ ॥ [१-९] युक्ष्वाहि । केशिनाहरीवृषणा
कक्ष्यप्रा ॥ अथानऽइन्द्रसोमपागिरामुपश्रुतिञ्चर ॥ उप
यामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाषोडशिनऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वाषो
डशिने ॥ ३४ ॥ [१-१०] इन्द्रमित् ॥ इन्द्रमिद्धरीवहतोऽप्रति
धृष्टशवसम् ॥ ऋषीणाञ्चस्तुतीरुपयज्ञञ्चमानुषाणाम् ॥ उप
यामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाषोडशिनऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वाषो
डशिने ॥ ३५ ॥ [१-११] यस्मान्न । जातःपरोऽअन्योऽअ २१३

१ अत्र पिबा सोमम् (ऋ. ष. प्रा. ३ अ. १३० सू.) इत्यनेन अकारस्य दीर्घे युक्ष्वाहि इति ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्त्तुयऽआविवेशभुवनानिविश्वा ॥ प्रजापतिष्प्रजयासꣳ
॥ १८ ॥ रराणस्त्रीणिज्ज्योतीꣳषिसचतेसषोडशी ॥ ३६ ॥ इन्द्रश्च । ॥ ८ ॥
सम्म्राड्वरुणश्चराजातौतेभक्षञ्चक्रतुरग्ग्रेऽएतम् ॥ तयोरहमनुभ
क्षम्भक्षयामिव्वाग्देवीजुषाणासोमस्यतृप्प्यतुसहप्प्राणेनस्वा
हा ॥ ३७ ॥ [२-१२] अग्ग्नेपवस्व ॥ अग्ग्नेपवस्वस्वपाऽअस्म्मे
वर्च्चःसुवीर्य्यम् ॥ दधद्रयिम्मयिपोषम् ॥ उपयामगृहीतोस्य ॥ १८ ॥
ग्नयेत्त्वाव्वर्च्चसऽएषतेयोनिरग्नयेत्त्वाव्वर्च्चसे ॥ अग्नेव्वर्च्चस्विन्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

र्चस्वाँस्त्वन्देवेष्ष्वसिव्वर्चस्वानहम्म्मनुष्ष्येषुभूयासम् ॥ ३८ ॥
[१-१३] उत्तिष्ठन्नोजसा ॥ उत्तिष्ठन्नोजसासहपीत्त्वीशिप्प्रेऽ
अवेपयः ॥ सोममिन्द्रचमूसुतम् ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्राय
त्त्वौजसऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वौजसे ॥ इन्द्रौजिष्ठौजिष्ठस्त्त्व
न्देवेष्ष्वस्योजिष्ठोहम्म्मनुष्ष्येषुभूयासम् ॥ ३९ ॥ [१-१४]
अदृश्श्रमस्य । केतवोव्विरश्म्मयोजनाँ२ ॥ ऽअनु ॥ भ्राजन्तोऽ
अग्नयोयथा ॥ उपयामगृहीतोसिसूर्य्यायत्त्वाब्भ्राजायैषते

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

योनिꣳसूर्य्यायत्त्वाभ्भ्राजाय ॥ सूर्य्यभ्भ्राजिष्ठभ्भ्राजिष्ठस्त्त्व
॥ ६९ ॥ न्देवेष्ष्वसिभ्भ्राजिष्ठोहम्मनुष्ष्येषुभूयासम् ॥ ४० ॥ [१-१५] ॥ ८ ॥
उदुत्त्यम् ॥ उदुत्त्यञ्जातवेदसन्देवंव्वहन्तिकेतव÷ ॥ दृशेवि
श्वायसूर्य्यम् ॥ उपयामगृहीतोसिसूर्य्यायत्त्वाभ्भ्राजायैषते
योनिꣳसूर्य्यायत्त्वाभ्भ्राजाय ॥ ४१ ॥ [१-१६] आजिघ्र ॥
आजिघ्रकलशम्मह्यात्त्वाव्विशन्त्विन्दवꣳ ॥ पुनरूर्ज्जानिवर्त्त ॥ ६९ ॥
स्वसान÷सहस्रन्धुक्ष्वोरुधारापयस्वतीपुनर्म्माव्विशताद्द्रयिः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥ ४२ ॥ इडेरन्तें ॥ इडेरन्तेहव्येकाम्म्येचन्द्रेज्ज्योतेदितिसरं
स्वतिमहिविश्श्रुति ॥ एतातेऽअघ्न्येनामानिदेवेभ्योमासुकृत
म्ब्रूतात् ॥ ४३ ॥ [२-१७] विनेः ॥ विनऽइन्द्रमृधोजहि
नीचायच्छपृतन्न्युतः ॥ योऽअस्म्माँ२ ॥ ऽअभिदासत्त्यधं
रङ्गमयातमः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाविमृधऽएषते
योनिरिन्द्रायत्त्वाविमृधें ॥ ४४ ॥ [१-१८] वाचस्पतिं । २१७

१ अस्य मासानि । अत्र मासानिपदस्याङ् लिङ्गश्शब्दो बहुलम् (शु. प. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इति सूत्रेण पदान्तीयस्य नित्यस्य कोपे प्राप्तेऽपि सूत्रे बहुलम् ग्रहणात्क्वचिन्न भवति । तेन चात्र लोपः । २ अत्र पिबा सोमम् (शु. प. प्रा. ३ अ. १३० सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे जाते गमयातमः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. विश्वकर्म्माणमूतयेमनोजुवंव्वाजेऽअद्याहुवेम ॥ सनोविश्वा पू. आ.
॥७०॥ निहवनानिजोषद्विश्वशम्भुरवसेसाधुकर्म्मा ॥ उपयामगृही ॥ ८ ॥
तोसीन्द्रायत्त्वाविश्वकर्म्मणऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वाविश्वक
र्म्मणे ॥ ४५ ॥ [१-१९] विश्वकर्म्मन्हविषा ॥ विश्वकर्म्म
न्हविषाव्वर्द्धनेनत्रातारमिन्द्रमकृणोरवध्यम् ॥ तस्मैविशः
समनमन्तपूर्व्वीरयमुग्रोविहव्योयथासत् ॥ उपयामगृहीतो ॥ ७० ॥
२१८

---

१ अथ हुवेम । अत्र अथ सं एकारमकारमवतपूर्वामिहे... (छु. म. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन ... इकारमकारमवत-पूर्वामिहे... परेषु दीर्घमापद्यते । इति हुकारे परे अथशब्दाकारो दीर्घो जातः । तेन अद्याहुवेम इति ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सीन्द्रायत्त्वाव्विश्वकर्म्मणऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वाव्विश्वक
र्म्मणे ॥ ४६ ॥ [१-२०] उपयामगृहीतोसि ॥ उपयाम
गृहीतोस्यग्नयेत्त्वागायत्रच्छन्दसङ्गृह्णामीन्द्रायत्त्वात्रिष्टुप्च्छ
न्दसङ्गृह्णामिव्विश्वेब्भ्यस्त्वादेवेब्भ्योजगंच्छन्दसङ्गृह्णाम्म्यनु
ष्टुप्तेभिगरः ॥४७॥ व्रेशीनान्त्वा ॥ व्रेशीनान्त्वापत्मन्नाधू
नोमिकुकूननानान्त्वापत्मन्नाधूनोमिभन्दनानान्त्वापत्मन्
न्नाधूनोमिमदिन्तमानान्त्वापत्मन्नाधूनोमिमधुन्तमाना

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्त्वापत्नमुन्नाधूनोमिशुक्रन्त्वाशुक्रऽआधूनोम्म्यह्नोरूपेसूर्य्यं
स्यरश्मिषु ॥ ४८ ॥ ककुभꣳरूपं । वृषभस्यरोचतेबृह
च्छुक्रश्शुक्रस्यपुरोगाश्सोमꣳसोमस्यपुरोगाः ॥ यत्तेसोमादा
भ्युन्नामजागृवितस्म्मैत्वागृह्णामितस्म्मैतेसोमसोमायस्वा
हा ॥४९॥ उशिक्त्वम् ॥ उशिक्त्वन्देवसोमाग्ग्नेश्प्प्रियम्पाथो
पीहिवशीत्त्वन्देवसोमेन्द्रस्याप्प्रियम्पाथोपीह्यस्म्मत्त्सखात्त्व
न्देवसोमव्विश्श्वेषान्देवानाम्प्प्रियम्पाथोपीहि ॥५०॥ [४-२१]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

इहरति÷ ॥ इहरतिरिहरमध्वमिहधृतिरिहस्वधृतिस्वाहा ॥
उपसृजन्धरुणम्मात्रेधरुणोमातरन्धयन् ॥ रायस्पोषमस्मा
सुदीधरत्स्वाहा ॥ ५१ ॥ सत्रस्यऽऋद्धि÷ ॥ सत्रस्यऽऋद्धिर
स्यगन्मज्योतिरमृताऽअभूम ॥ दिवम्पृथिव्याऽअध्यारुहामा
विदामदेवान्स्वर्ज्योति÷ ॥ ५२ ॥ युवन्तम् ॥ युवन्तमि
न्द्रापर्वतापुरोयुधायोन÷पृतन्यादपतन्तमिद्धतंवज्रेणतन्त २२१
मिद्धतम् ॥ दूरेचत्तायच्छन्त्सद्गहनंय्यदिनक्षत् ॥ अस्मा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

कुद्धशात्रूँꣳपरिंशूरद्विश्वतोदुम्मादर्षीष्टद्विश्वतः ॥ भूर्भुवःस्वः
सुप्प्रजाःप्प्रजाभिःस्यामसुवीरांवीरैःसुपोषाःपोषैः ॥ ५३ ॥
[३-२२] परमेष्ठ्यभिधीतः[1] । प्प्रजापतिर्व्वाचिव्याहृतायाम
न्धोऽअच्छेतःसवितासन्न्यांव्विश्वकर्म्मादीक्षायाम्पूषासोमक्र
यण्ण्यामिन्द्रश्च ॥ ५४ ॥ इन्द्रश्च । मरुतश्चक्रयायामुपोत्थितो
सुरःपण्ण्यमानोमित्रःक्रीतोव्विष्णुःशिपिविष्टऽऊरावासन्नो

१ परमेष्ठ्यभिधीतः । अत्र परमेस्थ्यभिधीतः इत्यत्र भाविन्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सकारस्य षत्वे पाणभी-मूर्धन्यम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८१ सू.) इत्यनेन षकारात्परौ तथौ मूर्धन्यत्वमापद्येते । तकारस्य टकारो थकारस्य ठकारो भवतीति शेषम् । पूर्वं षकारस्य टकारे कृते तस्मान्तात्मकस्य स्पर्शः (शु. य. प्रा. ३ अ. १०१ सू.) इत्यनेन टकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

विष्णुर्न्नरन्धिषः प्प्रोह्यमाणः सोमः ॥ ५५ ॥ प्रोह्यमाणः
सोमः ॥ प्रोह्यमाणः सोमऽआगतो वरुणऽआसन्द्यामासन्नो
ग्निराग्नीध्रऽइन्द्रो हविर्द्धानेथर्व्वोपावह्रियमाणो विश्वेदेवाः
॥ ५६ ॥ विश्वेदेवाः ॥ विश्वेदेवाऽअंशुषुन्न्युप्प्तो विष्णुरा
प्प्रीतपाऽआप्प्याय्य[1]मानो यमः सूयमानो विष्णुः सम्भ्रियमा
णो वायुः पूयमानः शुक्रः पूतः शुक्रः क्षीरश्रीर्म्मन्थी सक्तुश्रीर्व्वि

१ ओप्प्याय्यमानः । अत्र आप्यायमानो यमो० (शु. य. प्रा. ४ अ. १५१ सू.) इत्यनेन द्विः यकारा संयोगा भवन्ति तेन द्वियकारे कृते पुनस्तृतीये क्रमजे यकारे प्राप्ते तस्य निषेधः ।

श्वेंदेवाः ॥ ५७ ॥ विश्वेंदेवाः ॥ विश्वेंदेवाश्चमसेषून्नीतोसुर्हो
॥ ७२ ॥ मायोद्यतोरुद्रोहूयमानोव्वातोऽभ्यावृत्तोनृचक्षाःप्प्रतिक्ख्यातो ॥ ८ ॥
भक्षोभक्ष्यमाणःपितरोनाराशꣳसाःसन्नःसिन्धुः ॥ ५८ ॥
सन्नःसिन्धुः ॥ सन्नःसिन्धुरवभृथायोद्यतःसमुद्रोऽभ्यवह्रि
यमाणःसलिलःप्प्रप्लुतोययोरोजसास्कभितारजाꣳसिवीर्य्ये
भिर्व्वीरतमाशविष्ठा ॥ यापत्त्यैतेऽअप्प्रतीतासहोभिर्व्विष्ण्णूऽ ॥ ७३ ॥
अगन्वरुणापूर्व्वहूतौ ॥ ५९ ॥ देवान्दिवम् ॥ देवान्दिवम

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

गन्व्युज्ञस्त्ततोमाद्द्रविंणमष्टुमनुष्ष्यानुन्तरिंक्षमगन्व्युज्ञस्त्ततो
माद्द्रविंणमष्टुपितॄन्न्पृथिवीमंगन्व्युज्ञस्त्ततोमाद्द्रविंणमष्टुयङ्क्ञ्च
लोकमगंन्व्युज्ञस्त्ततोमेभुद्द्रमंभूत् ॥ ६० ॥ चतुंस्त्रिंᳬशुत्त
न्तंवᳬं ॥ चतुंस्त्रिᳬशुत्तन्तंवोयेवित्तत्क्रिरेयऽइमंय्युज्ञᳬस्व
धयाददंन्ते ॥ तेषांच्छिन्नᳬसम्म्वेतद्दंधामिस्वाहांघुर्म्मोऽ
अप्प्यैतुदेवान् ॥ ६१ ॥ युज्ञस्यदोहं÷ ॥ युज्ञस्यदोहोवित
तंᳬपुरुत्त्रासोऽअंष्टुधादिवंमुन्न्वातंतान ॥ सर्यज्ञधुक्क्स्वमहिंमे २२५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

प्प्रजायांᳬरायस्पोषंव्विश्वमायुरशीयस्वाहा ॥ ६२ ॥ आपं
वस्व ॥ आपंवस्वहिरंण्ण्यवदश्वंवत्त्सोमव्वीरवंत् ॥ व्वाजंज्जोमं
न्तमाभंरस्वाहा ॥ ६३ ॥ [१०-२३] ॥ इतिश्रीवाजसनेय
संहितायामष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

१ हिरण्यवदश्ववत् । अत्र अश्वशब्दस्य वत्परे अश्वरश्मि० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन अश्वशब्दाकारस्य दीर्घाकारे प्राप्ते नाश्वहिरण्यात् (शु. य. प्रा. ३ अ. ९९ सू.) इत्यनेन हिरण्यशब्दात्परस्याश्वशब्दाकारो न दीर्घ इति निषेधाचात्राश्वशब्दाकारो दीर्घः ।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनु
वाकसूत्रम् ॥ देवसवितश्चतस्र, इंद्रस्यवज्रः पंच, देवस्याहं
दशा, पयेस्वाहातिस्रो, वाजस्येममष्टा, वह्निरेकाक्षरेणचतुष्कौ,
षतेचचतुष्कौ, सवितात्वाद्वे, अष्टौचत्वारिꣳशत् [अ. ९ मं. ४०
अनु. ८] हरिः ॐ ॥ देवसवितꣳ ॥ देवसवितꣳप्रसुवयज्ञम्प्रसु
वयज्ञपतिम्भगाय ॥ दिव्योगन्धर्व्वꣳकेतपूꣳकेतन्नꣳपुनातुव्वाच
स्प्पतिर्व्वाजन्नꣳस्वदतुस्वाहा ॥ १ ॥ ध्रुवसदन्त्वा । नृषदम्मनꣳ
सदमुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाजुष्टंगृह्णाम्म्येषतेयोनिरिन्द्रा
यत्त्वाजुष्टतमम् ॥ अप्सुषदन्त्वाघृतसदंव्योमसदमुपयाम २२७
गृहीतोसीन्द्रायत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वाजुष्टत

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मम् ॥ पृथिविसदन्त्वान्तरिक्षसदन्दिविसदन्देवसदन्नाकसद
मुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनिरिन्द्राय
त्त्वाजुष्टतमम् ॥ २ ॥ अपाᳫंरसम् ॥ अपाᳫंरसमुद्वयसᳫं
सूर्य्येसन्तᳫंसमाहितम् ॥ अपाᳫंरसस्ययोरसस्तंवोगृह्णाम्म्यु
त्तममुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनिरिन्द्रा

---

१ पृथिविसदन्त्वा । अत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन समानपदे षत्वप्राप्तौ पृथिविदिव्युपरिषर्पणि-पाकुनियासिभ्यः (शु. य. प्रा. ३ अ. ८३ सू.) इत्यनेन पृथिविपरस्य सस्य षत्वनिषेधः। एवं दिविसदन्देवसदम् इत्यादिषु बोध्यम्। २ अपाᳫं रसम् अत्र। दीर्घादर्द्धमात्रा पूर्वाचाध्यर्द्धा (शु. य. प्रा. ४ अ. १४९ सू.) इत्यनेन दीर्घात्स्वरात्परोऽनुस्वारोऽर्धमात्राकालो भवति तेन अपामित्यस्याऽऽकारात्परस्य मकारस्यानुस्वारस्यार्द्धमात्राप्रदर्शको ह्रस्वो गुंकारोऽत्र ज्ञेयः। एवं अपाᳫंरसस्य। रजाᳫंसि, प्रजायाᳫंरायस्पोषम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यत्त्वाजुष्टृंतमम् ॥ ३ ॥ ग्रहाँऽऊर्ज्जाहुतयः ॥ ग्रहाँऽऊर्ज्जाहुत
योव्व्यन्तोव्विप्प्रायमतिम् ॥ तेषांव्विशिप्प्रियाणांव्वोहमिषमूर्ज्जं
समंग्ग्रभमुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनि
रिन्द्रायत्त्वाजुष्टृंतमम् ॥ सम्पृचौस्त्थःसम्माभद्रेणपृङ्क्तंव्विपृचौ
स्त्थोव्विमांपाप्मनापृङ्क्तम् ॥ ४ ॥ [४-१] इन्द्रस्यव्वज्ज्रं÷ ॥
इन्द्रस्यव्वज्ज्रोसिव्वाजसास्त्वयायंव्वाजꣳसेत् ॥ व्वाजस्यनुप्प्र २२१
सवेमातरंम्महीमदितिन्नामव्वचसाकरामहे ॥ यस्यामिदंव्विश्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म्भुवनमाविवेशतस्यान्नोदेवश्सविताधर्म्मसाविषत् ॥ ५ ॥
अप्प्स्वन्तश्॥ अप्प्स्वन्तरमृतमप्प्सुभेषजमपामुतप्प्रशस्त्तिष्ष्व
श्श्वाभवतव्वाजिनं÷॥ देवीरापोयोवऽऊर्म्मिश्प्प्रतूर्त्तिःकुकुन्मां
न्वाजसास्त्तेनायंव्वाजᳬसेत् ॥ ६ ॥ व्वातोवा ॥ व्वातोवामनो
वागन्धर्व्वाश्सप्तविᳬशतिः ॥ तेऽअग्ग्रेश्श्वमयुञ्जँस्त्तेऽअस्म्मि
ञ्जवमादधुः॥ ७॥ व्वातरᳬहाभव । व्वाजिन्न्युज्ज्यमानऽइन्द्र ॥७६॥
स्येवदक्षिणःश्श्रियैधि॥ युञ्जन्तुत्त्वामरुतोव्विश्श्ववेदसऽआतेत्त्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ष्ट्वांपुत्त्सुजवन्दंधातु॥८॥ जवोयश्॥ जवोयस्त्तेंव्वाजिन्निहितो
गुहायश्श्श्येनेपरींत्तोऽअचंरच्चव्वातें॥ तेनंनोव्वाजिन्बलंव्वान्ब
लेंनव्वाजजिच्चभवसमंनेचपारयिष्ष्णुश्॥ व्वाजिंनोव्वाजजितो
व्वाजᳬंसरिष्ष्यन्तोब्बृहस्प्पतेंर्भागमवंजिग्घ्रत॥९॥ [५-२]
देवस्याहम्॥ देवस्याहᳬंसंवितुश्सवेसत्त्यसंवसोब्बृहस्प्पतेंरुत्त
मन्नाकंᳬंरुहेयम्॥ देवस्याहᳬंसंवितुश्सवेसत्यसंवसऽइन्द्रंस्यो २३१
त्तमन्नाकंᳬंरुहेयम्॥ देवस्याहᳬंसंवितुश्सवेसत्त्यप्प्रंसवसो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

बृहस्प्पतैरुत्तमन्नाकंमरुहम् ॥ देवस्याहꣳसवितुश्सवेसत्त्यप्प्र
सवसऽइन्द्रस्योत्तमन्नाकंमरुहम् ॥ १० ॥ बृहस्प्पतेर्व्वाजम् ॥
बृहस्प्पतेर्व्वाजञ्जयबृहस्प्पतयेव्वाचंव्वदतबृहस्प्पतिंव्वाजञ्जाप
यत ॥ इन्द्रव्वाजञ्जयेन्द्रायव्वाचंव्वदतेन्द्रंव्वाजञ्जापयत ॥११॥
एषावः ॥ एषावꣳसासत्त्यासंव्वागभूद्ययाबृहस्प्पतिंव्वाजम
जीजपताजीजपतबृहस्प्पतिंव्वाजंव्वनस्प्पतयोव्विमुञ्चद्ध्वम् ॥
एषावꣳसासत्त्यासंव्वागभूद्ययेन्द्रंव्वाजमजीजपताजीजपतेन्द्रं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्वाजंव्वनस्प्पतयोव्विमुंञ्चयद्ध्वम् ॥१२॥ देवस्याहम्॥ देवस्याहᳬ सवितुश्सवेसत्त्यप्प्रसवसोब्बृहस्प्पतेर्व्वाजजितोव्वाजञ्जेषम् ॥ व्वाजिनोव्वाजजितोद्ध्वनस्क्कभ्नुवन्तोयोजनामिमानाᳬकाष्ठां ङ्गच्छत ॥ १३ ॥[१] एषस्य[१] ॥ एषस्यव्वाजीक्षिपणिन्तुरण्ण्यति ग्ग्रीवायाम्बद्धोऽअपिकक्षऽआसनि ॥ क्क्रतुन्दधिक्क्राऽअनुसᳬसनिष्ष्यदत्त्पथामङ्काᳬस्यन्वापनीफणत्स्वाहा ॥ १४ ॥

१ एषः स्यः वाजी । अत्र स्य एव च (शु.य.प्रा.३ अ.१७सू.) इति सूत्रेण खपरे व्यञ्जने एष इत्यस्य विसर्गस्य लोपः । तथैव स्य इत्यस्य वाजी-भविते वकारे व्यञ्जने परे विसर्जनीयस्य लोपः । तेन एषस्यवाजी । अत्र लोपागमविकारप्रकृतिभावानां चतुर्णां सन्धीनां मध्येऽयं लोपनामा सन्धिर्विज्ञेयः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

उतस्म्मं ॥ उतस्म्मास्युद्द्र्वतस्त्तुरण्ण्यतश्पुण्र्णन्नवेरनुंवातिप्प्र
गर्द्धिनं ÷ ॥ श्येनस्यैवुद्धजंतोऽअङ्कुसम्परिंदधिक्राव्ण्णं ÷
सहोर्ज्जातारिंत्त्रतुंस्वाहा ॥ १५ ॥ शन्नं ÷ ॥ शन्नोभवन्तुव्वा
जिनोहुवेषुदेवतातामितद्द्रवंस्वक्काः ॥ जम्भयन्तोहिंव्वृकुं
रक्षांठंसिसनेम्म्यस्म्मद्युंयवुन्नमीवाः ॥ १६ ॥ तेनं ÷ ॥ तेनोऽ
अर्व्वन्तोहवनश्श्रुतोहवंव्विश्र्वेशृण्ण्वन्तुव्वाजिनोमितद्द्रवं ॥ सह
स्त्रसामेधसातासनिष्ष्यवोमहोयेधनंसमिथेषुजभ्रिरे ॥ १७ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वाजेवाजेवत । वाजिनोनोधनेषुविप्प्राऽअमृताऽऋतज्ञाः ॥
अस्यमद्ध्वः पिबतमादयंद्ध्वन्तृप्प्तायातपथिभिर्द्देवयानैः ॥ १८ ॥
आमा ॥ आमावाजस्यप्प्रसवोजगम्म्यादेमेद्यावापृथिवीविश्श्व
रूपे ॥ आमागन्ताम्पितरामातराचामासोमोऽअमृतत्त्वेनग
म्म्यात् ॥ वाजिनोवाजजितोवाजꣳससृवाꣳसोबृहस्प्पते
र्भागमवजिग्घ्रतनिमृजानाः ॥ १९ ॥ [१०-३] आप
सं. १४ येस्वाहा । स्वापयेस्वाहापिजायस्वाहाक्क्रतवेस्वाहावसवेस्वाहा २३५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हुर्प्पतयेस्वाहाह्नेमुग्ग्धायस्वाहांमुग्ग्धायवैनक्ष्शिनायस्वाहांवि
नक्ष्शिनऽआन्त्यायनायस्वाहान्त्यायभौवनायस्वाहाभुवनस्य
पतयेस्वाहाधिपतयेस्वाहा ॥ २० ॥ आयुर्य्यज्ञेन । कल्प
ताम्प्राणोयज्ञेनकल्पताञ्चक्षुर्य्यज्ञेनकल्पताᳬश्रोत्रँय्यज्ञेन
कल्पताम्पृष्ठँय्यज्ञेनकल्पताँय्यज्ञोयज्ञेनकल्पताम् ॥ प्रजा
पतेक्ष्प्रजाऽअभूमस्वर्द्देवाऽअगन्म्मामृताऽअभूम ॥ २१ ॥ ॥ ७९ ॥

१ अहर्प्पतये। अत्र समानपदे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन सकारे प्राप्ते, अहःपतौ रेफम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ३९ सू.) इत्यनेन पतिशब्दे परे अहरित्यस्य विसर्जनीयस्य रेफः। तत ऊष्मान्तस्थान्त्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अस्म्मेवं÷ ॥ अस्म्मेवोऽअस्त्विन्द्रियमस्म्मेनृम्म्णमुतक्क्रतुर
स्म्मेव्वर्च्चाᳬंसिसन्तुवः ॥ नमोमात्रेपृथिव्यैनमोमात्रेपृथि
व्याऽइयन्तेराड्यन्तासियमनोद्ध्रुवोसिधरुणं÷ ॥ कृष्ष्यैत्त्वा
क्षेमायत्त्वारय्यैत्त्वापोषायत्त्वा ॥ २२ ॥ [३-४] व्वाज
स्येमम् ॥ व्वाजस्येमम्प्रंसवश्सुषुवेग्ग्रेसोमᳪराजानमोषधीष्ष्व
प्प्सु ॥ ताऽअस्म्मब्भ्यम्मधुमतीर्ब्भवन्तुव्वयᳪराष्ट्रेजागृयाम
पुरोहिताःस्वाहा ॥ २३ ॥ व्वाजस्येमाम् ॥ व्वाजस्येमाम्प्रंसवश्शि २३७

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रियेदिवमिमाचुविश्वाभुवनानिसम्म्राट् ॥ अदित्त्सन्तन्दा
पयतिप्प्रजानन्त्सनोरयिꣳसर्व्ववीरन्नियच्छतुस्वाहा ॥ २४ ॥
व्वाजस्यनु । प्प्रसवऽआबभूवेमाचुविश्वाभुवनानिसुर्व्वतः ॥
सनेमिराजापरियातिविद्वान्प्रजाम्पुष्टिंव्वुर्द्धयमानोऽअस्मेस्वा
हा ॥ २५ ॥ सोमुꣳराजानम् । सोमुꣳराजानुमवसेग्निमु
न्वारभामहे ॥ आदित्त्यान्विष्णुꣳसूर्य्यम्ब्रह्माणञ्चबृहुस्प
तिꣳस्वाहा ॥ २६ ॥ अर्य्यमणम्बृहुस्पतिम् ॥ अर्य्यमण

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म्बृहुस्प्पातिमिन्द्रुन्दानायचोदय ॥ व्वाचंव्विष्ण्णुह्सरंस्वतीॅंठं सवितारंञ्चव्वाजिनुॅंठंस्वाहा ॥ २७ ॥ अग्नेऽअच्छं ॥ अग्नेऽ अच्छावदेहनह्प्प्रतिनह्सुमनाभव ॥ प्रनोयच्छसहस्त्रजित्त्वॅंठं हिधनदाऽअसिस्वाहा ॥ २८ ॥ प्रनं÷ ॥ प्रनोयच्छत्त्वर्य्युमा प्प्रपुषाप्प्रब्बृहुस्प्पतिं÷ ॥ प्रवाग्ग्देवीदंदातुनह्स्वाहा ॥२९॥ देुव स्यंत्त्वा । सवितुश्प्प्रसवेश्विनोर्बाहुब्भ्याम्पुष्ण्णोहस्त्ताब्भ्याम् ॥

---

१ प्रनो यच्छत्वर्यमा । अत्र ऋपरेभ्यो नकारो णकारॅं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन ऋकारषकाररेफेभ्य उत्तरो नकारो णकारमापद्यते समानपदे । अनेन समानपदे णत्वविधानादत्र प्र नो इति पदयोः समानपदत्वाभावान्न णत्वम् ।

२३१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सरस्वत्यै॒ वा॒चोयुन्तु॒र्य्यन्त्रि॒यैदधामि॒ बृह॒स्पतैष्ट्वा॒साम्म्रा॑ज्ज्येना॒
भिषि॑ञ्चाम्म्यसौ ॥ ३० ॥ [८-५] अ॒ग्निरेका॑क्षरेण । प्प्रा॒णमुद॑
जयत्त॒मु॒ज्जैष॒म॒श्विनौ॒ द्व्य॑क्षरेण॒ द्वि॒पदो॒ मनु॒ष्या॒ नु॒दजयतान्ता
नु॒ज्जैषं॒ विष्णु॒स्त्र्य॑क्षरेण॒ त्रीँल्लो॒कानु॒दजयत्तानु॒ज्जैष॒ꣳ सोम॒श्चतु॑र
क्षरेण॒ चतु॑ष्पदः प॒शूनु॒दजयत्तानु॒ज्जैषम्पू॒षा पञ्चा॑क्षरेण ॥ ३१ ॥

पू॒षा पञ्चा॑क्षरेण ॥ पू॒षा पञ्चा॑क्षरेण॒ पञ्च॒ दिश॒ऽउदजयत्ताऽउज्जैं

१ अभिषिञ्चामि । अत्र अभेश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ६५ सू.) इत्यनेन अभेः परस्य सिञ्चामीतिपदघटितस्य सकारस्य षत्वे रूपम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

षꣳसविताषडक्षरेणषड्ढृतूनुदजयत्तानुज्जैषम्मरुतः सप्ताक्षरे
णसप्तग्ग्राम्म्यान्पशूनुदजयँस्तानुज्जैषम्बृहस्पतिरष्टाक्षरेण
गायत्रीमुदजयत्तामुज्जैषम्मित्रोनवाक्षरेण ॥ ३२ ॥ मित्रो
नवाक्षरेण । त्रिवृतꣳस्तोममुदजयत्तमुज्जैषंव्वरुणोदशाक्षरेण
व्विराजमुदजयत्तामुज्जैषमिन्द्रऽएकादशाक्षरेणत्रिष्टुभमुदज
यत्तामुज्जैषंव्विश्वेदेवाद्वादशाक्षरेणजगतीमुदजयँस्तामुज्जैषंव्व २५१
सवस्त्रयोदशाक्षरेण ॥ ३३ ॥ व्वसवस्त्रयोदशाक्षरेण । त्रयोद

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शꣳस्तोममुदजयँस्तमुज्जेष꣡रुद्राश्चतुर्द्दशाक्षरेणचतुर्द्दशꣳ
स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषमादित्याꣳपञ्चदशाक्षरेणपञ्चदशꣳस्तो
ममुदजयँस्तमुज्जेषमदितिꣳषोडशाक्षरेणषोडशꣳस्तोममुद
जयत्तमुज्जेषम्प्रजापतिꣳसप्तदशाक्षरेणसप्तदशꣳस्तोममुद
जयत्तमुज्जेषम् ॥ ३४ ॥ [४-६] एषते । निर्ऋतेभागस्त
ञ्जुषस्वस्वाहाग्निनेत्रेभ्योदेवेभ्यः पुरःसद्भ्यःस्वाहायमनेत्रे

१ अदितिꣳषोडशा । अत्र प्रत्ययसवर्णम्मुदि शाकटायनः (शु. य. प्रा. ३ अ. ९ सू.) इति विसर्गस्य परसवर्णे प्राप्ते अविकारं शाकल्यः शषसेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १० सू.) इत्यनेन परसवर्णनिषेधाद्विसर्ग एव । लोपागमविकारप्रकृतिभावानां चतुर्णां सन्धीनां मध्ये प्रकृतिभावाख्योऽयं सन्धिः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ब्भ्योदेवेब्भ्योदक्षिणासद्भ्युꣳस्वाहाविश्वदेवनेत्रेब्भ्योदेवेब्भ्यः
पश्चात्सद्भ्युꣳस्वाहामित्रावरुणनेत्रेब्भ्योवामरुन्नेत्रेब्भ्योवादेवे
ब्भ्यऽउत्तरासद्भ्युꣳस्वाहासोमनेत्रेब्भ्योदेवेब्भ्यऽउपरिसद्भ्योदुव
स्वद्भ्युꣳस्वाहा॥३५॥ येदेवाः॥ येदेवाऽअग्निनेत्राꣳपुरꣳसदस्ते
ब्भ्युꣳस्वाहायेदेवायमनेत्रादक्षिणासदस्तेब्भ्युꣳस्वाहायेदेवा
विश्वदेवनेत्राꣳपश्चात्सदस्तेब्भ्युꣳस्वाहायेदेवामित्रावरुणने २४३
त्रावामरुन्नेत्रावोत्तरासदस्तेब्भ्युꣳस्वाहायेदेवाःसोमनेत्राऽ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

उपरिसदोद्दुवस्वन्तस्त्तेभ्यस्स्वाहा ॥ ३६ ॥ अग्नेसहस्व ॥
अग्नेसहस्वपृतनाऽअभिमातीरपास्य ॥ दुष्टरस्त्तरन्नरातीर्व्वर्च्चो
धायज्ञवाहसि ॥ ३७ ॥ देवस्यत्त्वा । सवितुःप्प्रसवेश्विनो
र्ब्बाहुभ्याम्पूष्णोहस्त्ताभ्याम् ॥ उपाꣳशोर्व्वीर्य्येणजुहोमि
हतꣳरक्षस्स्वाहारक्षसान्त्वाब्बधायावधिष्मरक्षोवधिष्मामु
मसौहतः ॥ ३८ ॥ [४-७] सवितात्त्वा । सवानाꣳसुवता

१ उपरिसदः । अत्र भाविभ्यः सः र्ष समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ७६ सू.) इत्यनेन षत्वप्राप्तौ पृथिविदिव्युपरिचर्षणिशकुनियासिभ्यः (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन उपरिशब्दात्परस्य सदः इत्यस्य सस्य प्रकृतिभावे जाते न षत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मग्निर्गृहपतीनाᳫं सोमो वनस्पतीनाम् ॥ बृहस्पतिर्वाचऽ
इन्द्रो ज्यैष्ठ्याय रुद्रः पशुभ्यो मित्रः सत्यो वरुणो धर्म्मपतीना
म् ॥ ३९ ॥ इमन्देवाᳫं ॥ इमन्देवाऽअसपत्नᳫं सुवद्ध्वम्महते
क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते जानराज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय ॥
इममुष्ष्यै पुत्रममुष्ष्यै पुत्रमस्यै विशऽएष वोमी राजा सोमो
स्म्माकं ब्राह्मणानाᳫं राजा ॥ ४० ॥ [२-८] ॥ इतिश्रीवाज
सनेयसंहितायां नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ अपोदेवाश्चतस्रः, सोमस्यत्विषिः पञ्च, वेष्टादन्दशूकाः सप्त, सोमस्यत्वाचतस्र, ऽइन्द्रस्यवज्रः पञ्च, स्योनासिचतस्रः, सवित्राप्रसवित्रैका, श्विभ्यांपच्यस्वचतस्रो, ष्टौचतुस्त्रिꣳशत् [अ. १० मं. ३४ अनु. ८] हरिः ॐ ॥ अपोदेवा ॥

अपोदेवामधुमतीरगृभ्णन्नूर्ज्जस्वतीराजसुश्चितानाः ॥ याभिर्म्मित्रावरुणावभ्यषिञ्चन्याभिरिन्द्रमनयन्नत्यरातीः ॥ १ ॥

१ अन्वषिञ्चन् । अभि असिञ्चन् । इति द्वे पदे अत्र अनेन (शु. ३ अ. ९५ सू.) अनेरपसर्गात्परस्य सिञ्चतेः सकारः षकारमापद्यते संहितायाम् । इति सूत्रेणनाऽसिञ्चन्पदघटितसकारस्य व्यवधानेन षत्वाप्राप्तौ अभ्यवहितोऽपि (शु. य. प्रा. ३ अ. ६६ सू.) इत्यनेन व्यवधानेऽपि षकारे कृतम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

वृष्ण्णंऽऊर्म्मिः॥ वृष्ण्णंऽऊर्म्मिरंसिराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेंदेहिस्वाहा
वृष्ण्णंऽऊर्म्मिरंसिराष्ट्रदाराष्ट्रम्मुष्म्मैंदेहिवृषसेनोऽसिराष्ट्रदारा
ष्ट्रम्मेंदेहिस्वाहावृषसेनोऽसिराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैंदेह्यर्त्थेतंस्त्थ
॥ २ ॥ अर्त्थेतंस्त्थ। राष्ट्रदाराष्ट्रम्मैंदत्तस्वाहार्त्थेतंस्त्थराष्ट्र
दाराष्ट्रममुष्म्मैंदत्तौजंस्वतीस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेंदत्तस्वाहौजंस्व
तीस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैंदत्तापंःपरिवाहिणींस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्र २४७
सं. १५ म्मेंदत्तस्वाहापंःपरिवाहिणींस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैंदत्तापा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म्पतिंरसिराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदेहिस्वाहापाम्पतिंरसिराष्ट्रदाराष्ट्रमसु
ष्म्मैदेह्यपाङ्गभौंसिराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदेहिस्वाहापाङ्गभौंसिराष्ट्र
दाराष्ट्रममुष्म्मैदेहिसूर्य्यैत्त्वचसस्त्थ ॥ ३ ॥ सूर्य्यैत्त्व
चसस्त्थ । राष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहासूर्य्यैत्त्वचसस्त्थराष्ट्रदा
राष्ट्रममुष्म्मैदत्तसूर्य्यैवर्च्चसस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहासूर्य्यै
वर्च्चसस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तमान्दांस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्त
स्वाहामान्दांस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तव्रजक्षितंस्त्थराष्ट्रदा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

राष्ट्रम्मैदत्तस्वाहाव्रजुक्षितस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तव्राशा
स्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहाव्राशास्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्त
शविष्ठास्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहाशविष्ठास्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम
मुष्म्मैदत्तशक्करीस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहाशक्करीस्त्थराष्ट्र
दाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तजनभृतस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्तस्वाहाजनभृ
तस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तविश्वभृतस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रम्मैदत्त १४९
स्वाहाविश्वभृतस्त्थराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्म्मैदत्तापःस्वराजस्त्थरा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ष्ट्रदाराष्ट्रममुष्मैदत्त ॥ मधुमतीर्म्मधुमतीभिः पृच्यन्ताम्महि
क्षत्रङ्क्षत्रियायवन्वानाऽअनाधृष्टाः सीदतसहौजसोमहिक्षत्रङ्क्ष
त्रियायदधतीः ॥ ४ ॥ [४-१] शतम् ॥ ४०० ॥ सोमस्यत्त्वि
षिः ॥ सोमस्यत्त्विषिरसितवैवमेत्त्विषिर्भूयात् ॥ अग्नयेस्वा
हासोमायस्वाहासवित्रेस्वाहासरस्वत्त्यैस्वाहापूष्णेस्वाहाबृह
स्पतयेस्वाहेन्द्रायस्वाहाघोषायस्वाहाश्लोकायस्वाहाꣳशाय
स्वाहाभगायस्वाहार्य्यम्णेस्वाहा ॥ ५ ॥ पवित्रेस्त्थः ॥ पवि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्रैस्त्थोव्वैष्णुव्यौसवितुर्व्वः प्प्रसवऽउत्त्पुनाम्म्यच्छिद्रेणपवि
त्रेणसूर्य्यस्यरश्मिभिः ॥ अनिभृष्टमसिव्वाचोबन्धुस्तपो
जाःसोमस्यदात्रमसिस्वाहाराजस्वः ॥ ६ ॥ सधमादोद्युम्मिन
नीः ॥ सधमादोद्युम्मिननीरापऽएताऽअनाधृष्टाऽअपस्योव्वसा
नाः ॥ पस्त्यासुचक्रेव्वरुणःसधस्त्थमपाᳪंशिशुर्म्मातृतमा
स्वन्तः ॥ ७ ॥ क्षत्रस्योल्बम् ॥ क्षत्रस्योल्बमसिक्षत्रस्यजरा
य्व्वसिक्षत्रस्ययोनिरसिक्षत्रस्यनाभिरसीन्द्रस्यव्वार्त्रघ्नमसिमि २५१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऋस्यांसिब्वरुणस्यासित्त्वयायंव्वृत्रंव्वधेत् ॥ रुद्रासिरुजासिक्षु
मासि ॥ पातैनम्प्राञ्चम्पातैनम्प्रत्त्यञ्चम्पातैनन्तिर्य्यञ्चन्दि
ग्भ्यश्पात ॥ ८ ॥ आविर्म्मर्य्याः ॥ आविर्म्मर्य्याऽआ
वित्तोऽअग्निर्गृहपतिराविंत्तऽइन्द्रोवृद्धश्श्रवाऽआवित्तौमित्रा
वरुणौधृतव्रतावावित्तःपूषाव्विश्श्ववेदाऽआवित्तेद्यावापृथिवीव्वि
श्श्वशम्भुवावावित्तादितिरुरुशर्म्मा ॥ ९ ॥ [५-२] अवेष्टा
दन्दशूकाः ॥ अवेष्टादन्दशूकाःप्राचीमारोहगायत्रीत्त्वाव

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तुरथन्तरꣳसामंत्रिवृत्त्स्तोमोव्वसन्तऽऋतुर्ब्ब्रह्मद्द्रविणन्दक्षिणा
मारोह ॥१०॥ दक्षिणामारोह । त्रिष्टुप्प्त्वावतुबृहत्त्सामंपञ्चद
शस्त्तोमोग्ग्रीष्ममऽऋतुःक्षत्त्रन्द्रविणम्प्रतीचीमारोह ॥ ११ ॥
प्रतीचीमारोह । जगतीत्त्वावतुव्वैरूपꣳसामंसप्तदशस्त्तोमो
व्वर्षाऽऋतुर्व्विड्द्रविणमुदीचीमारोह ॥ १२ ॥ उदीचीमारोह ।
नुष्टुप्प्त्वावतुव्वैराजꣳसामैकविꣳशस्त्तोमःशरदृतुःफलन्द्रवि २५३
णमूर्द्ध्वामारोह ॥ १३ ॥ ऊर्द्ध्वामारोह । पङ्क्तिस्त्त्वावतुशाक्कर

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. रैवतेसामंनीत्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौस्तोमौहेमन्तशिशिरावृतूवर्च्चो पू. अ.
॥८८॥ द्रविणम्प्रत्त्यस्त्तन्नमुचेꣳशिरः ॥ १४ ॥ सोमस्यत्त्विषिः ॥ ॥ १० ॥
सोमस्युत्त्विषिरसितवैवमेत्त्विषिम्भूयात् ॥ मृत्त्योꣳपाह्यो
जोसिसहोस्यमृतमसि ॥ १५ ॥ हिरण्ण्यरूपाऽउषसः ॥
हिरण्ण्यरूपाऽउषसोविरोकऽउभाविन्द्राऽउदिथꣳसूर्य्यश्च ॥
आरोहतंवरुणमित्रगर्त्तन्ततश्चक्षाथामदितिन्दितिञ्चमित्रोसि ॥८८॥ २५४
वरुणोसि ॥ १६ ॥ [७-३] सोमस्यत्त्वा । द्युम्न्नेना

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

भिषिञ्चाम्म्युग्ग्नेर्ब्भ्राजसासूर्य्यस्यवर्च्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण ॥ क्षत्रा
णाङ्क्षत्रपतिरेध्यतिदिद्यून्पाहि ॥ १७ ॥ इमन्देवाः ॥ इम
न्देवाऽअसपत्नꣳसुवद्ध्वम्महतेक्षत्रायमहतेज्ज्यैष्ठ्यायमहते
जानराज्ज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय ॥ इमममुष्ष्यपुत्रममुष्ष्यैपुत्र
मस्यैव्विशऽएषवोमीराजासोमोस्म्माकम्ब्राह्मणानाꣳराजा
॥ १८ ॥ प्रपर्व्वतस्य । वृषभस्यपृष्ठान्नावश्चरन्तिस्वसिचऽइया
नाः ॥ ताऽआववृत्रन्नधरागुदक्ताऽअहिम्बुध्न्यमनुरीयमा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

णाऽं ॥ व्विष्ण्णोर्व्विक्क्रमंणमसिव्विष्ण्णोर्व्विक्क्रान्तमसिव्विष्ण्णोः
क्क्रान्तमंसि ॥ १९ ॥ प्रजापतेन । त्त्वदेतान्न्यन्न्योव्विश्श्वारूपा
णिपरिताबंभूव ॥ यत्त्कामास्त्तेजुहुमस्त्तन्नोऽअस्त्त्वयममु
ष्ष्यपितासावस्यपिताव्वयꣳस्यामपतयोरयीणाꣳस्वाहा ॥ रुद्द्र
यत्त्तेक्क्रिविपरन्नामतस्म्मिन्न्हुतमस्यमेष्टमसिस्वाहा ॥ २० ॥
[४-४] इन्द्रस्यव्वज्ज्रं÷ ॥ इन्द्रस्यव्वज्ज्रोसिमित्त्रावरुणयोस्त्त्वा ॥८९॥
प्प्रशास्त्रोः प्प्रशिषायुनज्ज्मि ॥ अव्यथायैत्त्वास्वधायैत्त्वारिष्टोऽ

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अर्ज्जुनोमुरुताम्प्रसुवेनंजुयापामुमनंसासमिंन्द्रियेणं ॥ २१ ॥
मार्ते ॥ मार्तऽइन्द्रतेव्वुयन्तुंराषाडयुंक्तासोऽअब्रुह्मुताव्वि
दंसाम ॥ तिष्ठारथुमधियंव्वंज्ज्रहुस्त्तारुश्म्मीन्दैंवयमसेस्व
श्वांन् ॥२२॥ अग्नयेंगृहपंतये ॥ अग्नयेंगृहपंतयेस्वाहासोमांय
व्वनस्प्पतंयेस्वाहांमुरुतामोजंसेस्वाहेन्द्रंस्येन्द्रियायस्वाहां ॥
पृथिंविमातुर्म्मामाहिंᳬसीर्म्मोऽअहन्त्वाम् ॥ २३ ॥ हुᳬसश्शु
चिषत् ॥ हुᳬसश्शुंचिषद्वसुंरन्तरिक्षुसद्धोतांव्वेदिषदतिंथिर्दुरोण २५७

१ तिष्ठारथेन । अत्र तिष्ठाद्युदात्तम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १०४ सू.) इत्यनेन तिष्ठेत्येतत्पदे आद्युदात्ते तस्याकारस्य दीर्घो भवति । अतो दीर्घाकारः ।

सत्॒ ॥ नृ॒षद्व॑र॒सद्दृ॑त॒सद्व्यो॑म॒सद॒ब्जा गो॒जा ऋ॑त॒जा अ॑द्रि॒जा ऋ॒तम्बृ॒हत् ॥ २४ ॥ इ॒यद॑सि ॥ इ॒यद॒स्यायु॑र॒स्यायु॒र्म्मयि॑ धेहि॒ युङ्ङ॑सि॒ वर्च्चो॑सि॒ वर्च्चो॒ मयि॑ धे॒ह्यूर्ग॑स्यू॒र्ज्जम्मयि॑ धेहि ॥ इन्द्र॑स्य वां वी॒र्य॒कृतो॑ बा॒हू अ॑भ्यु॒पाव॑हरामि ॥ २५ ॥ [५-५] स्यो॒नासि॑ । सु॒षदा॑सि क्ष॒त्रस्य॒ योनि॑रसि ॥ स्यो॒नामासी॑द सु॒षदा॒मासी॑द क्ष॒त्रस्य॒ योनि॒मासी॑द ॥ २६ ॥ निष॑साद[1] । धृ॒तव्र॑तो॒ वरु॑णः प॒स्त्या᳕स्वा ॥ साम्रा॑ज्याय सु॒क्रतुः॑ ॥ २७ ॥ अ॒भि॒भूर॑सि ॥ अ॒भि॒भूर॑स्ये॒ता

१ निषसाद । अत्र नि ससाद इति पदम् ससाद च (शु. य. प्रा. ३ अ. ६० सू.) इत्यनेन नेः परस्य ससादशब्दस्य सकारस्य षकारे निषसादेति रूपम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्त्तेपञ्चदिशः कल्पन्ताम्ब्रह्मँस्त्त्वम्ब्रह्मासिसवितासिसत्त्य
प्प्रंसवोव्वरुणोसिसत्त्यौजाऽइन्द्रोसिव्विशौजारुद्रोसिसुशेवः ॥
बहुंकारश्श्रेयस्करभूयस्करेन्द्रस्यव्वज्रोसितेनंमेरद्ध्य ॥ २८ ॥
अग्निः पृथुः ॥ अग्निः पृथुर्द्धर्म्मणस्प्पतिर्ज्जुषाणोऽअग्निः पृ
थुर्द्धर्म्मणस्प्पतिराज्ज्यंस्यव्वेतुस्वाहास्वाहाकृताः सूर्य्यस्यरश्मिम
भिर्य्यतद्ध्वँ सजातानांम्मद्ध्यमेष्ठ्याय ॥ २९ ॥ [४-६] सवि
त्राप्प्रंसवित्रा । सरस्वत्याव्वाचात्त्वष्ट्रारूपैः पूष्णापशुभिरिन्द्रे

१ श्रेयस्करभूयस्कर इत्यत्र समानपदे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन ककारपकारपरयोः यथायोगं समानपदे सकारः षकारश्च विधीयते ।

णास्म्मेबृहस्प्पतिनाब्ब्रह्मणाव्वरुणेनौजसाग्ग्निनातेजसासोमें
नराज्ञाव्विष्ण्णुनादशम्म्यादेवतयाप्प्रसूतंप्प्रसर्प्पामि ॥ ३० ॥
[१-७] अश्विब्भ्याम्पच्यस्व ॥ अश्विब्भ्याम्पच्यस्वसरस्व
त्त्यैपच्यस्वेन्द्रायसुत्राम्म्णेंपच्यस्व ॥ व्वायुश्पूतश्पवित्त्रेणप्प्र
त्त्यङ्[1]क्सोमोऽअतिस्स्रुतं ॥ इन्द्रस्स्ययुज्ज्यंसखा ॥ ३१ ॥ कुवि
दङ्ग । यवमन्तोयवञ्चिद्यथादान्त्त्यनुपूर्व्वंव्वियूय ॥ इहेहैषाङ्कृणु

---

१ प्रत्यङ्क्सोमः । अत्र प्रत्यङ् सोम इति पदम् । ङौ णाभ्यां सकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. १५ सू.) ङकारणकारौ यथासंख्यं ककारटकाराभ्यां सकारे परे व्यवधीयेते । तेनात्र ङकारात्परस्य ककारे रूपम् । लोमागमविकारप्रकृतिभावानां चतुर्णां सन्धीनां मध्येऽयमागमाख्यः सन्धिः ।

हिभोजंनानियेबर्हिषोनमंऽउक्थ्यंयजन्ति ॥ उपयामगृहीतो
स्यश्विभ्यान्त्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्त्वासुत्राम्म्णे॥३२॥ युवꣳ
सुरामम् ॥ युवꣳसुराममश्विनानमुचावासुरेसचा ॥ विपिपा
नाशुभस्प्पतीऽइन्द्रङ्कर्म्मस्वावतम् ॥ ३३ ॥ पुत्रमिवपितरौ ॥
पुत्रमिवपितरावश्विनोभेन्द्रावथुःकाव्यैर्द्दꣳसनाभिः ॥ यत्त्सु
रामंव्यपिबःशचीभिःसरस्वतीत्त्वामघवन्नभिष्ण्णक् ॥ ३४ ॥
[४-८] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांदशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः। अनुवाकसूत्रम्। युञ्जानएकादश, प्रतूर्त्तं व्वाजिन्षोडश, देवस्यत्वादशा, पोदेवीर्द्द्वादशा, पोह्येकादशा, दितिष्चापञ्चा, कूतिमग्निमष्टादश, सप्तत्र्यशीतिः ॥ [अ. ११ मं. ८३ अनु० ७] ॥ हरिःॐ ॥ युञ्जानश्प्प्रथमम् ॥ युञ्जानश्प्प्रथमम्मनंस्तत्त्वायंसविताधियंः ॥ अग्नेर्ज्ज्योतिर्न्निचाय्य पृथिव्याऽअद्ध्याभरत् ॥१॥ युक्तेनमनंसा। व्वयन्देवस्यंसवितुश्सवे ॥ स्वर्ग्यायशक्त्यां ॥ २ ॥ युक्त्वायंसविता। देवान्त्स्वं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्वर्युतोधियादिवम्॥ बृहज्ज्योतिःकरिष्ष्यतःसविताप्प्रसुवाति
तान्॥ ३॥ युञ्जतेमनः॥ युञ्जतेमनऽउतयुञ्जतेधियोव्विप्प्रा
व्विप्प्रस्यबृहतोव्विपश्चितः॥ व्विहोत्त्रादधेव्वयुनाविदेकऽइन्मही
देवस्यसवितुःपरिष्टुतिः॥ ४॥ युजेवाम्॥ युजेवाम्ब्रह्मपूर्व्व्यं
न्नमोभिर्व्विश्श्लोकऽएतुपत्थ्येवसूरेः॥ शृण्वन्तुव्विश्वेऽअमृत
स्यपुत्त्राऽआयेधामानिदिव्व्यानितस्थुः॥५॥ यस्यप्प्रयाणम्॥
यस्यप्प्रयाणमन्वन्न्यऽइद्ययुर्द्देवादेवस्यमहिमानमोजसा ॥ २६२

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यःपार्त्थिवानिविममेसऽएतशोरजाᳪंसिदेवःसवितामहित्त्व
॥ ९३ ॥ ना ॥ ६ ॥ देवसवितः ॥ देवसवितःप्प्रसुवयज्ञम्प्रसुवयज्ञपतिं
म्भगाय ॥ दिव्व्योगन्धर्व्वःकेतपूःकेतन्नःपुनातुव्वाचस्प्पतिर्व्वा
चन्नःस्वदतु ॥ ७ ॥ इमन्नः ॥ इमन्नोदेवसवितर्य्यज्ञम्प्रणय
देवाव्व्यꣳसखिविदꣳसत्राजितन्धनजितꣳस्वर्जितम् ॥ ऋचा ॥ ९३ ॥
स्तोमꣳसमर्द्धयगायत्रेणरथन्तरम्बृहद्गायत्रवर्त्तनिस्वाहा ॥ ८ ॥

---

१ प्रणय । अत्र प्र नय इति पदम् । अत्र समानपदाभावेन ऋवर्णेभ्यः इत्यस्याप्राप्तौ प्रनेर्निंसुदातिहिनोमीनाम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८९ सू.) इत्यनेन प्रपूर्वाणां नेति नुदाति हिनोमि इत्येषां नकारस्य णकारो विधीयते तेनात्र प्रणय इत्यत्र णत्वम् । सूत्रे हिनोमीति [illegible] न णत्वम्

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

देवस्यत्त्वा। सवितुश्प्प्रसवेऽश्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्ण्णोहस्ताब्भ्या
म्॥ आददेगायत्त्रेणच्छन्दसाङ्गिरस्वत्पृथिव्याश्सधस्त्थादग्निं
म्पुरीष्ष्यमङ्गिरस्वदाभरत्त्रैष्टुभेनच्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ ९ ॥
अब्भ्रिरसि ॥ अब्भ्रिरसिनार्य्यसित्त्वयाव्वयमग्निꣳशकेमखं
नितुꣳसधस्त्थऽआ ॥ जागतेनच्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ १० ॥
हस्तऽआधाय। सविताबिब्भ्रदब्भ्रिꣳहिरण्ण्ययीम् ॥ अग्ने

१ त्रैष्टुभेन। अत्र ऋषरेभ्यो नकारो णकारꣳ समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे स्वरयवहकपैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेन व्यवधानेऽपि विहितस्य प्राप्तस्य णत्वस्य शिलिसिवर्गमध्यमव्यवहितोऽपि (शु. य. प्रा. ३ अ. ९६ सू.) इत्यनेन शकारलकारसकार (मध्यमवर्ग) चवर्गटवर्गतवर्गव्यवधानेषु ऋषरेभ्यः परस्य नकारस्य प्रकृतिभावादत्र णत्वं निषिध्यते।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ज्योतिर्निचाय्यपृथिव्याऽअध्याभरदानुष्टुभेनच्छन्दसाङ्गिर
स्वत् ॥ ११ ॥ [११-१] प्रतूर्त्तंवाजिन् ॥ प्रतूर्त्तंवाजिन्नाद्रवुवरि
ष्ठामनुसंवतम् ॥ दिवितेजन्मपरममन्तरिक्षेतवनाभिःपृथि
व्यामधियोनिरित् ॥ १२ ॥ युञ्जाथाᳬरासभम् ॥ युञ्जाथाᳬ
रासभँय्युवमस्मिन्यामेवृषण्वसू ॥ अग्निम्भरन्तमस्मयुम्
॥ १३ ॥ योगेयोगेतवस्तरम् ॥ योगेयोगेतवस्तरंवाजेवाजे ॥९४॥
हवामहे ॥ सखायऽइन्द्रमूतये ॥ १४ ॥ प्रतूर्वन्नेहि ॥ प्रतूर्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नेह्यवृक्षामन्नशंस्तीरुद्रस्यगाणपत्त्यम्मयोभूरेहि॥ उर्व्वन्तरिक्ष्
वीहिस्वस्तिगव्यूतिरभयानिकृण्वन्पूष्णासयुजासह ॥१५॥
पृथिव्याःसधस्त्थात्॥ पृथिव्याःसधस्त्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गि
रस्वदाभराग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वदच्छेमोग्निम्पुरीष्यमङ्गिर
स्वद्भरिष्यामः ॥ १६ ॥ अन्वग्निः ॥ अन्वग्निरुषसामग्र
मक्ख्यदन्वहानिप्प्रथमोजातवेदाः ॥ अनुसूर्य्यस्यपुरुत्राच
रश्मीननुद्यावापृथिवीऽआततन्थ ॥१७॥ आगत्त्यंवाजी ॥ २५७

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

आगत्त्यंव्वाज्ज्यद्ध्वानꣳसर्व्वाम्मृधोव्विधूनुते ॥ अग्निꣳसधस्त्थे पू. अ. ॥११॥
महतिचक्षुषानिचिकीषते ॥१८॥ आक्क्रम्म्यंव्वाजिन् ॥ आक्क्र
म्म्यंव्वाजिन्पृथिवीमग्निमिच्छरुचात्त्वम् ॥ भूम्म्यांव्वृत्त्वाय
नोब्रूहियतꣳखनेमतंव्वयम् ॥ १९ ॥ द्यौस्त्ते । पृष्ठम्पृथिवी
सधस्त्थमात्त्मान्तरिक्षꣳसमुद्द्रोयोनिः ॥ व्विक्ख्यायचक्षु
षात्त्वमभितिष्ठपृतन्न्यतः ॥२०॥ उत्त्क्राम । महतेसौभगाया ॥९५॥
स्म्मादास्त्थानाद्द्रविणोदाव्वाजिन् ॥ व्वयꣳस्यामसुमतौपृथि

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ब्याऽअग्निङ्ग्नन्तऽउपस्त्थेऽअस्याः॥२१॥उदक्रमीत्॥ उदक्र
मीद्द्रविणोदाव्वाज्ज्यर्व्वाकःसुलोकꣳसुकृतम्पृथिव्व्याम् ॥ ततः
खनेमसुप्प्रतीकमग्निꣳस्वोरुहाणाऽअधिनाकमुत्तमम्॥२२॥
आत्त्वा।जिघर्म्मिमनसाघृतेनप्प्रतिक्षियन्तम्भुवनानिव्विश्वा॥
पृथुन्तिरश्चाव्वयसाबृहन्तंव्व्यचिष्ठमन्नैरभसन्दृशानम् ॥ २३ ॥
आविश्वतः। प्प्रत्त्यञ्चञ्जिघर्म्म्यरक्षसामनसातज्जुषेत ॥ मर्य्य
श्रीस्प्पृहयद्वर्णोऽअग्निर्नाभिमृशेतन्वाजर्भुराणः ॥ २४ ॥ २६१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

परिवाजंपतिं ॥ परिवाजंपतिंकुविरग्निर्हुव्यान्यंक्रमीत् ॥
॥९६॥ दधुद्रत्नांनिदाशुषें ॥२५॥ परिंत्त्वा । ग्ग्नेपुरंव्वयंव्विप्प्रंᳪसह
स्यधीमहि ॥ धृषद्वंर्ण्णन्दिवेदिंवेहुन्तारंम्भ[2]ङ्गुरावंताम् ॥२६॥
त्वमंग्ग्ने ॥ त्वमंग्ग्नेद्युभिस्त्वमांशुशुक्षणिस्त्वमुद्भ्यस्त्वम
श्म्मंनुस्प्परिं ॥ त्वंव्वनेंभ्युस्त्वमोषंधीभ्युस्त्वन्नृ[3]णान्नृंपतेजा ॥ ९६ ॥

१ परिवाजपतिः कविः । अत्र कविष्कराकुधिषु (शु. य. प्रा. ३ अ. ३२ सू.) इत्यनेन कविपरे पतिशब्दस्य विसर्गस्य षकारे प्राप्ते वाजपति- वांसऽएदिधिषुरन्तःपर्शव्येनान्तःपार्श्वमिति च (शु. य. प्रा. ३ अ. ३८ सू.) इत्यनेन सकारषकारयोर्निषेधाद्विसर्जनीय एव । २ भङ्गुरावताम् । अत्र अध्वरश्मिमतिसुमति (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे भङ्गुरशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । ३ नृणाम् । अत्र ऋपरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे ऋकारपरस्य नकारस्य णत्वम् । २७०

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यसेशुचिः ॥ २७ ॥ [१६-२] देवस्यंत्त्वा। सवितुः प्प्रंस
वेश्विनोर्ब्बाहुब्भ्यांम्पूष्णोहस्त्ताब्भ्याम् ॥ पृथिव्व्याःसधस्त्था
दुग्निम्पुरीष्ष्यमङ्गिरस्वत्त्खनामि ॥ ज्योतिष्म्मन्तन्त्वाग्ग्ने
सुप्प्रतींकमजस्त्रेणभानुनादीद्यंतम् ॥ शिवम्प्रजाब्भ्योहिंᳪ
सन्तम्पृथिव्व्याःसधस्त्थादुग्निम्पुरीष्ष्यमङ्गिरस्वत्त्खनामहे
॥ २८ ॥ अपाम्पृष्ठम् ॥ अपाम्पृष्ठमसियोनिरग्ग्नेःसमुद्रम २७।
सं. २७ भितःपिन्न्वमानम् ॥ वर्द्धमानोमहाँ२॥ऽआचपुष्क्करेदिवो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मात्रंयाव्वरिम्म्णाप्प्रथस्व ॥ २९ ॥ शर्म्मंच ॥ शर्म्मंचुस्त्थो
व्वर्म्मंचुस्त्थोच्छिद्द्रेबहुलेऽउभे ॥ ब्यचंस्वतीसंव्वंसाथाम्भृतम
ग्निम्पुंरीष्ष्यम् ॥ ३० ॥ संव्वंसाथाम् ॥ संव्वसाथाᳬंस्वुर्व्विदा
सुमीचीऽउरंसात्क्मनां ॥ अुग्निमुन्तर्भ्भंरिष्ष्यन्तीज्ज्योति
ष्म्मन्तुमजंस्त्रुमित् ॥ ३१ ॥ पुरीष्ष्योसि । व्विश्श्वभंराऽअथ
र्व्वात्त्वाप्प्रथुमोनिरंमन्थदग्ग्ने ॥ त्वामंग्ग्नेपुष्क्करादध्यथंर्व्वानिर
मन्थत ॥ मूर्द्ध्नोव्विश्श्वंस्यव्वाघतं÷ ॥ ३२ ॥ तमुंत्त्वा । दुध्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ङ्ऋषिं÷पुत्रऽईधेऽअथर्वणः ॥ वृत्रहणम्पुरन्दरम् ॥ ३३ ॥
तमुँत्त्वा । पात्थ्योवृषासमीधेदस्युहन्तमम् ॥ धनञ्जयꣳरणे
रणे ॥ ३४ ॥ सीदहोतः ॥ सीदहोतःस्वऽउलोकेचिकित्त्वा
न्त्सादयायज्ञꣳसुकृतस्ययोनौ ॥ देवावीर्देवान्हविषायजास्य
ग्ग्नेबृहद्यजमानेवयोधाः ॥ ३५ ॥ निहोता । होतृषदनेवि
दानस्त्त्वेषोदीदिवाँ२॥ऽअसदत्सुदक्षः ॥ अदब्धव्रतप्प्रम
तिर्वसिष्ठःसहस्रम्भरःशुचिजिह्वोऽअग्निः ॥ ३६ ॥ सꣳसी

१ साद्य यज्ञम् । इति पदम् । अत्र अयोदारिपशोचपनय सादयज्ञं० (य. शु. प्रा. ३ अ. ११३ सू.) इत्यनेन यकारे परे दीर्घविधानात् । साद्यायज्ञम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दस्व । मुहाँ २॥ऽअसिशोचस्वदेवुवीतंमहं ॥ व्विधूममग्ग्नेऽअरुष
म्मियेद्धसृजप्प्रंशस्तदर्शुतम्॥ ३७॥ [१०-३] अपोदेवीः॥ ॥११॥
अपोदेवीरुपसृजमधुंमतीरयुक्ष्मायंप्प्रुजाभ्भ्यंः ॥ तासांमा
स्त्थानादुज्जिहतामोषंधयःसुपिप्पुलाः ॥ ३८ ॥ सन्तें । व्वायु
म्मांतुरिश्श्वांदधातूत्तानायाहृदयुँय्यद्विकंस्तम् ॥ योदेवानाञ्चर
सिप्प्राणथैनुकस्म्मैदेवुव्वषंडस्त्तुतुभ्भ्यंम् ॥ ३९ ॥ सुजातोज्ज्यो ॥१५॥
तिषा । सुहशर्म्मुंव्वरूंथमासंदुत्त्स्वः ॥ व्वासोंऽअग्ग्नेव्विश्श्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

रूपद्ध·संव्ययस्वविभावसो ॥४०॥ उद्दुतिष्ठ । स्वध्वुरावानोदेुव्या
धिया ॥ दृशेचभासाबृहतासुशुक्कनिराग्नेयाहिसुशस्तिभिः
॥ ४१ ॥ ऊर्द्धऽऊषुणः ॥ ऊर्द्धऽऊषुणऽऊतयेतिष्ठादेवो
नसविता ॥ ऊर्द्धोवाजस्यसनितायदुञ्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे
॥ ४२ ॥ सजातः ॥ सजातोगर्भोऽअसिरोदस्योरग्नेचारुर्वि
भृतऽओषधीषु ॥ चित्रःशिशुःपरितमांᳬस्यक्तून्प्रमातृभ्योऽ

१ अवानोधिया । अत्र अवोपसर्गस्य ह्रस्वाकारस्य नोपरे धारयपोजाव० (य. शु. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः । २ ऊर्द्धऽऊषुणः ऊर्द्ध ऊ सुनः इत्यत्र ऊआदृत्कात् (शु. य. प्रा. ३ अ. ६२ सू.) इत्यनेन [illegible] सकारः षत्वमापद्यते तेन सस्य षकारः । ३ तिष्ठादेवः । अत्र तिष्ठाद्युदात्तम् (शु. य प्रा. ३ अ. १०४ सू.) इत्यनेन यदि तिष्ठेत्येतत्पदं आद्युदात्तं भवेत्तदा दीर्घत्वं प्राप्नोति । अत्र तिष्ठेत्येतस्याद्युदात्तत्वाद्दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥ ९९ ॥ अधिकनिक्क्रदद्द्गाᳵ ॥ ४३ ॥ स्थिरोभव । व्वीड्वङ्गऽआशुर्भव पू. अ.

व्वाज्ज्यर्व्वन् ॥ पृथुर्भवसुषदस्त्वमग्नेश्पुरीष[१]वाहणᳵ ॥ ४४ ॥ ॥ ११ ॥

शिवोभव । प्प्रजाभ्योमानुषीभ्यस्त्वमङ्गिरᳵ ॥ माद्यावा

पृथिवीऽअभिशोचीर्म्मान्तरिक्षम्माव्वनस्प्पतीन् ॥ ४५ ॥ प्रैतु ।

व्वाजीकनिक्क्रदन्नानदद्द्रासभᳵपत्त्वा ॥ भरन्नग्निम्पुरीष्ष्यम्मा

पाद्यायुषᳵपुरा ॥ वृषाग्निंव्वृषणम्भरन्नपाङ्गर्भᳳसमुद्द्रियम् ॥ ॥ ९९ ॥ २७५

---

१ पुरीषवाहणः । अत्र ऋवरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यप्राप्तौ स्वरयवहकपैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन ऋवरेभ्यः स्वरयवहकवर्गपवर्गव्यवधानेऽपि णत्वविधानादत्र वाहनशब्दस्य नस्य णत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अग्न॒ऽआया॑हि वी॒तये॑ ॥ ४६ ॥ ऋ॒तꣳस॒त्यम् ॥ ऋ॒तꣳस॒
त्यमृ॒तꣳस॒त्यम॒ग्निम्पु॑री॒ष्य᳖मङ्गि॑र॒स्वद्भ॑रामः ॥ ओष॑धयः॒
प्प्रति॑मोदध्वम॒ग्निमे॒तꣳशि॒वमा॒यन्त॑म॒भ्यत्र॑यु॒ष्माः ॥ व्यस्य॒
न्विश्वा॒ऽअनि॑रा॒ऽअमी॑वानि॒षीद॑न्नो॒ऽअप॑दुर्म्म॒तिञ्ज॑हि ॥४७॥
ओष॑धयः॒प्प्रति॑ । गृ॒भ्णीत॒पुष्प॑वतीः सुपि॒प्प॒लाः ॥ अ॒यं वो॒
गर्भ॑ऽऋ॒त्त्वियः॑ प्प्र॒त्नꣳस॒धस्थ॒मास॑दत् ॥४८॥ विपाज॑सा ।
पृ॒थुना॒शोशु॑चानो॒बाध॑स्व द्वि॒षो र॒क्षसो॒ऽअमी॑वाः ॥ सु॒शर्म्म॑णो २७७

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

बृहतश्शर्म्मणिस्यामुग्नेरह ᳬ सुहवस्युप्प्रणीतौ ॥४९॥ [१२-४]
आपोहि । ष्ठामयोभुवस्तानऽऊर्ज्जेदधातन ॥ महेरणायुच
क्षसे ॥ ५० ॥ योवः । शिवतमोरसस्तस्यभाजयतेहनः ॥
उशतीरिवमातरः ॥ ५१ ॥ तस्म्माऽअरम् ॥ तस्म्माऽअरङ्ग
मामवोयस्यक्षयायुजिन्वथ ॥ आपोजनयथाचनः ॥ ५२ ॥
मित्त्रश्सहसृज्ज्य । पृथिवीम्भूमिञ्चज्ज्योतिषासह ॥ सुजातञ्जात

१ हिष्ठामयः । अत्र हि ष्ठामयो भुवः । अत्र द्वेर्मिथोदयः (शु. य. प्रा. ३ अ. ५८ सू.) इत्यनेन हिशब्दात्परः मकारोदयो यकारोदयो वा सकारस्य
षकारो विधीयते । तथा सति ष्ठकार इत्ये षकारस्य ठकारे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ठकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

वैदसमयुक्ष्मायंत्त्वासꣳसृजामिप्प्रजाब्भ्यं÷ ॥ ५३ ॥ रुद्राःसꣳ
सृज्ज्यं । पृथिवीम्बृहज्ज्योतिꣳसमींधिरे । तेषांम्भानुरजंस्रऽइ
च्छुक्क्रोदेवेषुंरोचते ॥५४॥ सꣳसृष्टांव्वसुंभिः ॥ सꣳसृष्टांव्वसुभी
रुद्रैर्द्धीरैः कर्म्मण्ण्याम्मृदम् ॥ हस्त्ताब्भ्याम्मृद्वीङ्कृत्त्वासिंनी
वालीङ्कृणोतुताम् ॥ ५५ ॥ सिनीवालीसुंकपर्द्दा । सुंकुरीरा
स्वौपशा ॥ सातुब्भ्यंमदितेमह्योखान्दंधातुहस्त्तयोः ॥ ५६ ॥
उखाङ्कृणोतु ॥ उखाङ्कृणोतुशक्क्त्यांबाहुब्भ्यामदितिर्द्धिया ॥ २७१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मातापुत्रँय्यथोपस्त्थेसाग्निम्बिभर्त्तुगर्ब्भऽआ ॥ मखस्यशि
 रोसि॥५७॥ व्वसंवस्त्त्वा। कृण्ण्वन्तुगायत्रेणच्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रु
वासिपृथिव्यसिधारयामयिप्प्रजाᳬंरायस्प्पोषङ्गौपत्त्यᳬं सुवी
र्य्यᳬंसजातान्यजमानायरुद्द्रास्त्त्वाकृण्ण्वन्तुत्रैष्टुभेनच्छन्दसा
ङ्गिरस्वद्ध्रुवास्यन्तरिक्षमसिधारयामयिप्प्रजाᳬंरायस्प्पोषङ्गौ
पत्त्यᳬंसुवीर्य्यᳬंसजातान्यजमानायादित्त्यास्त्त्वाकृण्ण्वन्तु
जागतेनच्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासिद्द्यौरसिधारयामयिप्प्रजाᳬं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

रायस्पोषङ्गौपत्त्यꣳसुवीर्य्यꣳसजातान्यजमानायविश्वेत्त्वा
देवावैश्वानराःक्रुण्णवन्त्वानुष्टुभेनच्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासिदि
शोऽसिधारयामयिप्प्रजाꣳरायस्प्पोषङ्गौपत्त्यꣳसुवीर्य्यꣳस
जातान्यजमानाय ॥ ५८ ॥ अदित्त्यैरास्न्ना ॥ अदित्त्यैरा
स्न्नास्यदितिष्टेबिलङ्गृभ्भ्णातु ॥ कृत्त्वायसामहीमुखाम्मृन्मयीं
य्योनिमग्नये॥ पुत्रेभ्भ्यःप्प्रायच्छददितिःश्रपयानिति ॥५९॥
वसवस्त्वा । धूपयन्तुगायत्त्रेणच्छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वाधूप २८१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यन्तुत्त्रैष्टुभेनच्छन्दसाङ्गिरस्वदादित्त्यास्त्त्वाधूपयन्तुजागतेन
च्छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्श्वेत्त्वादेवाव्वैश्श्वानराधूपयन्त्वानुष्टुभेनच्छ
न्दसाङ्गिरस्वदिन्द्रस्त्त्वाधूपयतुव्वरुणस्त्त्वाधूपयतुव्विष्ण्णुस्त्त्वा
धूपयतु ॥ ६० ॥ [११-५] अदितिष्ट्वा। देवीव्विश्श्वदेव्यावतीपृ
थिव्व्याꣳसधस्त्थेऽअङ्गिरस्वत्त्खनत्त्ववटदेवानान्त्वापत्क्नीर्देवी
र्व्विश्श्वदेव्यावतीः पृथिव्व्याꣳसधस्त्थेऽअङ्गिरस्वद्दधतूखेधिषणा

१ अदितिष्ट्वादेवी। इति पदम् अत्र संधिरंशुरदितिः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७६ सू.) इत्यनेन सन्धिः अंशुः अदितिः एतेषां विसर्जनीयसकारस्य षत्वं समानपदे विधीयते। तेनात्र अदितेर्विसर्जनीयस्य षत्वे कृते ऊष्माणमन्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ, १०२ सू.) इति टकारस्य द्वित्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्त्वादेवीर्व्विश्श्वदेव्यावतीः पृथिव्याꣳसधस्त्थेऽअङ्गिरस्वदभी
न्धतामुखेव्वरूत्रीष्ट्वादेवीर्व्विश्श्वदेव्यावतीः पृथिव्याꣳसधस्त्थेऽ
अङ्गिरस्वच्छ्रपयन्तूखेग्ग्नास्त्वादेवीर्व्विश्श्वदेव्यावतीः पृथिव्याꣳ
सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वत्त्पचन्तूखेजनयस्त्वाच्छिन्नपत्त्रादेवीर्व्वि
श्श्वदेव्यावतीः पृथिव्याꣳसधस्त्थेऽअङ्गिरस्वत्त्पचन्तूखे ॥ ६१ ॥
मित्रस्यचर्षणीधृतः ॥ मित्रस्यचर्षणीधृतोवोदेवस्यसानसि ॥

१ वरूत्रीः त्वा इति पदम् । अत्र मातृभिरर्चिभिःपायुभिर्वरूत्रीः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७९ सू.) इत्यनेन एकाक्षरे त्वापरे वरूत्रीः इत्यस्य विसर्जनीयस्य षत्वं षात्तथौमूर्धन्यम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८० सू.) इति मूर्धन्यत्वे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शाः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति द्वित्वे वरूत्रीष्ट्वा ।

सं. १८

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

द्युम्नञ्चित्रश्श्रवस्तमम् ॥ ६२ ॥ देवस्त्वा । सवितोद्वपतुसुपा
णिश्स्वङ्गुरिश्सुबाहुरुतशक्त्या ॥ अव्यथमानापृथिव्यामाशा
दिशऽआपृण ॥ ६३ ॥ उत्थायबृहती । भवोदुतिष्ठध्रुवात्त्वम् ॥
मित्रैतान्तऽउखाम्परिददाम्म्यभित्त्याऽएषामाभेदि ॥ ६४ ॥
वसवस्त्वा ॥ वसवस्त्वाच्छृन्दन्तुगायत्रेणच्छन्दसाङ्गिरस्वद्रु
द्रास्त्वाच्छृन्दन्तुत्रैष्टुभेनच्छन्दसाङ्गिरस्वदादित्त्यास्त्वाच्छृ
न्दन्तुजागतेनच्छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वेत्वादेवावैश्वानराऽआच्छृ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्दुन्त्वानुष्टुभेनच्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ ६५ ॥ [५-६] आकूति
मग्निम् ॥ आकूतिमग्निम्प्रयुजꣳस्वाहामनोमेधामग्निम्प्रयु
जꣳस्वाहाचित्तंविज्ञातमग्निम्प्रयुजꣳस्वाहावाचोविधृतिम
ग्निम्प्रयुजꣳस्वाहाप्रजापतयेमनवेस्वाहाग्नयेवैश्वानरायस्वा
हा ॥ ६६ ॥ विश्वोदेवस्य । नेतुर्म्मर्त्तोवुरीतसख्यम् ॥ वि
श्वोरायऽइषुध्यतिद्युम्नंवृणीतपुष्यसेस्वाहा ॥ ६७ ॥ मासु ।
भित्त्थामासुरिषोम्मधृष्ण्णुर्वीरयस्वसु ॥ अग्निश्चेदङ्करिष्य २८५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

थꣳ ॥ ६८ ॥ दृꣳहस्वदेवि । पृथिविस्वस्तयऽआसुरीमाया
स्वधयाकृतासि ॥ जुष्टन्देवेभ्यऽइदमस्तुहव्यमरिष्टात्त्वमुदि
हियज्ञेऽअस्मिन् ॥ ६९ ॥ द्र्वन्नꣳसर्प्पिरासुतिꣳ । प्प्रत्नोहो
तावरेण्यꣳ ॥ सहसस्पुत्रोऽअद्भुतꣳ ॥ ७० ॥ शतम् ॥ ५०० ॥
परस्याऽअधि । संव्वतोवराँ२॥ऽअभ्यातर ॥ यत्राहमस्मि
ताँ२॥ऽअव ॥ ७१ ॥ परमस्याःपरावतः ॥ परमस्याः
परावतोरोहिदश्वऽइहागहि ॥ पुरीष्ष्यःपुरुप्प्रियोग्नेत्त्वन्त

१ सहसः पुत्रः इत्यत्र रायः सहसः पोषपुत्रयोः (शु.य.प्रा. ३ अ. २५ सू.) इत्यनेन रायसहसशब्दयोः सकारस्य पोषपुत्रपरयोः परयोः क्रमेण सत्वम् । सहसस्पुत्रः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

राम्मृधं÷ ॥ ७२ ॥ यदंग्ने ॥ यदंग्नेकानिकानिंचिदातेदारू
णिदुद्ध्मसिं ॥ सर्व्वन्तदंस्तुतेघृतन्तज्जुषस्वयविष्ठ्य ॥ ७३ ॥
यदत्ति ॥ यदत्त्युंपुजिह्विकायद्द्वम्म्रोऽअंतिसर्प्पंति ॥ सर्व्वन्त
दंस्तुतेघृतन्तज्जुषस्वयविष्ठ्य ॥ ७४ ॥ अर्हरहर्स्प्रंयावम् ॥
अर्हरहरप्प्रंयावुम्भरुन्तोश्श्वायेवतिष्ठंतेघासमंस्म्मै ॥ रायस्प्पोषे
णसमिषामदुन्तोग्ग्नेमाते... शारिषाम ॥ ७५ ॥ नाभांपृ
थि... व्याः । संमिधानेऽअ... रायस्प्पोषायबृहुतेहवामहे ॥ इर

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म्मुदम्बृहदुक्थँय्यजंत्रञ्जेतारमुग्निम्पृतनासुसासुहिम् ॥७६॥
याश्सेनाः ॥ याश्सेनाऽअुभीत्त्वरीराव्याधिनीरुगणाऽउत ॥
येस्त्तेनायेचुतस्करास्त्ताँस्त्तेऽअुग्नेपिंदधाम्म्युास्ये ॥ ७७ ॥
दꣳष्ट्राभ्याम्मलिम्म्लून् ॥ दꣳष्ट्राभ्याम्मलिम्म्लूञ्जम्भ्यै
स्त्तेस्कराँ२॥ऽउत ॥ हनुभ्याꣳस्त्तेनान्भगवस्त्ताँस्त्त्वङ्खादु
सुखादितान् ॥ ७८ ॥ येजनेषु । मलिम्म्लवस्त्तेनासस्त्तस्क

१ तस्कराँ॥ऽउत । तद् कराँऽउत इति पदे । अत्र तद्वृहती करपत्योस्तलोपश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ५२ सू.) इत्यनेन तच्छब्दस्य करशब्दपरे सकारे पूर्वस्य तद्वदितत्तकारस्य लोपे च कृते ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

राव्वनें ॥ येकक्षैष्ष्वघायवुस्त्ताँस्त्तैंदधामिजम्भैयोः ॥ ७९ ॥
योऽअुस्म्मभ्यंम् ॥ योऽअुस्म्मभ्यंमरातीयाद्यश्चनोद्वेषंते
जनं÷ ॥ निन्दाद्योऽअुस्म्मान्धिप्प्सांच्चुसर्व्वन्तम्मंस्म्मुसाकुरु
॥ ८० ॥ सꣳशितम्मे ॥ सꣳशितम्मेब्ब्रह्मुसꣳशितंव्वीर्य्युंम्ब
लंम् ॥ सꣳशितक्षुत्रञ्जिष्णुयस्याहमस्म्मिपुरोहितः ॥ ८१ ॥
उदैंषाम् ॥ उदैंषाम्बाहूऽअंतिरमुद्वर्च्चोऽअथोबलंम् ॥ क्षिणोमि
ब्ब्रह्मणामित्रानुन्नंयामिस्वाँ२॥ऽअहम् ॥ ८२ ॥ अन्नंपतेन्नंस्य ।
नोदेह्यनमीवस्यंशुष्मिणं÷ ॥ प्रप्रंदातारंन्तारिषुऽऊर्ज्जंन्नोधे २८१
हिद्विपदेचतुंष्प्पदे ॥ ८३ ॥ [१८-७] ॥ इतिश्रीवाजसनेय
संहितायाम् एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥श्रीवेदपुरुषाय नमः॥ अनुवाकसूत्रम् ॥दृशानःसप्तदश,दिवस्परिद्वादश,समिधा
ग्निंपंचदशा, पेतसप्तदशा, स्रुन्वन्तमयजमानंत्रयोदश, याऽ
ओषधीः सप्तविꣳशति, मर्मापोडश, सप्तसप्तदशꣳशतम् ॥
[अ. १२ मं. ११७ अनु. ७] हरिः ॐ॥ दृशानोरुक्मः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ईशानोरुक्मऽउर्व्याव्व्यद्यौद्दुर्म्मर्षमायुःश्रियेरुचानः॥ अग्नि
रमृतोऽअभवद्वयोभिर्य्यदेनन्द्यौरजनयत्सुरेताः॥ १॥ नक्तो
षासासमनसा ॥ नक्तोषासासमनसाव्विरूपेधापयेतेशिशु
मेकꣳसमीची॥ द्यावाक्षामारुक्मोऽअन्तर्व्विभातिदेवाऽअग्नि
न्धारयन्द्रविणोदाः ॥ २॥ व्विश्वारूपाणि ॥ व्विश्वारूपाणि
प्प्रतिमुञ्चतेकविःप्प्रासावीद्भद्रन्द्विपदेचतुष्प्पदे ॥ व्विनाकम

१ इशानः । अत्र ऋषरेभ्यः (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे स्वरयवहकपैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेन एतैरेव व्यवधानेऽपि । २९१
णत्वविधानात्र णत्वप्राप्तिः । तथापि शिलिसिवर्गमध्यमव्यवहितोऽपि (शु. य. प्रा. ३ अ. ९५ सू.) इत्यनेन णत्वनिषेधः शिष्यबुद्धिव्युत्पादनार्थो ज्ञेयः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि.

॥१०७॥

क्ख्यत्त्सविताव्वरेण्ण्योनुप्प्रयाणमुषसोव्विराजति॥ ३ ॥ सुपर्ण्णो पू. अ. ॥ १२ ॥
सि। गरुत्त्माँस्त्रिवृत्तेशिरोगायत्त्रञ्चक्षुर्ब्बृहद्द्रथन्तरेपक्षौ॥ स्तोमऽ
आत्त्माच्छन्दाᳬंस्यङ्गानियजूᳬंषिनाम ॥ सामतेतनूर्व्वामदे
व्व्यँय्यज्ञायज्ञियम्पुच्छन्धिष्ण्ण्या÷शफाः ॥ सुपर्ण्णोसिगरु
त्त्मान्दिवङ्गच्छस्व÷पत ॥ ४ ॥ व्विष्ण्णोᳵक्क्रम÷ ॥ व्विष्ण्णोᳵ
क्क्रमोसिसपत्त्नहागायत्त्रञ्छन्दऽआरोहपृथिवीमनुव्विक्क्रमस्व ॥१०७॥ २१२
व्विष्ण्णोᳵक्क्रमोस्यभिमातिहात्त्रैष्टुभञ्छन्दऽआरोहान्तरिक्षम

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नुविक्क्रमस्वुव्विष्ण्णोुःक्क्रमौस्यरातीयुतोहुन्ताजागतुञ्छन्दुऽआ
रोहुद्दिवुमनुविक्क्रमस्वुव्विष्ण्णोुःक्क्रमौसिशत्र्रूयुतोहुन्तानुष्टुभुञ्छन्दुऽआरोहुद्दिशोनुविक्क्रमस्व ॥ ५॥ अक्क्रन्ददुग्ग्निः ॥ अक्क्रन्ददुग्ग्निस्स्तुनयंन्निवुद्द्यौःक्क्षामुारेरिंहुद्वीरुधंःसमुञ्जन् ॥ सुद्द्यो जंज्ञानोव्विहीमिुद्धोऽअक्ख्युदारोदसीभुानुनाभात्त्युन्तः ॥६॥
अग्ग्नेब्भ्यावर्त्तिन् ॥ अग्ग्नेब्भ्यावर्त्तिन्नुभिमुानिवर्त्तुस्वायुंषाुव्वर्च्चसाप्प्रुजयाुधनेन ॥ सुन्न्यामेुधयारुय्यापोषेण ॥ ७॥ अग्ग्नेऽ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अङ्गिरः । श॒तन्ते॑सन्त्वा॒वृत॒ꣳस॒हस्र॒न्त॑उ॒पावृत॑ꣳ ॥ अथा॒

पोष॑स्य॒पोषे॑ण॒पुन॑र्न्नोन॒ष्टमाकृ॑धि॒पुन॑र्न्नोर॒यिमाकृ॑धि ॥ ८ ॥ पुन॑

रू॒र्ज्जा । निव॑र्त्तस्व॒पुन॑रग्न॒इ॒षायु॑षा ॥ पुन॑र्न्नःपा॒ह्यꣳहं॑सः ॥९॥

स॒ह॒रय्या । निव॑र्त्तस्वाग्ने॒पिन्व॑स्व॒धार॑या ॥ वि॒श्वप्स्न्या॑वि॒श्वत॒

स्प॒रि ॥ १० ॥ आत्वा॑ । हार्ष॑म॒न्तर॑भूर्द्ध्रु॒वस्ति॒ष्ठावि॑चाचलिः ॥

वि॒शस्त्वा॒सर्व्वा॑वाञ्छन्तु॒मात्वद्रा॒ष्ट्रमधि॑भ्रशत् ॥ ११ ॥

उदु॑त्त॒मम् ॥ उदु॑त्तम॒म्व॑रुण॒पाश॑म॒स्म्मद॒वाध॒मंवि॒मद्ध्य॒मꣳ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

[1]श्रथाय ॥ अथाव्वयमादित्त्यव्व्रतेतवानागसोऽअदितयेस्याम
॥ १२ ॥ अग्ग्रेबृहन् ॥ अग्ग्रेबृहन्नुषसामूर्द्धोऽअस्त्थान्निर्ज्ज
गन्वान्तमसोज्ज्योतिषागात् ॥ अग्निर्ब्भानुनारुशतास्वङ्गऽ
आजातोव्विश्श्वासद्मान्यप्प्राः ॥ १३ ॥ हꣳसश्शुचिषत् ॥ हꣳ
सश्शुचिषद्व्वसुरन्तरिक्षसद्धोतावेदिषदतिथिर्द्दुरोणसत् ॥ नृष
द्वरसदृतसद्व्योमसदब्जागोजाऽऋतजाऽअद्रिजाऽऋतम्बृहत्

१ अथय इति पदम् । अथोधारिथशोचपनयसादमर्त्तुंवृषकानुसक्कमापारात्पूतभवत वकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११२ सू.) इत्यनेन एतेषां वकारे परे दीर्घः । तेन अथाय इति पदम् ।

सं. १९

॥ १४ ॥ सीदुत्त्वम् ॥ सीदुत्त्वम्मातुरस्याऽउपस्त्थेव्विश्श्वान्न्य
ग्ग्नेव्वयुनानिव्विद्द्वान् ॥ मैनान्तपंसामाच्चिषाभिशौचीरन्तरं
स्याꣳशुक्रज्ज्योतिर्व्विभांहि ॥ १५ ॥ अन्तरंग्ग्ने । रुचात्त्वमु
खायाꣳसदंनेस्वे ॥ तस्यास्त्वꣳहरंसातपञ्ज्ञातवेदꣳशिवोभव
॥ १६ ॥ शिवोभुत्त्वा । मह्यंमग्ग्नेऽअथोसीदशिवस्त्त्वम् ॥
शिवाश्कृत्त्वादिशꣳसर्व्वाꣳस्वँय्योनिंमिहासंदꣳ॥ १७॥[१७-१] ॥ १०९ ॥ २१५
दिवस्प्परिं। प्प्रथमञ्ज्ञंज्ञेऽअग्ग्निरस्म्मद्द्वितीयम्परिंजातवेदाꣳ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तृतीयंमुप्प्सुनृमणाऽअजस्त्रमिन्धानऽएनञ्ज तेस्वाधीः॥१८॥
व्विद्म्रातें ॥ विद्म्रातेंऽअग्ने त्रेधा त्रयाणिंव्विद्म्रातेधामव्विभृ
तापुरुत्रा ॥ विद्म्रातेनाम परमङ्गुहायद्विद्म्रातमुत्त्सँय्यतंऽ
आजगन्थ ॥ १९ ॥ समुद्रेत्त्वा । नृमणाऽअप्प्स्वन्तर्नृचक्षाऽ
ईधेदिवोऽअग्नऽऊधन्न् ॥ तृतीयेंत्त्वारजसितस्त्थिवाꣳसम्मपा
मुपस्त्थेंमहिषाऽअवर्द्धन् ॥ २० ॥ अक्रन्ददग्निः ॥ अक्रन्द

१ नृमणा । अत्र ऋषरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन णत्वप्राप्तौ स्वरयवहकवैश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) एतैर्व्यवधानेऽपि ऋषरेभ्यो णत्वविधानात्पवर्गस्य व्यवधानेऽपि णत्वे नृमणा इति रूपम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दुग्धिनस्तुनयंत्रिवृद्धौश्क्षामुारेरिंहद्वीरुधं÷समुञ्जन् ॥ सुद्योज
ज्ञानोव्विहीमिद्धोऽअक्ख्युदारोदंसीभानुनाभात्त्यन्तः ॥२१॥
श्रीणामुंदारः ॥ श्रीणामुंदारोधुरुणौरयीणाम्मंनीषाणाम्प्रा
प्पीणःसोमंगोपाः ॥ व्वसुं÷सूनुश्सहंसोऽअप्प्सुराजाव्विभात्त्य
ग्ग्रंऽउषसांमिधानः ॥ २२ ॥ व्विश्श्वस्यकेतुः ॥ व्विश्श्वस्यकेतु
र्भुवंनस्युगर्भंऽआरोदंसीऽअपृणाज्जायमानः ॥ व्वीडुञ्चिदद्रिं
मभिनत्त्परायञ्जनायदुग्धिमर्यंजन्तुपञ्च ॥ २३ ॥ उशिक्पा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वकः ॥ उशिक्पावकोऽअरतिः सुमेधामर्त्तेष्ष्वग्निरमृतोनि
धायि ॥ इयर्त्तिधूममरुषम्भरिभ्रदुच्छुक्रेणशोचिषाद्यामिनं
क्षन् ॥ २४ ॥ दृशानोरुक्मः ॥ दृशानोरुक्मऽउर्व्याव्यद्यौदु
र्म्मर्षमायुःश्रियेरुचानः ॥ अग्निरमृतोऽअभवद्वयोभिर्य्य
देनन्द्यौरजनयत्त्सुरेताः ॥ २५ ॥ यस्त्ते ॥ यस्त्तेऽअद्यकृण
वद्भद्रशोचेपूपन्देवघृतवन्तमग्ने ॥ प्रतन्नयप्प्रतरंवस्योऽअच्छा
भिसुम्नन्देवभक्तँयविष्ठ ॥ २६ ॥ आतम् ॥ आतम्भजसौ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥१११॥ श्व॒वसे॒ष्व॑ग्न॒ऽउ॒क्थऽउ॑क्थ॒ऽआभ॑जश॒स्यमा॑ने ॥ प्प्रि॒यश्श्सू॑र्य्ये॑
प्प्रि॒योऽअ॒ग्ना भ॑वा॒त्त्यु॒ज्जा॒तेना॑भि॒नद॒दु॒ज्जनि॑त्त्वैः ॥ २७ ॥
त्वाम॑ग्ने ॥ त्वाम॑ग्ने॒ यज॑माना॒ऽअनु॒ द्यून्वि॒श्श्वा॒ व्वसु॑दधिरे॒ व्वा
र्य्या॑णि ॥ त्वया॒ सह॒ द्द्रवि॑णमि॒च्छमा॑ना॒ व्व्र॒जङ्गोम॑न्तमु॒शिजो॒ व्वि
व॑व्रुः ॥ २८ ॥ अस्त्ता॒व्यु॒ग्निश्श ॥ अस्त्ता॒व्यु॒ग्निन्न॒रा॑ᳫँ सु॒शे
वो॒ व्वै॑श्श्वान॒रऽऋषि॑भि॒स्सोम॑गोपाः ॥ अ॒द्द्वे॒षे द्या॒वा॑पृ॒थि॒वी हु॑वेम ॥१११॥
देवा॒ धत्त॒ र॒यिम॒स्म्मे सु॒वीर॑म् ॥ २९ ॥ [१२-२] समि॒धा॒ग्निम् ॥

३००

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

समिधाग्निन्दुवस्यतघृतैर्ब्बोधयतातिथिम्॥ आस्मिन्हव्याजु
होतन ॥ ३० ॥ उदुत्त्वा ॥ उदुत्त्वाव्विश्श्वेदेवाऽअग्ग्नेभरन्तु
चित्तिभिः॥ सनोभवशिवस्त्वꣳसुप्प्रतीकोव्विभावसुः ॥३१॥
प्रेत् ॥ प्रेदग्ग्नेज्ज्योतिष्म्मान्याहिशिवेभिरर्च्चि[१]भिष्ट्वम् ॥ बृहद्भि
र्ब्भानुभिर्ब्भासन्माहिꣳसीस्तन्न्वाप्प्रजाः ॥ ३२ ॥ अक्क्रन्द

---

१ अर्चिभिस्त्वम् इति पदम् । अत्र मातृभिरर्चिभिः पायुभिर्वरूत्रीः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७९ सू.) इत्यनेन मातृभिः आर्चिभिः पायुभिः वरूत्रीः एतेषां पदानां एकाक्षरे प्रत्यये विसर्जनीयसकारस्य षः । तेन सस्य षत्वे, पाचयौ मूर्धन्यम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८० सू.) इत्यनेन त्वमित्यस्य तस्य मूर्धन्ये टकारे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति टस्य द्वित्वे आर्चिभिष्ट्ट्वम् ।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दुग्निः ॥ अक्क्रन्ददुग्निस्त्तनयंन्निव्द्यौःक्षामारेरिंहद्वीरुधंः
समुञ्जन् ॥ सद्योजंज्ञानोव्विहीमिद्धोऽअक्ख्युदारोदंसीभानु
नांभात्त्यन्तः ॥ ३३ ॥ प्रप्प्रायम् ॥ प्रप्प्रायमुग्निर्ब्भरतस्यं
शृण्ण्वेव्वियत्त्सूर्य्योनरोचंतेबृहद्भाः ॥ अभियःपुरुम्पृतंनासुत
स्त्थौदीदायदैव्व्योऽअतिंथिःशिवोनंः ॥ ३४ ॥ आपोंदेवीः ॥
आपोंदेवीःप्प्रतिंगृब्भ्णीतभस्म्मैतत्त्स्योनेकृंणुद्ध्वꣳसुरभाऽउ
लोके ॥ तस्म्मैनमन्ताञ्जनंयःसुपत्क्नीम्मार्तेवपुत्त्रम्बिभृता

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

प्प्स्वेनत् ॥ ३५ ॥ अप्प्स्वग्ग्ने ॥ अप्प्स्वग्ग्नेसधिष्ट्ववं[2]सौषधी
रनुरुद्ध्यसे ॥ गब्भेंसञ्जायसेपुनः ॥ ३६ ॥ गब्भोंऽअसि ॥
गब्भोंऽअस्योषधीनाङ्गब्भोंव्वनस्प्पतीनाम् ॥ गब्भोंव्विश्वस्य
भुतस्याग्ग्नेगब्भोंऽअपामसि ॥ ३७ ॥ प्रसद्यभस्म्मना ॥
प्रसद्यभस्म्मनायोनिमपश्चपृथिवीमग्ग्ने ॥ सद्धसृज्ज्यमातृभिष्ट्व[3]

---

१ सधिष्ट्व । अत्र सधिस्त्व इति पदद्वयम् । अत्र विसर्गस्य परसवर्णे, सविर्सुरविति: (शु. य. प्रा. ३ अ. ७६ सू.) इत्यनेन षत्वे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः इत्यनेन टस्य द्वित्वम् । २ सः ओषधीः इति पदद्वयम् । अत्र सऽओषधीमयोः (शु. य. प्रा. ३ अ, १५ सू.) इत्यनेन ओषधीपरे सः पदस्य विसर्जनीयस्य लोपे, सन्ध्यक्षर ऐकारौकारौ (शु. य. प्रा. ४ अ. ५७ सू.) इत्यनेन वृद्धौ सौषधी इति पदम् । ३ मातृभिस्त्वम् इति पदम् । मातृभिर- ३०३

ज्योतिष्मान्पुनरासदः ॥ ३८ ॥ पुनरासद्य ॥ पुनरासद्य सदनमपश्चपृथिवीमग्ने ॥ शेषेमातुर्यथोपस्थेन्तरस्याᳫं शिवतमः ॥ ३९ ॥ पुनरूर्जा । निवर्त्तस्वपुनरग्नऽइषायुषा ॥ पुनर्न्नःपाह्यᳫहसः ॥ ४० ॥ सहरय्या । निवर्त्तस्वाग्नेपिन्वस्व धारया ॥ विश्वप्स्न्याविश्वतस्परि ॥ ४१ ॥ बोधामे । ऽअस्यव्वर्चसोयविष्ठमᳫंहिष्ठस्यप्रभृतस्यस्वधावः ॥ पीयति ॥११२॥

चिर्भिः पायुभिर्वरूत्रीः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७९ सू.) इत्यनेन मातृभिः अर्चिभिः पायुभिः वरूत्रीः एतेषां पदानां विसर्जनीयस्य सकारस्य षकार एकाक्षरे प्रत्यये परे इति षत्वे च षात्तथौ मूर्धन्यम् (शु. य. प्रा. ३ अ. ८० सू.) इत्यनेन तस्य मूर्धन्ये टकारे ऊष्मान्त० इत्यनेन टस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

त्त्वोऽअनुंत्त्वोगृणातिव्वृन्दारुष्ट्टेतन्त्वंव्वन्देऽअग्ने ॥ ४२ ॥ स
बोधि । सूरिर्म्मघवाव्वसुपतेव्वसुदावन् ॥ युयोध्युस्म्मद्द्वेषाꣳ
सिव्विश्श्वकर्म्मणेस्वाहा ॥ ४३ ॥ पुनस्त्त्वा । दित्त्यारुद्द्रावसवः
समिन्धताम्पुनर्ब्रह्माणोव्वसुनीथयज्ञैः ॥ घृतेनत्त्वन्तन्त्वंव्वर्द्धय
स्वसत्त्याःसन्तुयजमानस्यकामाः ॥४४॥ [१५-३] अपेत ॥
अपेतव्वीतव्विचसर्प्पतातोयेत्रस्त्थपुराणायेचनूतनाः ॥ अदा

१ वृन्दारुष्टे अत्र वृन्दारुः ते इति पदद्वयम् । वृन्दारुर्मांकिः (शु. य. प्रा. ३ अ. ७४ सू.) इत्यनेन वृन्दारोः विसर्गस्य परसवर्णे, षात्तथौ मूर्धन्यम् इत्यनेन च ते इत्यस्य मूर्धन्ये टेकारे कृते ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति टकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥११४॥ द्युम्नोवसानम्पृथिव्याऽअक्रन्निमम्पितरौलोकमस्म्मै ॥ ४५ ॥
सँज्ञानमसि । कामधरणम्मयितेकामधरणम्भूयात् ॥ अग्ने
र्भस्म्मास्यग्ग्नेः पुरीषमसिचितस्त्थपरिचितऽऊर्द्ध्वचितः श्रय
द्ध्वम् ॥ ४६ ॥ अयꣳसः ॥ अयꣳसोऽअग्निर्य्यस्मिन्न्त्सो
ममिन्द्रः सुतन्दधेजठरेवावशानः ॥ सहस्त्रियंव्वाजमत्त्य
न्नसप्तिꣳससवान्त्सन्त्स्तूयसेजातवेदः ॥ ४७ ॥ अग्ग्नेयत् ॥ ॥११४॥
अग्ग्नेयत्तेदिविवर्च्चः पृथिव्याँय्यदोषधीष्ष्वप्प्स्वायजत्र ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

येनान्तरिक्षमुर्व्वातृतन्थत्त्वेषश्सभानुरर्ण्णवोनृचक्षाᳬ[1] ॥४८॥
अग्नेर्दिवः ॥ अग्नेर्दिवोऽअर्ण्णमच्छाजिगास्यच्छादेवाँ२॥
ऽऊंचिषेधिषण्ण्याये ॥ यारोचनेपरस्त्तात्त्सूर्य्यस्ययाश्चावस्त्ता
दुपतिष्ठन्तुऽआपः ॥ ४९ ॥ पुरीष्ष्यासोऽअग्नयः । प्रावृ[2]
णेभिः सजोषसᳬ ॥ जुषन्ताँय्यज्ञमद्द्रुहोऽनमीवाऽइषोमहीः
॥ ५० ॥ इडामग्ने । पुरुदᳬसᳬसनिङ्गोःशश्वत्तमᳬहवमा

---

१ यत्र यकारवकाररहितदीर्घस्वरितस्वरात्परो विसर्गस्तत्र कनिष्ठिकाक्षेपः सर्वत्र कार्यः । २ प्रावणेभिः । अत्र प्रवणश्रङ्गयासेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १०५ सू.) इत्यनेन वन श्रङ्ग यास इत्येतेषु परेषु प्र इत्येतत्पदस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारो विधीयते । अत्र प्रशब्दाद्वनशब्दः परः । तेन प्रशब्दाकारो दीर्घः ।

सं. २०

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नायसाध ॥ स्यान्नः सूनुस्तनयोव्विजावाग्ग्नेसातेसुमतिर्ब्भूत्त्व
स्म्मे ॥ ५१ ॥ अयन्ते ॥ अयन्तेयोनिर्ऋत्त्वियोयतोजातोऽ
अरोचथाः ॥ तञ्जानन्नग्ग्नऽआरोहाथानोव्वर्द्धयारयिम् ॥५२॥
चिदसि ॥ चिदसितयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासीदपरिचिदसित
यादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद ॥ ५३ ॥ लोकम्पृण । च्छिद्रम्पृ
णाथोसीदद्ध्रुवात्त्वम् ॥ इन्द्राग्ग्नीत्त्वाबृहस्प्पतिरस्म्मिन्न्योना
वसीषदन् ॥ ५४ ॥ ताऽअस्य ॥ ताऽअस्यसूददोहसः सोमं श्रीं

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्रीणन्तिपृश्नयः ॥ जन्मन्देवानांविशस्त्रिष्ष्वारोचनेदिवः
॥ ५५ ॥ इन्द्रंविश्वा÷ ॥ इन्द्रंविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्व्यचसङ्गिरः ॥ [1]रथीतमꣳरथीनांवाजानाꣳसत्पतिम्पतिम् ॥ ५६ ॥
समितम् ॥ समितꣳसङ्कल्प्येथाꣳसम्प्रियौरोचिष्णूसुमनस्यमानौ ॥ इषमूर्ज्जमभिसंवसानौ ॥ ५७ ॥ सं[2]वाम् ॥ संवा

१ रथितमम्। इति पदम्। रथि तकारनकारयोः (शु. य. प्रा. ३ अ. ११२ सू.) इत्यनेन तकारे नकारे च परे रथि इत्येतत्पदं दीर्घं भवति। तेन रथीतमम्। २ उपसर्गात्परो यस्तु स वकारो लघुर्मतः। यो र्वा वा वै मंत्रपाठे लघवो गुरवः पदे। इति वामित्यस्यात्र लघुत्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म्मनाᳫंसिसंव्व्रतासमुंचित्तान्याकरम् ॥ अग्ग्नेपुरीष्ष्याधिपा
भंवत्त्वन्नऽइषमूर्ज्जँय्यजमानायधेहि ॥ ५८ ॥ अग्ग्नेत्त्वम् ॥
अग्ग्नेत्त्वम्पुरीष्ष्योरयिमान्पुष्टिमाँ२॥ऽअसि ॥ शिवाःकृत्त्वा
दिशःसर्व्वाःस्वँय्योनिमिहासदः ॥ ५९ ॥ भवंतन्नः ॥ भवं
तन्नःसमनसौसचेतसावरेपसौ ॥ मायज्ञᳫंहिंᳫसिष्टम्मायज्ञ
पतिञ्जातवेदसौशिवौभवतमद्यनः ॥६०॥ मातेवपुत्रम् ॥ माते

१ अत्र मकारोच्चारे दक्षिणहस्तेन मुष्टयाकृतिः कार्या । यत्र यत्रावसानगतो मकारस्तत्र मुष्टयाकृतिः "मुष्टयाकृतिर्मकारे स्यात्" इति या. शिक्षायाम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

वंपुत्रम्पृथिवीपुरीष्यमुग्निꣳस्वेयोनावभारुखा ॥ तांविश्वैर्द्देवैर्ऋतुभिः संविदानःप्रजापतिर्विश्वकर्म्माविमुंञ्चतु ॥ ६१ ॥

[१७-४] असुंन्वन्तमयंजमानम् ॥ असुंन्वन्तमयंजमानमिच्छस्त्तेनस्येत्त्यामन्विहितस्करस्य ॥ अन्न्यमुस्म्मदिच्छसातऽइत्त्यानमोदेविनिर्ऋतेतुभ्यंमस्तु ॥ ६२ ॥ नमःसुते ॥ नमःसुतेनिर्ऋतेतिग्ग्मतेजोयुस्म्मयंविचृताबन्धमेतम् ॥ युमे

1 यकारस्त्रिविधः प्रोक्तो गुरुर्लघुर्लघूतरः । आदौ गुरुर्लघुर्मध्ये पदान्ते च लघूतरः । यत्र पदादौ यकारस्तत्रोच्चारणं गुरुभूतम् । यत्र पदादेर्मध्ये यदा च पदस्यान्ते यकारस्तदा तु क्रमेण लघु लघूतरं मध्यमनुरयोच्चारणम् । अत्र यकारः पदस्य मध्ये वर्तते तेन न गुरुभूतत्वच्चारणश्चेति इति ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नुत्त्वँ᳖यम्म्यासँविदुानोत्तुमेनाकेुऽअधिरोहयैनम् ॥ ६३ ॥
यस्यास्त्ते । घोरऽआसञ्जुहोम्म्येुषाम्बुन्धानामवुसर्ज्जनाय ॥ या
न्त्वाजनुोभूमिरितिंप्प्रमन्दंतेुनिर्ऋतिन्त्वाुहम्परिंवेदव्विुश्श्वतं॑
॥ ६४ ॥ यन्ते । देुवीनिर्ऋतिराबुबन्धुपाशंङ्ग्रीवास्वंविचृुत्त्यम् ॥
तन्तेुव्विंष्ष्युाम्म्यायुंषुोनमद्ध्यादथैुतम्पितुमंद्धिुप्प्रसूंतः ॥ नमो
भूत्त्यैुयेदञ्चुकारं ॥ ६५ ॥ निुवेशंनःसुुङ्गमंनः ॥ निुवेशंनः

१ विष्ष्यामि अत्र विस्यामि इति पदम्। अत्र वेर्युदयः (शु. य. प्रा. ३ अ. ६७ सू.) इत्यनेन वेः उपसर्गात्परस्य यकारोदयस्य सकारस्य षकारे कृते स्वरात्संयोगादिर्द्दिरुच्यते (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन षकारस्य द्वित्वे रूपम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सुङ्गमंनोव्वसूनांव्विश्वारूपाभिचष्टेशचीभिः ॥ देवऽइवसविता
सत्त्यधर्म्मेन्द्रोनतस्त्थौसमरेपथीनाम् ॥ ६६ ॥ सीरायुञ्जन्ति ।
कवयोयुगाव्वितन्वतेपृथक् ॥ धीरादेवेषुसुम्न्नया ॥ ६७ ॥
युनक्तसीरा ॥ युनक्तसीराव्वियुगातनुद्ध्वङ्कृतेयोनौव्वपतेहबी
जम् ॥ गिराचश्रुष्टिःसभराऽअसन्नोनेदीयऽइत्सृण्ण्यः पक्वमे
यात् ॥ ६८ ॥ शुनꣳसु । फालाव्विकृषन्तुभूमिꣳशुनङ्कीना
शाऽअभियन्तुव्वाहैः ॥ शुनासीराहविषातोशमानासुपिप्पला

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऽओषधीः कर्त्तनास्म्मे ॥ ६९ ॥ घृतेनसीतां ॥ घृतेनुसीतामधु
नासमञ्ज्यतांविश्वैर्द्देवैरनुमतामुरुद्भिः ॥ ऊर्ज्जस्वतीपयंसापि
न्वमानास्म्मान्त्सीतेपयंसाभ्यावंवृत्त्स्व ॥ ७० ॥ लाङ्गल
म्पवीरवत् ॥ लाङ्गलम्पवीरवत्सुशेवंसोमुपित्त्सरु ॥ तदुद्वंप
तिगामविंम्प्रफर्व्यञ्चपीवरीम्प्रस्त्थावंद्रथवाहंणम् ॥ ७१ ॥
कामङ्कामदुघे । धुक्क्ष्वमित्रायवरुणायच ॥ इन्द्रायाश्विभ्या
म्पूष्णेप्रजाभ्यऽओषधीभ्यः ॥ ७२ ॥ विमुच्चयद्ध्म् ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

द्विमुंञ्च्यद्धमग्ङ्ग्याद्देवयानाऽअगंन्मुतमंसंस्प्पारमुस्य ॥ ज्ज्यो
तिंरापाम ॥ ७३ ॥ सुजूरब्दं÷ ॥ सुजूरब्दुोऽअयंवोभिँसुजू
रुषाऽअरुंणीभिँ ॥ सजोषंसाव्वुश्श्विनादँसोंभिँसुजूश्सूरऽ
एतंशेनसुजूर्व्वैश्श्वानुरऽइडंयाघृतेनुस्वाहां ॥ ७४ ॥ [१३-५]
याऽओषंधीँ ॥ याऽओषंधीुँपूर्व्वाजातादुेवेब्भ्यंस्त्रियुगम्पुरा ॥
मनैनुबुब्भ्रूणांमुहँशुतन्धामांनिसुप्तचं ॥ ७५ ॥ शुतंवं÷ ॥

१ तमसस्पारम् । अत्र तमसोऽपरस्मात् (शु. य. मा. ३ अ. २६ सू.) इत्यनेन विसर्जनीयः सकारमापद्यतेऽपरस्मात्छन्दे परे । इति तमस इत्यस्य विसर्गस्य सकारे कृते तमसस्पारम् । अन्यथा तमसः पारम् इति स्यात् । अपरस्मात्किम् । आदित्यवर्णन्तमसः परस्तात् (संहिता अ. ३१ मं. १८)

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शुतंवोऽअम्बधामानिसुहस्रमुतवोरुहं÷ ॥ अधाशतक्रत्वोयू
यमिमम्मेऽअगदङ्कृत ॥ ७६ ॥ ओषधीःप्प्रति । मोदद्ध्वम्पु
ष्प्पवतीःप्प्रसूवरीः ॥ अश्वाऽइवसुजित्त्वरीर्व्वीरुधः÷पारयि
ष्ण्व÷ ॥ ७७ ॥ ओषधीरिति । मातरस्त्तद्वोदेवीरुपंब्रुवे ॥
सनेयमश्श्वङ्गांवासऽआत्क्मानन्तवंपूरुष ॥ ७८ ॥ अश्श्वत्थे
वं÷ ॥ अश्श्वत्त्थेवोनिषदनम्पर्ण्णेवोव्वसतिष्कृता ॥ गोभाजऽइ ॥११९॥

१ स्वदर्थवाचिनी वो वां वा वै यदि निपातजौ । आदेशार्थ विकल्पार्थो ईषत्स्पृष्टास्तु ते स्मृताः । अर्थादेते लघव उच्चारणीयाः (या. शि.) २ वसतिः कृता इति पदम् । आविर्निरिड्डायावसतिर्वरिवः (शु. य. प्रा. ३ अ. २३ सू.) इत्यनेन ककारपकारयोः परयोरेतेषां सस्य षत्वम् । तेन वसतिष्कृता ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

त्त्किलासथ्यत्त्सुनवथपूरुषम् ॥ ७९ ॥ यत्रौषधीः । सम
ग्मतराजानःसमिताविव ॥ विप्रःसऽउच्यतेभिषग्ग्रक्षोहा
मीवचातनः ॥ ८० ॥ अश्वावतीᳬसोमावतीम् ॥ अश्वाव
तीᳬसोमावतीमूर्ज्जयन्तीमुदोजसम् ॥ आवित्सिसर्व्वाऽओष
धीरस्म्माऽअरिष्टतातये ॥ ८१ ॥ उच्छुष्म्माः ॥ उच्छुष्म्माऽ
ओषधीनाङ्गावोगोष्ठादिवेरते ॥ धनᳬसनिष्यन्तीनामात्क्मा

---

१ अश्ववतीम् । इति पदम् । अत्र अश्वरश्मिसुमति० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे अश्वशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । तेन अश्वावतीम् । एवं सोमावर्ती रश्मीवतीम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नुन्तवंपूरुष ॥ ८२ ॥ इष्कृतिर्न्नाम । वोमाताथौसुयछंस्त्थुनि
ष्क्कृतीहं ॥ सीराश्पंतुत्रिणीस्त्थनुयदुामयंतुिनिष्क्कृथ ॥ ८३ ॥
अतिुविश्श्वाः । परिुष्ठास्स्तेुनऽइंवव्रुजमंक्रमुहं ॥ ओषंधीुःप्प्रा
चुंच्यवुर्य्यंत्तिकञ्चंतुन्न्वोुरपंः ॥ ८४ ॥ यदुिमाश् ॥ यदुिमाव्वा
जयंन्नुहमोषंधीुर्हस्त्तंऽआदुधे ॥ आत्क्मायक्ष्मंस्यनश्श्यतिपु
राजीवुगृभोयथा ॥ ८५ ॥ यस्योषधीहं । प्प्रसप्पृथाङ्गंमङ्ग
म्परुंष्प्परुहं ॥ ततोुयक्ष्मंव्विबांधद्धऽउुग्ग्रोमंद्ध्यमुशीरिंव ॥८६॥ ॥१२०॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

साकँय्यक्ष्म ॥ साकँय्यक्ष्मुप्प्रपतुचाषेणाकिकिदुीविना ॥ सा कंब्वातंस्युक्काज्ज्यासाकन्नंश्श्यनिुहाकेया ॥ ८७ ॥ अुन्न्यावं÷ ॥ अुन्न्यावोऽअुन्न्यामवत्त्वुन्न्यान्न्यस्याऽउपावत ॥ ताश्सर्व्वा÷सं विदुानाऽइुदम्मे[1]प्प्रावंतुाव्वचं÷ ॥ ८८ ॥ याश्फलिनीं ॥ याश् फलिनीुर्य्याऽअफुलाऽअपुुष्प्पायाश्चपुष्प्पिणीं ॥ ब्बृहुस्प्पतिं प्प्रसूतुास्त्तानौमुञ्चन्त्वꣳहसं ॥ ८९ ॥ मुञ्चन्तुमा । शपु

१ इदम्मेप्पावताव्वचः । अत्र- अश्वरहिममतिसुमतिश्वसुतचारयच्छणिलेविमेन्द्रियधारयचित्रभक्षुरवयुनाश्वस्हृदयधुब्यत्तोम्यवताप्यर्थशक्तिपुरुशवि वकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वचः इत्यस वकारे परे अवत इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घोकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. त्थ्युदथोव्वरुण्ण्यादुत ॥ अथोयमस्यपड्वीशात्सर्व्वस्म्माद्देवकि पू. अ.
॥१२१॥ ल्बिषात् ॥ ९० ॥ अवपतन्तीरवदन् ॥ अवपतन्तीरवदन्दि ॥ १२ ॥
वऽओषधयस्प्परि ॥ यञ्जीवमश्नवामहैनसरिष्ष्यातिपूरुषः[१]
॥ ९१ ॥ याऽओषधीः ॥ याऽओषधीःसोमराज्ञीर्ब्बह्वीःशत
विचक्षणाः ॥ तासामसित्त्वमुत्तमारङ्कामायशंहृदे ॥ ९२ ॥
याऽओषधीः ॥ याऽओषधीःसोमराज्ञीर्व्विष्ठिताःपृथिवीमनु ॥ ॥ १२१ ॥ ३२०

---

१ पूरुषः । अत्र पुरुषोऽवसाने (शु. य. प्रा. ३ अ. १२० सू.) पुरुष इति दीर्घो निपात्यते अवसाने चेत् । अत्र पू इत्यस्य निपातनाद्दीर्घः । अनवसाने पुरुषऽएवेदम् । अत्र ह्रस्व एव ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

बृहस्पतिप्प्रसूताऽअस्यैसन्दत्तव्वीर्य्यम् ॥ ९३ ॥ याश्च ॥
याश्चेदमुपशृण्ण्वन्तियाश्चदूरम्परागताः ॥ सर्व्वाःसङ्गत्त्यवी
रुधोस्यैसन्दत्तव्वीर्य्यम् ॥ ९४ ॥ मावः ॥ मावोरिषत्खनि
तायस्म्मैचाहङ्खनामिवः ॥ द्विपाच्चतुष्प्पादस्म्माकꣳसर्व्वम
स्त्वनातुरम् ॥ ९५ ॥ ओषधयꣳसम् ॥ ओषधयꣳसम्वद
न्तसोमेनसहराज्ञा ॥ यस्म्मैकृणोतिब्ब्राह्मणस्तꣳराजन्पार
यामसि ॥ ९६ ॥ नाशयित्रीबलासस्य ॥ नाशयित्रीबलास

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्यार्शंसऽउपुचितामसि ॥ अथोंशुतस्युयक्ष्माणाम्पाकुारोरसि
नाशंनी ॥ ९७ ॥ त्वाङ्गन्धुर्वा॒ः ॥ त्वाङ्गन्धुर्वाऽअंखनुँस्त्वा
मिन्द्रुस्त्त्वाम्बृहुस्प्पतिं÷ ॥ त्वामोंषधेसोमुोराजाव्विद्वान्य
क्ष्मादमुच्यत ॥ ९८ ॥ सहस्वमे ॥ सहस्वमुेऽअरातीᳬसहस्व
पृतनायतः ॥ सहस्वुसर्व्वंपाप्मानᳬसहमानास्योषधे ॥ ९९ ॥
दीर्ग्घायुस्त्ते ॥ दीर्ग्घायुस्त्तऽओषधेखनितायस्म्मैचत्त्वाखना
म्म्यहम् ॥ अथोत्त्वन्दीर्ग्घायुर्भुत्त्वाशुतवंल्शाव्विरोहतात्

१ अत्र लकारशकारयोर्योगे हरितारख्या स्वरभक्तिर्बोध्या ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ १०० ॥ त्वमुत्तमा । स्योषधेतवव्वृक्षाऽउपस्त्तयः ॥ उप
स्तिरस्त्तुसोस्म्माकँय्योऽअस्म्माँ२॥ऽअभिदासति ॥ १०१ ॥
[२७-६] मामा ॥ मामाहिᳬसीज्जनितायः पृथिव्यायोवा
दिवᳬसत्त्यधर्म्माव्यानट् ॥ यश्चापश्चन्द्राः प्प्रथमोजजानक
स्म्मैदेवायहविषाव्विधेम ॥ १०२ ॥ अभ्यावर्त्तस्व । पृथि
वियज्ञेनपयसासह ॥ व्वपान्तेऽअग्ग्निरिषितोऽअरोहत् ॥ १०३ ॥
अग्ग्नेयत् ॥ अग्ग्नेयत्तेशुक्रँयच्चन्द्रँयत्पूतँयच्चयज्ञियम् ॥ ३२३

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. तद्देवेभ्योभरामसि ॥ १०४ ॥ इषमूर्ज्जम् ॥ इषमूर्ज्जमहमि पू. अ. ॥ १२ ॥
॥१२३॥ तऽआदंमृतस्ययोनिम्महिषस्यधाराम् ॥ आमागोषुव्विशत्त्वा
तनूषुजहामिसेदिमनिराममीवाम् ॥ १०५ ॥ अग्नेतव ॥
अग्नेतवश्रवोव्वयोमहिभ्राजन्तेऽअर्च्चयोविभावसो ॥ बृहद्
भानोशवसाव्वाजमुक्थ्यन्दधासिदाशुषेकवे ॥ १०६ ॥
पावकवर्च्चाःशुक्रवर्च्चाः ॥ पावकवर्च्चाःशुक्रवर्च्चाऽअनूनवर्च्चाऽ ॥ १२२ ॥ ३२४
उदियर्षिभानुना ॥ पुत्रोमातराव्विचरन्नुपावसिपृणक्षिरोदसीऽ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

उभे ॥ १०७ ॥ ऊर्जोनपात् ॥ ऊर्जोनपाज्जातवेदꣳसुश
स्तिभिर्म्मन्दस्वधीतिभिर्हितः ॥ त्वेऽइषꣳसन्दधुर्भूरिवर्प्प
सश्चित्रोतयोव्वामजाताः ॥ १०८ ॥ इरज्ज्यन्नग्ने । प्प्रथय
स्वजन्तुभिरस्म्मेरायोऽअमर्त्त्य ॥ सदर्शतस्यव्वपुषोव्विराज
सिपृणक्षिसानसिङ्क्रतुम् ॥ १०९ ॥ इष्कर्त्तारमध्वरस्य ॥
इष्कर्त्तारमध्वरस्यप्प्रचेतसङ्क्षयन्तꣳराधसोमहः ॥ रातिंव्वामस्य

१ निश्चयेन कर्त्तारम् निष्कर्त्तारमिति प्राप्ते निशब्दो बहुलम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन कचिन्नकारमात्रस्य लोपे इष्कर्त्तारम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि.

सुभगाम्महीमिषन्दधासिसानसिꣳ रयिम् ॥ ११० ॥ [1]ऋतावा पू. अ.

॥१२४॥ नम्महिषं । व्विश्वदर्शतमग्ग्निꣳ सुम्म्नायदधिरेपुरोजनाः ॥ श्रुत्त्क ॥ १२ ॥

र्णꣳ सप्प्रथस्तमन्त्वागिरादैव्व्यम्मानुषायुगा ॥ १११ ॥ आ

प्प्यायस्व ॥ आप्प्यायस्वसमेतुतेव्विश्वतः सोमव्वृष्ण्ण्यम् ॥ [2]भवा

व्वाजस्यसङ्गथे ॥ ११२ ॥ सन्ते ॥ सन्तेपयाꣳसिसमुयन्तु

व्वाजाः सव्वृष्ण्ण्यान्यभिमातिषाहः ॥ आप्प्यायमानोऽअम्मृ ॥ १२४ ॥

१ ऋतावानम् । अत्र अश्वरश्मि० (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे ऋतशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । २ भवद्वाजस्य इति पदम् । अत्र वाजस्य परे भव इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य स चाक्षकृध्यवाजस्य पायुषु च (शु. य. प्रा. ३ अ. ११० सू.) इत्यनेन दीर्घे भवाद्वाजस्य । तथैव भवापायुर्विश्वतोऽअस्माऽअदब्धः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तायसोमदिुविश्वश्रवाॅंस्युत्तमानिधिष्व ॥ ११३ ॥ आप्प्याय
स्व । मदिन्तमुसोमुविश्वेभिरुङ्शुभिं÷ ॥ भॅवानद्सुप्प्रथॅस्त्त
मुद्सखाॅंव्वृधे ॥ ११४ ॥ आतें । व्वृत्त्सोमनोयमत्त्परुमाच्चि
त्त्सधस्त्थात् ॥ अग्गेत्त्वाङ्कामयागिरा ॥ ११५ ॥ तुब्भ्यु
न्ताश ॥ तुब्भ्युन्ताऽअङ्गिरस्त्तमुव्विश्वा÷सुक्षितयुद्प्पृथक् ॥
अग्गेकामाययेमिरे ॥ ११६ ॥ अुग्निश्प्प्रियेषु ॥ अुग्निश
प्प्रियेषुधामॅसुकामोभुतस्युभब्ब्यस्य॥सम्म्राडेकोुव्विराजति॥११७॥ ३७७
[१६-७]इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांद्वादशोऽध्यायः॥१२॥

१ भवानः इति पदम्। अत्र हलोऽकारस्य नः परे भव च (शु. य. प्रा. ३ अ. १०९ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे कृते भवानः इति पदम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥

मयिगृह्णामिपंचदश, ध्रुवास्येकादश, मधुवाताऽएकादश,
॥१२५॥ सम्यक्स्रवंतिनवे,मंमाषड,पांत्वैका,ऽयंपुरःपंच, सप्ताष्टापंचा ॥ ११ ।
शत् [अनु. ७ मं. ५८ अ. १३] ॥ हरिःॐ ॥ मयिं ॥१२५।
गृह्णामि ॥ मयिंगृह्णाम्म्यग्ग्रेऽअग्निꣳरायस्पोषायसुप्प्रजा १२८

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्त्वायंसुवीर्य्यीय ॥ मामुंदेवताꣳसचन्ताम् ॥ १ ॥ अपाम्पृ
ष्ठम् ॥ अपाम्पृष्ठमंसियोनिंरग्नेःसंमुद्रमभितꣳपिन्वंमानम् ॥
वर्द्धमानोमुहाँ२॥ऽआचपुष्करेदिवोमात्रयावरिम्म्णाप्प्रथस्व
॥ २ ॥ ब्रह्मयज्ञानम् ॥ ब्रह्मयज्ञानम्प्रथमम्पुरस्ताद्विसी
मतःसुरुचोंवेनऽआवः ॥ सबुध्न्याऽउपमाऽअंस्यविष्ठाःसत
श्चयोनिमसतश्चविवः ॥ ३ ॥ हिरण्ण्यगर्ब्भःसम् ॥ हिरण्ण्य
गर्ब्भःसमंवर्त्तताग्ग्रेभूतस्यजातःपतिरेकऽआसीत् ॥ सदाधार २५१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्म्मैदेवायहविषाविधेम ॥ ४ ॥ द्रप्प्स
श्चंस्कन्द । पृथिवीमनुद्यामिमञ्चयोनिमनुयश्चपूर्व्वं÷ ॥ समा
नँय्योनिमनुसञ्चरन्तन्द्रप्प्सञ्जुहोम्म्यनुसप्तहोत्राः ॥ ५ ॥
नमोस्त्तु । सर्प्पेभ्योयेकेचपृथिवीमनु ॥ येऽअन्तरिक्षेयेदि
वितेभ्य÷सर्प्पेभ्योनम÷ ॥ ६ ॥ याऽइषवः ॥ याऽइषवो
यातुधानानाँय्येवावनस्प्पतीँ१॥रनु ॥ येवावटेषुशेरतेतेभ्य÷
सर्प्पेभ्योनमः ॥ ७ ॥ येवा ॥ येवामीरोचनेदिवोयेवा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सूर्य्यस्यरश्मिमषुं ॥ येषामुप्सुसंदस्कृतन्तेभ्यः सर्प्पेभ्योन मः ॥ ८ ॥ कृणुष्ष्वपाजः ॥ कृणुष्ष्वपाजःप्प्रसितिन्नपृत्थ्वीं

य्याहिराजेवामंवाँ२॥ऽइभेन ॥ तृष्ष्वीमनुप्प्रसितिन्द्रूणानो स्तासिविद्ध्यरक्षसस्तपिंष्ठैः ॥ ९ ॥ तवंभ्रमासः ॥ तवंभ्र मासऽआशुयापंतन्त्यनुंस्प्पृशधृषताशोशुंचानः ॥ तपूंष्य

---

१ सदस्कृतम् । अत्र सदोर्बार्नमस्कृतभ्पिता पथेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. ३४ सू.) इत्यनेन यथासंख्यं सदः बर्हिः नमः एतेषां विसर्जनीयसंबन्धिनः सस्य क्रमेण कृतं पिता पथः एतेषु पदेषु परेषु षकारः । एवं षकारे कृते ऊष्मान्तस्थान्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वे प्राप्ते ऽत्वर्णो (शु. य. प्रा. ४ अ. ११३ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वनिषेधः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ग्ग्नेजुह्वापतङ्गानसान्दितोव्विसृजव्विष्ष्वगुल्काः॥ ॥ १० ॥ प्रति
स्प्पशं÷ ॥ प्रतिस्प्पशोव्विसृजतूर्ण्णितमोभवापायुर्व्विशोऽअ
स्याऽअदब्धः ॥ योनोदूरेऽअघशᳬसोयोऽअन्त्यग्ग्नेमाकिष्टे
व्यथिरादधर्षीत् ॥ ११ ॥ उदग्ग्ने । तिष्ठप्प्रत्त्यातनुष्ष्वन्न्यु
मित्राँ२॥ऽओषतात्तिग्ग्महेते ॥ योनोऽअरातिᳬसमिधानच
क्रेनीचातन्धक्क्ष्यतसन्नशुष्क्कम् ॥१२॥ ऊर्द्ध्वोभव ॥ ऊर्द्ध्वोभव ॥ १२७ ।
प्प्रातिविद्ध्याद्ध्यस्म्मदाविष्क्कृणुष्ष्वदैव्यान्न्यग्ग्ने ॥ अवस्त्थिरा ३३२

१ माकिष्टे। अत्र वृन्दारुर्माकिः (शु. प्रा. ३ अ. ७४ सू.) इत्यनेन विसर्गस्य सस्य परत्वे द्वित्वे रूपम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तंनुहियातुजूनांज्ञामिमजामिम्प्रमृंणीहिशत्रून् ॥ अग्ग्नेष्ट्वा
तेजंसासादयामि ॥ १३ ॥ अग्निर्म्मूर्द्धा । दिवश्ककुत्त्पतिः
पृथिव्याऽअयम् ॥ अपाठंरेताठंसिजिन्वति ॥ इन्द्रंस्यत्त्वौजं
सासादयामि ॥ १४ ॥ भुवोयज्ञस्यं ॥ भुवोयज्ञस्यरजंसश्चने
तायत्रांनियुद्भिंह्सचसेशिवाभिंः ॥ दिविमूर्द्धानंन्दधिषेस्वर्षा
जिह्वामंग्ग्नेचकृषेहव्यवाहंम् ॥ १५ ॥ [१५-१] ध्रुवासिं ।
धरुणास्तृंताविश्श्वकर्म्मणा ॥ मात्त्वांसमुद्रऽउद्धंधीन्मासुप

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

णर्णोद्ध्यंथमानापृथिवीन्दृंᳪह ॥ १६ ॥ प्रेजापतिष्ट्वा । साद ॥ १३ ॥
॥१२८॥ यत्त्वपाम्पृष्ठेसंमुद्रस्येमंन् ॥ व्यचंस्वतीम्प्रथंस्वतीम्प्रथंस्वपृथि
व्यसि ॥ १७ ॥ भूरंसि ॥ भूरंसिभूमिंरस्यदिंतिरसिविश्वधाया
विश्वंस्यभुवंनस्यधुर्त्री ॥ पृथिवीँय्यंच्छपृथिवीन्दृंᳪहपृथिवी
म्माहिंᳪसीः ॥ १८ ॥ विश्वंस्म्मैप्प्राणायं ॥ विश्वंस्म्मैप्प्रा
णायांपानायंव्यानायौंदानायंप्प्रतिष्ठायैंचरित्रांय ॥ अग्निष्ट्वा ॥ १२८ ॥

१ प्रजापतिष्ट्वा । सकारपरे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ७८ सू.) इत्यनेन सकारः परो यस्मादेकाक्षरात्तस्मैकाक्षरे प्रत्यये विसर्जनीयसकारस्य षत्वम् । अत्र प्रजापतिशब्दे पाधातोः पतिशब्दस्य तस्य षकारे कृत्वे द्वित्वे रूपम् ।

भिपातुमह्यास्वस्त्याच्छर्दिषाशन्तमेनतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रु
वासीद ॥ १९ ॥ काण्डात्काण्डात्प्ररोहन्ती ॥ काण्डा
त्काण्डात्प्ररोहन्तीपरुषःपरुषस्परि ॥ एवानोदूर्वेप्प्रतनुस
हस्रेणशतेनच ॥ २० ॥ याशतेन । प्रतनोषिसहस्रेणविरो
हसि ॥ तस्यास्तेदेवीष्टकेविधेमहविषावयम ॥ २१ ॥ यास्ते ॥
यास्तेऽअग्नेसूर्य्येरुचोदिवमातन्वन्तिरश्मिभिः ॥ ताभि

१ परुषः परुषस्परि। अत्र समानपदे च (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन सकारे प्राप्ते न परुषः परुषि (शु. य. प्रा. ३ अ. ३७ सू.) इत्यनेन परुषि परे पूर्वपरुषशब्दघटितविसर्जनीयस्य सकारो निषिध्यते। अतो न सकारः किन्तु विसर्ग एव।

३३५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्नोऽअद्यसर्व्वाभीरुचेजनायनस्कृधि ॥ २२ ॥ यार्व÷ ॥ या
॥१२९॥ वोदेवाःसूर्य्येरुचोगोष्ष्वश्श्वेषुयारुचं÷ ॥ इन्द्राग्नीताभिःस ॥ १३
र्व्वाभीरुचन्नोधत्तबृहस्पते ॥ २३ ॥ व्विराड्ज्योति÷ ॥ व्वि
राड्ज्योतिरधारयत्स्वराड्ज्योतिरधारयत् ॥ प्रजापतिष्ट्वासा
दयतुपृष्ठेपृथिव्याज्ज्योतिष्मतीम् ॥ व्विश्श्वस्मैप्प्राणायापाना
यव्यानायव्विश्श्वञ्ज्योतिर्य्यच्छ ॥ अग्निष्टेधिपतिस्तयादेवत ॥१२९॥

१ अग्निष्टे । अग्निस्ते इति पदम् । अत्र वायुरग्निरोरेकाक्षरे (शु. य. प्रा. ३ अ. ७७ सू.) इत्यनेन एकाक्षरे ते पदे परे अग्निशब्दघटितस्य सस्य षत्वे कृते ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन टस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

याङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद ॥ २४ ॥ मधुश्च ॥ मधुश्चमाधवश्चवास
न्तिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसिकल्पेतान्द्यावापृथिवीकल्प
न्तामापऽओषधयःकल्पन्तामग्नयः पृथङ्ममज्यैष्ठ्यायस
व्रताः ॥ येऽअग्नयःसमनसोन्तराद्यावापृथिवीऽइमे ॥ वास
न्तिकावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभिसंविशन्तु
तयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥ २५ ॥ अषाढासि ॥ अषा ३३७

१ अभिसंविशन्तु । अत्र भाविभ्यः सः षं समानपदे (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) अनेन प्राप्तस्य षकारस्य अनुसन्तरोतुबृहस्पतिसुतस्यसुसमिन्द्राय-सुसन्दशमभिसत्वाऽभिसंविशन्तु० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे षत्वाभावः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ढासिसहमानासहुस्वारातीःसहस्वपृतनायतः ॥ सहस्त्रंवीर्ज्या
सिसामांजिन्व ॥ २६ ॥ [११-२] मधुव्वाताः ॥ मधुव्वाताऽऋ
तायुतेमधुंक्क्षरन्तिसिन्धंवः ॥ माद्ध्वीर्न्नःसन्त्वोषंधीः ॥ २७ ॥
मधुनक्तम् ॥ मधुनक्तमुतोषसोमधुंमत्त्पात्थिवꣳरजः ॥ म
धुद्यौरंस्त्तुनःपिता ॥ २८ ॥ मधुंमान्नः ॥ मधुंमान्नोव्वनस्प्पति
र्म्मधुंमाँ२॥ऽअस्त्तुसूर्य्यः ॥ माद्ध्वीर्ग्गावोभवन्तुनः ॥ २९ ॥
अपाङ्गम्भन् ॥ अपाङ्गम्भंन्त्सीदुमात्त्वासूर्य्योभिताप्प्सीन्माग्

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ग्निर्व्वैश्वानरः ॥ अच्छिन्नपत्त्राꣳ प्रजाऽअनुवीक्क्षस्वानुत्त्वादि
व्याद्वृष्टिः सचताम् ॥ ३० ॥ त्रीन्त्समुद्द्रान् ॥ त्रीन्त्समुद्द्रा
न्त्समसृपत्त्स्वर्ग्गानपाम्पतिर्व्वृषभऽइष्टकानाम् ॥ पुरीषंव्वसानꣳ
सुकृतस्यलोकेतत्त्रगच्छयत्त्रपूर्व्वेपरेताꣳ ॥ ३१ ॥ महीद्यौः ।
पृथिवीचनऽइमँय्यज्ञम्मिमिक्क्षताम् ॥ पिपृतान्नोभरीमभिꣳ
॥ ३२ ॥ व्विष्णोꣳकर्म्माणि । पश्श्यतयतोव्व्रतानिपस्पशे ॥ ३३१
इन्द्रस्ययुज्ज्यꣳसखा ॥ ३३ ॥ ध्रुवासि । धरुणेतोजज्ञेप्रथम

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मेऽभ्योयोनिंऽभ्योऽअधिजातवेंदाः ॥ सगायुत्र्यात्रिष्टुभानुष्टु
॥१३१॥ भाचदेवेऽभ्योहुव्यंव्वहतुप्प्रजानन् ॥ ३४ ॥ इषेराये । रंम ॥ १२ ।
स्वसहंसेद्युम्म्नऽऊर्ज्जेंऽअपत्त्याय ॥ सम्म्राडंसिस्वुराडंसिसार
स्वतौत्त्वोत्त्सौप्प्रावंताम् ॥३५॥ अग्ग्नेयुक्क्ष्व ॥ अग्ग्नेयुक्क्ष्वाहि
येतवाश्श्वासोदेवसाधवंः ॥ अरंव्वहंन्तिमन्न्यवें ॥ ३६ ॥
युक्क्ष्वाहि । देवुहूतमाँ२॥ऽअश्श्वाँ२॥ऽअग्ग्नेरुथीरिंव ॥ निहोता ॥ १३१
पूर्व्व्यश्सदः ॥ ३७ ॥ [११-३] सम्म्यक्स्रवन्ति । सरितो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नधेनाऽअन्तर्हृदामनसापूयमानाः ॥ घृतस्यधाराऽअभिचाक
शीमिहिरण्ण्ययोंव्वेतसोमद्धौऽअग्ग्नेः ॥ ३८ ॥ रुचेत्त्वा ।
रुचेत्त्वांभासेत्त्वाज्ज्योतिषेत्त्वा ॥ अभूदिदंव्विश्श्वस्यभुवनस्य
व्वाजिनमग्ग्नेर्व्वैश्वानरस्यंच ॥ ३९ ॥ अग्ग्निर्ज्ज्योतिषा ॥
अग्ग्निर्ज्ज्योतिषाज्ज्योतिष्म्मान्रुक्क्मोव्वर्च्चसाव्वर्च्चस्वान् ॥ सहस्र
दाऽअंसिसहस्रायत्त्वा ॥ ४० ॥ आदित्त्यङ्गर्ब्भम् ॥ आदित्त्य

१ यत्र रकारपरस्य हकारपरस्य च स्पर्शवर्णस्य द्वित्वं तत्र ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ज्ञेयम्। अस्य परं तु रेफहकाराभ्याम् इत्यनेन विधीयमानस्य द्वित्वस्यापवादभूतत्वात्। यथा संवर्च्चसा। गर्ब्भम्। पार्त्थिवम्। चक्षुर्म्मित्रस्य। अग्निर्ज्योतिषा।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ङ्गर्भम्पयसासमाङ्गिसहस्रस्यप्प्रतिमांविश्वरूपम् ॥ परिवृङ्धि
हरंसामाभिमंस्थाःशतायुषङ्कृणुहिचीयमानः ॥४१॥ वात
स्यजूतिं । वरुणस्यनाभिमश्वंञ्जज्ञानंसरिरस्यमद्ध्ये ॥ शिशु
न्नदीनांहरिमद्रिबुद्ध्नमग्नेमाहिंसीःपरमेव्योमन् ॥४२॥
अजस्रमिन्दुम् ॥ अजस्रमिन्दुमरुषम्भुरण्ण्युमग्निमीडे

१ मंस्थाः । अत्र संयोगाद्यश्च यो भवेत् । (या. शि.) यत्र संयोगाद्योऽनुस्वारो मात्रिको द्विमात्रिको वा वर्णो भवेत्तत्र तद्वर्णस्य अनादिगं संयोगाद्यं वर्जयित्वा ह्रस्व एव बोध्यः । संयोगात्पूर्वः संयोगपूर्वः इति समासः । अत्र नानुस्वारः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०९ सू.) लिङ्गम् । २ वर्णे तु मात्रिके पूर्वे अनुस्वारो द्विमात्रिकः । (या. शि.) मात्रिकेऽ (ह्रस्ववर्णपूर्वे) नुस्वारे सो द्विमात्रिको लेख्यो बोध्य उच्चारणीयश्च । अत्र अनुस्वारो ह्रस्वपूर्वोऽध्यर्धमात्रा पूर्वा चार्धमात्रेति (शु. य. प्रा. ४ अ. १२८ सू.) प्रमाणम् । ३ द्विमात्रिके मात्रिकः स्यादिति (या. शि.) । यत्रानुस्वारात्पूर्ववर्णो द्विमात्रिकस्तत्र मात्रिकोऽ (ह्रस्वः ७इत्याकारकः) नुस्वारो विधेयो ह्रस्वोच्चारणीयश्च । अत्र दीर्घादर्धमात्रा पूर्वा चाध्यर्धा (शु. य. प्रा. ४ अ. १४९ सू.) लिङ्गम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

पूर्व्वचित्तिन्नमोभिः ॥ सपर्व्वभिर्ऋतुशःकल्पमानोगाम्माहिꣳ
सीरदितिंव्विराजम् ॥ ४३ ॥ व्वरूत्रीन्त्वष्टुः ॥ व्वरूत्रीन्त्व
ष्टुर्व्वरुणस्यनाभिमविञ्जज्ञानाꣳरजसःपरस्म्मात् ॥ महीꣳ
साहस्रीमसुरस्यमायामग्नेमाहिꣳसीःपरमेव्योमन् ॥ ४४ ॥
योऽअग्निः ॥ योऽअग्निरग्नेरध्यजायतशोकात्पृथिव्याऽउत
वादिवस्परि ॥ येनप्रजाव्विश्वकर्म्माजजानतमग्नेहेडःपरि
तेव्वृणक्तु ॥ ४५ ॥ चित्रन्देवानाम् ॥ चित्रन्देवानामुदगाद

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. नीकञ्चक्षुर्म्मित्रस्यव्वरुणस्याग्ग्नेः॥ आप्प्राद्यावापृथिवीऽअन्त पू. अ.
॥१३३॥ रिक्षह्ँसूर्य्यऽआत्क्माजगतस्त्तस्थुषश्श्च ॥ ४६ ॥ [९-४] ॥ १३ ॥
इमम्मा। हिᳬसीर्द्द्विपादम्पशुᳬसहस्राक्क्षोमेधायचीयमानः॥
मयुम्पशुम्मेधमग्ग्नेजुषस्वतेनंचिन्न्वानस्तन्न्वोनिषीद ॥ मयु
न्तेशुगृच्छतुयन्द्विष्ष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥ ४७ ॥ इमम्मा ।
हिᳬसीरेकशफम्पशुङ्कनिक्क्रदंव्वाजिनंव्वाजिनेषु ॥ गौरमार ॥ १३३ ।

१ यत्र स्वरात्परस्य संयोगस्याद्यक्षरस्य द्वित्वं दृश्यते तत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. ९८ सू.) इत्यनेन ज्ञेयम् । चिन्वानः । संव्यय-यमानः । अनित्रम् । वरुणस्याग्नेः । परश्च स संयोगः सजातीयकंठ्यतालव्यदन्त्यमूर्धन्यौष्ठ्यवर्णानां न चेत् तत्र तु द्वित्वाभाव एव यथा इमम्मा । गौरन्ते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ण्यमनुंतेदिशामितेनंचिन्वानस्तन्वोंनिषींद ॥ गौरन्तेशुगृं
च्छतुयन्द्विष्मस्तन्तेशुगृंच्छतु ॥ ४८ ॥ इमᳬसाहुस्रम् ॥
इमᳬसाहुस्रᳬशतधारमुत्सᳬंव्यच्यमानᳬसरिरस्यमद्ध्ये ॥
घृतन्दुहानामदितिञ्जनायाग्नेमाहिᳬसीःपरमेव्योमन् ॥ गव
यमारण्यमनुंतेदिशामितेनंचिन्वानस्तन्वोंनिषदि ॥ गवय
न्तेशुगृंच्छतुयन्द्विष्मस्तन्तेशुगृंच्छतु ॥ ४९ ॥ इममूर्णा
युं । वरुणस्यनाभिन्त्वचम्पशूनान्द्विपदाञ्चतुष्पदाम् ॥ त्वष्टुः

३५५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥१२४॥ ष्प्रजानाम्प्रथमञ्जनित्रमग्नेमाहिंꣳसीःपरमेव्योमन् ॥ उष्ट्र ॥ १३ ॥
मारण्ण्यमनुतेदिशामितेनचिन्वानस्तन्वोनिषीद ॥ उष्ट्रन्ते
शुगृच्छतुयन्द्विष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥ ५० ॥ अजोहि ॥ अजो
ह्यग्नेरजनिष्टशोकात्सोऽअपश्यज्जनितारमग्रे ॥ तेनदेवादेव
तामग्रमायँस्तेनरोहमायन्नुपमेध्यासः ॥ शरभमारण्ण्यमनुते
दिशामितेनचिन्वानस्तन्वोनिषीद ॥ शरभन्तेशुगृच्छतुय ॥ १३४ ॥ ३४५
न्द्विष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥ ५१ ॥ त्वँय्यविष्ठ । दाशुषोनॄँः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

पाहिशृणुधीगिरः ॥ रक्क्षातोकमुतत्क्मना ॥ ५२॥ [६-५]
अपान्त्वा ॥ अपान्त्वे[1]मन्त्सादयाम्म्युपान्त्वोद्मन्त्सादयाम्म्यु
पान्त्वाभस्म्मन्त्सादयाम्म्युपान्त्वाज्ज्योतिंषिसादयाम्म्युपा
न्त्वार्यनेसादयाम्म्यर्ण्णवेत्त्वासदनेसादयामिसमुद्रेत्त्वासदने
सादयामिसरिरेत्त्वासदनेसादयाम्म्युपान्त्वाक्षयेसादयाम्म्यु
पान्त्वासधिंषिसादयाम्म्युपान्त्वासदनेसादयाम्म्युपान्त्वासध
स्त्थेसादयाम्म्युपान्त्वायोनौसादयाम्म्युपान्त्वापुरीषेसादया ३४७

---

१ एमनि इति पदम् । लिशब्दो बहुलम् (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन क्वचित्निकारघटितेकारस्यापि लोपः । एवं लोपे एमन् भवति ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म्म्युपान्त्वापार्थंसिसादयामिगायत्रेणत्त्वाच्छन्दंसासादयामि
त्रैष्टुंभेनत्त्वाच्छन्दंसासादयामिजागंतेनत्त्वाच्छन्दंसासादया
म्म्यानुष्टुभेनत्त्वाच्छन्दंसासादयामिपाङ्क्तेनत्त्वाच्छन्दंसासाद
यामि ॥ ५३ ॥ [१-६] अयम्पुरः ॥ अयम्पुरोभुवस्त्तस्यं
प्प्राणोभौवायनोव्वंसन्तःप्प्राणायनोगांयत्रीव्वासन्तीगांयत्र्यै
गांयत्रङ्गांयत्रादुंपाᳪंशुरुपाᳪंशोस्त्रिवृत्त्रिवृतोंरथन्तरंव्वसिष्ठऽ
ऋषिंः प्प्रजापतिगृहीतयात्त्वयाप्प्राणङ्गृह्णामिप्प्रजाब्भ्यः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ ५४ ॥ अयन्दक्षिणा । विश्वकर्म्मातस्यमनोवैश्वकर्म्मणङ्ग्री
ष्म्मोमानसस्त्रिष्टुब्ग्रैष्मीत्रिष्टुभःस्वारंस्वारादन्तर्य्यामोन्त
र्य्यामात्पञ्चदशःपञ्चदशाद्बृहद्भरद्वाजऽऋषिःप्रजापतिगृही
तयात्त्वयामनोगृह्णामिप्प्रजाभ्यः ॥ ५५ ॥ अयम्पश्चात् ॥
अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्यचक्षुर्वैश्वव्यचसंवर्षाश्चाक्षु
ष्ष्योजगतीवार्षीजगत्त्याऽऋक्कसममृक्कसमाच्छुक्रःशुक्रात्सप्त ३४१
दशःसप्तदशाद्वैरूपञ्जमदग्निरृषिःप्रजापतिगृहीतयात्त्वया

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

चक्षुर्गृह्णामिप्प्रजाब्भ्यः÷ ॥ ५६ ॥ इदमुत्तरात् ॥ इदमुत्त
रात्त्स्वस्त्तस्यश्श्रोत्र६ँसौव६ँशरच्छ्रौत्र्यनुष्टुप्प्शारद्यनुष्टुभःऽऐ
डमैडान्मन्थीमन्थिनऽएकविंशऽएकविंशाद्वैराजंविश्वा[1]मि
त्रऽऋषि÷प्प्रजापतिगृहीतयात्त्वयाश्श्रोत्रङ्गृह्णामिप्प्रजाब्भ्य÷
॥ ५७ ॥ इयमुपरिमतिस्त्तस्यैव्वाङ्[2]मात्त्याहैमन्तीव्वाच्यश्प
ङ्क्तिर्हैमन्तीपङ्क्त्यैनिधनवन्निधनवतऽआग्ग्रयणऽआग्ग्रयणात्त्रि
णवत्त्रयस्त्रिंशौत्त्रिणवत्त्रयस्त्रिंशाब्भ्याᳬशाक्वररैवतेव्विश्वक ॥ १३६ ॥
र्म्मऽऋषि÷प्प्रजापतिगृहीतयात्त्वयाव्वाचङ्गृह्णामिप्प्रजाब्भ्यो ३५०
लोकन्ताऽइन्द्रम् ॥ ५८ ॥ [५-७] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांत्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

१ विश्वामित्रः । अथ नरहामित्रेषु च (शु. य. प्रा. ३ अ. १०३ सू.) इत्यनेन मित्रशब्दपरे विश्वशब्दस्य दीर्घाकारः । २ वाङ्मात्त्या इति पदद्वयम् । पञ्चमेऽपञ्चमस्य । (शु. य. प्रा. ४ अ. १२१ सू.) पञ्चमे स्वरे प्रत्यये परेऽपञ्चमः पञ्चमतापद्यते । इत्यनेन ककारस्य पञ्चमे स्वरे पञ्चमः । वाङ्मात्त्या ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः॥

अनुवाकसूत्रम् ॥ ध्रुवक्षितिर्षट्, सजूर्ऋतुभिर्द्विका, मूर्द्धावयो द्विका, इन्द्राग्नीऽअव्यथमानाꣳषडा, युमेंषडा, शुस्त्रिवृद्देका,

१ अध्यायः १२-लोकंपृण. १ । ताऽअस्य. २ । इंद्रंविश्वाः. ३ ॥ इति प्रतीकानि ॥
५४ ५५ ५६

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ग्नेर्भागोसिचतुष्कै,कयाचतुष्का,ष्टावेकत्रिꣳशत [अ. १४
मं. ३१ अनु. ८] ॥ हरिः ॐ ॥ ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिꣳ ॥
ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासिध्रुवँय्योनिमासीदसाधुया ॥ उक्ख्यं
स्यकेतुम्प्रथमञ्जुषाणाश्विनांद्ध्वर्य्यूसादयतामिहत्त्वा ॥ १ ॥
कुलायिनींघृतवंती ॥ कुलायिनींघृतवंतीपुरन्धिꣳस्योनेसीदस
दनेपृथिव्याः ॥ अभित्त्वारुद्द्रावसवोगृणन्त्त्विमाब्रह्मपीपि ॥१२७॥

१ ध्रुवयोनिः ॥ अत्र समानपदे ऋषरेभ्यः स्वरयवहकपेश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ६२ सू.) इत्यनेन णत्वप्राप्तौ इन्द्राग्नी विश्वभानो० (य. शु. प्रा. ३ अ. ९३ सू.) इत्यनेन णत्वनिषेधः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

हिसौभंगायाश्विनोर्द्ध्वर्य्यूसादयतामिहत्वा ॥ २ ॥ स्वैर्दक्षैः ॥
स्वैर्दक्षैर्दक्षपितेहसीददेवानांᳫंसुम्नेबृहतेरणाय ॥ पितेवैधि
सूनवऽआसुशेवांस्वावेशातन्वासंविशस्वाश्विनोर्द्ध्वर्य्यूसादयता
मिहत्वा ॥ ३ ॥ पृथिव्याःपुरीषम् ॥ पृथिव्याःपुरीषमस्य
प्सोनामतान्त्वाविश्वेऽअभिगृणन्तुदेवाः ॥ स्तोमंपृष्ठाघृतवं
तीहसीदप्रजावदस्मेद्रविणायजस्वाश्विनोर्द्ध्वर्य्यूसादयतामि
हत्वा ॥ ४ ॥ अदित्यास्त्वा । पृष्ठेसादयाम्यन्तरिक्षस्यधर्त्रीं ३५३

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्त्रिष्टुम्भनीन्दिशामधिपत्क्नीम्भुवनानाम् ॥ ऊर्म्मिर्द्रप्सोऽ
अपामसिव्विश्श्वकर्म्मातऽऋषिरश्श्विनाद्ध्वर्य्यूसादयतामिहत्त्वा
॥५॥ शुक्रश्श्च ॥ शुक्रश्श्चशुचिश्श्चग्ग्रैष्म्मावृतूऽअग्ग्नेरन्तःश्श्लेषो
सिकल्प्पेतान्द्यावापृथिवीकल्प्पन्तामापऽओषधयःकल्प्पन्ता
मग्ग्नयःपृथङ्ममज्ज्यैष्ठ्यायसव्व्रताः ॥ येऽअग्ग्नयःसमनसो
न्तराद्यावापृथिवीऽइमे ॥ ग्रैष्म्मावृतूऽअभिकल्प्पमानाऽइन्द्र
मिवदेवाऽअभिसंविशन्तुतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥६॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

[६-१]सजूर्ऋतुभि÷।सजूर्व्विधाभि÷सजूर्देवैःसजूर्देवैर्व्वयोनाधै
रग्नयेत्त्वाव्वैश्वानरायाश्विनाद्ध्वर्य्यूसादयतामिहत्त्वासजूर्ऋतु
भि÷सजूर्व्विधाभि÷सजूर्व्वसुभिःसजूर्देवैर्व्वयोनाधैरग्नयेत्त्वाव्वै
श्वानरायाश्विनाद्ध्वर्य्यूसादयतामिहत्त्वासजूर्ऋतुभि÷सजूर्व्वि
धाभि÷सजूरुद्रैःसजूर्देवैर्व्वयोनाधैरग्नयेत्त्वाव्वैश्वानरायाश्वि
नाद्ध्वर्य्यूसादयतामिहत्त्वासजूर्ऋतुभि÷सजूर्व्विधाभि÷सजूरा
सं. २४ दित्यैःसजूर्देवैर्व्वयोनाधैरग्नयेत्त्वाव्वैश्वानरायाश्विनाद्ध्वर्य्यूसा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दयतामिहत्त्वासजूरृतुभि÷सजूर्व्विधाभि÷सजूर्व्विश्वैर्द्देवैःस
जूर्द्देवैर्व्वयोनाधैरग्ग्नयेत्त्वाव्वैश्वानरायाश्श्विनाद्ध्वर्य्यूसादयतामि
हत्त्वा॥ ७॥ प्प्राणम्मे। पाह्यपानम्मेपाहिव्यानम्मेपाहिचक्क्षु
र्म्मऽउर्व्व्याव्विभाहिश्श्रोत्रम्मेश्श्लोकय॥ अपःपिन्न्वौषधीर्ज्जिन्न्व
द्विपादवचतुष्प्पात्पाहिदिवोव्वृष्टिमेरय ॥ ८ ॥ [२-२] मूर्द्धा
व्वय÷ । प्प्रजापतिश्च्छन्द÷क्षत्रंव्वयोमयन्दुञ्छन्दोव्विष्टम्भो ॥ १२९ ॥
व्वयोधिपतिश्च्छन्दोव्विश्वकर्म्माव्वय÷परमेष्ठीच्छन्दोबस्त्तो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वयोव्विवलञ्छन्दोव्वृष्णिर्व्वयोव्विशालञ्छन्दः पुरुषोव्वयस्त्त
न्द्रञ्छन्दोव्याघ्रोव्वयोनाधृष्टञ्छन्दः सिꣳहोव्वयश्छदिश्छ
न्दः पष्ठवाड्वयोबृहतीच्छन्दऽउक्षाव्वयः ककुप्छन्दऽऋषभो
व्वयः सतोबृहतीच्छन्दोनड्वान्वयः ॥९॥ अनड्वान्वयः। पङ्क्ति
श्छन्दोधेनुर्व्वयोजगतीच्छन्दस्त्र्यविर्व्वयस्त्रिष्टुप्छन्दोदित्त्य
वाड्वयोविराट्छन्दः पञ्चाविर्व्वयोगायत्रीच्छन्दस्त्रिवत्सोव्वयऽउ
ष्णिक्छन्दस्तुर्य्यवाड्वयोनुष्टुप्छन्दोलोकन्ताऽइन्द्रम् ॥१०॥ ३५७

१ अध्यायः १२ लोकंपृण. १ ताऽअस्य. २ । इन्द्राग्निविश्वाः. ३ ॥ इति प्रतीकानि ॥
५४ ५५ ५६

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

[२-३] इन्द्राग्नीऽअव्यथमानाम् ॥ इन्द्राग्नीऽअव्यं
थमानामिष्टकान्दृꣳहतँयुवम् ॥ पृष्ठेनद्यावापृथिवीऽअन्त
रिक्षञ्चविबाधसे ॥ ११ ॥ विश्वकर्म्मात्त्वा । सादयत्त्वन्त
रिक्षस्यपृष्ठेव्यचस्वतीम्प्रथस्वतीमन्तरिक्षँयच्छान्तरिक्ष
न्दृꣳहान्तरिक्षम्माहिꣳसीः ॥ विश्वस्म्मैप्राणायापानायं
व्यानायोदानायप्रतिष्ठायैचरित्राय ॥ वायुष्ट्वाभिपातुमह्यास्व
स्त्याच्छर्दिषाशन्तमेनतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद ॥ १२ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शतम् ॥ ७०० ॥ राज्ञ्यसि ॥ राज्ञ्यसिप्प्राचीदिग्विराडसि
दक्षिणादिक्सम्म्राडसिप्प्रतीचीदिक्स्वराडस्युदीचीदिगधिप
त्न्यसिबृहतीदिक् ॥ १३ ॥ व्विश्वकर्म्मात्त्वा । सादयत्त्व
न्तरिक्क्षस्यपृष्ठेज्ज्योतिष्म्मतीम् ॥ व्विश्वंस्म्मैप्प्राणायापानाय
व्यानायव्विश्वञ्ज्योतिर्य्यच्छ ॥ व्वायुष्टेधिपतिस्त्तयादेवतया
ङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद ॥ १४ ॥ नभश्च । नभस्यश्चव्वार्षिकावृतूऽ ३५१

१ वायुष्टे। अत्र वायुस्ते इति पदम्। "वायुरशिरश्रेरेकाक्षरे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७७ सू.) इत्यनेन एकाक्षरे पदे परे वायुः अग्निः अग्नेः एतेषां विसर्गस्य षत्वं भवति। ततः ष्टुत्वे ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन द्वित्वे रूपम्।

शु. य. संहि. ॥१४१॥

अग्नेरन्तःश्लेषोसिकल्प्पैतान्द्यावापृथिवीकल्प्पन्तामापऽओ पू. अ.

षधयःकल्प्पन्तामग्नयःपृथङ्ममज्यैष्ठ्यायसव्रताः ॥ येऽ ॥ १४ ॥

अग्नयःसमनसोन्तराद्यावापृथिवीऽइमे ॥ वार्षिकावृतूऽअ

भिकल्प्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभिसंविशन्तुतयादेवतयाङ्गि

रस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥ १५ ॥ इषश्च ॥ इषश्चोर्जश्चशारदा

वृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसिकल्प्पैतान्द्यावापृथिवीकल्प्पन्तामा ॥१४१॥

पऽओषधयःकल्प्पन्तामग्नयःपृथङ्ममज्यैष्ठ्यायसव्रताः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

येऽअग्नयꣳसमंनसोन्तराद्यावापृथिवीऽइमे ॥ शारदावृतूऽ
अभिकल्प्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभिसंविशन्तुतयादेवतया
ङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥ १६ ॥ [६-३] आयुर्म्मे । पाहिप्प्रा
णम्मेपाह्यपानम्मेपाहिव्व्यानम्मेपाहिचक्षुर्म्मेपाहिश्श्रोत्रम्मे
पाहिव्वाचम्मेपिन्वमनोमेजिन्वात्त्मानम्मेपाहिज्ज्योतिर्म्मेय
च्छ ॥ १७ ॥ माच्छन्दः । प्प्रमाच्छन्दः प्प्रतिमाच्छन्दोऽअस्त्री
वयश्[1]च्छन्दः पङ्क्तिश्च्छन्दऽउष्णिक्छन्दो बृहतीच्छन्दोनुष्टु ३५१

1 अत्र "अस्त्रीवयश्छन्दः" इत्यत्र "चछयोः शम्" इत्यनेन यकारोत्तरवर्तिनो विसर्जनीयस्य शकारः ।

च्छन्दौविराट्छन्दौगायत्रीच्छन्दस्त्रिष्टुप्छन्दोजगतीच्छन्दः
॥ १८ ॥ पृथिवीच्छन्दः ॥ पृथिवीच्छन्दोन्तरिक्षञ्छन्दो
द्यौश्च्छन्दः समाश्च्छन्दोनक्षत्राणिच्छन्दोवाक्छन्दोमन
श्च्छन्दः कृषिश्च्छन्दोहिरण्यञ्छन्दोगौश्च्छन्दोजाच्छन्दो
श्वश्च्छन्दः ॥ १९ ॥ अग्निर्देवता ॥ अग्निर्देवतावातोदेव
तासूर्य्योदेवताचन्द्रमादेवतावसवोदेवतारुद्रादेवतादित्यादेव ॥ १४२ ॥
तामरुतोदेवताविश्वेदेवादेवताबृहस्पतिर्देवतेन्द्रोदेवतावरुणो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

देवता ॥ २० ॥ मूर्द्धासि ॥ मूर्द्धासिराड्ध्रुवासिधरुणाधर्त्र्यसि
धरणी ॥ आयुषेत्वावर्चसेत्वाकृष्यैत्वाक्षेमायत्वा ॥ २१ ॥
यन्त्रीराट् ॥ यन्त्रीराड्यन्त्र्यसियमनीध्रुवासिधरित्री ॥ इषेत्त्वो
र्जेत्त्वारय्यैत्त्वापोषायत्त्वालोकन्ताऽइन्द्रम् ॥ २२ ॥ [६-५]
आशुस्त्रिवृत् ॥ आशुस्त्रिवृद्भान्तःपञ्चदशोव्योमासप्तदशोधरु
णऽएकविꣳशःप्रतूर्त्तिरष्टादशस्तपोनवदशोभीवर्त्तःसविꣳशो

1 अध्याय १२–लोकंपृण. ५४ ३–ताऽअस्य. ५५ २ । इंद्रंविश्वाः. ३ ५६ ॥ इति प्रतीकानि ॥ २ अभीवर्तः । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिस्वसुत-चारयष्टृणिसेदिमेन्द्रियधारयचित्रभद्गुरयशुनाःस्वह्वदयघुष्यर्णाध्यव्रताभ्यर्वशक्तिपुरुशचि वकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन वकारे परे ऽभि इत्यस्य ह्रस्वेकारस्य दीर्घेकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वर्च्चौद्वाविꣳशश्सम्भरणस्त्रयोविꣳशोयोनिँश्चतुर्व्विꣳशोगर्ब्भाँ६
पञ्चविꣳशऽओजस्त्रिणवश्क्रतुरेकत्रिꣳशश्प्रतिष्ठात्रयस्त्रिꣳशो
ब्रध्नस्य[1]विष्टपञ्चतुस्त्रिꣳशोनाकः षट्त्रिꣳशोविवर्त्तोष्टाचत्त्वारिꣳ
शोधर्त्रञ्चतुष्टोमश् ॥ २३ ॥ [१-६] अग्नेर्भागश् ॥ अग्नेर्भा
गोसिदीक्षायाऽआधिपत्त्यम्ब्रह्मस्पृतन्त्रिवृत्स्तोमऽइन्द्रस्यभा

---

१ बध्नस्य । अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन द्वित्वम् । न त्वत्र भकारोत्तरवर्तिनो नकारस्य स्ववर्गीयत्वेन स्ववर्गीये चानुत्तमे (शु. य. प्रा. ४ अ. ११५ सू.) इत्यनेन निषेधः । तस्यानुत्तमे एव स्ववर्गीये वर्णपरे निषेधात् । अत्र तु अनुनासिकाश्चोत्तमाः (प. शु. प्रा. १ अ. ८९ सू.) इत्यनेन वर्गोत्तमा ङञणनमाः (वर्गोत्तमसंज्ञकाः) अनुनासिका भवन्ति । इति भकारत्तरोवर्तिनो नकारस्य वर्गोत्तमत्वात्तदतिरिक्तेषु वर्णपरेषु स्ववर्गीयेष्वेव द्वित्वनिषेधो बोध्यः । एवं तत्तत्स्थलेषु ज्ञेयम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

गोसिविष्णोराधिपत्त्यङ्क्षत्रꣳस्पृतम्पञ्चदशस्तोमोनृचक्ष
साम्भागोसिधातुराधिपत्त्यञ्जनित्रꣳस्पृतꣳसप्तदशस्तोमो
मित्रस्यभागोसिवरुणस्याधिपत्त्यन्दिवोवृष्टिर्वातस्पृतऽएक
विꣳशस्तोमोवसूंनाम्भागः ॥ २४ ॥ वसूंनाम्भागः ॥ वसूं
नाम्भागोसिरुद्राणामाधिपत्त्यञ्चतुष्पात्स्पृतञ्चतुर्विꣳशस्तो
मःऽआदित्यानाम्भागोसिमरुतामाधिपत्त्यङ्गर्भास्पृताःपञ्च ३५५
विꣳशस्तोमोदित्त्यैभागोसिपूष्णऽआधिपत्त्यमोजस्पृतन्त्रि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

णुवस्त्तोमोदेवस्यंसवितुर्भागोसिबृहस्पतेराधिपत्त्यꣳसमी
चीर्दिशंस्पृताश्चतुष्टोमस्त्तोमोसवानाम्भागः ॥ २५ ॥ यवा
नाम्भागः ॥ यवानाम्भागोस्ययवानामाधिपत्त्यम्प्रजास्पृता
श्चतुश्चत्त्वारिꣳशस्त्तोमऽऋभूणाम्भागोसिविश्वेषान्देवानामा
धिपत्त्यम्भूतꣳस्पृतन्त्रयस्त्रिꣳशस्त्तोमःसहश्च ॥ २६ ॥ सह
श्च । सहस्यश्चहैमन्तिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसिकल्प्पेतान्द्या
वापृथिवीकल्प्पन्तामापऽओषधयःकल्प्पन्तामग्नयःपृथङ्मम

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मुज्यैष्ठ्यायसव्र्ताः॥ येऽअग्नयुः समनसोन्तुराद्यावांपृथिवीऽ
इमे ॥ हैमन्तिकावृतूऽअंभिकल्प्मानाऽइन्द्रमिवदुवाऽअंभि
संविंशन्तुतयादुवतयाङ्गिरुस्वद्धुवेसींदतम् ॥२७॥ [४-७] एकं
यास्तुवत । प्प्रजाऽअंधीयन्तप्प्रजापतिुरधिपतिरासीत्तिसृभिर
स्तुवतुब्रह्मासृज्यतुब्रह्मणुस्प्पतिुरधिपतिरासीत्पुञ्चभिरस्तु
वतभूतान्यसृज्यन्तभूतानाुम्पतिुरधिपतिरासीत्तसुप्तभिरस्तु

---

१ तिसृभिः। अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन पत्वप्राप्तौ "ऋकाररेफारुदयश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८३ सू.) इत्यनेन यत्र ऋकारोदयः, रेफोदयः, अरुदयश्च सकारस्तत्र प्रकृत्या स्थानेनात्र सस्य ऋकारोदयत्वान्न षत्वम् ।

सं. २५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वतसप्तऽऋषयोसृज्ज्यन्तधाताधिपतिरासीन्नवभिरस्तुवत
॥२८॥ नवभिरस्तुवत। पितरोसृज्ज्यन्तादितिरधिपत्न्यासीदे
कादुशभिरस्तुवतऽऋतवोसृज्ज्यन्तार्त्तवाऽअधिपतयऽआसँस्त्र
योदुशभिरस्तुवतमासाऽअसृज्ज्यन्तसंवत्त्सरोधिपतिरासीत्त्प
ञ्चदुशभिरस्तुवतक्षत्रमसृज्ज्यतेन्द्रोधिपतिरासीत्तसप्तदुशभि
रस्तुवतग्ग्राम्म्याःपशवोसृज्ज्यन्तबृहस्प्पतिरधिपतिरासीन्नव ॥ १४५ ॥
दुशभिरस्तुवत॥२९॥नवदुशभिरस्तुवत।शूद्रार्य्यावसृज्ज्येता

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

महोरात्रेऽअधिपत्नीऽआस्तामेकविꣳशत्यास्तुवतैकशफाः
पशवोऽसृज्यन्तवरुणोधिपतिरासीत्त्रयोविꣳशत्यास्तुवतक्षु
द्राःपशवोऽसृज्यन्तपूषाधिपतिरासीत्पञ्चविꣳशत्यास्तुवतार
ण्याःपशवोऽसृज्यन्तवायुरधिपतिरासीत्सप्तविꣳशत्यास्तुव
तद्यावापृथिवीव्यैतांवसवोरुद्राऽआदित्याऽअनुव्यायँस्तऽए
वाधिपतयऽआसन्नवविꣳशत्यास्तुवत॥३०॥ नवविꣳशत्या ३५१
स्तुवत ॥ नवविꣳशत्यास्तुवतवनस्पतयोऽसृज्यन्तसोमोधि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पतिरासीद्देकंत्रिꣳशतास्तुवतप्प्रजाऽअंसृज्ज्यन्तयवाश्चायवा
श्चाधिपतयऽआसँस्त्त्रयंस्त्रिꣳशतास्तुवतभूतान्न्यशाम्म्यन्त्प्रजा
पतिꣳपरमेष्ठ्यधिपतिरासील्लोकन्ताऽइन्द्रम् ॥ ३१ ॥ [४-८]
इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांचतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

---

१ अध्यायः १२–लोकंर्तुण. १–ताऽअंस्य. २ । इंद्रविश्वाः. ३ इति प्रतीकानि ॥
॥ मंत्रः ॥ ५४ ५५ ५६

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः॥अनुवाकसूत्रम्॥अग्नेजातान्पञ्च,रश्मिना
सत्यायचतस्रो,राड्यसिपञ्चा,यंपुरःपञ्चा,ग्निर्मूर्द्धैकोनत्रिꣳश,
द्येनऽऋषयोष्टौ,तपश्चनव,सप्त पञ्चषष्टिः॥ [अ. १५ मं. ६५
अनु. ७] ॥ हरिः ॐ ॥ अग्नेजातान् ॥ अग्नेजातान्प्रणुदा
नꣳसपत्नान्प्रत्यजातान्नुदजातवेदꣳ॥ अधिनोब्रूहिसुमनाऽअ
हेडँस्तवस्यामशर्म्मँस्त्रिवरूथऽउद्भौ॥१॥ सहसाजातान्॥ सह
साजातान्प्रणुदानꣳसपत्नान्प्रत्यजाताञ्जातवेदोनुदस्व॥अधि
नोब्रूहिसुमनस्यमानोवयꣳस्यामप्रणुदानꣳसपत्नान् ॥ २ ॥

[illegible]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

षोडशीस्तोमं÷ ॥ षोडशीस्तोमऽओजोद्रविणञ्चतुश्चत्त्वारिंश
शस्तोमोवर्च्चोद्रविणम् ॥ अग्नेः पुरीषमस्यप्सोनामतान्त्वा
विश्वेऽअभिगृणन्तुदेवाः ॥ स्तोमपृष्ठाघृतवतीहसीदप्प्रजावं
दस्मेद्रविणायंजस्व ॥ ३ ॥ एवश्छन्दं÷ ॥ एवश्छन्दो
वरिवश्छन्दं÷शम्भूश्छन्दं÷परिभूश्छन्दंऽआच्छच्छन्दो
मनश्छन्दोव्यचश्छन्दःसिन्धुश्छन्दं÷समुद्रश्छन्दं÷स
रिरञ्छन्दं÷ककुप्छन्दस्त्रिककुप्छन्दं÷काव्यञ्छन्दोऽअङ्कुप

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ञ्छन्दोक्षरंपङ्क्तिश्छन्दः पदपङ्क्तिश्छन्दोविष्टारपङ्क्तिश्छ
न्दः क्षुरोभ्रजश्छन्दऽआच्छच्छन्दः प्रच्छच्छन्दः ॥ ४ ॥
आच्छच्छन्दः प्रच्छच्छन्दः । सँय्यच्छन्दोवियच्छन्दोबृ
हच्छन्दोरथन्तरञ्छन्दोनिकायश्छन्दोविवधश्छन्दोगिर
श्छन्दोभ्रजश्छन्दः सँस्तुप्छन्दोनुष्टुप्छन्दऽएवश्छ
न्दोवरिवश्छन्दोवयश्छन्दोवयस्कृच्छन्दोविष्पर्द्धाश्छ
न्दोविशालञ्छन्दश्छदिश्छन्दोदूरोहणञ्छन्दस्तन्द्रञ्छ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥१४८॥

न्दोऽअङ्काङ्कञ्छन्दः ॥ ५ ॥ [५-१] रश्मिम्मनासत्त्या पू. अ.

यं । सत्त्यञ्जिन्वप्प्रेतिंनाधर्म्मणाधर्म्मञ्जिन्वान्विंत्त्यादिवादि ॥ १५ ॥

वञ्जिन्वसन्धिनान्तरिंक्षेणान्तरिंक्षञ्जिन्वप्प्रतिधिनापृथि

व्यापृथिवीञ्जिन्वविष्टम्भेनवृष्ट्यावृष्टिञ्जिन्वप्प्रवयान्हाहर्ज्जि

न्वानुयारात्र्यारात्रीञ्जिन्वोशिजावसुंब्भ्योवसूञ्जिन्वप्प्रकेते

नादित्त्येब्भ्यंऽआदित्त्याञ्जिन्वतन्तुंनारायः ॥ ६ ॥ तन्तुं ॥१४८॥

नारायः ॥ तन्तुंनारायस्प्पोषेणरायस्प्पोषञ्जिन्वसᳬसर्प्पेणश्श्रु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तायश्श्रुतज्झिन्वैडेनौषधीभिरोषधीर्ज्जिन्वोत्तमेनंतनूभिस्त्तनू
र्ज्जिन्ववद्वयोधसाधीतेनाधीतज्झिन्वाभिजितातेजसातेजोंजिन्व
॥ ७ ॥ प्रतिपदंसि । प्प्रतिपदैंत्त्वानुपदंस्यनुपदैंत्त्वासम्पदं
सिसम्पदैंत्त्वातेजोंसितेजंसेत्त्वात्त्रिवृदंसि ॥ ८ ॥ त्त्रिवृदं
सि। त्त्रिवृतैंत्त्वाप्प्रवृदंसिप्प्रवृतैंत्त्वाव्विवृदंसिव्विवृतैंत्त्वासवृदंसि
सवृतैंत्त्वाक्क्रमोस्याक्क्रमायंत्त्वासङ्क्रमोसिसङ्क्रमायंत्त्वोत्क्क्रमोस्यु
त्क्क्रमायत्त्वोत्क्क्रान्तिरस्युत्क्क्रान्त्यैत्त्वाधिपतिनोर्ज्जोर्ज्जंज्झिन्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ ९ ॥ [४÷२] राज्ञ्यंसि ॥ राज्ञ्यंसिप्प्राचीदिग्ग्वसंवस्त्ते
देवाऽअधिंपतयोग्ग्निर्हैतीनाम्प्रंतिधर्त्तात्त्रिवृत्त्वास्त्तोमं÷पृथि
व्याꣳश्रंयत्त्वाज्ज्यमुक्क्थमव्व्यंथायैस्त्तब्भ्नातुरथन्तरꣳसाम
प्प्रतिंष्ठित्त्याऽअन्तरिक्क्षऽऋषंयस्त्त्वाप्प्रथमजादेवेषुंदिवोमा
त्रयाव्वरिम्म्णाप्प्रंथन्तुव्विधर्त्ताचायमधिंपतिश्च्चतेत्त्वासर्व्वेसंवि
दानानाकंस्यपृष्ठेस्वर्ग्गेलोकेयजंमानञ्चसादयन्तु ॥ १० ॥ व्विरा ॥१४९॥
डंसि ॥ व्विराडंसिदक्क्षिणादिग्ग्रुद्द्रास्त्तेदेवाऽअधिंपतयऽइन्द्रो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हेतीनाम्प्रतिधुर्त्ता पञ्चदुशस्त्त्वास्त्तोम÷पृथिव्याꣳश्रयतुप्प्रऽ
उगमुक्क्थमव्व्यथायैस्त्तब्भ्नातुबृहत्त्सामुप्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरि
क्क्षुऽऋषयस्त्त्वाप्प्रथमुजादेवेषुदिवोमात्त्रयावरिम्म्णाप्प्रथन्तु
विधुर्त्ताचायमधिपतिश्चतेत्त्वासर्व्वेसंविदानानाकेस्यपृष्ठेस्वर्ग्गे
लोकेयजमानञ्चसादयन्तु ॥ ११ ॥ सम्म्राडसि । प्प्रतीची
दिगादित्त्यास्त्तेदेवाऽअधिपतयोव्वरुणोहेतीनाम्प्रतिधुर्त्तासप्त
दुशस्त्त्वास्त्तोम÷पृथिव्याꣳश्रयतुमरुत्त्वतीयमुक्क्थमव्व्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. थायैस्त्तꣳस्नातुव्वैरूपꣳसामप्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्क्षऽऋषय पृ. अ.
स्त्त्वाप्प्रथमजादेवेषुदिवोमात्त्रयाव्वरिम्म्णाप्प्रथन्तुविधर्त्ताचा ॥ १५ ॥
॥१५०॥ यमधिपतिश्चतेत्त्वासर्व्वेसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्ग्गेलोकेयजमा
नञ्चसादयन्तु॥१२॥ स्वराडसि॥ स्वराडस्युदीचीदिङ्मरुतस्त्ते
देवाऽअधिपतयꣳसोमोहेतीनाम्प्प्रतिधर्त्तैकविꣳशस्त्त्वास्त्तो
मः पृथिव्व्याꣳश्श्रयतुनिष्केवल्यमुक्थमव्व्यथायैस्त्तꣳस्नातुव्वैरा ॥१५०॥
जꣳसामप्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्क्षऽऋषयस्त्त्वाप्प्रथमजादेवे

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

षुंदिवोमात्रयाव्वरिम्म्णाप्प्रथन्तुव्विधर्त्ताचायमधिपतिश्श्चतेत्त्वा
सर्व्वेसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्ग्गेलोकेयजमानञ्चसादयन्तु ।१३।
अधिपत्न्यसि। बृहतीदिग्विश्वेतेदेवाऽअधिपतयोबृहस्प्पतिर्हे
तीनाम्प्रतिधर्त्तात्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौत्त्वास्त्तोमौपृथिव्याꣳश्रय
तांव्वैश्वदेवाग्निमारुतेऽउक्थेऽअव्यथायैस्त्तभ्नीताꣳशाक्वररै
वतेसामनीप्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वाप्प्रथमजादेवे ३७१
सं. २६ षुंदिवोमात्रयाव्वरिम्म्णाप्प्रथन्तुव्विधर्त्ताचायमधिपतिश्श्चतेत्त्वा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सर्व्वैसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्ग्गेलोकेयजमानञ्चसादयन्तु ।१४। ॥ १५ ॥
॥१५१॥ [५-३] अयम्पुरः ॥ अयम्पुरोहरिकेशःसूर्य्यरश्मिस्तस्य
रथगृत्सश्चरथौजाश्चसेनानीग्ग्रामण्ण्यौ ॥ पुञ्जिकस्थलाचक्र
तुस्थलाचाप्सरसौदङ्क्ष्णवःपशवोहेतिःपौरुषेयोवधःप्रहेति
स्तेभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्मोयश्च
नोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदद्ध्मः॥१५॥अयन्दक्षिणा।विश्वकर्म्मा ॥ १५१ ॥
तस्यरथस्वनश्चरथेचित्रश्चसेनानीग्ग्रामण्ण्यौ ॥ मेनकाचसहज

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

न्याचाप्प्सुरसौयातुधानाहेतीरक्षाᳬसिप्प्रहेतिस्तेब्भ्योन
मोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्चनोद्वेष्टितमे
षाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥ १६ ॥ अयम्पश्चात् ॥ अयम्पश्चाद्विश्वव्व्य
चास्त्तस्यरथप्प्रोतश्चासमरथश्चसेनानीग्ग्रामण्ण्यौ ॥ प्रम्म्लो
चन्तीचानुम्म्लोचन्तीचाप्प्सुरसौब्व्याग्घ्राहेतिःसर्प्पाःप्प्रहेति
स्तेब्भ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्च
नोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥ १७ ॥ अयमुत्तरात् ॥ अयमु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्तरात्त्सँय्यद्धसुस्तस्यताक्क्ष्र्यँश्चारिष्टनेमिश्चसेनानीग्ग्राम
ण्ण्यौ ॥ व्विश्वाचीचघृताचीचाप्प्सरसावापोहेतिर्व्वातःप्प्रहेति
स्त्तेब्भ्योनमोऽअस्त्तुतेनोवन्तुतेनोम्मृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्च
नोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥१८॥ अयमुपरि ॥ अयमुपर्य्यर्व्वा
ग्वसुस्तस्यसेनजिच्चसुषेणश्चसेनानीग्ग्रामण्ण्यौ ॥ उर्व्वशीचपू
र्व्वचित्तिश्चाप्प्सरसावव्वस्फूर्ज्जँहेतिर्व्विद्युत्त्प्रहेतिस्त्तेब्भ्योनमोऽ
अस्त्तुतेनोवन्तुतेनोम्मृडयन्तुतेयन्द्विष्म्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ज्ञम्भैदद्ध्मः ॥ १९ ॥ [५-४] अग्निर्म्मूर्द्धा । दिवश्ककु
त्पतिं÷पृथिव्याऽअयम् ॥ अपाꣳरेताꣳसिजिन्वति ॥ २० ॥
अयमग्निः । संहस्त्रिणोव्वाजस्यशतिनस्प्पतिं÷ ॥ मूर्द्धाकवी
र्य्यीणाम् ॥ २१ ॥ त्वामग्ने ॥ त्वामग्नेपुष्कराद्ध्यथर्व्वानिर
मन्थत ॥ मूर्द्ध्नोव्विश्वस्यव्वाघतं÷ ॥ २२ ॥ भुवोयज्ञस्य ॥ भुवोय
ज्ञस्यरजसश्चनेतायत्रानियुद्भिःसचसेशिवाभिं÷ ॥ दिविमूर्द्धा २८३
नंन्दधिषेस्वर्षाञ्जिह्वामग्नेचकृषेहव्यवाहम् ॥ २३ ॥ अबोध्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ग्निः । सुमिधाजनानाम्प्रतिधेनुमिवायतीमुषासम् ॥ युह्वाऽ
इवप्प्रवयामुज्जिहानाःप्प्रभानवःसिस्रतेनाकुमच्छं ॥ २४ ॥
अवोचामकवये ॥ अवोचामकवयेमेध्यायवचोवन्दारुवृषभा
यवृष्णे ॥ गविष्ठिरोनमसास्तोममग्नौदिवीवरुक्ममुरुव्यञ्च
मश्रेत् ॥ २५ ॥ अयमिह । प्प्रथमोधायिधातृभिर्होतायजि
ष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ॥ यमप्नवानोभृगवोविरुरुचुर्वनेषुचित्रं

१ धेनुमिवायतीमुषासम् । अत्र ईमृशब्दात्परस्य उपशब्दस्य कारस्य "उपमहोभिर्नेकेमी०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११८ सू.) इत्यनेन दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

द्विऽभ्वंद्विशोविंशे ॥ २६ ॥ जनस्यगोपाः ॥ जनस्यगोपाऽअ
जनिष्टजागृविरग्निःसुदक्षः सुवितायनव्यसे ॥ घृतप्रतीको
बृहतादिविस्पृशाद्युमद्विभातिभरतेभ्यःशुचिः ॥ २७ ॥
त्वामग्ने ॥ त्वामग्नेऽअङ्गिरसोगुहाहितमन्वविन्दञ्छिश्रि
याणंवनेवने ॥ सञ्जायसेमथ्यमानःसहोमहत्त्वामाहुःसहस

१ दिविस्पृशाः । अत्र "भाविभ्यः सः षः समानपदे" इत्यनेन प्राप्तस्य षत्वस्य अनुसंतनोतुत्वद्दस्पतिसुतस्यसुसमिद्धायसुसन्दशमभिसख्याऽभिसंवि-शन्तुसुसख्याऽअतिस्थूलम्मुसलेपकीसंयाजात्रकतुस्थलाजिसकथो दिविस्पृशा०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे षत्वनिषेधः । २ सः जायसे । अत्र "व्यञ्जने च" (शु. य. प्रा. ३ अ. १६ सू.) इत्यनेन जायसे परे स इत्यस्य विसर्जनीयस्य लोपे सञ्जायसे इति पदम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्पुत्रमङ्गिरः ॥ २८ ॥ सखायःसम् ॥ सखायःसंवःसम्य
ञ्चमिषꣳस्तोमंञ्चाग्नये ॥ वर्षिष्ठायक्षितीनामूर्जोनप्त्रेसहस्व
ते ॥ २९ ॥ सꣳसमित् ॥ सꣳसमिद्युवसेवृषन्नग्नेविश्वान्यर्य्य
ऽआ ॥ इडस्पदेसमिध्यसेसनोवसून्याभर ॥ ३० ॥ त्वामग्ने
ऽश्ववस्तम ॥ त्वामग्नेऽश्ववस्तमहवन्तोविक्षुजन्तवः ॥
शोचिष्केशम्पुरुप्रियाग्नेहव्यायवोढवे ॥ ३१ ॥ एनावः ॥

1 इडः पदे इति पदम् । अत्र "आविनिरिडइडाया वर्गान्तिमेरिवः" (शु. य. प्रा. ३ अ. २३ सू.) इत्यनेन विसर्जनीयस्य ककारपकारपरयोः सकारः षकारश्च यथायोगं विधीयते । इडस्पदे इति रूपम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

एनावोऽअग्निन्नमसोर्जौनपातमाहुवे ॥ प्रियञ्चेतिष्ठमरतिꣳ
स्वध्वरंविश्वस्यदूतममृतम् ॥ ३२ ॥ विश्वस्यदूतम् ॥ विश्वस्य
दूतममृतंविश्वस्यदूतममृतम् ॥ सयोजतेऽअरुषाविश्वभोजसा
सदुद्रवत्स्वाहुतः ॥ ३३ ॥ सदुद्रवत् ॥ सदुद्रवत्स्वाहुतꣳसदुद्र
वत्स्वाहुतः ॥ सुब्रह्मायज्ञःसुशमीवसूनान्देवꣳराधोजनाना
म ॥ ३४ ॥ अग्नेवाजस्य ॥ अग्नेवाजस्यगोमतऽईशानꣳसहसो
यहो ॥ अस्मेधेहिजातवेदोमहिश्रवः ॥ ३५ ॥ सऽइधानः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सऽइद्धानोवसुष्कविरग्निरीडेन्योगिरा ॥ रेवदुस्म्मभ्यम्पुर्व्वणी
कदीदिहि ॥ ३६ ॥ क्षपोराजन् ॥ क्षपोराजन्नुतत्क्मनाग्नेवस्त्तौ
स्तोषसः ॥ सतिग्ग्मजम्भरक्षसोदहप्प्रति ॥ ३७ ॥ भद्रोनः ॥
भद्रोनोऽअग्निराहुतोभद्रारातिः सुभगभद्रोऽअध्वरः ॥ भद्राऽ
उतप्प्रशस्त्तयः ॥ ३८ ॥ भद्राऽउत । प्प्रशस्त्तयोभद्रम्मनः
कृणुष्ष्ववृत्रतूर्य्ये ॥ येनासमत्त्सुसासहः ॥ ३९ ॥ येनासम

---

१ वसुष्कविः इति । "कविष्करत्कृधिषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३२ सू.) इत्यनेन कविः करत् कृधिः एतेषु परेषु विसर्जनीयस्य सकारः षकारश्च भवति । तेनात्र कविः परे पूर्वविसर्जनीयस्य षकारे कृते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्त्सु । सासहोर्वस्त्थिरातंनुहिभूरिशर्द्धंताम् ॥ व्वनेमातेऽअभि
ष्टिंभिः ॥ ४० ॥ अग्निन्तम् ॥ अग्निन्तम्मन्न्येयोव्वसुरस्त्तँ
य्यँय्यन्न्तिधेनवं÷ ॥ अस्त्तमर्व्वन्न्तऽआशवोस्त्तन्नित्त्यासोव्वा
जिनऽइषंस्तोतृब्भ्यऽआभर ॥ ४१ ॥ सोऽअग्निः ॥ सोऽ
अग्निर्य्योव्वसुर्गृणेसँय्यमायन्न्तिधेनवं÷ ॥ समर्व्वन्तोरघु
द्रुवःसँसुजातासं÷सूरयऽइषंस्तोतृब्भ्यऽआभर ॥ ४२ ॥
उभेसुश्चन्द्र । सर्प्पिषोदर्व्वीश्रीणीषऽआसनि ॥ उतोनऽउत्त्पु

१ सोऽअग्निः । अत्र "व्यञ्जने" ५ (शु. य. प्रा. ३ अ. १० सू.) इति सूत्रे व्यञ्जने परे एव विसर्गस्य लोपविधानात् लोपस्तो विसर्गस्य सत्त्वे

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥१५६॥ पूर्व्याऽउक्थेषुशवसस्पतऽइषँ स्तोतृभ्यऽआभर ॥ ४३ ॥
अग्नेतम ॥ अग्नेतमद्याश्वन्नस्तोमैः क्रतुन्नभद्रँ हृदिस्पृ
शम् ॥ ऋध्यामातऽओहैः ॥ ४४ ॥ अधाहि ॥ अधा
ह्यग्नेक्रतोर्भद्रस्यदक्षस्यसाधोः ॥ रथीऽऋतस्यबृहतो
बभूथ ॥ ४५ ॥ एभिर्नः ॥ एभिर्नोऽअर्कैर्भवानोऽअर्वा
ङ्स्वर्णज्योतिः ॥ अग्नेविश्वेभिः सुमनाऽअनीकैः ॥ ४६ ॥ ॥१५६॥

ओरवे स्तोऽअग्निः इति पदम् । २ सुश्चन्द्रः । अत्र "चन्द्रेसु शकारेण" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५४ सू.) इत्यनेन चन्द्रशब्दे परे सुशब्दः शकारेण व्यवधीयते । तत्र "ऊष्मान्तस्थाऽन्यश्च" स्पर्शः (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन चकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

अ॒ग्निꣳहोता॑रम् ॥ अ॒ग्निꣳहोता॑रम्मन्ये॒दास्व॑न्तं॒व्वसु॑ꣳसू॒नुꣳ
सह॑सोजा॒तवे॑द॒संव्विप्र॒न्नजा॒तवे॑दसम् ॥ यऽऊ॒र्द्ध्वया॑स्वद्ध्व॒रोदे॒वो
दे॒वाच्च्या॑कृ॒पा ॥ घृ॒तस्य॒व्विभ्रा॑ष्टि॒मनु॑वष्टि॒शो॒चि॒षा॒जुह्वा॑नस्य
स॒र्प्पिष॑÷ ॥ ४७ ॥ अग्ने॒त्त्वम् ॥ अग्ने॒त्त्वन्नो॒ऽअन्त॑मऽउ॒त
त्रा॒ता॒शि॒वोभ॑वावरू॒त्थ्य॒÷ ॥ व्वसु॑र॒ग्निर्व्वसु॑श्श्रवा॒ऽअच्छा॑नक्षि
द्यु॒मत्त॑मꣳर॒यिन्दा॑ꣳ ॥ तन्त्वा॑शोचिष्ठदीदि॒वꣳसु॒म्न्नाय॑नू॒नमी॑
मह॒ेसखि॑भ्भ्यꣳ ॥४८॥ [२९-५] येन॒ऽऋष॑यꣳ ॥ येन॒ऽऋष॑य

सं. २७ २३१

स्तपसासत्त्रमायन्निन्धानाऽअग्निꣳस्वराभरन्तः ॥ तस्मिन्न
हन्निदधेनाकेऽअग्निँय्यमाहुर्म्मनवस्त्तीर्ण्णबर्हिषम् ॥ ४९ ॥
तम्पत्नीभिः ॥ तम्पत्नीभिरनुगच्छेमदेवाः पुत्रैर्भ्भ्रातृभिरुत
वाहिरण्ण्यैः ॥ नाकङ्गृब्भ्णानाः सुकृतस्यलोकेतृतीयेपृष्ठेऽअधि
रोचनेदिवः ॥ ५० ॥ आवाचः ॥ आवाचोमद्ध्यमरुहद्भ्भुर
ण्युरयमग्निः सत्पतिश्चेकितानः ॥ पृष्ठेपृथिव्व्यानिहितोदवि
द्युतदधस्पदङ्कृणुताँय्येपृतन्न्यवः ॥ ५१ ॥ अयमग्निः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अयमग्निर्व्वीरतमोव्वयोधाःसहस्स्रियोद्योततामप्प्रयुच्छन्॥ व्वि
भ्राजमानःसरिरस्यमद्ध्यऽउपप्प्रयाहिदिव्व्यानिधामं ॥५२॥
सम्प्रच्यवद्ध्वमुप। सप्प्रयाताग्नेपथोदेवयानाङ्कृणुद्ध्वम्॥ पुनः
कृण्ण्वानापितरायुवानान्वाताᳬंसीत्त्वयितन्तुमेतम् ॥५३॥
उद्बुद्ध्यस्व ॥ उद्बुद्ध्यस्वाग्नेप्रतिजागृहित्त्वमिष्टापूर्त्तेसᳬंसृजेथा
मयञ्च ॥ अस्म्मिन्त्सधस्त्थेऽअद्ध्युत्तरस्म्मिन्व्विश्वेदेवायजमा
नश्चसीदत ॥ ५४ ॥ येनव्वहसि । सहस्स्रँय्येनाग्नेसर्व्ववेद

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सम् ॥ तेनेमँय्यज्ञन्नोनयस्वर्द्देवेषुगन्तवे ॥ ५५ ॥ अयन्ते ॥
॥१५८॥ अयन्तेयोनिंऽऋत्त्वियोयतोजातोऽअरोचथाः ॥ तञ्जानन्न
ग्नऽआरोहाथानोवर्द्धयारयिम् ॥ ५६ ॥ [८-६] तपश्च ॥
तपश्चतपस्यश्चशैशिरावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसिकल्पेतान्द्या
वापृथिवीकल्पन्तामापऽओषधयःकल्पन्तामग्नयःपृथङ्मम
मज्यैष्ठ्यायसव्रताः॥येऽअग्नयःसमनसोन्तराद्यावापृथिवीऽ ॥ १५८ ॥
इमे ॥ शैशिरावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभिसं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

विशन्तुतयांदेवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम् ॥ ५७ ॥ परमेष्ठी
त्त्वां । सादयतुदिवस्पृष्ठेज्ज्योतिष्म्मतीम् ॥ व्विश्वस्म्मैप्प्राणा
यांपानायंव्यानायांव्विश्वञ्ज्योतिर्य्यच्छ ॥ सूर्य्यस्त्तेधिपतिस्त्त
यांदेवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद ॥ ५८ ॥ लोकम्पृण । च्छिद्रम्पृ
णाथोसीदद्ध्रुवात्त्वम् ॥ इन्द्राग्नीत्त्वाबृहस्प्पतिरस्मिन्म्योना
वसीषदन् ॥ ५९ ॥ ताऽअस्य ॥ ताऽअस्यसूददोहसःसोमंᳮ

१ दिवस्पृष्ठे । इत्यत्र "दिवोऽक्कुत्सुधिस्यो:" (शु. य. प्रा. ३ अ. ६४ सू.) इत्यनेन दिवः सम्बन्धिनः विसर्गस्य षकारत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीणन्तिपृश्नयः ॥ जन्मन्देवानांविशस्त्रिष्वारोचनेदिवः
॥ ६० ॥ इन्द्रंविश्वाः ॥ इन्द्रंविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यच
सङ्गिरः ॥ रथीतमꣳरथीनांवाजानाꣳसत्पतिम्पतिम् ॥ ६१ ॥
प्रोथदश्वः ॥ प्रोथदश्वोनयवसेविष्यन्यदामहःसंवरणाद्व्य
स्थात् ॥ आदस्यवातोऽअनुवातिशोचिरधस्मतेव्रजनङ्कृष्ण
मस्ति ॥ ६२ ॥ आयोष्ट्वा ॥ आयोष्ट्वासदनेसादयाम्म्यवत
श्छायायाꣳसमुद्रस्यहृदये ॥ रश्मीवतीम्भास्वतीमायाद्या

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म्भास्यापृथिवीमोर्व्वन्तरिक्षम् ॥ ६३॥ परमेष्ठीत्त्वा । सादय
तुदिवस्पृष्ठेब्यचस्वतीम्प्रथस्वतीन्दिवँय्यच्छदिवन्दृꣳहदिव
म्माहिꣳसीः ॥ व्विश्वस्म्मैप्प्राणायापानायव्व्यानायोदानाय
प्प्रतिष्ठायैचरित्राय ॥ सूर्य्यस्त्वाभिपातुमह्यास्वस्त्याच्छर्दि
षाशन्तमेनतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासीदतम् ॥ ६४ ॥ सहस्र
स्यप्प्रमासि । सहस्रस्यप्प्रतिमासिसहस्रस्योन्मासिसाहस्रोसि
सहस्रायत्त्वा ॥ ६५ ॥ [९-७] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां
पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाक-
सूक्तम् ॥ नमस्तेषोडश, हिरण्यबाहव, ऽउष्णीषिणे, तक्षभ्यो,
ज्येष्ठायपञ्चकाः, स्रुत्यायचतस्रः, शंभवायैका, पार्यायपञ्च,
द्रापेऽअंधसोविंᳯशति, नवषट्षष्टिः [अ. १६ मं. ६६ अनु.
९]॥ हरिः ॐ ॥ नमस्ते[1] ॥ नमस्तेरुद्रमन्यवऽउतोतऽइषवेन
मः ॥ बाहुभ्यामुततेनमः ॥ १ ॥ यातें । रुद्रशिवातनूरघो

१ नमस्ते । इत्यत्र "तथयोः सम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८ सू.) इत्यनेन सकारोत्तरवर्तिनो विसर्जनीयस्य तकारे परे सकारे कृते नमस्ते इति सिध्यति ।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

रापापकाशिनी ॥ तयानस्तन्वाशन्तमयागिरिशन्ताभिचाक
शीहि ॥२॥ यामिषुम् ॥ यामिषुङ्गिरिशन्तहस्तेबिभर्ष्यस्तवे ॥
शिवाङ्गिरित्रताङ्कुरुमाहिꣳसीःपुरुषञ्जगत् ॥ ३ ॥ शिवेनव
चसा । त्वागिरिशाच्छावदामसि ॥ यथानःसर्व्वमिज्जगदय
क्ष्मꣳसुमनाऽअसत् ॥ ४ ॥ अद्ध्यवोचत् ॥ अद्ध्यवोचदधिव
क्ताप्प्रथमोदैव्योभिषक् ॥ अहीँश्चसर्व्वाञ्जम्भयन्त्सर्व्वाश्चयातु ३११

१ अहीन् च । इत्यत्र "चच्छयोः शम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १३५ सू.) इत्यनेन नकारस्य चछयोः परयोः शकारं विधीयते उपधायामनुनासिकमपि । तथा अहीँश्च इति कृते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन चकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

धान्न्योधुराचीᳪपरासुव ॥ ५ ॥ असौयः ॥ असौयस्त्ताम्म्रोऽ
॥१६१॥ अरुणऽउतबब्भ्रुश्सुमङ्गलः ॥ येचैनᳪरुद्राऽअभितोदिक्क्षु ॥ १६
श्श्रिताश्सहस्स्रशोवैषाᳪहेडऽईमहे ॥ ६ ॥ असौयः ॥ असौयो
वसर्प्पतिनीलग्ग्रीवोविलोहितः ॥ उतैनङ्गोपाऽअदृश्रन्नदृश्र
न्नुदहार्य्यःसदृष्टोमृडयातिनः ॥ ७ ॥ नमोस्तु ॥ नमोस्तु
नीलग्ग्रीवायसहस्राक्क्षायमीढुषे॥अथोयेऽअस्यसत्त्वानोहन्ते ॥१६१।

१ विक्षुश्श्रिताः । अत्र विक्षु इति पदम् । "करेफाभ्यां च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५८ सू.) इत्यनेन करेफाभ्यां परस्य षकारस्य षत्वं विधीयते । तेनात्र सकारस्य षत्वे कषसंयोगे क्षः इति क्षत्वे रूपम् । "स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते सर्वत्र" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन शकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ज्योंकरन्नमः ॥ ८ ॥ प्रमुंच ॥ प्रमुंचधन्वनस्त्वमुभयो
रार्त्न्योर्ज्याम् ॥ याश्चंतेहस्तऽइषवःपराताभगवोवप ॥ ९ ॥
विज्यन्धनुःकपर्दिनोविशल्योबाणवाँ२॥ऽउत ॥ अनेश
न्नस्ययाऽइषवऽआभुरस्यनिषङ्गधिः ॥ १० ॥ याते । हेति
र्मीढुष्टमहस्तेबभूवतेधनुः ॥ तयास्मान्विश्वतस्त्वमय
क्ष्मयापरिभुज ॥ ११ ॥ परिते ॥ परितेधन्वनोहेतिरस्मा
न्वृणक्तुविश्वतः ॥ अथोयऽइषुधिस्तवारेऽअस्मन्निधेहि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तम् ॥ १२ ॥ अवतत्त्यधनुं÷ ॥ अवतत्त्यधनुष्ट्व६ँसहंस्त्राक्क्षुश
तैषुधे ॥ निशीर्य्यंशल्ल्यानाम्मुखाशिवोनं÷सुमनाभव ॥ १३ ॥
नमंस्त्ते ॥ नमंस्त्तऽआयुंधायानाततायधृष्ण्णवें ॥ उभा
ब्भ्यांमुततेनमौबाहुब्भ्यान्तवधन्न्वंने ॥ १४ ॥ मानं÷ ॥
मानौंमहान्तंमुतमानोंऽअब्भंकम्मानुऽउक्क्षंन्तमुतमानंऽउ
क्क्षितम् ॥ मानौंव्वधीःपितरम्मोतमातरम्मानं÷प्प्रियास्त्तन्न्वो
रुद्द्ररीरिषः ॥ १५ ॥ मानंस्त्तोके । तनंयेमानुऽआयुंषिमानो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

गोषुमानोऽअश्वेषुरीरिषः ॥ मानोवीरान्रुद्र भामिनोवधीर्हवि ष्मन्तःसदमित्त्वाहवामहे ॥ १६ ॥ [१६-१] शतम् ॥ ८०० ॥ नमोहिरण्यबाहवे ॥ सेनान्येदिशाञ्चपतयेनमो नमोवृक्षेभ्योहरिकेशेभ्यःपशूनाम्पतयेनमोनमः शष्पिञ्ज राय त्त्विषीमतेपथीनाम्पतयेनमोनमोहरिकेशायोपवीतिनेपु ष्टानाम्पतयेनमोनमोबभ्लुशाय ॥ १७ ॥ नमोबभ्लु शाय । व्याधिनेन्नानाम्पतयेनमोनमोभवस्यहेत्यैजगताम्पत

१ त्विषिमते । अत्र ऋधुतरित्विषिभ्रजिभवतपिबेत्सातिहरक्षा मकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे परे एत दीर्घा भवन्ति ।

सं. २८

येनमोनमोरुद्रायातताविनेक्षेत्राणाम्पतयेनमोनमः सूताया
हन्त्यैवनानाम्पतयेनमोनमोरोहिताय ॥ १८ ॥ नमोरोहि
ताय । स्थपतयेवृक्षाणाम्पतयेनमोनमोभुवन्तयेवारिवस्कृ
तायौषधीनाम्पतयेनमोनमोमन्त्रिणेवाणिजायकक्षाणाम्पत
येनमोनमऽउच्चैर्घोषायाक्रन्दयतेपत्तीनाम्पतयेनमोनमः
कृत्स्नायतया ॥ १९ ॥ नमः कृत्स्नायतया । धावतेसत्त्व
नाम्पतयेनमोनमः सहमानायनिव्याधिनऽआव्याधिनीनाम्प

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तंयेनमोनमोनिषङ्गिणेंककुभायस्तेनानाम्पतंयेनमोनमोनि
चेरवेपरिचरायारंण्यानाम्पतंयेनमोनमोवञ्चते ॥ २० ॥ नमो
वञ्चते । परिवञ्चतंस्तायूनाम्पतंयेनमोनमोनिषङ्गिणऽइषुधि
मतेतस्कराणाम्पतंयेनमोनमं÷सृकायिभ्योजिघांᳪसद्भ्यो
मुष्णतांम्पतंयेनमोनमोसिमद्भ्योनक्तञ्चरद्भ्योविकृन्ता
नाम्पतंयेनमं÷ ॥ २१ ॥ [५-२] नमंऽउष्णीषि
णें । गिरिचरायंकुलुञ्चानाम्पतंयेनमोनमंऽइषुमद्भ्योधन्वा ४०५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यिभ्यश्च वो नमो नमऽआतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो
नमो नमऽआयच्छद्भ्योऽस्यद्भ्यश्च वो नमो नमो विसृजद्
भ्यः ॥ २२ ॥ नमो विसृजद्भ्यो । विध्यद्भ्यश्च वो
नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो नमः शयानेभ्य
ऽआसीनेभ्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमो
नमः सभाभ्यः ॥ २३ ॥ नमः सभाभ्यः । सभापति
भ्यश्च वो नमो नमोऽश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमो नमऽआव्या

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

धिनीभ्योवितिविद्धान्तीभ्यश्चवोनमोनमऽउगणाभ्यस्तृꣳह
तीभ्यश्चवोनमोनमोगणेभ्यः ॥ २४ ॥ नमोगणेभ्यो।
गणपतिभ्यश्चवोनमोनमोव्रातेभ्योव्रातपतिभ्यश्चवोनमोन
मोगृत्सेभ्योगृत्सपतिभ्यश्चवोनमोनमोविरूपेभ्योविश्वरू
पेभ्यश्चवोनमोनमःसेनाभ्यः ॥ २५ ॥ नमःसेनाभ्यः।
सेनानिभ्यश्चवोनमोनमोरथिभ्योऽअरथेभ्यश्चवोनमोन
मःक्षत्तृभ्यःसंग्रहीतृभ्यश्चवोनमोनमोमहद्भ्योऽअर्भके

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऽभ्यंश्चवोनमं÷ ॥ २६ ॥ [५-३] नमस्त्तक्षंऽभ्योे ।
रथकारेऽभ्यंश्चवोनमोनमःकुलालेऽभ्यःकर्म्मारेऽभ्यश्चवोनमो
नमोंनिषादेऽभ्यं÷पुञ्जिष्ठेऽभ्यश्चवोनमोनमं÷श्वनिऽभ्योंमृगयु
ऽभ्यंश्चवोनमोनमःश्वऽभ्यं÷ ॥ २७ ॥ नमःश्वऽभ्यः÷ ।
श्वपंतिऽभ्यश्चवोनमोनमोंभवायंचरुद्रायंचनमं÷शर्व्वायंचपशु
पतंयेचनमोनीलंग्ग्रीवायचशितिकण्ठांयचनमं÷कपर्द्दिने
॥ २८ ॥ नमं÷कपर्द्दिने । चव्युप्तकेशायचनमं÷सहस्रा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

क्षायंचशतधन्वनेचनमोगिरिशयायंचशिपिविष्टायंचनमो
मीढुष्टमायचेषुमतेचनमोह्रस्वायं ॥ २९ ॥ नमोह्रस्वायं ।
चवामनायंचनमोबृहतेचवर्षीयसेचनमोवृद्धायंचसवृधेचन
मोऽग्र्यायचप्रथमायंचनमऽआशवे ॥ ३० ॥ नमऽआ
शवे । चाजिरायंचनमःशीघ्र्यायचशीभ्यायचनमऽऊ
र्म्यायचावस्वन्यायचनमोनादेयायंचद्वीप्यायच ॥ ३१ ॥ ४०१
[५-४] नमोज्येष्ठायं । चकनिष्ठायंचनमःपूर्वजायंचापर

जायंचुनमौमद्ध्यमायंचापगल्भायंचनमोजघन्न्यायचबु
द्ध्न्यायचुनमःसोभ्यायं ॥ ३२ ॥ नमःसोभ्याय । चप्प्रति
सर्य्यायचुनमोयाम्म्यायंचक्षेम्म्यायचुनमःश्श्लोक्यायंचा
वसान्न्यायचुनमंऽउर्व्वर्य्यायचखल्यायंचनमोवन्न्यायं ॥ ३३ ॥
नमोवन्न्याय । चकक्ष्यायचुनमःश्श्रवायंचप्प्रतिश्श्रवायंचन
मंऽआशुषेणायचाशुरंथायचनमःशूरायचावभेदिनेचनमोबि
ल्मिनें ॥ ३४ ॥ नमोबिल्मिनें । चकवचिनेंचनमोवर्म्मि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

णेचव्वरूथिनेचुनमं÷श्श्रुतायचश्श्रुतसेनायचुनमोदुन्दुब्भ्या
यचाहनन्न्यायचुनमोधृष्णवे ॥ ३५॥ नमोधृष्णवे । चप्प्र
मृशायचुनमोनिषङ्गिणेचेषुधिमतेचुनमंस्तीक्ष्णेषवेचायुधिने
चुनमं÷स्वायुधायचसुधन्न्वनेच ॥ ३६ ॥ [५-५] नमुःस्स्रुत्त्या
य । चुपत्थ्यायचुनमुःकाट्ट्यायचनीप्प्यायचुनमुःकुल्यायच
सरस्यायचुनमोनादेयायचव्वैशन्तायचुनमुःकूप्प्याय ॥३७॥
नमुःकूप्प्याय । चावट्ट्यायचुनमोव्वीद्ध्र्यायचातप्प्यायचुन

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. मोमेग्घ्यायचविद्युत्त्यायचुनमोव्वर्ष्यायचावर्ष्यायचुनमो पृ. अ. ॥ १६ ॥
॥१६७॥ व्वात्त्याय ॥ ३८ ॥ नमोव्वात्त्याय । चरेष्म्म्यायचुनमोव्वास्त्त
व्यायचव्वास्तुपायचुनमःसोमायचरुद्रायचुनमस्त्ताम्म्राय
चारुणायचुनमःशङ्गवे ॥ ३९ ॥ नमःशङ्गवे । चपशुपत
येचुनमऽउग्ग्रायचभीमायचुनमोग्ग्रेवधायचदूरेवधायचुन
मोहुन्त्रेचहनीयसेचुनमोवृक्षेभ्योहरिकेशेभ्योनमस्त्ताराय ॥१६७॥
॥ ४० ॥ [४-६] नमःशम्भवाय । चमयोभवायचुनमःश

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ङ्करायंचमयस्करायंचनमं÷शिवायंचशिवतंरायच ॥ ४१ ॥
[१-७] नमःपार्य्याय । चावार्य्यायचनमं÷प्रतरंणायचोत्तरं
णायचनमस्तीर्त्थ्यायचकूल्यायचयम÷शष्प्यायचफेन्याय
चयमं÷सिकत्याय ॥ ४२ ॥ नमं÷सिकत्याय । चप्रवाह्याय
चनमं÷किंशिलायचक्षयणायचनमं÷कपर्दिनेचपुलस्तये
चनमंऽइरिण्यायचप्रपत्थ्यायचनमोव्रज्याय ॥ ४३ ॥ नमो
व्रज्याय । चगोष्ठ्यायचनमस्तल्प्यायचगेह्यायचनमोहृद

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्त्र्यायचनिवेष्प्यायचनमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च नमः शु
ष्क्याय ॥ ४४ ॥ नमः शुष्क्याय । च हरित्याय च नमः
पाᳬ सव्याय च रजस्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नमऽ
ऊर्व्याय च सूर्व्याय च नमः पर्णाय ॥ ४५ ॥ नमः पर्णाय ।
च पर्णशदाय च नमऽ उद्गुरमाणाय चाभिघ्नते च नमऽ आखिदते
च प्रखिदते च नमऽ इषुकृद्भ्यो धनुष्कृद्भ्यश्च वो नमो नमो व
ः किरिकेभ्यो देवानाᳬ हृदयेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

विकिक्षणुत्केभ्योनमऽआनिर्हतेभ्यः ॥ ४६ ॥ [५-८]
द्रापेऽअन्धसः ॥ द्रापेऽअन्धसस्पतेदरिद्रनीललोहित ॥
आसाम्प्रजानामेषाम्पशूनाम्माभेम्मारोङ्मोचनः किञ्चनाम
मत् ॥ ४७ ॥ इमारुद्राय । तवसेकपर्दिनेक्षयद्वीरा
युप्रभरामहेमतीः ॥ यथाशमसद्विपदेचतुष्पदेविश्वम्पुष्ट
ङ्गामेऽअस्मिन्ननातुरम् ॥ ४८ ॥ याते । रुद्रशिवा
[सं. २९ तनूःशिवाविश्वाहाभेषजी ॥ शिवारुतस्यभेषजीतयानोमृड ४१५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

जीवसे ॥ ४९ ॥ परिनः ॥ परिनोरुद्रस्यहेतिर्वृणक्तुपरित्वेष
स्यदुर्म्मतिरघायोः ॥ अवस्थिरामघवद्भ्यस्तनुष्वमीढ्वस्तो
कायतनयायमृड ॥ ५० ॥ मीढुष्टमशिवतम । शिवोनःसुम
नाभव ॥ परमेवृक्षऽआयुधन्निधायकृत्तिंवसानऽआचरपिनाक
म्बिभ्रदागहि ॥ ५१ ॥ विकिरिद्रविलोहित ॥ विकिरिद्रवि
लोहितनमस्तेऽअस्तुभगवः॥ यास्तेसहस्रꣳहेतयोन्यमस्म
न्निवपन्तुताः ॥ ५२ ॥ सहस्राणिसहस्रशः ॥ सहस्राणिसह

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्तुशोबाह्वोस्त्तवंहेतयं÷ ॥ तासामीशानोभगवःपराचीनामु
खांकृधि ॥ ५३ ॥ असंङ्ख्यातासहस्राणि ॥ असंङ्ख्यातासुह
स्राणियेरुद्राऽअधिभूम्म्याम्॥ तेषांछंसहस्रयोजनेवधन्वांनि
तन्मसि ॥ ५४ ॥ अस्मिन्न्महति । अस्मिन्न्महत्त्यर्ण्णवे
न्तरिक्षेभवाऽअधि ॥ तेषांछंसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मासि
॥५५॥नीलंग्ग्रीवाःशितिकण्ठाः ॥ नीलंग्ग्रीवाःशितिकण्ठा
दिवंछरुद्राऽउपंश्श्रिताः ॥ तेषांछंसहस्रयोजनेवधन्वानित

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

न्मसि ॥ ५६ ॥ नीलग्ग्रीवाःशितिकण्ठाः । शर्वाऽअधः
क्षमाचराः ॥ तेषाᳪंसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि ॥ ५७ ॥
येवृक्षेषु । शष्पिञ्जरानीलग्ग्रीवाविलोहिताः ॥ तेषाᳪंसहस्र
योजनेवधन्वानितन्मसि ॥ ५८ ॥ येभूतानाम् ॥ येभूताना
मधिपतयोविशिखासःकपर्दिनः ॥ तेषाᳪंसहस्रयोजनेवध
न्वानितन्मसि॥५९॥ येपथाम्॥ येपथाम्पथिरक्षयऽऐलबृदाऽ
आयुर्युधः ॥ तेषाᳪंसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि ॥ ६० ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

येतीर्त्थानि । प्प्रचरन्तिसृकाहस्त्तानिषङ्गिणः ॥ तेषाꣳसह
स्त्रयोजनेवधन्न्वानितन्न्मसि ॥ ६१ ॥ येन्नेषु । व्विविद्ध्यन्तिपा
त्त्रेषुपिबतोजनान् ॥ तेषाꣳसहस्त्रयोजनेवधन्न्वानितन्न्मसि
॥ ६२ ॥ यऽएतावन्तꣳ ॥ यऽएतावन्तश्चभूयाꣳसश्चदिशो
रुद्द्रावितस्त्थिरे ॥ तेषाꣳसहस्त्रयोजनेवधन्न्वानितन्न्मसि ॥ ६३ ॥
नमोस्त्तु । रुद्द्रेब्भ्योयेदिवियेषांव्वर्षमिषवꣳ ॥ तेब्भ्योदशप्प्रा
चीर्द्दशदक्क्षिणादशप्प्रतीचीर्द्दशोदीचीर्द्दशोर्द्ध्वाः ॥ तेब्भ्योन

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मोऽअस्त्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेँ
षाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥६४॥ नमोस्त्तु । रुद्द्रेभ्योयेन्तरिक्क्षेयेषां ॥ १६ ॥
॥१७१॥ व्वातऽइषवः॥ तेभ्योदशप्प्राचीर्द्दशदक्क्षिणादशप्प्रतीचीर्द्दशो
दीचीर्द्दशोर्द्ध्वाः ॥ तेभ्योनमोऽअस्त्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुते
यन्द्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदद्ध्मः ॥६५॥ नमोस्त्तु।
रुद्द्रेभ्योयेपृथिव्व्यांय्येषामन्नमिषवः ॥ तेभ्योदशप्प्राचीर्द्दशं
दक्क्षिणादशप्प्रतीचीर्द्दशोदीचीर्द्दशोर्द्ध्वाः॥तेभ्योनमोऽअस्त्तु ॥१७१॥ ४२०
तेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेदद्ध्मः॥६६॥
[२०-९] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांषोडशोऽध्यायः॥१६॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥

अश्मन्नूर्जंदश, नमस्तेपञ्चा, ग्निस्तिग्मेननव, चक्षुषःपिताष्टा, वाशुःशिशानःसप्तदशो, देनंक्रमध्वमाग्निनापञ्चदशकौ, शुक्र ज्योतिश्चसप्त, मᳩंस्तनंत्रयोदश, नवैकोनशतं [मं. ९९ अ. १७ अनु. ९] ॥ हरिः ॐ ॥ अश्म्मन्नूर्जम् ॥ अश्म्मन्नू

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

र्ज्जम्पर्वतेशिश्रियाणामुद्भ्यऽओषधीभ्योवनस्पतिभ्योऽ
अधिसम्भृतम्पयः ॥ तान्नऽइषमूर्जन्धत्तमरुतःसꣳरराणाऽ
अश्मँस्तेक्षुन्मयितऽऊर्ग्यन्द्विष्मस्तन्तेशुगृच्छतु ॥ १ ॥
इमामे । ऽअग्नऽइष्टकाधेनवःसन्त्वेकाचदशचदशचशतञ्च
शतञ्चसहस्रञ्चसहस्रञ्चायुतञ्चायुतञ्चनियुतञ्चनियुतञ्चप्रयुत
ञ्चार्बुदञ्चन्यर्बुदञ्चसमुद्रश्चमध्यञ्चान्तश्चपरार्द्धश्चैतामेऽअग्नऽ
इष्टकाधेनवःसन्त्वमुत्रामुष्मिँल्लोके ॥२॥ ऋतवस्स्थ । ऽऋता

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वृधेऽऋतुष्ठास्त्थेऽऋतावृधः॥ घृतश्श्चुतौमधुश्श्चुतौव्विराजोनाम
कामदुघाऽअक्क्षीयमाणाः॥३॥ समुद्रस्यत्त्वा॥समुद्रस्यत्त्वाव
कयाग्ग्नेपरिव्ययामसि॥ पावकोऽअस्म्मब्भ्यᳪ शिवोभव॥४॥
हिमस्यत्त्वा । जरायुणाग्ग्नेपरिव्ययामसि॥ पावकोऽअस्म्म
ब्भ्यᳪ शिवोभव॥५॥ उपज्ज्मन्॥ उपज्ज्मन्नुपवेतसेवतरन्नदी
ष्ष्वा॥ अग्ग्नेपित्तमपामसिमण्डूकिताभिरागहि सेमन्नोयज्ञ
म्पावकवर्ण्णᳪ शिवङ्कृधि॥६॥ अपामिदम्॥ अपामिदन्न्ययनᳪ ४२३

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

समुद्रस्यंनिवेशनम् ॥ अन्यांस्तेऽअस्म्मत्तंपन्तुहेतयं÷पाव
कोऽअस्म्मभ्यं᳚शिवोभंव ॥ ७ ॥ अग्नेपावक । रोचिषां
मन्द्रयांदेवजिह्वयां ॥ आदेवान्वंक्षियक्षिच ॥ ८ ॥ सनं÷
पावकदीदिवोग्नेदेवाँ २॥ इहावंह ॥ उपंयज्ञ᳚हविश्चंनः
॥ ९ ॥ पावकयायश्चितयंन्त्याकृपाक्षामंन्रु
रुचऽउपसोनभानुनां ॥ तूर्वन्नयामन्नेतंशस्यनूरणऽआयोघृणे ॥१७३॥
नततृषाणोऽअजरं÷ ॥ १० ॥ [१०-१] नमंस्ते ॥ नमं

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्त्तेहरंसेशोचिषेनमंस्त्तेऽअस्त्वर्च्चिषे ॥ अन्याँस्त्तेऽअस्म्मत्त
पन्तुहेतयं÷पावकोऽअस्म्मब्भ्यंᳪशिवोभव ॥ ११ ॥ नृषदे
वेट्॥ नृषदेवेडंप्सुषदेवेड्बर्हिषदेवेड्वनसदेवेट्स्वर्व्विदेवेट् ॥१२॥
येदेवाः ॥ येदेवादेवानाँय्यज्ञियायज्ञियानाᳬंसंवत्त्सरीणमु
पंभागमासंते ॥ अहुतादोहविषोयज्ञेऽअस्म्मिन्त्स्वयम्पिबन्तु
मधुनोघृतस्य ॥ १३ ॥ येदेवाः ॥ येदेवादेवेष्वधिदेवत्त्व
मायन्न्येब्रह्मणःपुरऽएतारोऽअस्य ॥ येब्भ्योनऽऋतेपवंतेधाम

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

किञ्चनन्नतेदिवोनपृथिव्व्याऽअधिस्नुषु ॥ १४ ॥ प्राणदाऽअ
पानदाः ॥ प्राणदाऽअपानदाव्व्यानदावर्च्चोदावरिवोदाः ॥
अन्न्याँस्त्तेऽअस्म्मत्तपन्तुहेतयःपावकोऽअस्म्मभ्यं᳖शिवो
भव ॥ १५ ॥ [५-२] अग्निस्त्तिग्म्मेन । शोचिषायासद्वि
श्वन्न्यत्रिणम् ॥ अग्निर्न्नोव्वनतेरयिम् ॥ १६ ॥ यऽइमा ।
विश्वाभुवनानिजुह्वदृषिर्होतान्न्यसीदत्पितानः ॥ सऽआशि

१ अग्निस्तिग्मेन । अत्र विसर्गस्य सत्वे कृते "वायुरग्निरग्नेरेकाक्षरे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७७ सू.) इत्यनेन अग्निशब्दात्परस्य सस्य षत्वं न । अग्नेः परस्य तिग्मशब्दस्य एकाक्षराभावात् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

षाद्द्रविणमिच्छमानꣳ प्रथमच्छदवराँ२॥ऽआविवेश ॥ १७ ॥
किꣳस्वित् ॥ किꣳस्विदासीदधिष्ठानमारम्भणङ्कतमत्स्वि
त्कथासीत् ॥ यतोभूमिञ्जनयन्विश्वकर्म्माव्विद्यामौर्णोन्म
हिनाव्विश्वचक्षाः ॥ १८॥ व्विश्वतश्चक्षुरुत । व्विश्वतोमुखो
व्विश्वतोबाहुरुतव्विश्वतस्प्पात् ॥ सम्बाहुब्भ्यान्धमतिसम्पतं
त्रैर्द्यावाभूमीजनयन्देवऽएकः ॥ १९ ॥ किꣳस्वित् ॥ किꣳ ४२७
शं. ३० स्विद्वनङ्कऽउसव्वृक्षऽआसयतोद्यावापृथिवीनिष्टतक्षुः ॥ मनी

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पिणोमनंसापृच्छतेदुतद्यदुध्यतिष्ठद्भुवनानिधारयंन् ॥ २० ॥
यातें ॥ यातेधामानिपरमाणियावमायामंद्धयमाद्विश्वकर्म्मन्नु
तेमा ॥ शिक्क्षासखिब्भ्योहविषिस्वधावदस्वयँय्यंजस्वतन्वंवृ
धानः ॥ २१ ॥ द्विश्वकर्म्मन्हविषा । व्वावृधानस्वयँय्यंजस्व
पृथिवीमुतद्याम् ॥ मुह्यन्त्वन्न्येऽअभितः सुपत्क्काऽइहास्म्मा
कंम्मघवांसुरिरंस्तु ॥ २२ ॥ व्वाचस्प्पतिम् ॥ व्वाचस्प्पतिंविं
श्वकर्म्माणमूतयेमनोजुवंव्वाजेंऽअद्याहुवेम ॥ सनोव्विश्वानि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हवंनानिजोषद्धिश्वशंम्भूरवंसेसाधुकंम्र्मा ॥ २३ ॥ व्विश्वंक
र्म्मंन्हविषा ॥ व्विश्वंकर्म्मन्हविषाव्वर्द्धनेनत्त्रातारमिन्द्रंमकृणो
रवद्ध्यम् ॥ तस्म्मैव्विशःसमंनमन्तपूर्व्वीरयमुग्ग्रोव्विहव्योय
थासंत् ॥२४॥ [९-३] चक्क्षुषःपिता । मनंसाहिधीराघ्घृ
तमेंनेऽअजनन्नम्म्नंमाने ॥ यदेदन्ताऽअदंद्दहन्तपूर्व्वऽआदि
द्यावांपृथिवीऽअंप्प्रथेताम् ॥ २५ ॥ व्विश्वकंम्म्माव्विमंनाः ॥ व्वि
श्वकंम्म्माव्विमंनाऽआद्विहायाधाताव्विधातापरमोतसन्दृक् ॥

४२१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तेषामिष्टानिसमिषामदन्तियत्रासप्तऽऋषीन्परऽएकमाहुः
॥ २६ ॥ योनः । पिताजनितायोविधाताधामानिवेदभुवना
निविश्वा ॥ योदेवानान्नामधाऽएकऽएवतᳪसम्प्रश्नम्भुवना
यन्त्यन्या ॥ २७ ॥ तऽआयजन्तद्रविणᳪसमस्मैऽऋषयःपू
र्वेजरितारोनभूना ॥ असूर्त्तेसूर्त्तेरजसिनिषत्तेयेभूतानिसमकृ
ण्वन्निमानि ॥ २८ ॥ परोदिवा । परऽएनापृथिव्यापरोदेवेभि

1 यत्रासप्तऽऋषीन् । अत्र सप्तऋषीन् परे यत्रशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य "नरस्सप्तऋषीन्०" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२२ सू.) इत्यनेन दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

रसुरैर्य्यदस्ति ॥ कᳫंस्विद्गर्भम्प्रथमन्दध्रऽआपोयत्रदेवाः
समपश्श्यन्तपूर्वे ॥ २९ ॥ तमित् ॥ तमिद्गर्भम्प्रथमन्द
ध्रऽआपोयत्रदेवाःसमगच्छन्तविश्वे ॥ अजस्यनाभावध्येकम
र्प्पितँय्यस्मिन्विश्वानिभुवनानितस्थुः ॥ ३० ॥ नतम् ॥
नतंविदाथयऽइमाजजानान्यद्युष्माकमन्तरम्बभूव ॥ नी
हारेणप्प्रावृताजल्प्याचासुतृपऽउक्थशासश्चरन्ति ॥ ३१ ॥ ४३१

१ अत्र परं तु रेफहकाराभ्याम् (शु. य. प्रा. ४ अ. १०१ सू.) इत्यनेन रकारात्परस्य यकारस्य द्वित्वम् ।

विश्वकर्म्माहि ॥ विश्वकर्म्माह्यजनिष्टदेवऽआदिद्गन्धर्वोऽ
अभवद्द्वितीयः ॥ तृतीयः पिताजनितौषधीनामपाङ्गर्भं
व्यदधात्पुरुत्रा ॥ ३२ ॥ [८-४] आशुश्शिशानः ॥
आशुश्शिशानोवृषभोनभीमोघनाघनःक्षोभणश्चर्षणीनाम् ॥
सङ्क्रन्दनोनिमिषऽएकवीरःशतꣳसेनाऽअजयत्साकमिन्द्रः
॥ ३३ ॥ सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण । जिष्णुनायुत्कारेण

---

१ "आशुःशिशानः" इत्यत्र "प्रत्ययसवर्णं मुदि शाकटायनः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९ सू.) इत्यनेन मुत्संज्ञकेषु शषसान्यतरवर्णपरेषु विसर्जनीयस्य परसवर्णे शकारे प्राप्ते "अविकारं शाकल्यः शषसेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. १० सू.) इत्यनेन परसवर्णो निषिध्यते। एतादृशेष्वन्यस्थलेष्वेवमेव निषेधो ज्ञेयः।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दुश्च्यवनेनधृष्ण्णुना ॥ तदिन्द्रेणजयततत्त्सहद्ध्वंय्युधोनरऽ
इषुंहस्त्तेनवृष्ण्णा ॥ ३४ ॥ सऽइषुंहस्त्तैः ॥ सऽइषुह
स्त्तैःसनिषङ्गिभिर्व्वशीसꣳस्त्रष्टासयुधऽइन्द्रोगणेन ॥ सꣳसृष्ट
जित्त्सोमपाबाहुशर्द्ध्युग्ग्रधन्न्वाप्प्रतिहिताभिरस्त्ता ॥ ३५॥ बृह
स्प्पतेपरि । दीयारथेनरक्क्षोहामित्राँ २॥ऽअपबाधमानः ॥
प्रभञ्जन्त्सेनाःप्प्रमृणोयुधाजयन्नस्म्माकमेद्ध्यवितारथानाम् ४३३
॥ ३६ ॥ बलविज्ञायस्त्थविरः ॥ बलविज्ञायस्त्थविरःप्प्रवीरः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सहस्वान्वाजीसहमानऽउग्रः ॥ अभिवीरो[1]ऽअभिसत्त्वा[2]सहो
जाजैत्रमिन्द्ररथमातिष्ठगोवित् ॥ ३७ ॥ गोत्रभिदङ्गोविदम् ॥
गोत्रभिदङ्गोविदंवज्रबाहुञ्जयन्तमज्मप्रमृणन्तमोजसा ॥
इमꣳसजाताऽअनुवीरयध्वमिन्द्रꣳसखायोऽअनुसꣳरभध्वम्
॥ ३८ ॥ अभिगोत्राणि ॥ अभिगोत्राणिसहसागाहमानोदु

---

१ अभिवीरः । अत्र "अश्वरश्मि०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे अभि इत्यस्य ह्रस्वेकारस्य दीर्घेकारे प्राप्ते "अभिविश्वेवंवीर०" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०० सू.) इत्यनेन वीरपरे अभेर्दीर्घनिषेधः । २ अभिसत्वा । अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सस्य षत्वे प्राप्ते "अनुसन्तनोतुवृहस्पतिसुतस्य सुसमिद्धायसुसन्दृशमभिसत्वा" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे षत्वाभावः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

योब्वीरश्शतमन्न्युरिन्द्रं÷ ॥ दुश्च्यवनश्पृतनाषाडयुद्ध्योस्म्मा
कङ्सेनाऽअवतुप्प्रयुत्त्सु ॥ ३९ ॥ इन्द्रंऽआसाम् ॥ इन्द्रंऽ
आसान्नेताबृहस्प्पतिर्द्दक्षिणायज्ञश्पुरऽएंतुसोम÷॥ देवसेना
नामभिभञ्जतीनाञ्जयन्तीनाम्म्मरुतोयन्त्वग्ग्रम् ॥ ४० ॥
इन्द्रंस्यवृष्णो÷ ॥ इन्द्रंस्यवृष्णोवरुणस्यराज्ञऽआदित्त्यानां
म्मरुताꣳशर्द्धऽउग्ग्रम् ॥ महामनसाम्भुवनच्च्यवानाङ्घोषोदे
वानाञ्जयंतामुदस्त्थात् ॥ ४१ ॥ उद्धर्षय । मघवन्नायुधा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्यु॒त्तसत्त्वंनाम्मामु॒कानाु॒म्मनाᳬंसि ॥ उद्धृ॑त्रहव्वाु॒जिनाु॒व्वाजि
नाु॒व्युद्दथोंनाु॒ञ्जयंताँव्यन्तुघोषाः ॥ ४२ ॥ अु॒स्म्माकु॒मि
न्द्रे÷ ॥ अु॒स्म्माकु॒मिन्द्रु॒ᳬसमृंतेषुु॒द्धजेष्ष्वु॒स्म्माकँु॒व्या॒ऽइषंवु॒
स्त्ताजंयन्तु ॥ अु॒स्म्माकंव्वीु॒राऽउत्तंरेभवन्त्वु॒स्म्माँ२॥ऽउंदेवाऽ
अवताु॒हवेंषु ॥ ४३ ॥ अु॒मीषांञ्चित्तम् ॥ अु॒मीषांञ्चित्तम्प्रंति
लोु॒भयंन्तीगृह्णाु॒णाङ्गांन्व्यप्प्वेु॒परेंहि ॥ अु॒भिप्प्रेहिु॒निर्दंहहु॒त्त्सु
शोकैु॒रन्धेनाु॒मित्त्राु॒स्त्तमंसासचन्ताम् ॥ ४४ ॥ अवंसृष्ठापरा ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पतशरव्येब्रह्मसꣳशिते ॥ गच्छामित्रान्प्रपद्यस्वमामीषाङ्क
ञ्चनोच्छिषः ॥ ४५ ॥ प्रेतं ॥ प्रेताजयतानरऽइन्द्रोवःशर्म्म
यच्छतु ॥ उग्रावःसन्तुबाहवोनाधृष्यायथासथ ॥ ४६ ॥
असौया। सेनामरुतःपरेषामभ्यैतिनऽओजसास्पर्द्धमाना ॥
ताङ्गूहततमसापव्रतेनयथामीऽअन्योऽअन्यन्नजानन् ॥४७॥
यत्रबाणाः। सम्पतन्तिकुमाराव्विशिखाऽइव॥ तन्नऽइन्द्रोबृह ४३७

१ प्रेताजयतानरः। अत्र जयतशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य "धारयामयोजाव" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन नकारे परे दीर्घाकारः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्प्पतिरदितिᳫंशर्म्मयच्छतुव्विश्वाहाशर्म्मयच्छतु॥४८॥ मर्म्मा
णिते॥मर्म्माणितेव्वर्म्मणाच्छादयामिसोमस्त्वाराजामृतेनानु
वस्ताम्॥ उरोर्व्वरीयोव्वरुणस्तेकृणोतुजयन्तन्त्वानुदेवामदन्तु
॥४९॥ [१७-५] उदेनम्॥ उदेनमुत्तरान्नयाग्नेघृतेनाहुत ॥
रायस्प्पोषेणसᳫंसृजप्प्रजयाचबहुङ्कृधि॥५०॥शतम्॥९००॥
इन्द्रेमम् ॥ इन्द्रेमम्प्रतरान्नयसजातानामसद्वशी ॥ सम्मेनंव्व
र्च्चसासृजदेवानाम्भागदाऽअसत् ॥ ५१ ॥ यस्यकुर्म्मः ॥

१ विश्वाहा। अत्र नरहामित्रेषु च (शु. य. प्रा. ३ अ. १०३ सू.) इत्यनेन हा परे विश्वशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

यस्यकुम्मोंगृहेहुविस्त्तमग्ग्नेव्वर्द्धयात्त्वम् ॥ तस्म्मैदेवाऽअधिब्ब्र
वन्नयञ्च्चब्रह्मणुस्प्पतिं÷ ॥ ५२ ॥ उदुत्त्वा ॥ उदुत्त्वाव्विश्श्वे
देवाऽअग्ग्नेभरन्तुचित्तिभिः ॥ सनोंभवशिवस्त्त्वꣳसुप्प्रतीको
व्विभावसुः ॥ ५३ ॥ पञ्च्चदिशः ॥ पञ्च्चदिशोदैवीर्य्यज्ञमव
न्तुदेवीरपामतिन्दुर्म्मतिम्बाधमानाः ॥ रायस्प्पोषेयज्ञपतिमा
भजन्तीरायस्प्पोषेऽअधियज्ञोऽअस्त्थात् ॥ ५४ ॥ समिद्धेऽअ
सं. ३१ ग्ग्नौ॥समिद्धेऽअग्ग्नावधिमामहानऽउक्क्थपत्त्रऽईड्योगृभीतः॥ ४३१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तप्तङ्घर्म्मम्परिगृह्यायजन्तोर्जायद्यज्ञमयंजन्तदेवाः ॥ ५५ ॥
दैव्यायधर्त्रे । जोष्टेदेवश्श्रीःश्रीमनाःशतपयाः ॥ परिगृह्यदे
वायज्ञमायन्देवादेवेभ्योऽअद्धुर्य्यन्तोऽअस्थुः ॥ ५६ ॥
वीतᳯहविः । शमितᳯशमितायजध्यैतुरीयोयज्ञोयत्रहव्यमे
ति ॥ ततोवाकाऽआशिषोनोजुषन्ताम् ॥ ५७ ॥ सूर्य्यर
श्मिर्हरिकेशः । पुरस्तात्सविताज्योतिरुदयाँ२॥ऽअजस्रम् ॥
तस्यपूषाप्रसवेयातिविद्वान्त्सम्पश्श्यन्विश्वाभुवनानिगोपाः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ ५८ ॥ व्विमानऽएष॒ः ॥ व्विमानऽएषदिवोमद्ध्यऽआस्तऽ
आपप्प्रिवाद्रोदसीऽअन्तरिक्क्षम्॥सव्विश्श्वाचीरभिचष्टेघृताची
रन्तरापूर्व्वमपरञ्चकेतुम् ॥५९॥ उक्क्षासमुद्रः ॥ उक्क्षासमु
द्द्रोऽअरुणश्सुपर्ण्णश्पूर्व्वस्ययोनिम्पितुराविवेश ॥ मद्ध्येदिवोनि
हितश्पृश्निरश्म्माविचक्क्रमेरजसस्प्पात्त्यन्तौ ॥ ६० ॥ इन्द्रं
व्विश्श्वा÷ ॥ इन्द्रंव्विश्श्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिर÷ ॥ रथी

१ रजसस्प्पात्यन्तौ इति पदं "अप्नवो रजसो दिवः स्पृशस्पातौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. २८ सू.) इत्यनेन रजसपरस्य विसर्जनीयस्य पाति पदे परे सकारे रूपम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तम६ॅरथीनांव्वाजांनाॅ सत्त्पतिम्पतिम् ॥ ६१ ॥ देवहूर्य्यज्ञः ॥
देवहूर्य्यज्ञऽआचंव्वक्क्षत्त्सुम्म्नहूर्य्यज्ञऽआचंव्वक्क्षत ॥ यक्क्षद्
ग्गिर्द्देवोदेवाँ२॥ऽआचंव्वक्क्षत् ॥ ६२ ॥ व्वाजंस्यमा । प्प्रसवऽ
उद्ग्ग्राभेणोदग्ग्रभीत् ॥ अधांसपत्क्रानिन्द्रोमेनिग्ग्राभेणाधंराँ
२॥ऽअकः ॥ ६३ ॥ उद्ग्ग्राभञ्च । निग्ग्राभञ्चब्ब्रह्मदेवाऽअंवी
वृधन् ॥ अधांसपत्क्रांनिन्द्राग्ग्नीमेंव्विषूचीनाव्व्यस्यताम् ॥ ६४ ॥ ॥१८२॥

[१५-६] क्रमंद्ध्वमग्ग्निनां ॥ क्रमंद्ध्वमग्ग्निनानाकमुक्ख्य६

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

हस्त्तैषुबिभ्भ्रंतः ॥ दिवस्पृष्ठꣳस्वर्ग्गत्त्वामिश्श्रादेवेभिराद्धम्
॥ ६५ ॥ प्राचीमनु । प्प्रदिशम्प्पेहिबिद्वानग्ग्नेरग्ग्नेपुरोऽअंग्ग्नि
र्ब्भवेह ॥ ब्बिश्श्वाऽआशादीद्यानोव्विभाहय्यूर्ज्जन्नोधेहिद्विपदेच
तुष्प्पदे ॥ ६६ ॥ पृथिव्याऽअहम ॥ पृथिव्याऽअहमुदन्तरिं
क्षमारुहमन्तरिंक्षाद्दिवमारुहम् ॥ दिवोनाकंस्यपृष्ठात्त्स्व
ज्ज्योतिरगामहम्॥६७॥ स्वर्य्यन्तं÷ ॥ स्वर्य्यन्तोनापेक्षन्तऽ
आद्याꣳरोहन्तिरोदसी ॥ यज्ञंय्येव्विश्श्वतोधारꣳसुविद्वाꣳसो ४४३

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

व्वितेनिरे ॥ ६८॥ अग्नेप्प्र ॥ अग्नेप्प्रेहिँप्प्रथमोदेँवयुताञ्चक्षुर्द्दैवानांमुतमर्त्त्यानाम् ॥ इयंक्क्षमाणाब्भृगुंभिःसजोषाःस्वर्व्यन्तुयजमानाःस्वस्ति ॥ ६९ ॥ नक्तोषासा ॥ नक्तोषासासमनसाव्विरूपेधापयेतेशिशुमेकंꣳसमीची ॥ द्यावाक्क्षामारुक्मोऽअन्तर्व्विभातिदेवाऽअग्निन्धारयन्द्रविणोदाः ॥ ७० ॥ अग्नेसहस्राक्क्ष । शतमूर्द्धञ्छतन्तेप्प्राणाःसहस्रँव्यानाः ॥ त्वꣳसाहस्रस्यंरायऽईशिषेतस्मैतेव्विधेमव्वाजायस्वाहा॥७१॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सुपर्णोऽसि । गुरुत्मान्पृष्ठेपृथिव्याःसीद ॥ भासान्तरिक्ष
मापृणज्योतिषादिवमुत्तभानतेजसादिशऽउद्दृंह ॥७२॥
आजुह्वानःसुप्रतीकः । पुरस्तादग्नेस्वांयोनिमासीदसाधु
या ॥ अस्मिन्त्सधस्थेऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वेदेवायजमान
श्चसीदत ॥ ७३ ॥ ताᳪंसवितुः ॥ ताᳪंसवितुर्वरेण्यस्यचि
त्रामाहंवृणेसुमतिंविश्वजन्याम् ॥ यामस्यकण्वोऽअदुहत्प्र
पीनाᳪंसहस्रधाराम्पयसामहीङ्गाम् ॥ ७४ ॥ विधेमते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥१८४॥ परमेजन्मन्नग्ग्नेव्विधेमस्त्तोमैरवरेसधस्त्थे ॥ यस्म्माद्योनेरुदा
रिथायजेतम्प्प्रत्त्वेहवीꣳषिजुहुरेसमिद्धे ॥ ७५ ॥ प्रेद्धोऽ
अग्ग्ने ॥ प्रेद्धोऽअग्ग्नेदीदिहिपुरोनोजस्त्रयासूर्म्म्यायविष्ठ ॥
त्वाꣳशश्श्वन्तऽउपयन्तिव्वाजाः ॥ ७६ ॥ अग्ग्नेतम् ॥
अग्ग्नेतमद्याश्श्वन्नस्त्तोमैः क्क्रतुन्नभद्द्रꣳहृदिस्पृशम् ॥ ऋद्ध्यामा
तऽओहैः ॥ ७७ ॥ चित्तिञ्जुहोमि ॥ चित्तिञ्जुहोमिमनसा ॥१८४॥

१ रिथ यजेतम् । इति पदे । अत्र "अथोदारिथ." (शु. य. प्रा. ३ अ. ११३ सू.) इत्यनेन रिथशब्दस्य यकारे परे दीर्घविधानात् रिथायजेतम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

घृतेनुयथादेवाऽइहागमंन्न्वीतिहोत्राऽऋतावृधः॥ पत्त्येविश्व
स्यभूमंनोजुहोमिविश्वकर्म्मणेविश्वाहादाभ्यᳬहविः॥७८॥
सप्ततें । ऽअग्ग्नेसमिधःसप्तजिह्वाःसप्तऽऋषयःसप्तधाम
प्प्रियाणि॥ सप्तहोत्राःसप्तधात्त्वायजन्तिसप्तयोनीरापृण
स्वघृतेनस्वाहा॥ ७९ ॥ [१५-७] शुक्रज्ज्योतिश्च । चित्र
ज्ज्योतिश्चसत्त्यज्ज्योतिश्चज्ज्योतिष्म्माँश्च ॥ शुक्रश्चऽऋतपा
श्चात्त्यᳬहाः॥८०॥ ईदृङ्ङ् ॥ ईदृङ्ङान्न्यादृङ्ङ्सदृङ्ङ्

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

प्प्रतिसदृङ्ङ्॥ मितश्चसम्मितश्चसभंराः ॥८१॥ ऋतश्चसत्त्य
श्चंद्ध्रुवश्चंधरुणंश्च ॥ धर्त्ताचंविधर्त्ताचंविधारयः ॥ ८२ ॥
ऋतजिच्चं। सत्त्यजिच्चंसेनजिच्चंसुषेणश्च ॥ अन्तिमित्रश्चदूरेऽअं
मित्रश्चगणः॥८३॥ ईदृक्षासऽएतादृक्षासः॥ ईदृक्षासऽए
तादृक्षासऽऊषुणः सदृक्षासः[2] प्प्रतिसदृक्षासऽएतन॥ मिता
संश्चसम्मितासोनोऽअद्यसभंरसोमरुतोयज्ञेऽअस्मिन् ॥८४॥

१ प्रतिसदृङ्च अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षकारे प्राप्ते "अनुसन्तानोतु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषिद्ध्यते। २ प्रतिसदृक्षासः। अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५८ सू.) इत्यनेन मूर्धन्यषत्वापत्तौ "अनुसन्तानोतु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषेधे न षत्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्वतवाँश्च । प्प्रघासीचंसान्तपनश्चंगृहमेधीचं ॥ क्रीडीचंशा
कीचोंज्जेषी ॥ ८५ ॥ इन्द्रन्दैवीः ॥ इन्द्रन्दैवीर्व्विशोमरुतो
नुवर्त्क्मानोभवन्यथेन्द्रन्दैवीर्व्विशोमरुतोनुवर्त्क्मानोभवन् ॥
एवमिमँय्यजमानन्दैवीश्चविशोमानुषीश्चानुवर्त्क्मानोभव
न्तु ॥ ८६ ॥ [७-८] इमꣳस्तनम् ॥ इमꣳस्तनमूर्ज्जस्व
न्तन्धयापाम्प्रपीनमग्नेसरिरस्यमद्धे ॥ उत्त्ससञ्जुषस्वमधुमन्त
मर्व्वन्त्समुद्रियꣳसदनमाविशस्व ॥ ८७ ॥ घृतम्मिमिक्षे ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥१८६॥ घृतमस्ययोनिर्घृतेश्रितोघृतंवस्यधाम ॥ अनुष्वधमावहमा
दयस्वस्वाहाकृतंवृषभवक्षिहव्यम् ॥ ८८ ॥ समुद्राद्दुर्म्मिः॥
समुद्राद्दुर्म्मिर्म्मधुमाँ२॥ऽउदारदुपाꣳशुनासममृतत्त्वमानट्॥
घृतस्यनामगुह्यंयदस्तिजिह्वादेवानाममृतस्यनाभिः ॥८९॥
वयन्नाम ॥ वयन्नामप्रब्रवामाघृतस्यास्मिन्यज्ञेधारयामान
मोभिः ॥ उपब्रह्माश्रृणवच्छस्यमानञ्चतुःशृङ्गोवमीद्गौरऽ ॥१८६॥

१ धारयामानमोभिः। अत्र धारयाम नमोभिः इति पदे। अत्र "धारयाम योजाव" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन धारयाम इत्यादिपदेभ्यः परे नकारे सति पूर्वह्रस्वाकारस्य दीर्घो भवति। तेन धारयामानमोभिः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

एतत् ॥ ९० ॥ चत्त्वारिश्शृङ्गा ॥ चत्त्वारिश्शृङ्गास्त्रयोऽअस्य
पादा[2]द्द्वेशीर्षेसप्तहस्त्तासोऽअस्य ॥ त्रिधाबद्धोवृषभोरोरवीति
महोदेवोमर्त्त्याँ२॥ऽआविवेश ॥ ९१ ॥ त्रिधाहितम् ॥ त्रिधा
हितम्पणिभिर्ग्गुह्यमानङ्गविदेवासोघृतमन्न्वविन्दन् ॥ इन्द्रऽ
एकꣳसूर्य्यऽएकञ्जजानवेनादेकꣳस्वधयानिष्ट्[3]तक्क्षुः ॥९२॥
एताऽअर्षन्ति ॥ एताऽअर्षन्तिहृद्यात्त्समुद्राच्छतव्व्रजारिपुणा

१ चत्वारि शृङ्गाणि इति पदे "निशब्दो बहुलम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन पदान्तीयशृङ्गाणिपदस्य निशब्दस्य लोपः। २ अस्य पादानि इत्यत्रापि "निशब्दो बहुलम्" इत्यनेन पादानिपदस्य निशब्दस्य लोपः। ३ निष्टतक्षुः अत्र "ततक्षौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७१ सू.) इत्यनेन ततक्षुत्तरपदे निरुपसर्गस्य विसर्गस्य षकारे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ष्टुत्वेन जातस्य टकारस्य द्वित्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नावचक्क्षे॥ घृतस्यधाराऽअभिचाकशीमिहिरण्ययोव्वेतसोम
द्ध्वर्यऽआसाम् ॥ ९३ ॥ सम्म्यक्क्स्रवन्ति । सरितोनधेनाऽ
अन्तर्हृदामनसापूयमानाः ॥ एतेऽअर्षन्त्यूर्म्मयोघृतस्यमृगाऽ
इवक्क्षिपणोरीषमाणाः ॥९४॥ सिन्धोरिवप्प्राध्वने । शूघना
सोव्वातप्प्रमियःपतयन्तियह्वाः ॥ घृतस्यधाराऽअरुषोनव्वाजी
काष्ठाभिन्दन्नूर्म्मिभिःपिन्वमानः ॥ ९५ ॥ अभिप्प्रवन्त ॥
अभिप्प्रवन्तसमनेवयोषाःकल्ल्याण्यःस्मयमानासोऽअग्ग्नि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

म् ॥ घृतस्युधाराँ॒समिधौनसन्तताजुषाणोहर्य्यतिजातवेदाः
॥ ९६ ॥ कन्न्याऽइववहतुम् ॥ कन्न्याऽइववहतुमेतवाऽउँऽअ
ञ्ज्यञ्जानाऽअभिचाकशीमि ॥ यत्रसोमँ÷सुयतेयत्रयज्ञोघृत
स्यधाराँऽअभितत्पवन्ते ॥ ९७ ॥ अब्भ्यर्षत । सुष्टुतिङ्ग
व्व्यमाजिमस्म्मासुभद्द्राद्द्रविणानिधत्त॥ इमँय्यज्ञन्नयतदेवता
नोघृतस्यधारामधुमत्पवन्ते ॥ ९८ ॥ धामन्ते ॥ धामन्ते
व्विश्श्वम्भुवनमधिश्रितमन्तःसमुद्रेहृद्यन्तरायुषि ॥ अपामनी ४५३
केसमिथेयऽआभृतस्त्तमश्श्यामधुमन्तन्तऽऊर्म्मिम् ॥९९॥
[१३-९]इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांसप्तदशोऽध्यायः॥१७॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ वाजः, सत्त्य, मूर्द्धे चतुष्का, अश्म्मा, ऽग्निस्त्रिका, वꣳशुः पञ्चै, काचतस्रो, वाजायद्वे, वाजस्यन्वष्टा, ऽऋताषाट्त्रयोदशा, ग्निंयुनज्म्मि सप्त, यदाकूता, द्वात्रिंहत्त्यायदशकौ, त्रयोदशसप्तसप्ततिः ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

[अ. १८ मं. ७७ अनु. १३] हरिः ॐ ॥ वाजश्च[1] । मेप्रसव
श्चमेप्रयतिश्चमेप्रसितिश्चमेधीतिश्चमेक्रतुश्चमेस्वरश्चमेश्लो
कश्चमेश्रवश्चमेश्रुतिश्चमेज्योतिश्चमेस्वश्चमेयज्ञेनकल्प
न्ताम् ॥१॥ प्राणश्च । मेपानश्चमेव्यानश्चमेसुश्चमेचित्तश्चमऽ
आधीतञ्चमेवाक्चमेमनश्चमेचक्षुश्चमेश्रोत्रञ्चमेदक्षश्चमे
बलञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २ ॥ ओजश्च । मेसहश्चमऽ ४५५

१ अत्र वाजश्च इत्यत्र जकारोत्तरवर्तिनो विसर्जनीयस्य चकारे परे "चछयोः शम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८ सू.) इत्यनेन शकारे कृते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन शकारात्परस्य स्पर्शवर्णस्य चकारस्य द्वित्वम् । एवमेतादृशेष्वन्येषु स्थलेषु बोध्यम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

आत्त्माचमेतनूश्चमेशर्म्मचमेवर्म्मचमेऽङ्गानिचमेऽस्त्थीनिच
मेपरूꣳषिचमेशरीराणिचमऽआयुश्चमेजराचमेयज्ञेनकल्प
न्ताम् ॥ ३ ॥ ज्यैष्ठ्यञ्च । मऽआधिपत्त्यञ्चमेमन्न्युश्चमेभा
मश्चमेमश्चमेम्भश्चमेजेमाचमेमहिमाचमेवरिमाचमेप्प्रथि
माचमेवर्षिमाचमेद्राघिमाचमेवृद्धञ्चमेवृद्धिश्चमेयज्ञेनकल्प
न्ताम् ॥ ४ ॥ [४-१] सत्त्यञ्च । मेश्श्रद्धाचमेजगच्चमेध ॥१८९॥ ४५६
नञ्चमेविश्वञ्चमेमहश्चमेक्रीडाचमेमोदश्चमेजातञ्चमेजनिष्ष्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

माणञ्चमेसूक्तञ्चमेसुकृतञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ ५ ॥ ऋतञ्च ।
मेम्मृतञ्चमेयक्ष्मञ्चमेनामयच्चमेजीवातुश्चमेदीर्ग्घायुत्त्वञ्चमेन
मित्रञ्चमेभयञ्चमेसुखञ्चमेशयनञ्चमेसूषाश्चमेसुदिनञ्चमेयज्ञे
नकल्पन्ताम् ॥ ६ ॥ यन्ताचं । मेधर्त्ताचंमेक्षेमश्चमेधृतिं
श्चमेविश्वंञ्चमेमहश्चमेसंविच्चमेज्ञात्रञ्चमेसूश्चमेप्रसूश्चमेसीरं
ञ्चमेलयश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ ७ ॥ शञ्च । मेमयश्चमे ४५७
प्प्रियञ्चमेनुकामश्चमेकामश्चमेसौमनसश्चमेभगश्चमेद्रविण

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

क्षमेभ॒द्रञ्चमे॒श्श्रेयश्चमे॒व्वसीयश्चमे॒यशश्चमेय॒ज्ञेनंकल्पन्ताम्
॥१९०॥ ॥ ८ ॥ [४-२] ऊर्क्‌ ॥ ऊर्क्चमेसू॒नृताचमे॒पयश्चमे॒रसश्चमेघृ॒
तञ्चमे॒मधुचमे॒सग्गिधश्चमे॒सपीतिश्चमेकृ॒षिश्चमे॒वृ॒ष्टिश्चमे॒जैत्रं
श्चम॒ऽऔद्भिद्यञ्चमेय॒ज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ ९ ॥ र॒यिश्च । मेरा
यश्चमेपु॒ष्टञ्चमे॒पु॒ष्टिश्चमेव्वि॒भुचमे॒प्प्रभुचमेपू॒र्णञ्चमेपू॒र्णतरञ्च
मे॒कुयवञ्चमेक्षितञ्चमेन्नञ्चमेक्षुच्चमेय॒ज्ञेनंकल्पन्ताम्॥१०॥ ॥१९०॥
व्वि॒त्तञ्च । मेव्वेद्यञ्चमेभू॒तञ्चमेभवि॒ष्यच्चमेसु॒गञ्चमेसुपत्थ्य॒

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्चमऽऋद्ध्वंमुऽऋद्धिश्चमेक्कृप्तञ्चंमेक्कृप्ष्तिश्चमेमतिश्चंमेसुमति
श्चंमेयुज्ञेनंकल्प्पन्ताम् ॥ ११ ॥ ब्रीहर्यंश्च । मेयवांश्चमेमा
षांश्चमेतिलांश्चमेमुद्गांश्चंमेखल्वांश्चमेष्प्रियङ्गंवश्चमेणंवश्चमे
श्श्यामाकांश्चमेनीवारांश्चमेगोधूमांश्चमेमसूरांश्चमेयुज्ञेनंक
ल्प्पन्ताम् ॥ १२ ॥ [४-३] अश्श्माच । मेमृत्तिकाचमे
गिरर्यंश्चमेपर्व्वताश्चमेसिकताश्चमेव्वनस्प्पतंयश्चमेहिरंण्यञ्चमे ४५१

१ नीवाराः । अत्र नि वारहारयोरनवग्रहे (शु. य. प्रा. ३ अ. १०६ सू.) इत्यनेन अवग्रहवर्जिते वारहारयोरन्यतरे परे पूर्वो नीरित्युपसर्गो दीर्घो भवति । तेन नीवाराः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

यंश्चमेश्श्यामञ्चमेलोहञ्चमेसीसञ्चमेत्रपुंचमेयज्ञेनकल्पन्ता
म् ॥ १३ ॥ अग्निश्चं । मऽआपंश्चमेवीरुधंश्चमऽओषंधयश्च
मेकृष्टपच्याश्चमेकृष्टपच्याश्चमेग्ग्राम्म्याश्चमेपशवंऽआरण्ण्या
श्चमेवित्तञ्चंमेवित्तिश्चमेभूतञ्चमेभूतिंश्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम्
॥ १४ ॥ वसुच । मेवसतिश्चंमेकर्म्मंच ॥ मेशक्तिश्चमेर्त्थंश्च
मऽएमंश्चमऽइत्त्याचंमेगतिंश्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ १५ ॥
[३-४] अग्निश्चं । मऽइन्द्रंश्चमेसोमंश्चमऽइन्द्रंश्चमेसविता

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

चमुऽइन्द्रंश्चमेसरस्वतीचमुऽइन्द्रंश्चमेपूषाचमुऽइन्द्रंश्चमेबृह
स्पतिश्चमुऽइन्द्रंश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥१६॥ मित्रश्च। मुऽ
इन्द्रंश्चमेवरुणश्चमुऽइन्द्रंश्चमेधाताचमुऽइन्द्रंश्चमेत्त्वष्टाचमु
ऽइन्द्रंश्चमेमरुतश्चमुऽइन्द्रंश्चमेविश्वेचमेदेवाऽइन्द्रंश्चमेयज्ञेन
कल्पन्ताम्॥१७॥ पृथिवीच। मुऽइन्द्रंश्चमेन्तरिक्क्षञ्चमुऽइन्द्रं
श्चमेद्यौश्चमुऽइन्द्रंश्चमेसमाश्चमुऽइन्द्रंश्चमेनक्क्षत्राणिचमुऽ
इन्द्रंश्चमेदिशश्चमुऽइन्द्रंश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥१८॥[३-५]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अꣳशुश्च। मेरश्मिश्च मेदाभ्यश्च मेधिपतिश्च मऽउपाꣳशुश्च मे
न्तर्यामश्च मऽऐन्द्रवायवश्च मे मैत्रावरुणश्च मऽआश्विनश्च मे
प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्च मे मन्थी च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्। १९॥
आग्रयणश्च । मे वैश्वदेवश्च मे ध्रुवश्च मे वैश्वानरश्च मऽऐन्द्राग्न
श्च मे महावैश्वदेवश्च मे मरुत्वतीयाश्च मे निष्केवल्यश्च मे सावित्र
श्च मे सारस्वतश्च मे पात्नीवतश्च मे हारियोजनश्च मे यज्ञेन कल्प
न्ताम् ॥ २० ॥ स्रुचश्च । मे चमसाश्च मे वायव्यानि च मे द्रोण

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

कलशश्च मे ग्रावाणश्च मे धिषणे च मे पूतभृच्च मऽआधवनीयश्च
मे वेदिश्च मे बर्हिश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे यज्ञेन कल्पन्ता
म् ॥ २१ ॥ अग्निश्च । मे घर्म्मश्च मेऽर्कश्च मे सूर्य्यश्च मे प्राण
श्च मेऽश्वमेधश्च मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्च मेऽङ्गुलयः
शक्करयो दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २२ ॥ व्रतञ्च । मऽ
ऋतवश्च मे तपश्च मे संवत्सरश्च मेऽहोरात्रेऽऊर्वष्ठीवे बृहद्रथन्तरे च ४५३
कं. ३२ मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२३॥ [५-६] एका च । मे तिस्रश्च मे ति

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्त्रश्चमेपञ्चचमेपञ्चचमेसप्तचमेसप्तचमेनवचमेनवचमऽए
कादशचमऽएकादशचमेत्रयोदशचमेत्रयोदशचमेपञ्चदशच
मेपञ्चदशचमेसप्तदशचमेसप्तदशचमेनवदशचमेनवदशच
मऽएकविꣳशतिश्चमऽएकविꣳशतिश्चमेत्रयोविꣳशतिश्चमेत्र
योविꣳशतिश्चमेपञ्चविꣳशतिश्चमेपञ्चविꣳशतिश्चमेसप्तविꣳ
शतिश्चमेसप्तविꣳशतिश्चमेनवविꣳशतिश्चमेनवविꣳशतिश्च ॥ १९३ ॥
मऽएकत्रिꣳशच्चमऽएकत्रिꣳशच्चमेत्रयस्त्रिꣳशच्चमेयज्ञेनक ५६४

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ल्पन्ताम्॥२४॥ चतस्रश्च । मेष्टौचमेष्टौचमेद्वादशचमेद्वादश
चमेषोडशचमेषोडशचमेव्विꣳशतिश्चमेव्विꣳशतिश्चमेचतु
र्व्विꣳशतिश्चमेचतुर्व्विꣳशतिश्चमेष्टाविꣳशतिश्चमेष्टाविꣳशति
श्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेच
त्वारिꣳशच्चमेचत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वा
रिꣳशच्चमेष्टाचत्वारिꣳशच्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २५ ॥ ४६५

१ षोडशशब्दे षष् दश इति पदद्वयम् । अत्र षड्दशदन्तयोः संख्यावयोऽर्थयोश्च (शु. य. प्रा. ३ अ. ४७ सू.) इत्यनेन षड्शब्दघटितान्त्यवर्णस्य षकारस्य लोपधे ओकारे षो इति कृते ततः परस्य संख्यावाचिनो दशशब्दस्य दकारस्य मूर्द्धन्ये क्रमेण डकारे च कृते षोडश इति ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥१९४॥ त्र्यविश्च।मेत्र्युवीचंमेदित्त्युवाट्टंमेदित्त्यौहीचंमेपञ्चाविश्चमेप
ञ्चावीचंमेत्रिवुत्सश्चमेत्रिवुत्साचंमेतुर्य्युवाट्टंमेतुर्य्यौहीचंमे ॥ १८ ॥
युज्ञेनंकल्प्पन्ताम्॥ २६ ॥ पुष्ठुवाट्टं॥ पुष्ठुवाट्टमेपष्ठौहीचंमऽ
उक्क्षाचंमेवुशाचंमऽऋषुभश्चमेवेहच्चंमेनुड्वाँश्चमेधेनुश्चमेयुज्ञे
नंकल्प्पन्ताम्॥२७॥ [४-७] वाजायुस्वाहा। प्प्रसवायुस्वाहा
पिजायुस्वाहाक्क्रतवेस्वाहावसवेस्वाहाहर्प्पतयेस्वाहाह्नेमुग्ग्धा ॥१९४॥
युस्वाहामुग्ग्धायंवैनꣳशिनायुस्वाहाविनꣳशिनऽआन्त्यायुना

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

यस्वाहान्त्यायभौवनायस्वाहाभुवनस्यपतयेस्वाहाधिपतये
स्वाहाप्प्रजापतयेस्वाहा ॥ इयन्तेराण्णिमत्त्रायंयन्तासियमनऽ
ऊर्ज्जैत्त्वावृष्ट्यैत्त्वाप्प्रजानान्त्वाधिपत्त्याय ॥ २८ ॥ आयुर्य्य
ज्ञेन । कल्प्पताम्प्राणोयज्ञेनकल्प्पताञ्चक्षुर्य्यज्ञेनकल्प्पताꣳ
श्रोत्त्रँय्यज्ञेनकल्प्पतांव्वाग्ग्यज्ञेनकल्प्पताम्मनोयज्ञेनकल्प्पता
मात्त्मायज्ञेनकल्प्पताम्ब्रह्मायज्ञेनकल्प्पताञ्ज्योतिर्य्यज्ञेनक ४६७
ल्प्पताꣳस्वर्य्यज्ञेनकल्प्पताम्पृष्ठँय्यज्ञेनकल्प्पताँय्यज्ञोयज्ञेन

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. कल्पताम् ॥ स्तोमंश्चयजुंश्चऽऋक्चसामंचबृहच्चंरथन्तरञ्च ॥ पू. अ.

॥१९५॥ स्वर्द्देवाऽअगन्मामृताऽअभूमप्प्रजापतेःप्प्रजाऽअभूमव्वेट्स्वा ॥ १८ ॥

हा ॥२९॥ [२-८] व्वाजस्युनु । प्प्रसवेमातरम्महीमदितिन्नामव्व

चसाकरामहे ॥ यस्यामिदंव्विश्वम्भुवनमाविवेशतस्यान्नोदेवः

सविताधर्म्मसाविषत् ॥ ३० ॥ व्विश्वेऽअद्य । मरुतोव्विश्वऽऊ

तीव्विश्वेभवन्त्वग्नयःसमिद्धाः ॥ व्विश्वेनोदेवाऽअवसागमन्तु ॥१९५॥

व्विश्वमस्तुद्द्रविणंव्वाजोऽअस्म्मे ॥३१॥ व्वाजोनः । सप्तप्प्र ५५८

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दिशश्चतंस्त्रोवापरावतं÷ ॥ व्वाजोंनोव्विश्वैर्हेवैर्द्धनंसाताविहावं
तु ॥ ३२ ॥ व्वाजोंनः ॥ व्वाजोंनोऽअद्यप्प्रसुंवातिदानंव्वाजों
देवाँ२॥ऽऋतुभिं÷कल्प्पयाति ॥ व्वाजोहिमासर्व्ववीरञ्जजान
व्विश्वाऽआशाव्वाजंपतिर्ज्जयेयम् ॥ ३३ ॥ व्वाजं÷पुरस्त्तात् ॥
व्वाजं÷पुरस्त्तादुतमंद्ध्यतोनोव्वाजोंदेवान्हविषांवर्द्धयाति॥ व्वा
जोहिमासर्व्ववीरञ्चकारसर्व्वाऽआशाव्वाजंपतिर्ब्भवेयम् ॥ ३४ ॥ ४६१
सम्मां । सृजामिपयंसापृथिव्व्याः सम्मांसृजाम्म्यद्भिरोषंधी

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

भिः ॥ सोहंव्वाजंᳬसनेयमग्ने ॥ ३५ ॥ पर्यः पृथिव्याम् ॥
पर्यः पृथिव्याम्पयऽओषधीषुपयोदिव्व्यन्तरिंक्षेपयोधाः ॥
पयस्वतीःप्प्रदिशःसन्तुमह्यम् ॥३६॥ देवस्यंत्त्वा । सवितुः
प्प्रसवेश्विनोर्बाहुब्भ्याम्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ सरस्वत्यैव्वा
चोयन्तुर्य्यन्त्रेणाग्नेस्साम्म्राज्ज्येनाभिषिञ्चामि ॥३७॥ [८-९]
ऋताषाडृतधामा ॥ ऋताषाडृतधामाग्निर्गन्धर्वस्तस्यौषध
योप्प्सरसोमुदोनाम ॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वाद्वाऽभ्युदंस्वाहा ॥ ३८ ॥ सꣳहितोविश्वसामा ॥ सꣳहितो
विश्वसामासूर्य्योगन्धर्वस्तस्यमरीचयोऽप्सरसऽआयुवोनाम॥
सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहावाट्ताऽभ्युदंस्वाहा ॥ ३९ ॥
सुषुम्मणश्सूर्य्यरश्मिमदं ॥ सुषुम्मणश्सूर्य्यरश्मिश्चन्द्रमागन्ध
र्वस्तस्यनक्षत्राण्ण्यप्सरसोभेकुरयोनाम॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्र
म्पातुतस्मैस्वाहावाट्ताऽभ्युदंस्वाहा ॥ ४० ॥ इषिरोविश्वव्यं
चादं ॥ इषिरोविश्वव्यंचावातोगन्धर्वस्तस्यापोऽअप्सरसऽऊ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ज्र्जोनाम ॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्म्मैस्वाहाव्वाट्ताब्भ्युः
स्वाहा ॥ ४१ ॥ भुज्ज्युश्सुपर्ण्णः ॥ भुज्ज्युश्सुपर्ण्णोयज्ञोग
न्धर्व्वस्तस्यदक्षिणाऽअप्प्सरसंस्तावानाम ॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्ष
त्रम्पातुतस्म्मैस्वाहाव्वाट्ताब्भ्युःस्वाहा ॥ ४२ ॥ प्रजापतिर्व्वि
श्श्वकर्म्मा ॥ प्रजापतिर्व्विश्श्वकर्म्मामनोगन्धर्व्वस्तस्यऽऋक्सा
मान्न्यप्प्सरसऽएष्ट्टयोनाम ॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वा ॥१९७॥
हाव्वाट्ताब्भ्युःस्वाहा ॥ ४३ ॥ सनः ॥ सनोभुवनस्यपतेप्प्र

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

जापतेयस्यंतऽउपरिगृहायस्यंवेह ॥ अस्म्मैब्रह्मणेस्म्मैक्षत्राय
महिशर्म्मयच्छस्वाहा ॥ ४४ ॥ समुद्रोसि ॥ समुद्रोसिन
भंस्वानार्द्रदानुदंशम्भूर्म्मयोभूरभिमांवाहिस्वाहामारुतोसिम
रुतांङ्गणश्शम्भूर्म्मयोभूरभिमांवाहिस्वाहावस्यूरसिदुवंस्वाञ्छ
म्भूर्म्मयोभूरभिमांवाहिस्वाहा ॥ ४५ ॥ यास्ते ॥ यास्तेऽ
अग्ग्नेसूर्य्येरुचोदिवंमातन्वन्तिरश्मिभिः ॥ ताभिर्न्नोऽअद्य
सर्व्वाभीरुचेजनायनस्कृधि ॥४६॥ यावः ॥ यावोदेवाःसूर्य्ये

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

रुचोगोष्ष्वश्वैषुयारुचं॑÷॥ इन्द्राग्नीताभिॅ॑ᳫसर्व्वाभीरुचंन्नोधत्त
बृहस्प्पते ॥४७॥ रुचंन्नᳫ॥ रुचंन्नोधेहिब्राह्मणेषुरुचᳫराजंसुन
स्कृधि॥ रुचंविश्श्यैषुशूद्रेषुमयिंधेहिरुचारुचम्॥४८॥ तत्त्वा।
यामिब्रह्मणाव्वन्दंमानस्त्तदाशास्त्तेयजंमानोहविर्ब्भि÷॥ अहे
डमानोव्वरुणेहबोद्ध्युरुंशᳫसमानऽआयुᳫप्रमोषीᳫ ॥ ४९ ॥
स्वर्ण्ण ॥ स्वर्ण्णघर्म्मᳫस्वाहास्वर्ण्णार्क्कᳫस्वाहास्वर्ण्णशुक्रᳫस्वाहा

१ स्वः नः इति पदे। अत्र समानपदत्वाभावेन "ऋषरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन णत्वाप्राप्तौ निषण्णाय स्व० (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन णत्वनिपातः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्वुर्ण्णर्ज्ज्योतिः स्वाहा स्वुर्ण्णः सूर्य्यः स्वाहा ॥ ५० ॥ [१३-१०]
अग्निं युनज्मि ॥ अग्निं युनज्मि शवसा घृतेन दिव्यꣳ सु
पर्ण्णं वयसा बृहन्तम् ॥ तेन वयं गमेम ब्रध्नस्य विष्टपꣳ स्वो रुहा
णाऽअधि नाकमुत्तमम् ॥ ५१ ॥ शतम् ॥ १००० ॥ इमौ ते । पक्षा
वजरौ पतत्रिणौ याभ्याꣳ रक्षाꣳस्यपहꣳस्यग्ने ॥ ताभ्या
म्पतेम सुकृतामु लोकं यत्रऽऋषयो जग्मुः प्रथमजाः पुराणाः ४७५
सं. २४ ॥ ५२ ॥ इन्दुर्दक्षः । श्येनऽऋतावा हिरण्यपक्षः शकुनो भु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. रण्ण्युः ॥ महान्त्सधस्त्थेद्ध्रुवऽआनिषत्तोनमस्त्तेऽअस्त्तुमा पू. अ.
॥१९९॥ माहिꣳसीः ॥ ५३ ॥ दिवोमूर्द्धा । सिपृथिव्यानाभिरूर्ग्गपा ॥ १७ ॥
मोषधीनाम् ॥ विश्वायुःशर्म्मसप्प्रथान्नमस्प्पथे ॥ ५४ ॥
विश्वस्यमूर्द्धन् ॥ विश्वस्यमूर्द्धन्नधितिष्ठसिश्रितःसमुद्रेतेहृदय
मप्प्स्वायुरपोदत्तोदधिम्भिन्त ॥ दिवस्प्पर्ज्जन्यादन्तरिक्क्षात्पृ
थिव्यास्त्ततोनोवृष्ट्याव ॥ ५५ ॥ इष्टोयज्ज्ञः ॥ इष्टोयज्ञोभृ ॥ १९९ ॥

१ नमस्पथे अत्र "सद्रो द्यौर्नमस्कृतस्पिता पथेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३४ सू.) इत्यनेन कृतं पिता पथ इत्येतेषु परेषु यथासंख्यं सदः द्यौः नमः एतेषां विसर्गस्य सकारो विधीयते । तेनात्र पथे परे नमःपदघटितविसर्जनीयस्य सकारे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु.य.प्रा.४ अ.१०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् । ४७६

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

गुंभिराशीर्द्दाब्वसुंभिः ॥ तस्यंनऽइष्टस्यंप्प्रीतस्यद्द्रविंणेहागंमेः
॥ ५६ ॥ इष्टोऽअग्निः ॥ इष्टोऽअग्निराहुंतःपिपर्त्तुनऽइष्टꣳ
हुविः ॥ स्वगेदन्देवेब्भ्योनमः ॥ ५७ ॥ [७-११] यदा
कूतात्॥ यदाकूतात्त्समसुंस्स्रोद्धृदोवामनंसोवासम्भृंतञ्चक्क्षुषो
वा ॥ तदंनुप्प्रेतंसुकृतामुलोकँय्यत्रऽऋषंयोजग्ग्मुःप्प्रंथमजाः ४५७
पुंराणाः ॥ ५८ ॥ एतꣳसंधस्त्थ ॥ एतꣳसंधस्त्थपरिंतेददा
मियमावहाच्छेवधिञ्जातवेदाः ॥ अन्वागन्तायज्ञपतिर्वोऽअ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अतँस्म्मंजानीतपरमेव्व्योमन् ॥ ५९ ॥ एतञ्जानाथ । परमे
व्व्योमुन्देवाःसधस्त्थाव्विदरूपमस्य ॥ यदागच्छात्पथिभि
र्द्देवयानैरिष्टापूर्त्तेकृणवाथाविरस्म्मै ॥ ६० ॥ उद्बुध्यस्व ॥
उद्बुध्यस्वाग्ग्नेप्रतिजागृहित्त्वमिष्टापूर्त्तेसꣳसृजेथामयञ्च ॥ अ
स्म्मिन्त्सधस्त्थेऽअध्युत्तरस्म्मिन्विश्श्वेदेवायजमानश्श्वसीदत
॥ ६१ ॥ येनवहसि । सहस्रँव्येनाग्ग्नेसर्व्ववेदसम् ॥ तेनेमँ
व्यज्ञन्नोनयस्वर्द्देवेषुगन्तवे ॥ ६२ ॥ प्रस्तरेणपरिधिना ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्रुचाव्वेद्यांचबर्हिषा ॥ ऋचेमँय्यज्ञन्नोनयस्वर्द्देवेषुगन्तवे ॥ ६३ ॥ यद्दत्तम् ॥ यद्दत्तँय्यत्त्परादानँय्यत्त्पूर्त्तँय्याश्चद क्षिणाः ॥ तदग्निर्व्वैश्वकर्म्मणःस्वर्द्देवेषुनोदधत् ॥ ६४ ॥ यत्रधाराः ॥ यत्रधाराऽअनपेतामधोर्घृतस्यचयाः ॥ तद ग्निर्व्वैश्वकर्म्मणःस्वर्द्देवेषुनोदधत् ॥ ६५ ॥ अग्निरस्मि ॥ अग्निरस्मिजन्मनाजातवेदाघृतम्मेचक्षुरमृतम्मऽआसन्॥ अर्क्कस्त्रिधातूरजसोव्विमानोजस्रोघर्म्मोहविरस्मिनाम ॥६६॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऋचोनामं ॥ ऋचोनामास्स्मियजूᳬंषिनामास्स्मिसामानि
नामास्स्मि ॥ येऽअग्नयᳬपाञ्जजन्याऽअस्याम्पृथिव्यामधि ॥
तेषामसित्त्वमुत्तमᳶप्रनोजीवातवेसुव ॥ ६७ ॥ [१०-१२]
वार्त्रहत्त्यायशवसे पृतनाषाह्यायच ॥ इन्द्रत्त्वावर्त्तयामसि ॥ ६८ ॥ सहदानुम्पुरुहूत । क्षियन्तमहस्तमिन्द्रसम्पिणक्कुणारुम् ॥ अभिवृत्रंवर्द्धमानम्पियारुमपादमिन्द्रतव

१ पृतनाषाह्याय च अत्र "सहेः पृतनायाः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७५ सू.) इत्यनेन पृतनाशब्दात्परस्य सस्य षत्वं निपात्यते। २ अभिवृत्रम्। अत्र "अभ्यरश्मि" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन प्राप्तो अभि इत्यस्य ह्रस्वेकारस्य दीर्घाकारो "अभिविश्वयेषंत्रीरविश्ववसवृत्रवाजयन्तेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०० सू.) इत्यनेन अभेः परेषु एतेषु पदेषु निषिध्यते तेनात्र वकारे परेऽपि दीर्घो न भवति।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सांजघन्थ ॥ ६९ ॥ व्विनः ॥ व्विनऽइन्द्रम्मृधोजहिनीचाय
च्छपृतन्न्युतः ॥ योऽअस्म्माँ२॥ऽअभिदासत्त्यधरङ्गमयात
मः ॥ ७० ॥ मृगोन । भीमःकुचरोगिरिष्ठाःपरावतऽआ
जगन्थापरस्याः ॥ सृकᳫसᳫशायपविमिन्द्रतिग्ग्मंव्विशत्रून्ता
ढिव्विमृधोनुदस्व ॥ ७१ ॥ व्वैश्वानरोनः ॥ व्वैश्वानरोनऽ
ऊतयऽआप्प्रयातुपरावतः ॥ अग्निर्न्नःसुष्टुतीरुप ॥ ७२ ॥ ४८१
पृष्टोदिवि । पृष्टोऽअग्निःपृथिव्व्याम्पृष्टोव्विश्वाऽओषधीरावि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

वेश ॥ वैश्वानरश्श्सहंसापृष्टोऽअग्निश्सनोदिवासरिषंस्पातुन
क्तम् ॥ ७३ ॥ अश्श्यामतम् ॥ अश्श्यामतङ्कामंमग्नेतवो
तीऽअश्श्यामंरयिꣳरंयिवꣳसुवीरम् ॥ अश्श्यामवाजमभिवा
जयंन्तोश्श्यामंद्युम्नमंजराजरंन्ते ॥ ७४ ॥ वयन्तैं ॥ वय
न्तैंऽअद्यरंरिमाहिकामंमुत्तानहंस्त्तानमंसोपसद्यं ॥ यजिंष्ठेन
मनंसायक्षिदेवानस्रेधतामन्मंनाविप्रोंऽअग्ने ॥ ७५ ॥ धा

१ रिषस्पातु इति पदम्। अत्र "अध्वनो रजसो रिषः स्पृशस्पातौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. २८ सू.) इत्यनेन रिषः पदस्य विसर्जनीयस्य पातु पदे परे सत्वे षत्वेच "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पातुघटितपकारस्य द्वित्वे रूपम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मुच्छदुग्ध्निः ॥ धामुच्छदुग्ध्निरिन्द्रोंब्रह्मादेवोबृहस्पतिं÷ ॥
सचेतसोविश्वेदेवायज्ञम्प्रावन्तुनःशुभे ॥ ७६ ॥ त्वँय्यविष्ठ ।
दाशुषोनॄँःपांहिशृणुधीगिरं÷॥रक्षांतोकमुतत्मना ॥ ७७ ॥
[१०-१३]इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामष्टादशोऽध्यायः१८॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥२०२॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ स्वाद्वीन्त्वैकादश, पू. अ. ॥ १९ ॥
देवायज्ञंविꣳशतिः, सुरावन्तꣳसप्तदशो, दीरताञ्त्रयोदशा,
च्याजानुर्दश, सोमोराजाष्टौ, सीसेनतन्त्रꣳषोडश, सप्त पञ्च
नवतिः ॥ [अ. १९ मं. ९५ अनु. ७] हरिःॐ ॥ स्वाद्वी
न्त्वा । स्वादुनातीव्रान्तीव्रेणामृतांममृतेन ॥ मधुमतीम्मधु
मतासृजामिसꣳसोमेन ॥ सोमोस्यश्विभ्याम्पच्यस्वसरस्व
त्यैपच्यस्वेन्द्रायसुत्राम्णेपच्यस्व ॥ १ ॥ परीतः ॥ परीतो ॥२०३॥
षिञ्चतासुतꣳसोमोयऽउत्तमꣳहविः ॥ दधन्वायोनर्योऽअ ४८४
प्स्वन्तरासुषावसोममद्रिभिः ॥ २ ॥ वायोःपूतः । पवित्रे

१ परीतः सिञ्चता इति पदे । [illegible]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

णष्प्रत्त्यङ्क्सोमोऽअतिंद्रुतः ॥ इन्द्रस्ययुज्ज्यःसखां ॥ व्वायोः
पूतःपुवित्रेणष्प्राङ्क्सोमोऽअतिंद्रुतः ॥ इन्द्रस्ययुज्ज्यःसखां
॥ ३ ॥ पुनातिंते । परिस्त्रुतꣳसोमꣳसूर्य्यस्यदुहिता ॥ व्वारेण
शश्वंतातनां ॥ ४ ॥ ब्रह्मक्षत्रम् ॥ ब्रह्मक्षत्रम्पंवतेतेजंऽइन्द्रि
यꣳसुरंयासोमः सुतऽआसुतोमदाय ॥ शुक्रेणदेवदेवताःपि
पृग्धिरसेनान्नंय्यजमानायधेहि ॥ ५ ॥ कुविदङ्ग । यवंम ४८५

१ अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०१ सू.) इत्यनेन हकारात्परस्य मकारस्य द्वित्वे प्राप्तेऽपि "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन द्वित्वविधानात्सैवात्र स्पर्शवर्णपरे मकारे तस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्तोयवंश्विद्यथादान्त्यंनुपूर्वंविंयूयं ॥ इहेहैषाङ्कणुहिभोजंना
नियेबर्हिषोनमंऽउक्तिँय्यजंन्ति ॥ उपयामगृंहीतोस्याश्वि
भ्यान्त्वासरंस्वत्त्यैत्त्वेन्द्रांयत्त्वासुत्राम्म्णंऽएषतेयोनिस्त्तेजं
सेत्त्वावीर्य्यायत्त्वाबलांयत्त्वा ॥ ६ ॥ नानाहि । वांन्देवहिं
तꣳसदंस्कृतम्मासꣳसृंक्षाथाम्परमेव्योंमन् ॥ सुरात्त्वमसिंशु
ष्मिमणीसोमंऽएषमामांहिꣳसीःस्वाँय्योनिंमाविशन्तीं ॥ ७ ॥
उपयामगृंहीतोसि ॥ उपयामगृंहीतोस्याश्विनन्तेजंःसारस्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तंवीर्य्यमैन्द्रम्बलम् ॥ एषतेयोनिम्मोदायत्त्वानन्दायत्त्वाम
हसेत्त्वा ॥ ८ ॥ तेजोंसि ॥ तेजोंसितेजोमयिधेहिवीर्य्यम
सिवीर्य्यम्मयिधेहिबलमसिबलम्मयिधेह्योजोस्योजोमयिधे
हिमन्न्युरसिमन्न्युम्मयिधेहिसहोसिसहोमयिधेहि ॥ ९ ॥
याव्याग्घ्रम् ॥ याव्याग्घ्रंविषूचिकोभौवृकञ्चरक्षति ॥ श्येन
म्पतत्रिणꣳसिꣳहꣳसेमम्पात्त्वꣳहसः ॥ १० ॥ यदापि
पेष । मातरम्पुत्रःप्प्रमुदितोधयन् ॥ एतत्तदग्ग्नेऽअनृणोभवा ४८७

१ अत्र "परं तु रेफहकाराभ्याम्" (शु. य. प्रा. अ. सू.) इत्यनेन यकारस्य द्वित्वम् । एवं वीर्य्यमसि ।

म्म्यहंतौपितरौमयां ॥ सम्पृचस्त्थसम्मांभद्द्रेणपृङ्क्त्विपृचस्त्थ
विमांपाप्मनांपृङ्क्त ॥ ११ ॥ [११-१] देवायज्ञम् ॥ देवाय
ज्ञमंतन्वतभेषजम्भिषजाश्विनां ॥ वाचासरंस्वतीभिषगिन्द्रा
येन्द्रियाणिदधंतः ॥ १२ ॥ दीक्षायैरूपम् ॥ दीक्षायैरूपꣳश
ष्पांणिप्प्रायणीयंस्यतोक्मांनि ॥ क्रयस्यंरूपꣳसोमस्यलाजाः
सौमाꣳशवोमधु ॥ १३ ॥ आतित्थ्यरूपम्मासंरम् ॥ आति
त्थ्यरूपम्मासंरम्महावीरस्यंनग्नहुः ॥ रूपमुपसदामेतत्ति

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्त्रोरात्रीं॑सुरासुता ॥ १४ ॥ सोमंस्यरूपम् ॥ सोमंस्यरूप
क्रीतस्यंपरिस्रुत्परिषिच्यते ॥ अश्विभ्यांन्दुग्धम्भैषजमि
न्द्रांयैन्द्र॑सरस्वत्त्या ॥ १५ ॥ आसन्दीरूपम् ॥ आसन्दी
रूप॑राजासन्द्यैव्वेद्यैकुम्भीसुराधानी ॥ अन्तरऽउत्तरवेद्यारू
पङ्कारोतरोभिषक् ॥ १६ ॥ व्वेद्याव्वेदिः ॥ व्वेद्याव्वेदि॑समा
प्यतेबर्हिषाबर्हिरिन्द्रियम् ॥ यूपेनयूपऽआप्यतेप्प्रणीतोऽ
अग्निरग्निना ॥ १७ ॥ हविर्द्धानँय्यत् ॥ हविर्द्धानँय्यद् ४८१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्विनाग्नीँङ्र्व्यत्त्सरंस्वती ॥ इन्द्रायैन्द्रꣳसदस्कृतम्पत्क्नीशा
लङ्गार्हंपत्त्यꣳ ॥ १८ ॥ प्रैषेभिं÷प्प्रैषान् ॥ प्रैषेभिं÷प्प्रैषा
नाप्प्नोत्त्याप्प्रीभिंराप्प्रीर्य्यज्ञस्यं ॥ प्रयाजेभिंरनुयाजान्वषट्
कारेभिराहुतीः ॥ १९ ॥ पशुभिं÷पशून् ॥ पशुभिं÷पशूना
प्प्नोतिपुरोडाशैर्हवीꣳष्या ॥ छन्दोभिःसामिधेनीर्य्या
ज्याभिर्व्वषट्कारान् ॥ २० ॥ धानाःकरम्भः । सक्त्तवःपरी

१ पुरः दाशैः इति पदम् । अत्र "पुरोदाशे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४४ सू.) इत्यनेन पुरशब्दघटितविसर्गस्य उकारे दाशशब्दघटितस्य दकारस्य मूर्धन्ये डकारे "उवर्णं ओकारम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. ५४ सू.) इत्यनेन कंठ्यादकारादुत्तरे उवर्णे उभयो रकारोकारयोरोकारे पुरोडाशैः इति पदम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

वापश्पयोदधि ॥ सोमस्यरूपꣳहविषऽआमिक्षावाजिनम्म
धु ॥ २१ ॥ धानानाꣳरूपम् ॥ धानानाꣳरूपङ्कुवलम्परी
वापस्यगोधूमाꣳ ॥ सक्तूनाꣳरूपम्बदरमुपवाकाꣳकरम्भस्य
॥ २२ ॥ पयसोरूपम् ॥ पयसोरूपँय्यद्यवादध्नोरूपङ्कर्कन्धू
नि ॥ सोमस्यरूपंवाजिनꣳसौम्म्यस्यरूपमामिक्षा ॥ २३ ॥
आश्श्रावय ॥ आश्श्रावयेतिस्तोत्रियाःप्रत्याश्श्रावोऽअनु ४३१
रूपꣳ ॥ यजेतिधाय्यारूपम्प्रगाथायेयजामहाः ॥ २४ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अर्द्धऽऋचैरुक्थानाम् ॥ अर्द्धऽऋचैरुक्थानाꣳरूपम्पदैरा
प्नोतिनिविर्दः ॥ प्रणवैश्शस्त्राणाꣳरूपम्पयसासोमंऽआ
प्यते ॥ २५ ॥ अश्विभ्याम्प्रातःसवनम् ॥ अश्विभ्याम्प्रा
तःसवनमिन्द्रेणैन्द्रम्माध्यंन्दिनम् ॥ वैश्वदेवꣳसरस्वत्यात्
तीयम्माप्तꣳसवनम् ॥ २६ ॥ वायव्यैर्वायव्यानि ॥ वायव्यैर्वा
यव्यान्याप्नोतिसतेनद्रोणकलशम् ॥ कुम्भीभ्यामम्भृणौ
सुतेस्थालीभिस्थालीराप्नोति ॥ २७ ॥ यजुर्भिराप्यन्ते ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

यजुर्भिराप्यन्तेग्ग्रहाग्ग्रहैस्स्तोमाश्चविष्टुतीः ॥ छन्दोभिरु
क्क्थाशस्स्त्राणिसाम्नावभृथऽआप्प्यते ॥ २८ ॥ इडाभिर्भ
क्क्षान् ॥ इडाभिर्भक्क्षानाप्नोतिसूक्क्तवाकेनाशिषः ॥ शुँय्यु
नापत्नी[1]सँय्याजान्त्समिष्टयजुषासँस्स्थाम् ॥ २९ ॥ व्व्रतेन
दीक्क्षाम् ॥ व्व्रतेनदीक्क्षामाप्नोतिदीक्क्षयाप्नोतिदक्क्षिणाम् ॥
दक्क्षिणाश्श्रद्धामाप्नोतिश्श्रद्धयासत्त्यमाप्प्यते ॥ ३० ॥ एताव

१ पत्नी संयाजान् । अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन प्राप्तस्य षस्य "अनुसन्तनोतु०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषेधे न षत्वम् । ततः "अन्तस्थामन्तस्थास्वनुनासिकां परसस्थानाम् । (शु. य. प्रा. ४ अ. १० सू.) इत्यनेन समः मकारस्य अन्तस्थे याजान्पदे अन्तस्थामनुनासिकामापद्यते । इति परस्य यकारे अनुनासिके रूपम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

द्रूपम् ॥ एतावद्रूपँय्यज्ञस्ययद्देवैर्ब्रह्मणाकृतम् ॥ तदेतत्सर्व्व
माप्नोतियज्ञेसौत्रामणीसुते ॥ ३१ ॥ [२०-२] सुरावन्त
म्बर्हिषदं ॥ सुरावन्तम्बर्हिषदᳫं सुवीरँय्यज्ञᳫं हिन्वन्तिम
हिषानमोभिः ॥ दधानाःसोमन्दिविदेवतासुमदेमेन्द्रँय्यज
मानाःस्वर्क्काः ॥ ३२ ॥ यस्ते ॥ यस्तेरसःसम्भृतऽओषधी
षुसोमस्यशुष्मःसुरयासुतस्य ॥ तेनजिन्वयजमानम्मदेनस
रस्वतीमश्विनाविन्द्रमग्निम् ॥ ३३ ॥ यमश्विना ॥ यम्

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्विनानमुंचेरासुरादधिसरंस्वुत्त्यसुंनोदिन्द्रियायं ॥ इमन्तᳬ
शुक्क्रम्मधुंमन्तमिन्दुङ्गसोमङ्गराजानमिहभंक्क्षयामि ॥ ३४ ॥
यदत्रं । रिप्तᳬरसिनंःसुतस्ययदिन्द्रोऽअपिंबच्छचींभिः ॥
अहन्तदंस्यमनंसाशिवेनसोमङ्गराजानमिहभंक्क्षयामि ॥ ३५ ॥
पितृब्भ्यंःस्वधायिब्भ्यंः । स्वधानमंःपितामहेब्भ्यंःस्वधा
यिब्भ्यंःस्वधानमःप्प्रपिंतामहेब्भ्यःस्वधायिब्भ्यंःस्वधान
मंः ॥ अक्क्षंन्पितरोमींमदन्तपितरोतींतृपन्तपितरःपितंरः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥२०९॥ शुन्धद्ध्वम् ॥ ३६ ॥ पुनन्तुंमा । पितरं÷सोम्म्यासं÷पुनन्तु
मापितामुहाऽपुनन्तुप्प्रपिंतामहाः ॥ पुवित्त्रेणशुतायुंषा ॥
पुनन्तुंमापितामुहाऽपुनन्तुप्प्रपिंतामहाः ॥ पुवित्त्रेणशुतायुं
षाुव्विश्श्वमायुर्व्व्यंश्श्नवै ॥ ३७ ॥ अग्ग्नुऽआयूंᳬषि । पवसुऽ
आसुवोर्ज्जमिषंञ्चनः ॥ आरेबाधस्वदुच्छुनाम् ॥ ३८ ॥
पुनन्तुंमा । देवजुनाऽपुनन्तुमनंसाधियं÷ ॥ पुनन्तुव्विश्श्वा ॥२०९॥
भूतानिजातंवेदःपुनीुहिमा ॥ ३९ ॥ पुवित्त्रेणपुनीहि ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

माशुक्रेणदेवदीद्यंत् ॥ अग्नेक्रत्वाक्रतूँ१॥ऽरनु ॥ ४० ॥
यत्तें । पवित्रमर्च्चिष्ष्यग्नेव्वितंतमन्तरा ॥ ब्रह्मतेनंपुनातुमा
॥ ४१ ॥ पवमानह्वंसः ॥ पवमानह्वसोऽअद्यनं÷पवित्रेण
व्विचंर्षणिः ॥ यह्वंपोतासपुंनातुमा ॥ ४२ ॥ उभाब्भ्यांन्देव ।
सवितह्वंपवित्रेणसवेनंच ॥ माम्पुंनीहिव्विश्श्वतं÷ ॥ ४३ ॥
व्वैश्श्वदेवीपुंनती । देव्यागाद्यस्यामिमाबह्व्यस्त्तन्न्वोवीतपृंष्ठाः॥ ४२७
तयामदंन्तह्वसधमादेंषुव्वयह्वंस्यामपतंयोरयीणाम् ॥ ४४ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

येसमानाः । समनसःपितरोयमराज्ज्ये ॥ तेषाँल्लोकःस्वधा
नमोयज्ञोदेवेषुकल्प्पताम् ॥ ४५ ॥ येसमानाः । समनसो
जीवाजीवेषुमामकाः ॥ तेषाᳫंश्रीर्म्मयिकल्प्पतामस्म्मिँल्लो
केशतᳯसमाः ॥ ४६ ॥ द्वेसृती ॥ द्वेसृतीऽअशृणवम्पितॄ
णामहन्देवानामुतमर्त्त्यानाम् ॥ ताब्भ्यामिदंविश्वमेजत्समे
तियदन्तरापितरम्मातरञ्च ॥ ४७ ॥ इदᳯहविः ॥ इदᳯहु
विःप्प्रजननम्मेऽअस्त्तुदशवीरᳯसर्व्वगणᳫंस्वस्त्तये ॥ आत्क्स

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सनिष्प्रजासनिंपशुसनिंल्लोकसनिंभयसनिं ॥ अग्निश्प्रजाम्बं
हुलाम्मेकरोत्त्वन्नम्पयोरेतोऽअस्म्मासुधत्त ॥४८॥ [१७-३]
उदीरताम् ॥ उदीरतामवरऽउत्परासऽउन्मंध्यमाश्पितरःसो
म्म्यासः ॥ असुँऽयऽईयुरवृकाऽऋतज्ञास्तेनोवन्तुपितरोह
वेषु ॥ ४९ ॥ अङ्गिरसोनः । पितरोनवग्वाऽअथर्वाणोभृग
वःसोम्म्यासः ॥ तेषांव्वयꣳसुमतौयज्ञियानामपिभद्रेसौमन

१-२ प्रजासनि पशुसनि "भाविभ्यः सः षे समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षकारप्राप्तौ "अनुसन्तलोपु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषिध्यते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सेस्याम ॥ ५० ॥ येन÷ ॥ येनऽपूर्व्वेपितरं÷सोम्म्यासोंनूहि
रेसोंमपीथंव्वसिष्ठाऽ ॥ तेभिर्य्युमश्संरराणोहवीर्ष्युशन्नु
शाद्भि÷प्प्रतिकाममंत्तु ॥ ५१ ॥ त्वंसोम ॥ त्वंसोंमप्प्र
चिंकितोमनीषात्त्वंरजिष्ठमनुनेषिपन्थांम् ॥ तवप्प्रणीती
पितरोंनऽइन्दोदेवेषुरत्नमभजन्तधीराऽ ॥५२॥ त्वयाहि ॥
त्वयाहिनं÷पितरं÷सोमपूर्व्वेकर्म्माणिचक्रुश्पवमानधीराऽ ॥
व्वन्वन्नवातऽपरिधीँ१॥रपोंर्ण्णुव्वीरेभिरश्वैर्म्मघवाभवानऽ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥ ५३ ॥ त्वꣳसोम । पितृभिः᳖संविदानोनुद्यावापृथिवीऽ
आततन्थ ॥ तस्मैतऽइन्दोहविषाविधेमव्वयꣳस्यामपतयो
रयीणाम् ॥ ५४ ॥ बर्हिषदःपितरः ॥ बर्हिषदःपितरऽऊत्त्य
र्व्वागिमाव्वोहव्याचकृमाजुषध्वम् ॥ तऽआगतावसाशन्तमेना
थानःशँय्योररपोदधात ॥ ५५ ॥ आहम् ॥ आहम्पितृन्त्सु
विदत्राँ२॥ऽअवित्तिसनपातञ्चव्विक्क्रमणञ्चव्विष्णोः ॥ बर्हिष ५०१
दोयेस्वधयासुतस्यभजन्तपित्त्वस्तऽइहागमिष्ठाः ॥ ५६ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

उपहूताꣳपितरः । सोम्म्यासोबर्हिष्येषुनिधिषुप्प्रियेषु ॥
तऽआगमन्तुतऽइहश्श्रुवन्त्वधिब्ब्रुवन्तुतेवन्त्वस्म्मान् ॥५७॥
आयन्तु । नꣳपितरःसोम्म्यासोग्निष्ष्वात्ताःपथिभिर्द्देवया
नैꣳ ॥ अस्म्मिन्यज्ञेस्वधयामदन्तोधिब्ब्रुवन्तुतेवन्त्वस्म्मान्
॥ ५८ ॥ अग्निष्ष्वात्ताꣳपितरꣳ ॥ अग्निष्ष्वात्ताꣳपितरऽ
एहगच्छतसदःसदꣳसदतसुप्प्रणीतयꣳ ॥ अत्ताहवीꣳषि
प्प्रयतानिबर्हिष्ष्यथारयिꣳसर्व्ववीरन्दधातन ॥ ५९ ॥ येऽ

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

अग्निष्वात्ताः ॥ येऽअग्निष्वात्तायेऽअनग्निष्वात्ताम
ध्येदिवःस्वधयामादयन्ते ॥ तेभ्यःस्वराडसुनीतिमेताँय्यं
थावशन्तन्वङ्कल्पयाति ॥ ६० ॥ अग्निष्वात्तानृतुम
तः ॥ अग्निष्वात्तानृतुमतोहवामहेनाराशꣳसेसोमपीथँ
य्यऽआशुः ॥ तेनोविप्रासःसुहवाभवन्तुवयꣳस्यामपतयो
रयीणाम् ॥ ६१ ॥ [१३-४] आच्याजानु । दक्षिण १०३
तोनिषद्येमँय्यज्ञमभिगृणीतविश्वे ॥ माहिꣳसिष्टपितरःकेन

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

 चिन्नोयद्द्रऽआगं÷पुरुषताकराम ॥ ६२ ॥ आसीनासोऽअरु
णीनाम् ॥ आसीनासोऽअरुणीनामुपस्थेँरयिन्धत्तदाशुषेम
र्त्त्याय ॥ पुत्रेब्भ्यं÷पितरस्तस्यवस्व÷प्प्रयंच्छततऽइहोर्ज्जन्द
धात ॥ ६३ ॥ यमंग्ने । कव्व्यवाहनत्त्वञ्चिन्मन्न्यसेरयिम् ॥
तन्नोंगीर्ब्भि÷श्श्रवाय्यंन्देवत्रापनयायुजम् [1] ॥ ६४ ॥ योऽअ
ग्ग्नि÷। कव्व्यवाहन÷पितॄन्यक्क्षदृतावृधं÷॥ प्रेदुहव्व्यानिव्वोच ॥२१३॥ ५०४
तिदेवेब्भ्यश्चपितृब्भ्यऽआ ॥ ६५ ॥ त्वमंग्ने ॥ त्वमंग्नऽई

[1] पनय युजम् इति पदम्। अत्र "अथोद्वारियवनय°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११३ सू.) इत्यनेन सूत्रोक्तपदानां यकारे परे दीर्घो विधीयते। तेन पनयायुजम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ड्डितश्केव्यवाहनावाड्डव्यानिसुरभीणिकृत्त्वी ॥ प्रादाꣳपितृ
ब्भ्यंः स्वधयातेऽअक्क्षन्नद्धित्त्वन्देवप्प्रयताहवीꣳषि ॥ ६६ ॥
येचं ॥ येचेहपितरोयेचनेहयाँश्चंविद्द्मयाँ २॥ऽउंचनप्प्रंवि
द्द्म ॥ त्वंव्वेत्थयतितेजातवेदꣳस्वधाभिर्य्यज्ञꣳसुकृतञ्जुषस्व
॥६७॥ इदम्पितृब्भ्यंः॥ इदम्पितृब्भ्योनमोऽअस्त्त्वद्ययेपूर्व्वा
सोयऽउपरासऽईयुः॥ येपार्त्थिवेरजस्यानिषत्त्तायेवानूनꣳसुवृ
जनासुव्विक्क्षु॥६८॥ अधायथा। नꣳपितरꣳपरासꣳप्प्रत्नासोऽ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

अग्ग्नऽऋतमांशुषाणाः ॥ शुचीदंयन्दीधितिमुक्थशासःक्षामा
भिन्दन्तोऽअरुणीरपंव्रन् ॥ ६९ ॥ उशन्तंस्त्वा ॥ उशन्तंस्त्वा
निधीमह्युशन्तःसमिंधीमहि ॥ उशन्नुंशतऽआवंहपितॄन्हविषे
षेऽअत्तंवे ॥ ७० ॥ अपाम्फेनेंन ॥ अपाम्फेनेंनमुंचेःशिरंऽ
इन्द्रोदंवर्त्तयः ॥ विश्श्वायदजंयस्पृधं÷ ॥ ७१ ॥ [१०-५]
सोमोराजा ॥ सोमोराजामृतंꣳसुतऽऋजीषेणाजहान्मृत्त्युम् ॥ ॥२१४॥

१ पितृन्हविषे । अत्र पितृन् पदस्य नस्य "ऋवर्णेभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन समानपदे विधीयमानं णत्वं प्राप्तम् । परन्तु "प्रकृत्या पदान्तीयः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९० सू.) इत्यनेन पदान्तीयस्य नकारस्य णत्वं नोपपद्यते । इति निषेधान्न णत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऋतेनसत्त्यमिन्द्रियंविपानꣳशुक्क्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिद
म्पयोमृतम्मधु ॥ ७२ ॥ अद्भ्यश्क्षीरम् ॥ अद्भ्यश्क्षीरंव्य
पिबत्कुङ्ङाङ्गिरसोधिया ॥ ऋतेनसत्त्यमिन्द्रियंविपानꣳ
शुक्क्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥ ७३ ॥ सो
मंमद्भ्यः ॥ सोमंमद्भ्योव्यपिबच्छन्दसाहꣳसश्शुचिषत् ॥
ऋतेनसत्त्यमिन्द्रियंविपानꣳशुक्क्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमि ५०७
दम्पयोमृतम्मधु ॥ ७४ ॥ शतम् ॥ ११०० ॥ अन्नात्परिस्रु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥२१५॥ तं॑ ॥ अन्ना॑त्परि॒स्रुतो॒ रस॒म्ब्रह्म॑णा॒ व्य॑पिब॒त्क्ष॒त्रम्पय॒ꣳ सोम॑म्प्र॒
जाप॑तिः ॥ ऋ॒तेन॑ स॒त्यमि॑न्द्रि॒यं वि॒पान॑ꣳ शु॒क्रमन्ध॑स॒ऽइन्द्र॑
स्येन्द्रि॒यमि॒दम्पयो॒ऽमृत॒म्मधु॑ ॥ ७५ ॥ रेतो॒ मूत्र॑म् ॥ रेतो॒ मूत्रं॒
वि जहा॑ति॒ योनि॑म्प्रवि॒शदि॑न्द्रि॒यम् ॥ गर्भो॑ ज॒रायु॒णावृ॑त॒ऽउ
ल्बं॑ जहाति॒ जन्म॑ना ॥ ऋ॒तेन॑ स॒त्यमि॑न्द्रि॒यं वि॒पान॑ꣳ शु॒क्रम
न्ध॑स॒ऽइन्द्र॑स्येन्द्रि॒यमि॒दम्पयो॒ऽमृत॒म्मधु॑ ॥ ७६ ॥ दृष्ट्वा रू॒पे । ॥२१५
व्या॑करोत्सत्यानृ॒ते प्र॒जाप॑तिः ॥ अश्र॑द्धा॒मनृ॑ते॒ऽदधा॒च्छ्र॒

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

द्धाꣳसत्त्येप्प्रजापतिः॥ ऋतेनंसत्त्यमिंन्द्रियंव्विपानꣳशुक्क्रम
न्धंसऽइन्द्रंस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥ ७७ ॥ व्वेदेनरू
पे । व्यंपिबत्त्सुतासुतौप्प्रजापतिः ॥ ऋतेनंसत्त्यमिंन्द्रियंव्वि
पानꣳशुक्क्रमन्धंसऽइन्द्रंस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु॥७८॥
दृष्ट्वापंरिस्स्रुतंः ॥ दृष्ट्वापरिस्स्रुतोरसꣳशुक्क्रेणंशुक्क्रंव्यंपिब
त्त्पयःसोमंम्प्रजापतिः॥ ऋतेनंसत्त्यमिंन्द्रियंव्विपानꣳशुक्क्रम ५०१
न्धंसऽइन्द्रंस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥ ७९ ॥ [८-६]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सीसेनतन्त्रम् ॥ सीसेनतन्त्रम्मनसामनीषिणऽऊर्णासूत्रेणक
वयोव्वयन्ति ॥ अश्विनायज्ञꣳसवितासरस्वतीन्द्रस्यरूपंव्वरुणो
भिषज्यन् ॥ ८० ॥ तदस्य । रूपममृतꣳशचीभिस्तिस्रोदे
धुर्देवताꣳसꣳरराणाः ॥ लोमानिशष्पैर्बहुधानतोक्मभि
स्त्वगस्यमाꣳसमभवन्नलाजाः ॥ ८१ ॥ तदश्विना । भिष
जारुद्रवर्त्तनीसरस्वतीव्वयतिपेशोऽअन्तरम् ॥ अस्थिमज्जान

१ सीसेन तन्त्रम् । अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षत्वापत्तौ "अनुसन्तनोतु०" । (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन निषिध्यते । अतो न षकार इत्यर्थः ।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

म्मासैरैंकारोतुरेणदधंतोगवान्त्वचि ॥ ८२ ॥ सरस्वतीम्म
नसा । पेशलंव्वसुनासंत्त्याभ्यांव्वयतिदर्शतंव्वपुः ॥ रसम्प ४११
रिस्रुतानरोहितन्नग्नहुर्द्धीरस्त्तसरन्नवेम ॥ ८३ ॥ पयसाशुक्क
म् ॥ पयसाशुक्कममृतंञ्जनित्रंॅसुरयामूत्राज्जनयन्तुरेतः ॥
अपामतिन्दुर्म्मतिम्बाधमानाऽऊवर्ध्यंव्वातंॅसव्वुन्तदारात्
॥ ८४ ॥ इन्द्रःसुत्रामा ॥ इन्द्रःसुत्रामाहृदयेनसत्त्यम्पुरो
सं. २७ डाशेनसवितानजजान ॥ यकृत्त्क्लोमानंव्वरुणोभिषज्ज्यन्मतस्न्ने

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

व्वायव्यैर्न्नमिनातिपित्तम्॥८५॥ आन्त्राणिस्स्थालीः॥ आन्त्रा
णिस्स्थालीर्म्मधुपिन्न्वमानागुदाःपात्राणिसुदुघानधेनुः॥ श्ये
नस्यपत्रन्नप्लीहाशचीभिरासन्दीनाभिरुदरन्नमाता॥८६॥ कु
म्भोव्वनिष्टुः॥ कुम्भोव्वनिष्टुर्ज्जनिताशचीभिर्य्यस्स्मिन्नग्रेयो
न्याङ्गर्भोऽअन्तः॥ प्लाशिर्व्यक्तःशतधारऽउत्सोदुहेनकु
म्भीस्वधाम्पितृभ्यः॥८७॥ मुखꣳसत्॥ मुखꣳसदस्यशिरऽ
इत्सतेनजिह्वापवित्रमश्विनासन्त्सरस्वती॥ चप्प्यन्नपायुर्भि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

षगंस्यवालोंवुस्तिर्न्नशेपोहरसातरस्वी ॥ ८८ ॥ अश्विभ्यां

चक्षुः ॥ अश्विभ्याञ्चक्षुरमृतङ्ग्रहाभ्याञ्छागेनतेजोहवि

षाशृतेन ॥ पक्ष्माणिगोधूमैःकुवलैरुतानिपेशोनशुक्रमसितं

वसाते ॥ ८९ ॥ अविर्न्न । मेषोनसिवीर्य्यायप्राणस्यपन्थाऽ

अमृतोग्ग्रहाभ्याम् ॥ सरस्वत्युपवाकैर्व्यानन्नस्यानिबर्हिर्ब

दरैर्ज्जजान ॥ ९० ॥ इन्द्रस्यरूपम् ॥ इन्द्रस्यरूपमृषभोब ९१३

लायकर्णाभ्याꣳश्रोत्रममृतङ्ग्रहाभ्याम् ॥ यवानबर्हिर्भ्रु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

विकेसंराणिकुर्कैन्धुजज्ञेमधुसारघम्मुखात् ॥ ९१ ॥ आत्क्मन्नुपस्त्थें ॥ आत्क्मन्नुपस्त्थेनवृकंस्युलोममुखेश्म्म॑श्श्रूंणिन्व्यांग्घ्रलोम ॥ केशानशीर्षन्व्यशंसेश्श्रियैशिखासिह्वस्युलोमत्त्विषिंरिन्द्रियाणि ॥ ९२ ॥ अङ्गान्व्यात्क्मन् ॥ अङ्गान्व्यात्क्मन्भिषजातदश्विनात्क्मानमङ्गैःसमंधात्त्सरस्वती ॥ इन्द्रंस्यरूपꣳशतमानमायुंश्चन्द्रेणज्ज्योतिरमृतन्दधानाः ॥ ९३ ॥ सरस्वतीयोन्यांम् ॥ सरस्वतीयोन्याङ्गर्भमन्तरश्विभ्यांम्प

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्क्षीसुकृतम्बिभर्त्ति ॥ अपाꣳरसेन्नुवरुणोनसाम्नेन्द्रꣳश्रियै
जनयन्नप्सुराजा ॥ ९४ ॥ तेज÷पशूनाम् ॥ तेज÷पशू
नाꣳहविरिन्द्रियावत्परिस्रुतापयसासारघम्मधु ॥ अश्वि
ब्भ्यान्दुग्धम्भिषजासरस्वत्यासुतासुताब्भ्याममृतꣳसोमऽइ
न्दु÷ ॥ ९५ ॥ [१६-७] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामेकोन
विंशतितमोऽध्यायः ॥ १९

१ अपाꣳरसेन । अत्र "ऋपरेभ्यो मकारो [illegible] समापद्यते" (शु. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन विधीयमानं "स्वरयवहकपेषु" (शु. प्र. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेन [illegible] (शु. प्रा. ३ अ. ९१ सू.) इत्यनेन [illegible] । [illegible] ।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥श्रीवेदपुरुषायनमः॥अनुवाकसूत्रम्॥क्षत्रस्ययोनिस्त्रयोदश,यद्देवादशा,भ्यादधा
म्यष्टौ, योभूतानाञ्चतस्रः, समिद्धऽइन्द्रऽएकादश, ऽआया
त्वष्टौ, समिद्धोऽअग्निर्द्वादशा, श्विनाहविस्त्रयोदशा, श्विना
तेजसैकादश, नव नवतिः ॥ [अ. २० मं. ९० अ. ९]
हरिः ॐ ॥ क्षत्रस्ययोनिः ॥ क्षत्रस्ययोनिरसिक्षत्रस्यनाभि
रसि ॥ मात्त्वाहिꣳसीन्मामाहिꣳसीः ॥ १ ॥ निषसाद । ॥२१९॥
धृतव्व्रतोव्वरुणःपस्त्यास्वा ॥ साम्म्राज्ज्यायसुक्क्रतुः ॥ मृत्त्योः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

पाहिद्विद्योत्त्पाहि ॥ २ ॥ देवस्यत्त्वा । सवितुःप्प्रसवेश्श्विनो
र्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णोहस्ताब्भ्याम् ॥ अश्श्विनोर्ब्भैषज्ज्येनतेजसे
ब्रह्मवर्च्चसायाभिषिञ्चामिसरस्वत्त्यैभैषज्ज्येनवीर्य्यायान्नाद्या
याभिषिञ्चामीन्द्रस्येन्द्रियेणबलायश्श्रियैयशसेभिषिञ्चामि
॥ ३ ॥ कोसि । कतमोसिकस्मैत्त्वाकायत्त्वा ॥ सुश्श्लोक
सुमङ्गलसत्त्यराजन् ॥ ४ ॥ शिरोमे ॥ शिरोमेश्श्रीर्य्यशोमु ५१७
खन्त्त्विषिःकेशाश्श्चश्मश्रूणि ॥ राजामेप्प्राणोऽअमृतᳪसम्म्रा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ह्व्चक्षुर्व्विराट्ट्श्रोत्रम् ॥ ५ ॥ जिह्वामे । भद्द्रं॑व्वाङ्महोमनोम
न्न्युश्स्वुराड्ढ्भामं॑÷ ॥ मोदां॑प्प्रमोदाऽअङ्गुलीरङ्गानिमित्त्रम्मे
सहं॑÷ ॥ ६ ॥ बाहूमे ॥ बाहूमेबलंमिन्द्रियᳪहस्तौमेकर्म्म
व्वीर्य्यम् ॥ आत्क्माक्षत्त्रमुरोमम ॥ ७ ॥ पृष्ठीर्म्मे । राष्ट्रमु
दरमᳪसौग्ग्रीवाश्च्श्रोणी । ऊरूऽअरत्नीजानुनीव्विशोमेङ्गा
निसर्व्वतं॑÷ ॥ ८ ॥ नाभिर्म्मे । चित्तंव्विज्ञानम्पायुर्म्मेपचिति
र्भ्भसत् ॥ आनन्दनन्दावाण्डौमेभगᳪसौभाग्ग्यम्पसं॑÷ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

जङ्घाभ्याम्पद्भ्यान्धर्म्मोऽस्मिविशिराजाप्प्रतिष्ठितः ॥ ९ ॥
प्रतिक्षत्रे । प्प्रतितिष्ठामिराष्ट्रेप्प्रत्त्यश्वेषुप्प्रतितिष्ठामिगोषु
प्प्रत्त्यङ्गेषुप्प्रतितिष्ठाम्म्यात्क्मन्प्रतिप्प्राणेषुप्प्रतितिष्ठामिपुष्टे
प्प्रतिद्यावापृथिव्योःप्प्रतितिष्ठामियज्ञे ॥ १० ॥ त्रयादेवाः ॥
त्रयादेवाऽएकादशत्रयस्त्रिᳩशाःसुराधसः ॥ बृहस्प्पतिपुरोहि
तादेवस्यसवितुःसवे ॥ देवादेवैरवन्तुमा ॥ ११ ॥ प्रथमाद्वि
तीयैः ॥ प्रथमाद्वितीयैर्द्वितीयास्तृतीयैस्तृतीयाᳩसत्त्येनस

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्वयँस्यज्ञेनयज्ञोयजुर्भिर्य्यजूँषिसामभिः सामान्यृग्भिर्ऋ
चः पुरोनुवाक्याभिः[1] पुरोनुवाक्यायाज्याभिर्य्याज्यावषट्का
रैर्वषट्काराऽआहुतिभिराहुतयोमेकामान्त्समर्द्धयन्तुभूःस्वा
हा ॥ १२ ॥ लोमानिप्प्रयतिः ॥ लोमानिप्प्रयतिर्म्ममत्त्वङ्मऽ
आनतिरागतिः ॥ माᳪंसम्मऽउपनतिर्व्वस्वस्थिमज्जामऽआ
नतिः ॥ १३ ॥ [१३-१] यद्देवाः ॥ यद्देवादेवहेडनन्देवा

१ पुरोनुवाक्याभिः । अत्र समानपदे "ऋपरेभ्यो नकारं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन णत्वप्राप्तौ "इन्द्राग्नी चित्रमान्ते" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९३ सू.) इत्यनेन निषेधान्न णत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सश्चकृमाव्वयम् अग्निर्म्मातस्म्मादेनसोव्विश्वान्मुञ्चत्त्वꣳह
सः ॥ १४ ॥ यदिदिवा ॥ यदिदिवायदिनक्तमेनाꣳसिचकृ
माव्वयम् ॥ व्वायुर्म्मातस्म्मादेनसोव्विश्वान्मुञ्चत्त्वꣳहसः
॥ १५ ॥ यदिजाग्ग्रत् ॥ यदिजाग्ग्रद्यदिस्वप्नऽएनाꣳ
सिचकृमाव्वयम् ॥ सूर्य्योमातस्म्मादेनसोव्विश्वान्मुञ्चत्त्वꣳ
हसः ॥ १६ ॥ यद्ग्रामे ॥ यद्ग्रामेयदरण्ण्येयत्त्सभायाँ १२१
य्यदिन्द्रिये ॥ यच्छूद्रेयदर्य्येयदेनश्चकृमाव्वयँय्यदेकस्या

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

धिधर्म्मैणितस्यॊवयजनमसि ॥ १७ ॥ यदापं÷ ॥ यदा
पौऽअग्घ्न्याऽइतिव्वरुणेतिशपामहेततोव्वरुणनोमुञ्च ॥ अवं
भृथनिचुम्पुणनिचेरुरंसिनिचुम्पुणः ॥ अवंदेवैर्द्देवकृतमेनोयं
क्ष्यवमर्त्त्यैर्म्मर्त्त्यकृतम्पुरुरांव्णोदेवरिषस्प्पाहि ॥ १८ ॥ समु
द्रेते ॥ समुद्रेतेहृदयमप्प्स्वन्तस्सन्त्वाविशन्त्वोषधीरुतापं÷ ॥
सुमित्रियानऽआपऽओषधयः सन्तुदुर्म्मित्रियास्तस्मैस
न्तुयोस्म्मान्द्वेष्टियञ्चव्वयन्द्विष्म्मः ॥ १९ ॥ द्रुपदादिवमुमु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

चानः । स्विन्नःस्नातोमलादिव ॥ पूतम्पवित्रेणेवाज्ज्यमापः
शुन्धन्तुमैनसः ॥ २० ॥ उद्वयम् ॥ उद्वयन्तमसस्प्परिस्वः
पश्श्यन्तऽउत्तरम् ॥ देवन्देवत्त्रासूर्य्यमगन्मज्ज्योतिरुत्तमम्
॥ २१ ॥ अपोऽअद्य ॥ अपोऽअद्यान्वचारिषᳪरसेनसमसृ
क्ष्महि ॥ पयस्वानग्नऽआगमन्तम्मासᳪसृजवर्च्चसाप्प्रजया
चधनेनच ॥ २२ ॥ एधोसि ॥ एधोस्येधिषीमहिसमिदसि १२३
सं. ३८ तेजोसितेजोमयिधेहि ॥ समाववर्त्तिपृथिवीसमुषाःसमुसू

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥२२३॥ स्वीं÷ ॥ समुव्विश्श्वमिदञ्जगंत् ॥ व्वैश्श्वानरज्ज्योतिर्भूयासंव्वि पू. अ.
भूङ्कामान्व्यश्नवैभूः स्वाहां ॥ २३ ॥ [१०-२] ॥ अब्भ्या ॥ २० ॥
दंधामि । समिधमग्नेव्रतपतेत्त्वयि ॥ व्व्रतञ्चश्श्रद्धाञ्चोपैम्मी
न्धेत्त्वादीक्षितोऽअहम् ॥ २४ ॥ यत्रब्रह्म । चक्षत्रञ्चसम्म्य
ञ्चौचरंतः सह ॥ तँल्लोकम्पुण्ण्यम्प्रज्ञेषँय्यत्रंदेवाः सहाग्निना
॥ २५ ॥ यत्रेन्द्रं÷ ॥ यत्रेन्द्रश्चव्वायुश्चसम्म्यञ्चौचरंतः सह ॥ ॥ २२३ ॥
तँल्लोकम्पुण्ण्यम्प्रज्ञेषँय्यत्रसेदिर्न्नव्विद्यतें ॥ २६ ॥ अःशुना ५२४

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ते ॥ अहृशुनांतेऽअहृशुश्पृंक्ष्यताम्परुंषापरुंः ॥ गन्धस्त्तेसो
मंमवतुमदांयरसोऽअच्युतः ॥ २७ ॥ सिञ्चन्तिपरिं । षिञ्च
न्त्युत्त्सिञ्चन्तिपुनन्तिच ॥ सुरांयैबभ्रवैमदैंकिन्त्वोवंदतिकि
न्त्वः ॥ २८ ॥ धानावंन्तङ्करम्भिणंम् ॥ धानावंन्तङ्करम्भि
णंमपूपवंन्तमुक्थिनंम् ॥ इन्द्रंप्रातर्ज्जुंषस्वनः ॥ २९ ॥ बृह
दिन्द्रांय । गायतमरुंतोवृत्रहन्तंमम् ॥ येनज्ज्योतिरजंनयन्नृ १२१
तावृधोंदेवन्देवायजागृंवि ॥ ३० ॥ अद्ध्वर्य्योऽअद्रिंभिः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

 सुतꣳसोमम्पवित्त्रऽआनय ॥ पुनाहीन्द्रायपातवे ॥ ३१ ॥
 [८-३] योभूतानाम् ॥ योभूतानामधिपतिर्य्यस्मिँल्लोकाऽ
अधिश्रिताः ॥ यऽईशेमहतोमहाँस्तेनगृह्णामित्त्वामहम्म
यिगृह्णामित्त्वामहम् ॥ ३२ ॥ उपयामगृहीतोसि ॥ उपयाम
गृहीतोस्यश्विभ्यान्त्वासरस्वत्त्यैत्त्वेन्द्रायत्त्वासुत्त्राम्म्णऽएष
तेयोनिरश्विभ्यान्त्वासरस्वत्त्यैत्त्वेन्द्रायत्त्वासुत्त्राम्म्णे ॥ ३३ ॥
प्राणपामे ॥ प्राणपामेऽअपानपाश्चक्षुष्पाःश्रोत्रपाश्चमे ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ब्राचोमेंविश्वभेषजोमनंसोसिविलायकं ॥ ३४ ॥ अश्विनं
कृतस्यते ॥ अश्विनंकृतस्यतेसरंस्वतिकृतस्येन्द्रेणसुत्राम्मणांकृ
तस्यं ॥ उपंहूतऽउपंहूतस्यभक्क्षयामि ॥ ३५ ॥ [४-४]
समिंद्धऽइन्द्रं÷ ॥ समिंद्धऽइंन्द्रंऽउषसामनींकेपुरोरुचांपूर्वंकृ
द्वांवृधानः ॥ त्रिभिर्द्देवैस्त्रिऽशतावज्ज्रंबाहुर्ज्जघानंवृत्रंविदु
रोंव्रवार ॥३६॥ नराशꣳसःप्प्रतिं ॥ नराशꣳसःप्प्रतिशूरोंमि ५२७

१ इन्द्रऽउषसा । अत्र "उपमहोर्मिः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेनाश्विन्परिगणितेभ्यः परेभ्य एव उपशब्दाकारस्य दीर्घविधानादत्र दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मोनुस्त्तनूनपात्त्प्रतियज्ञस्यधाम ॥ गोभिर्व्वपावान्मधुनासम
ञ्ज्ञ्हिरंण्ण्यैश्चन्द्रीयंजतिप्प्रचेताः ॥ ३७ ॥ ईडितोदेवैः ॥
ईडितोदेवैर्हरिवाँ२॥ऽअभिष्ष्टिराजुह्वानोहविषाशर्द्धमानः ॥
पुरन्दरोगोत्त्रभिद्वज्ज्रबाहुरायातुयज्ञमुपंनोजुषाणः ॥ ३८ ॥
जुषाणोबर्हिः ॥ जुषाणोबर्हिर्हरिवान्नऽइन्द्रं÷प्प्राचीनंᳬसीद
त्त्प्रदिशांपृथिव्याः ॥ उरुप्प्रथाःप्प्रथमानᳬस्योनमादित्त्यैर
क्तंव्वसुभिःसजोषाः ॥३९॥ इन्द्रन्दुरं÷ । कवष्ष्योधावंमा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नाव्वृषाणँव्यन्तुजनंयहंसुपत्कीहं ॥ द्वारोदेवीरभितोव्विश्श्रय
न्ताꣳसुवीरांव्वीरम्प्रथमानामहोभिहं ॥ ४० ॥ उषासानक्क्ता ।
बृहतीबृहन्तम्पयंस्वतीसुदुघेशूरमिन्द्रम् ॥ तन्तुन्ततम्पेशंसा
संवयन्तीदेवानान्देवँव्यंजतहंसुरुक्क्मे ॥ ४१ ॥ दैव्यामिमा
ना ॥ दैव्यामिमानामनुषहंपुरुत्राहोताराविन्द्रंप्प्रथमासुवा
चा ॥ मुर्द्धन्न्यज्ञस्यमधुनादधानाप्प्राचीनञ्ज्योतिर्हविषाव्वृधा ५२१

१ प्रथमानामहोभिः उषासा । अत्र "उषमहोभिः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन उष इत्ययं ह्रस्वो दीर्घमापद्यते महोभिः नक्त इम्र इकार-एकारौकारनकारेभ्यः परश्चेत् । तेन महोभिः परस्य उषशब्दाकारस्य दीर्घाकारः । अत्र महोभिःशब्दात्पर उषशब्दो वर्तते । २ प्राचीनज्ज्योतिः । अत्र "स्वर-यवहकपैश्च" इत्यनेनैतैरेवव्यवधाने समानपदे "ऋपरेभ्यो नकारो णकारं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन विधीयमानस्य णत्वस्यात्र

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तꣳ ॥ ४२ ॥ तिस्रोदेवीः ॥ तिस्रोदेवीर्हविषावर्द्धमानाऽइ
न्द्रञ्जुषाणाजनयोनपत्नीः ॥ अच्छिन्नन्तन्तुम्पयसासरस्व
तीडादेवीभारतीविश्वतूर्त्तिः ॥ ४३ ॥ त्वष्टादधत् ॥ त्वष्टाद
धच्छुष्ममिन्द्रायवृष्णेपाकोचिष्टुर्य्यशसेपुरूणि ॥ वृषाय
जन्वृषणम्भूरिरेतामुर्द्धन्यज्ञस्यसमनक्तुदेवान् ॥ ४४ ॥ वन
स्पतिरवसृष्टः ॥ वनस्पतिरवसृष्टोनपाशैस्त्मन्यासमञ्ज

व्यवधानोक्तातिरिक्तवर्गस्य व्यवधानेनाप्राप्तं णत्वं "शिलिसिवर्गमध्यमव्यवहितोऽपि०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९६ सू.) इत्यनेन शकार-लकार-सकार-व्यवहितो मध्यमवर्गैश्चटतवर्गैर्व्यवहित ऋवर्णेभ्य उत्तरो नकारः प्रकृत्या भवति । इति णकारो निषिध्यते तच्छिष्यबुद्धिव्युत्पत्त्यर्थम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ञ्छंमितानदेवः ॥ इन्द्रंस्यहृध्यैर्ज्जठरंम्पृणानश्स्वदातियज्ञ
म्मधुंनाघृतेनं ॥ ४५ ॥ स्तोकानामिन्दुंम् ॥ स्तोकाना
मिन्दुम्प्रतिशूरऽइन्द्रोंवृषायमाणोवृषभस्तुंराषाट् ॥ घृतप्रु
षामनंसामोदंमानाःस्वाहांदेवाऽअमृतांमादयन्ताम् ॥ ४६ ॥
[११-५] आयांतु ॥ आयात्त्विन्द्रोवंसऽउपंनऽइहस्तु
तश्संधमादंस्तुशूरं÷ ॥ व्वावृधानस्तविंषीर्य्यस्यंपूर्व्वीर्द्यौर्न्न
क्क्षत्रमभिभूंतिपुष्यात् ॥ ४७ ॥ आनं÷ ॥ आनऽइन्द्रो ५३१

१ वृषायमाणः। अत्र यकारे परे वृषशब्दाकारस्य "अचोदारिथ" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन दीर्घः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी—१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७—९८४१५५३५०

दूरादानऽआसादभिष्टिकृदवंसेयासदुग्ग्रश्श ॥ ओजिष्ठेभिर्न्नृपति
र्व्वज्ज्रबाहुꣳसङ्गेसमत्त्सुतुर्व्वणि÷पृतन्न्यून् ॥ ४८ ॥ आन÷ ॥
आनऽइन्द्रोहरिभिर्य्यात्त्वच्छार्व्वाचीनोवसेराधसेच ॥ तिष्ठा
तिव्वज्ज्रीमघवाव्विरप्प्शीमँय्यज्ञमनुनोव्वाजसातौ ॥ ४९ ॥
त्रातारमिन्द्रम् ॥ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रꣳहवेहवेसुहवꣳ
शूरमिन्द्रम् ॥ ह्वयामिशक्क्रम्पुरुहूतमिन्द्रꣳस्वस्त्तिनोमघवा
धात्त्विन्द्र÷ ॥ ५० ॥ इन्द्र÷सुत्रामा ॥ इन्द्र÷सुत्त्रामास्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वाँ २॥ ऽअवोभिꣳसुमृडीकोभवतुविश्ववेदाः ॥ बाधतान्द्वेषोऽ
अभयङ्कृणोतुसुवीर्य्यस्यपतयꣳस्याम ॥ ५१ ॥ तस्यंव्वयम् ॥
तस्यंव्वयꣳसुमतौयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम ॥ ससुत्रा
मास्ववाँऽइन्द्रोऽअस्म्मेऽआराच्चिद्द्वेषः सनुतर्य्युयोतु ॥ ५२ ॥
आमन्द्रैः ॥ आमन्द्रैरिन्द्रहरिभिर्य्याहिमयूररोमभिः ॥
मात्त्वाकेचिन्नियमन्विन्नपाशिनोतिधन्वेवताँ २॥ ऽइहि॥ ५३ ॥ ५३३
एवेत् ॥ एवेदिन्द्रंव्वृषणंव्वज्रबाहुंव्वसिष्ठासोऽअभ्यर्च्चन्त्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

कैः ॥ सनंस्त्तुतोव्वीरवंद्धातुगोमंच्चूयम्पातस्त्वास्त्तिभिः सदांनः
॥ ५४ ॥ [८-६] समिंद्धोऽअग्निः ॥ समिंद्धोऽअग्निरंश्विना
तप्तोघुम्र्मोव्विराड्ढसुतः ॥ दुहेधेनुःसरंस्वतीसोमं शुक्रमि
हेन्द्रियम् ॥ ५५ ॥ तनूपाभिषजां । सुतेश्विनोभासरंस्वती ॥
मध्धारजांᳯंसीन्द्रियमिन्द्रांयपथिभिर्व्वहान् ॥ ५६ ॥ इन्द्रा
येन्दुंम ॥ इन्द्रायेन्दु सरंस्वतीनराशं सेननग्नहुंम ॥ अधां
तामश्विनामधुंभेषजम्भिषजांसुते ॥ ५७ ॥ आजुह्वांनासरं

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्वती ॥ आजुह्वानासरस्वतीन्द्रायेन्द्रियाणिवीर्य्यम् ॥ इडा
भिरश्विनाविषꣳसमूर्ज्जꣳसꣳरयिन्दधुः ॥ ५८ ॥ अश्विनान
मुचेः । सुतꣳसोमꣳशुक्रम्परिस्रुता ॥ सरस्वतीतमाभरद्ब
र्हिषेन्द्रायपातवे ॥५९॥ कवष्योन । व्यचस्वतीरश्विभ्यान्न
दुरोदिशः ॥ इन्द्रोनरोदसीऽउभेदुहेकामान्त्सरस्वती ॥६०॥
उषासानक्तम् ॥ उषासानक्तमश्विनादिवेन्द्रꣳसायमिन्द्रि १३१
सं. ३९ यैः॥ सञ्ज्ञानानेसुपेशसासमञ्जातेसरस्वत्या ॥६१॥ पातन्नः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पातन्नोऽअश्विनादिवापाहिनक्तᳯसरस्वति ॥ दैव्याहोतारा
भिषजापातमिन्द्रᳯसचासुते ॥ ६२ ॥ तिस्त्रस्त्रेधा । सरस्वत्त्य
श्विनाभारतीडा ॥ तीव्रम्परिस्त्रुतासोममिन्द्रायसुषुवुर्म्मदम्
॥ ६३ ॥ अश्विनाभेषजम् ॥ अश्विनाभेषजम्मधुभेषजन्नᳯ
सरस्वती ॥ इन्द्रेत्त्वष्टायशᳯश्रियᳯरूपᳯरूपमधुᳯसुते ॥६४॥
ऋतुथेन्द्रᳯ ॥ ऋतुथेन्द्रोवनस्प्पतिᳯशशमानᳯपरिस्त्रुता ॥
कीलालमश्विभ्याम्मधुदुहेधेनुᳯसरस्वती ॥ ६५ ॥ गोभिर्न्न ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सोमंमाश्विनामासंरेणपरिस्रुता ॥ समंधातहसरंस्वत्त्यास्वाहे
न्द्रेंसुतम्मधु ॥ ६६ ॥ [१२-७] अश्विनाहविः ॥ अश्वि
नांहविरिंन्द्रियन्नमुचेर्द्धियासरंस्वती ॥ आशुक्कमांसुराद्वसुम
घमिन्द्रायजभ्रिरे ॥ ६७ ॥ यमश्विना ॥ यमश्विनासरं
स्वतीहविषेन्द्रमवंर्द्धयन् ॥ सविंभेदबुलम्मघन्नमुंचावासुरेस
चा ॥ ६८ ॥ तमिन्द्रंम् ॥ तमिन्द्रम्पशवहसचाश्विनोभासरं
स्वती ॥ दधांनाऽअभ्यनूषतहविषायज्ञऽइंन्द्रियैः ॥ ६९ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥२३०॥ यऽइन्द्रे ॥ यऽइन्द्रेऽइन्द्रियन्दधुःसविताव्वरुणोभगः ॥ ससु
त्रामाहविष्पतिर्य्यजमानायसश्चत ॥७०॥ सविताव्वरुणꣳ ॥
सविताव्वरुणोदधद्यजमानायदाशुषे ॥ आदत्तनमुचेर्व्वसुसुत्रा
माबलमिन्द्रियम् ॥ ७१ ॥ व्वरुणꣳक्षत्रम् ॥ व्वरुणꣳक्षत्रमि
न्द्रियम्भगेनसविताश्रियम् ॥ सुत्रामायशसाबलन्दधानाय
ज्ञमाशत ॥ ७२ ॥ अश्विनागोभिः ॥ अश्विनागोभिरिन्द्रि ॥२३०॥
यमश्वेभिर्व्वीर्य्यम्बलम् ॥ हविषेन्द्रꣳसरस्वतीयजमानमवर्द्ध ९३८

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

यन् ॥ ७३ ॥ तानासंत्त्या । सुपेशंसाहिरंण्यवर्त्तनीनरां ॥
सरंस्वतीहुविष्म्मुतीन्द्रकर्म्मंसुनोवत ॥ ७४ ॥ ताभिषजां ।
सुकर्म्मंणासासुदुघासरंस्वती ॥ सवृंत्रहाशतक्क्रंतुरिन्द्रायदधु
रिन्द्रियम् ॥ ७५ ॥ युवꣳसुरामम् ॥ युवꣳसुरामंम
श्विनानमुंचावासुरेसचां ॥ विपिपानाश्सरस्वतीन्द्रङ्कर्म्मं
स्वावत ॥ ७६ ॥ पुत्रमिंवपितरौं ॥ पुत्रमिंवपितरांव
श्विनोभेन्द्रावथुःकाव्यैर्दꣳसनांभिः ॥ यत्त्सुरामंव्यपिंबःश

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

चीभिर्‌सर॑स्वती॒त्वाम॑घवन्नभिष्ण॒क् ॥ ७७ ॥ यस्मि॒न्नश्वा॑सऽऋ॒षभास॑ऽउ॒क्षणो॑व॒शामे॒षाऽअ॑वसृष्टास॒ऽआहु॑ताः ॥ की॒ला॒लपे॒ सोम॑पृष्ठाय वे॒धसे॑ हृ॒दा म॒तिं ज॑नय॒ चारु॑म॒ग्नये॑ ॥ ७८ ॥ अहा॒व्यग्ने । ह॒विरा॒स्ये॑ते स्रु॒ची॑व घृ॒तञ्च॒म्वी॒व सोमः॑ ॥ वा॒ज॒स॒निꣳ र॒यिम॒स्मे सु॒वीरं॑ प्रश॒स्तन्धे॑हि य॒शसं॑ बृ॒हन्त॑म् ॥ ७९ ॥ [१३-८] शतम् १२०० ॥

अ॒श्विना॒ तेज॑सा ॥ अ॒श्विना॒ तेज॑सा॒ चक्षुः॑ प्रा॒णेन॒ सर॑स्वती वी॒

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

र्य्यम् ॥ व्वाचेन्द्रोबलेनेन्द्रांयदधुरिन्द्रियम् ॥ ८० ॥ गोमें
दूषुणांसत्त्या ॥ गोमंदूषुणांसत्त्याश्वांवद्यातमश्विना ॥ व्वर्त्ती
रुंद्रानृपाय्यंम् ॥ ८१ ॥ नयत् ॥ नयत्त्परोनान्तंरऽआदुध
र्षेंद्धृषण्णवसू ॥ दुंᳬशᳲसोमर्त्त्यौरिपुः ॥ ८२ ॥ तानं÷ ॥
तानऽआवोंढमश्विनारयिम्पिशङ्गंसन्दृशम् ॥ धिषण्ण्यांव्वरि ५४१
वोविंदम् ॥ ८३ ॥ पावकानं÷ ॥ पावकानंᳬसरंस्वतीव्वाजैं

१ गोमदूपु णासत्या । अत्र समानपदत्वाभावेन णत्वाप्राप्तौ "निपण्णाय"" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन णत्वस्य निपातः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥२३२॥ भिर्व्वाजिनीवती ॥ यज्ञंव्वष्टुधियावसुः ॥ ८४ ॥ चोदयित्री
सूनृतानाम् ॥ चोदयित्रीसूनृतानाञ्चेतन्तीसुमतीनाम् ॥
यज्ञन्दधेसरस्वती ॥ ८५ ॥ महोऽअर्णः ॥ महोऽअर्णः
सरस्वतीप्प्रचेतयतिकेतुना ॥ धियोव्विश्वाव्विराजति ॥ ८६ ॥
इन्द्रायाहि । चित्रभानोसुताऽइमेत्त्वायवः ॥ अण्वीभिस्त्त
नापूतासः ॥ ८७ ॥ इन्द्रायाहि । धियेषितोव्विप्रजूतः ॥२३३॥

१ चित्रभानो । अत्र समानपदे "ऋषरेभ्यः" इत्यनेन नस्य व्यवधानेनाप्राप्तौ "स्वरयवहकपैश्च" इत्यनेन पवर्गव्यवधानेऽपि णत्वप्रतिप्रसवेन पुनर्णत्वप्राप्तौ "इन्द्राग्नी चित्रभानो॰" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९३ सू.) इत्यनेन निषिध्यते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सुतावंतः ॥ उपब्रह्माणिवाघतः ॥ ८८ ॥ इन्द्रायाहि ॥
इन्द्रायाहितूतुंजानऽउपब्रह्माणिहरिवः ॥ सुतेदंधिष्वनश्च
नः ॥ ८९ ॥ अश्विनापिबताम् ॥ अश्विनापिबताम्मधुसरं
स्वत्त्यासजोषसा ॥ इन्द्रःसुत्रामावृत्रहाजुषताꣳसोम्म्यम्म
धु ॥ ९० ॥ [११-९] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांविंशति-
तमोऽध्यायः ॥ २० ॥ पूर्वविंशतौ मंत्रसंख्या १२११ ॥ ५४३

१ सुतावतः । अत्र "अश्वरश्मिमन्तिसुमन्तिश्वसुत०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे सुतस्याकारस्य दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

इति श्रीवाजसनेयसंहितायां पूर्वविंशतिः समाप्ता ॥

५४४

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अथ श्रीवाजसनेयसंहितोत्तरविंशतिप्रारम्भः ॥

९४५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ इमम्मे, समिद्धोऽ
अग्निरेकादशकौ, व्वसन्तेनऽऋतुना षड्, होतायक्षत्त्समिधा
ग्निन्द्वादशा, श्विनौछागस्य सप्त, देवम्बर्हिश्चतुर्द्दश, षडेक
षष्टिः [अ. २१ मं. ६१ अनु. ६]॥ हरिःॐ ॥ इमम्मे। व्वरु
णश्श्रुधीहवंमद्याचंमृडय ॥ त्वामवस्युराचंके ॥ १ ॥ तत्त्वां ।
यामिब्रह्मंणाव्वन्दंमानस्त्तदाशास्त्तेयजंमानोहुविर्ब्भिः ॥
अहेडमानोव्वरुणेहबोद्ध्युरुशꣳसमानऽआयुःप्प्रमोषीः ॥ २ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्वन्नं÷ ॥ त्वन्नोऽअग्ग्नेव्वरुणस्यव्विद्द्वान्देवस्यहेडोऽअवयासि
सीष्ठाः[1] ॥ यजिष्ठोव्वह्नितमꣳशोशुचानोव्विश्श्वाद्द्वेषाꣳसिप्प्रमुमु
ग्ग्ध्यस्म्मत् ॥ ३ ॥ सत्त्वम् ॥ सत्त्वन्नोऽअग्ग्नेवमोभवोतीनेदि
ष्ठोऽअस्याऽउषसोव्व्युष्टौ ॥ अवयक्क्ष्वनोव्वरुणꣳरराणोव्वीहिम्मृ
डीकꣳसुहवोनऽएधि ॥ ४ ॥ महीमूषु । मा[2]तरꣳसुव्व्रतानामृत

---

१ अवयासिसीष्ठाः । अत्र "भाविश्यः स र्थ समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन षत्वप्राप्तौ "वृधिविदिग्युपरिचर्पणिशकुनियासिभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे न षत्वम् । २ मातरꣳसुवꣳतानाम् । वर्णे तु मात्रिके पूर्वे ह्यनुस्वारो द्विमात्रिकः । या. शि. । मात्रिके ५४७
सं. ४० ह्रस्ववर्णपूर्वेऽनुस्वारो द्विमात्रिको दीर्घꣳद्व्यात्मकारको ज्ञेयः। अत्र "अनुस्वारो ह्रस्वपूर्वोऽध्यर्द्धमात्रा पूर्वो चार्धमात्रा" (शु. य. प्रा. ४ अ. १४८ सू.) इति लिङ्गम् ।

स्यपत्क्नीमवसेहुवेम ॥ तुविक्क्षत्रामजरन्तीमुरूचीꣳसुशर्म्मा
णमदितिꣳसुप्प्रणीतिम् ॥ ५ ॥ सुत्रामाणम्पृथिवीम् ॥ सुत्रा
माणम्पृथिवीन्द्यामनेहसꣳसुशर्म्माणमदितिꣳसुप्प्रणीतिम् ॥
दैवीन्नाव[1]ꣳस्वरित्रामनागसमस्स्रवन्तीमारुहेमास्वस्त्तये ॥ ६ ॥
सुनावमारुहेयम ॥ सुनावमारुहेयमस्स्रवन्तीमनागसम् ॥
शतारित्रा[2]ꣳस्वस्त्तये ॥ ७ ॥ आनः ॥ आनोमित्रावरुणाघृ

॥ २ ॥

१–२ संयोगाद्यश्च यो भवेत्। या. शि.। यत्र संयोगाद्यो मात्रिको द्विमात्रिको वा वर्णः सोऽपि ऋवर्णस्यऽनादिगं संयोगाद्यं वर्जयित्वा ह्रस्व एकमात्रिको भवति न तु गुरुभूतः। तत्र ह्रस्वोच्चारणप्रदर्शकं ꣳ इत्याकारकं चिह्नं ज्ञेयम्। दीर्घस्य ꣴ इत्याकारकं चिह्नम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तैर्ग्गब्व्यूतिमुक्क्षतम् ॥ मद्धारजाꣳसिसुक्क्रतू ॥८॥ प्रबाहवा ।
सिसृतञ्जीविसेनऽआनोगब्व्यूतिमुक्क्षतङ्घृतेनं ॥ आमाजनैश्श्र
वयतँय्युवानाश्श्रुतम्मेमित्रावरुणाहवेमा ॥ ९ ॥ शन्नं÷ ॥
शन्नोभवन्तुव्वाजिनोहवेषुदेवतातामितद्रंवर्ङ्स्वर्क्काः१ ॥ जम्भय
न्तोहिंव्वृकठरक्क्षाꣳसिसनेम्म्यस्म्मद्युयवन्नमीवाः ॥ १० ॥
व्वाजेवाजेवत । व्वाजिनोनोधनेषुव्विप्प्राऽअमृताऽऋतज्ज्ञाः ॥ ५४१

१ रक्षाꣳसि । द्विमात्रे मात्रिकः स्यात् । या. शि. । यत्र द्विमात्रिकः पूर्ववर्णस्तत्र मात्रिको ह्रस्वोऽनुस्वारः ꣳ इत्याकारकः । अत्र "दीर्घाद्दर्धमात्रा पूर्वा चाऽऽसर्वा" (शु. य. प्रा. ४ अ. १४९ सू.) लिङ्गम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥ ३ ॥

अस्यमद्ध्वं÷पिबतमादयंद्ध्वन्तृप्प्तायातपथिभिर्द्देवयानैः॥ ११ ॥ उ. वि. अ. ॥ २१ ॥
[११-१] समिद्धोऽअग्निः । समिधासुसमिद्धो
व्वरेण्ण्यः ॥ गायत्रीच्छन्दऽइन्द्रियन्त्र्यविर्ग्गौर्व्वयोदधुः
॥ १२ ॥ तनूनपाच्छुचिव्व्रतः ॥ तनूनपाच्छुचिव्व्रतस्त्तनूपा
श्चसरस्वती ॥ उष्णिहाच्छन्दऽइन्द्रियन्दित्त्यवाड्ङ्गौर्व्वयो
दधुः ॥ १३ ॥ इडाभिरग्निः ॥ इडाभिरग्निरीड्यः सोमो ॥ २ ॥
देवोऽअमर्त्त्यः ॥ अनुष्टुप्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चाविर्ग्गौर्व्वयो

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दधुः ॥१४॥ सुबर्हिरग्निः । पूषण्वान्तस्तीर्णबर्हिरमर्त्त्यः ॥ बृहतीच्छन्दऽइन्द्रियन्त्रिवत्सोगौर्व्वयोदधुः ॥ १५ ॥ दुरो देवीः ॥ दुरोदेवीर्दिशोमहीर्ब्रह्मादेवोबृहस्पतिः ॥ पङ्क्तिश्च्छन्दऽइहेन्द्रियन्तुर्य्यवाड्गौर्व्वयोदधुः ॥ १६ ॥ उषेयह्वी ॥ उषेयह्वीसुपेशसाविश्वेदेवाऽअमर्त्त्याः ॥ त्रिष्टुप्छन्दऽइहेन्द्रियम्पष्ठवाड्गौर्व्वयोदधुः ॥ १७ ॥ दैव्याहोतारा । भिषजेन्द्रेणसयुजायुजा ॥ जगतीच्छन्दऽइन्द्रियमनड्वान्गौर्व्वयोदधुः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ १८ ॥ तिस्रऽइडा ॥ तिस्रऽइडासरस्वतीभारतीमरुतो
॥ ४ ॥ व्विशः ॥ व्विराट्छन्दऽइहेन्द्रियन्धेनुर्ग्गौर्न्नवयोदधुः ॥ १९ ॥ ॥ २१ ॥
त्वष्टातुरीपः ॥ त्वष्टातुरीपोऽअद्भुतऽइन्द्राग्नीपुष्टिवर्द्धना ॥
द्विपदाच्छन्दऽइन्द्रियमुक्षागौर्न्नवयोदधुः ॥ २० ॥ शमि
तानः ॥ शमितानोव्वनस्पतिःसवितापप्रसुवन्भगम् ॥ ककु
प्छन्दऽइहेन्द्रियंव्वशाव्वेहद्वयोदधुः ॥ २१ ॥ स्वाहायज्ञम् ॥ ॥ ४ ॥
स्वाहायज्ञंव्वरुणःसुक्षत्रोभेषजङ्करत ॥ अतिच्छन्दाऽइन्द्रि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यंबृहद्दषभोगौर्व्वयोंदधुः ॥ २२ ॥ [११-२] व्वसन्तेनऽऋ
तुनां । देवाव्वसंवस्त्रिवृतास्तुताः ॥ रथन्तरेणतेजसाहविरि
न्द्रेव्वयोंदधुः ॥ २३ ॥ ग्रीष्मेणऽऋतुनां । देवारुद्राःपञ्च
दुशेस्तुताः ॥ बृहतायशसाबलंᳯहविरिन्द्रेव्वयोंदधुः ॥२४॥
व्वर्षाभिर्ऋतुनां । दित्त्यास्तोमेसप्तदुशेस्तुताः ॥ व्वैरूपेणं
व्विशौजसाहविरिन्द्रेव्वयोंदधुः ॥ २५ ॥ शारदेनऽऋतुनां ।
देवाऽएकविंᳯशऽऋभवस्तुताः ॥ व्वैराजेनाश्रियाश्रियंᳯहवि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ ५ ॥ ॥ २१ ॥

रिन्द्रे वयोदधुः ॥ २६ ॥ हेमन्तेन ऽऋतुना । देवास्त्रिणवे मरुत
स्तुताः ॥ बलेन शक्वरीः सहो हविरिन्द्रे वयोदधुः ॥ २७ ॥ शैशि
रेण ऽऋतुना । देवास्त्रयस्त्रिंशे मृतास्तुताः ॥ सत्येन रेवतीः क्ष
त्रं हविरिन्द्रे वयोदधुः ॥ २८ ॥ [६-३] होतायक्षत् । होताय
क्षत्समिधाग्निमिडस्पदेश्विनेन्द्रं सरस्वतीमजो धूम्रो न गो
धूमैः कुवलैर्भेषजम्मधुशष्पैर्न तेज ऽइन्द्रियम्पयः सोमः परि
स्रुता घृतम्मधु[1]व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २९ ॥ होतायक्षत्त ॥ ५ ॥

१ पादादौ च पदादौ च संयोगावग्रहेषु यः । जशब्द इति विज्ञेयो योऽन्यः स य इति स्मृतः । या. शि. । अत्र पदादौ यकारस्य सत्वाज्जकारोच्चारणम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नूनपात्त्सरस्वतीम् ॥ होतायक्षत्तनूनपात्त्सरस्वतीमविर्म्मे
षोनभेषजम्पथामधुमताभरन्नश्विनेन्द्रायवीर्य्यम्बदरैरुपवा
काभिर्भेषजन्तोक्मभिꣳपयꣳसोमःपरिस्रुताघृतम्मधुव्य
न्त्वाज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३० ॥ होतायक्षन्नराशꣳसन्न ।
नग्नहुम्पतिꣳसुरयाभेषजम्मेषःसरस्वतीभिषग्रथोनचन्द्र्य
श्विनोर्व्वपाऽइन्द्रस्यवीर्य्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्तोक्मभिꣳ
पयꣳसोमःपरिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य्यज॥ ३१ ॥ ५५५

१ अत्र रकारयकारयोः संयोगाज्जकारोच्चारणम् । एवं होतर्य्यजेत्यादौ ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

 होतायक्षदिडेडितः ॥ होतायक्षदिडेडितँऽआजुह्वानꣳसर
॥ ६ ॥ स्वतीमिन्द्रम्बलेनवर्द्धयन्नृषभेणगवेन्द्रियमश्विनेन्द्रायभेषजँ ॥ २१ ॥
य्यवैः कर्कन्धुभिर्म्मधुलाजैर्न्नमासरम्पयꣳसोमः परिस्रुताघृत
म्मधुव्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३२ ॥ होतायक्षद्बर्हि
रूर्ण्णम्म्रदाꣳ ॥ होतायक्षद्बर्हिरूर्ण्णम्म्रदाभिषङ्ङासंत्त्या
भिषजाश्विनाश्वाशिशुमतीभिषग्ग्धेनुःसरस्वतीभिषग्ग्दुहऽइ ॥ ६ ॥
न्द्रायभेषजम्पयꣳसोमः परिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्ज्यस्यहोत

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

र्व्यजं ॥ ३३ ॥ होतायक्क्षद्दुरोदिशः÷ । कवष्योनव्यचस्व
तीरश्श्विभ्यान्नदुरोदिशऽइन्द्रोनरोदसीदुघेदुहेधेनुःसरस्वत्य
श्विनेन्द्रायभेषजꣳ शुक्क्रन्नज्योतिरिन्द्रियम्पयःसोमः÷परिस्रु
तांघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्व्यज ॥ ३४ ॥ होतायक्क्ष
त्सुपेशसोषे । नक्तन्दिवाश्विनासमञ्जातेसरस्वत्यात्त्विषिमि
न्द्रेनभेषजꣳ श्येनोनरजंसाहृदाश्रियानमासरम्पयःसोमः÷
परिस्रुतांघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्व्यज ॥ ३५ ॥ होताय

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

क्षद्दैव्याहोतारा । भिषजाश्विनेन्द्रन्नजागृविदिवानक्तन्नभे
षजैश्शूषद्वसरस्वतीभिषक्सीसेनदुहऽइन्द्रियम्पयꣳसोम÷परि
स्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३६ ॥ होतायक्क्ष
त्तिस्रोदेवीः ॥ होतायक्क्षत्तिस्रोदेवीर्न्नभेषजन्त्रयस्त्रिधात
वोपसोरूपमिन्द्रेहिरण्ययमश्विनेडानभारतीवाचासरस्वती
महऽइन्द्रायदुहऽइन्द्रियम्पयꣳसोम÷परिस्रुताघृतम्मधुव्य
न्त्वाज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३७ ॥ होतायक्क्षत्सुरेतसम्

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

षभम् ॥ होतायक्षत्सुरेतसमृषभन्नर्य्यापसन्त्वष्टारमिन्द्र
मश्विनाभिषजन्नसरस्वतीमोजोनजूतिरिन्द्रियंवृकोनरभसो
भिषग्ग्यशःसुरयाभेषजꣳश्रियानमासरम्पयःसोमः परिस्रु
ताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३८ ॥ होतायक्षद्व
नस्पतिꣳशमितारम् ॥ होतायक्षद्वनस्पतिꣳशमितारꣳश
तक्रतुम्भीमन्नमन्युꣳराजानंव्याघ्रन्नमसाश्विनाभामꣳसरं ५५१

१ "वर्णे तु मात्रिके पूर्वे ह्यनुस्वारो द्विमात्रिकः" या. शि.। मात्रिके (ह्रस्ववर्णपूर्वे) अनुस्वारो द्विमात्रिकः ꣳ इत्याकारको दीर्घो ज्ञेयो लेख्यश्च। अत्र अनुस्वारो ह्रस्वपूर्वोऽध्यर्द्धमात्रा पूर्वा चार्धमात्रा (शु. य. प्रा. ४ अ. १४८ सू.) इत्यनेन चोक्तम्। अत्र मन्युं राजानम् इत्यत्रानुस्वारस्य ह्रस्ववर्णपूर्वत्वं वर्त्तते।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्वतीभिषगिन्द्रायदुहऽइन्द्रियम्पयꣳसोमः परिस्रुताघृतम्मधु
व्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३९ ॥ होतायक्षदग्निꣳस्वाहा ॥
होतायक्षदग्निꣳस्वाहाज्ज्यस्यस्तोकानाꣳस्वाहामेदसाम्पृथ
क्स्वाहाछागमश्विभ्याꣳस्वाहामेषꣳसरस्वत्यैस्वाहऽऋषभ
मिन्द्रायसिꣳहायसहसऽइन्द्रियꣳस्वाहाग्निन्नभेषजꣳस्वाहा
सोममिन्द्रियꣳस्वाहेन्द्रꣳसुत्रामाणꣳसवितारंव्वरुणम्भिषजा
म्पतिꣳस्वाहाव्वनस्पतिम्प्रियम्पाथोनभेषजꣳस्वाहादेवाऽआ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ज्ज्यपाजुषाणोऽअग्निर्भैषजम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्य
न्त्वाज्ज्यस्य होतर्य्यज ॥४०॥ [१२-४] होता यक्षदश्विनौ
छागस्य। वपाया मेदसो जुषेतां ँ हविर्होतर्य्यज ॥ होता यक्ष
त्सरस्वतीम्मेषस्य वपाया मेदसो जुषतां ँ हविर्होतर्य्यज ॥ हो
ता यक्षदिन्द्रमृषभस्य वपाया मेदसो जुषतां ँ हविर्होतर्य्यज ५६१
॥४१॥ होता यक्षदश्विनौ सरस्वतीम् ॥ होता यक्षदश्विनौ सरं

१ "द्विमात्रिके मात्रिकः स्यात्" या. शि.। यत्र द्विमात्रिकः पूर्ववर्णः (दीर्घस्वरः) तत्रानुस्वारो ह्रस्वः ँ इत्याकारको ज्ञेयो लेख्य उच्चारणीयश्च। अत्र "दीर्घादर्द्धमात्रा पूर्वा चाद्यर्धा" (शु. य. प्रा. ४ अ. १४९ सू.) प्रमाणम्। अत्र "जुषतां ँ हविः" इति पदे दीर्घवर्णपूर्वोऽनुस्वारो वर्तते।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्वतीमिन्द्रꣳसुत्रामाणमिमेसोमाꣳसुरामाणश्च्छागैर्न्नमेषैर्ऋ
षभैःसुताःशष्पैर्न्नतोक्मभिर्ल्लाजैर्म्महस्वन्तोमदामासरेणपरि
ष्कृताꣳशुक्राःपयस्वन्तोमृताꣳप्रस्थितावोमधुश्चुतस्तानश्वि
नासरस्वतीन्द्रꣳसुत्रामावृत्रहाजुषन्ताꣳसोम्म्यम्मधुपिबन्तुम
दन्तुव्यन्तुहोतर्य्यज ॥४२॥ होतायक्षदश्विनौछागस्य। हवि
षऽआत्तामद्यमध्यतोमेदऽउद्भृतम्पुराद्वेषोभ्यꣳपुरापौरुषेय्या ॥ ९ ॥

१ परिष्कृता। अत्र "परिकृते षकारेण" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५३ सू.) इत्यनेन परिपदं कृते परे षकारेण व्यवधीयते। ततोऽत्र "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन द्वित्वं प्राप्तं परञ्च "ऋवर्णे च" (शु. य. प्रा. ४ अ. १११ सू.) इत्यनेन कृतपदितकारे परे द्वित्वस्य निषेधात् द्वित्वं न।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

गृभोघस्त्तान्नूनङ्क्षासेऽअज्ज्राणाँग्व्यवंसप्प्रथमानाꣳसुमत्त्क्षंरा
णाꣳशतरुद्द्रियाणामग्ग्निष्ष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्व
तश्श्रोणितश्शितामतऽउत्त्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करतऽए
वाश्विनाजुषेताꣳहविर्होतर्य्यज ॥ ४३ ॥ होतायक्ष
त्सरस्वतीम्मेषस्य । हविषऽआवयदद्यमध्यतोमेदऽउद्भृत
म्पुराद्द्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्याग्गृभोघसन्नूनङ्क्षासेऽअज्ज्राणाँग्व्य
वंसप्प्रथमानाꣳसुमत्त्क्षराणाꣳशतरुद्द्रियाणामग्ग्निष्ष्वात्ता ५५२

१ पीवः उपवसनानाम् इत्यत्र ''उपवसने पीवः'' (शु. य. प्रा. ३ अ. १४ सू.) इत्यनेन उपवसने परे विसर्जनीयस्य लोपे ''उवर्ण ओकारम्''

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतश्श्रोणितश्शितामुतऽउत्सादुतो
ङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करदेव᳖सरस्वतीजुषतांᳯहविर्होतुर्य्यज
॥ ४४ ॥ होतायक्षदिन्द्रमृषभस्य । हविषऽआवयदुद्यमध्य
तोमेदुऽउद्भृतम्पुराद्वेषोभ्यᳵपुरापौरुषेय्यागृभोघसन्नूनङ्घासेऽ
अज्राणांय्यवसप्रथमानाᳯसुमत्क्षराणाᳯशतरुद्रियाणा
मग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतश्श्रोणितश्शिताम ॥ १० ॥

(शु. य. प्रा. ४ अ. ५३ सू.) इति गुणे रूपं भवति। १ अत्र स्वरात्संयोगादिर्द्विरुच्यते इति सूत्रेण शकारस्य द्वित्वे प्राप्तेऽपि "नास्वरपूर्वा०" इति सूत्रस्य वृत्तौ विसर्जनीयात्परस्य द्वित्वमेतस्य शवर्णस्यैवेति नियमात्तद्व्यतिरिक्तशकारस्य द्वित्वं न भवति। तेन न द्वित्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तऽउत्त्सादुतोऽङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करदेवमिन्द्रोजुषताᳬंहविर्हो
तर्य्यज ॥ ४५ ॥ होतायक्क्षद्वनस्प्पतिमभि। हिपिष्टतमया
रभिष्ठयारशनयाधित ॥ यत्राश्विनोश्च्छागस्यहविषं÷प्प्रिया
धामानियत्रसरस्वत्त्यामेषस्यहविषं÷प्प्रियाधामानियत्रेन्द्रस्य
ऽऋषभस्यहविषं÷प्प्रियाधामानियत्राग्ग्नेश्प्प्रियाधामानियत्र
सोमस्यप्प्रियाधामानियत्रेन्द्रस्यसुत्रामण्णं÷प्प्रियाधामानियत्र
सवितुश्प्प्रियाधामानियत्रव्वरुणस्यप्प्रियाधामानियत्रव्वनस्प्प ६६१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तैं॑ऽप्प्रि॒यापाथां॑ऽꣳसि॒यत्रं॑दे॒वाना॒माज्ज्य॒पानां॒म्प्रि॒याधामा॑नि॒य
त्रा॒ग्नेर्हो॑तुं॒ऽप्प्रि॒याधामा॑नि॒तत्रै॑ता॒न्प्प्रस्तु॒त्त्येवो॒पस्तु॒त्त्येवो॒पाव॑
स्र॒क्क्ष॒द्र॒भी॑यसऽइव॒कृ॒त्त्वीक॑र्दे॒वन्दे॒वोव्व॒नस्प्पति॑र्जु॒षता॒ꣳह॒वि
र्हो॑त॒र्य्यज॑॥४६॥ होता॑यक्क्षद॒ग्निꣳस्वि॑ष्ट॒कृत॑म्॥ होता॑यक्क्षद॒
ग्निꣳस्वि॑ष्ट॒कृत॒मया॑ड॒ग्निर॒श्विनो॒श्छाग॑स्य॒ह॒विषः॒ऽप्प्रि॒याधा
मा॒न्य्यया॒ट्स॒र॑स्वत्त्या॒मे॒षस्य॑ह॒विषः॒ऽप्प्रि॒याधामा॒न्यया॒डिन्द्र॑स्यऽ ॥ २२ ॥

१ "संयोगाद्यश्च यो भवेत्" या. शि.। यद्यनुस्वारस्य पूर्वो वर्णो दीर्घो वा ह्रस्वः संयोगाद्यश्चेत्तदाऽनुस्वारो मात्रिकोꣳइत्याकारको ह्रस्वो ज्ञेयो लेख्य उच्चारणीयश्च सर्वत्र। परञ्च यत्र संयोगाद्य ऋवर्णव्यञ्जनादिगो दीर्घो वा ह्रस्वो वर्णस्तत्र तु ꣴइत्याकारकोऽनुस्वारो दीर्घो ज्ञेयो बोद्धः। यथा देवानां ह दयेन।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ऋषभस्यहविर्षः॑प्प्रियाधामान्न्ययाऽग्ग्नेश्प्प्रियाधामान्न्ययाद्द्रो
मस्यप्प्रियाधामान्न्ययाऽइन्द्रस्यसुत्राम्म्णःप्प्रियाधामान्न्यया
द्दवितुश्प्प्रियाधामान्न्ययाद्दवरुणस्याप्प्रियाधामान्न्ययाद्दवन
स्पतेःप्प्रियापाथाᳪंस्ययाद्ददेवानामाज्ज्यपानाम्प्रियाधामानि
यक्क्षदग्ग्नेर्होतुःप्प्रियाधामानियक्क्षत्त्स्वम्महिमानमायजता
मेज्ज्याऽइषःकृणोतुसोऽअद्ध्वराजातवेदाजुषताᳪंहविर्होतर्य्य
ज॥४७॥ [७-५]देवम्बर्हिः॑। सरस्वतीसुदेवमिन्द्रेऽअश्विना॥ १५७

१ रकारहकारयोगेऽत्र करिण्यादीनां पंचस्वरभक्तीनां मध्ये "करिणी रहयोर्योगे" (या. शि.) इत्यनेन करिणी स्वरभक्तिर्ज्ञेया। एवं सर्वत्र।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तेजो॒नच॒क्षुर॒क्ष्यो॒र्ब्बर्हि॑षा॒दधु॒रिन्द्रि॒यंव्व॑सु॒वने॑व्व॑सु॒धेय॑स्यव्व्यन्तु
यज॑ ॥ ४८ ॥ दे॒वीर्द्वारो॑ ॥ दे॒वीर्द्वारो॑ऽअ॒श्विना॑भि॒षजे
न्द्रे॒सर॑स्वती ॥ प्रा॒णन्नव्वी॒र्य्यन्न॒सिद्वारो॑दधु॒रिन्द्रि॒यंव्व॑सु॒वने॑व्व॑सु
धेय॑स्यव्व्यन्तु॒यज॑ ॥ ४९ ॥ दे॒वीऽउ॒षासौ॑ ॥ दे॒वीऽउ॒षासा॑व॒
श्विना॑सु॒त्रामे॒न्द्रे॒सर॑स्वती ॥ बल॒न्नवाचे॑मा॒स्य॒ऽउ॒षाभ्या॒न्दधु॒रि
न्द्रि॒यंव्व॑सु॒वने॑व्व॑सु॒धेय॑स्यव्व्यन्तु॒यज॑ ॥ ५० ॥ दे॒वीजोष्ट्री॑ ॥
दे॒वीजोष्ट्री॒सर॑स्व॒त्त्य॒श्विने॒न्द्र॑मवर्द्धयन् ॥ श्रोत्र॒न्नकर्ण॑यो॒र्य्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शोजोष्ट्रीँऽभ्यान्दधुरिन्द्रियंव्वसुवनैव्वसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥५१॥
देवीऽऊर्जाहुती ॥ देवीऽऊर्जाहुतीदुघेसुदुघेन्द्रेसरस्वत्यश्वि
नाभिषजावतः ॥ शुक्रन्नज्योतिस्तनयोराहुतीधत्तऽइन्द्रियं
व्वसुवनैव्वसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ ५२ ॥ देवादेवानाम् ॥ देवा
देवानाम्भिषजाहोताराविन्द्रमश्विना ॥ व्वषट्कारैःसरस्वती
त्त्विषिन्नहृदयेमतिँहोतृभ्यान्दधुरिन्द्रियंव्वसुवनैव्वसुधेयस्य
व्यन्तुयज ॥ ५३ ॥ देवीस्तिस्रः ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रोदे

१६९

वीरश्विनेडासरस्वती ॥ शूषन्नमद्ध्येनाऽभ्यामिन्द्रायदधुरिन्द्रि
यंव्वंसुवनेव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयजं ॥ ५४ ॥ देवऽइन्द्रं÷ ॥ देवऽ
इन्द्रोनराशꣳसंस्त्रिवरूथःसरस्वत्त्याश्विऽभ्यामीयतेरथ÷॥ रेतो
नरूपममृतंञ्जनित्रमिन्द्रायत्त्वष्टादधदिन्द्रियाणिव्वसुवनेव्वसु
धेयंस्यव्यन्तुयजं ॥ ५५ ॥ देवोदेवैः ॥ देवोदेवैर्व्वनस्पति
र्हिरण्ण्यपर्ण्णोऽअश्विऽभ्याꣳसरस्वत्त्यासुपिप्पलऽइन्द्रायपच्य
तेमधु ॥ ओजोनजुतिर्ऋषभोनभामंव्वनस्पतिर्न्नोदधदिन्द्रि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

याणिंव्वसुवनैंव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयज ॥ ५६ ॥ देवम्बर्हिः ॥
देवम्बर्हिर्व्वारितीनामद्ध्वरेस्तीर्ण्णमश्विभ्यामूर्ण्णम्म्रदाᳬसरस्व
त्त्यास्योनमिन्द्रतेसदं ॥ ईशायैमन्न्युᳬराजानम्बर्हिषांदधु
रिन्द्रियंव्वसुवनैंव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयज ॥ ५७ ॥ देवोऽअग्निः ।
स्विष्टकृद्देवान्यंक्षद्यथायथᳬहोताराविन्द्रमश्विनाव्वाचाव्वा
चᳬसरस्वतीमग्निᳬसोमᳬस्विष्टकृत्स्विष्टऽइन्द्रःसुत्रामासवि
सं. ४२ ताव्वरुणोभिषगिष्टोदेवोव्वनस्पतिःस्विष्टादेवाऽआज्यपाःस्वि ५७१

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥ १४ ॥

ष्टोऽअग्निरग्निनाहोताहोत्रेस्विष्टकृद्यशोनदधदिन्द्रियमूर्ज्जम उ. वि. अ.
पचितिᳪंस्वधांव्वसुवनेव्वसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥५८॥ अग्निमद्य । ॥ २१ ॥
होतारमवृणीतायँय्यजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरोडाशान्ब
ध्नन्नश्विभ्याञ्छागᳪंसरस्वत्यैमेषमिन्द्रायऽऋषभᳪंसुन्वन्न
श्विभ्याᳪंसरस्वत्याऽइन्द्रायसुत्राम्म्णेसुरासोमान्त्सूपस्थाऽ
अद्य ॥५९॥ सूपस्थाऽअद्य । देवोव्वनस्प्पतिरभवदश्विभ्या ॥ १४ ॥
ञ्छागेनसरस्वत्यैमेषेणेन्द्रायऽऋषभेणाक्षँस्तान्मेदस्तःप्प

१७२

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तिपचुताग्गृभीषुतावीवृधन्तपुरोडाशैरपुरश्विनासरस्वतीन्द्रः
सुत्रामासुरासोमाँस्त्वामद्य ॥ ६० ॥ त्वामद्य ॥ त्वामद्यऽ
ऋषऽआर्षेयऽऋषीणान्नपादवृणीतायँय्यजमानोबहुब्भ्यऽआ
सङ्गतेब्भ्यऽएषमेदेवेषुवसुवार्य्यायक्ष्यतऽइतितायादेवादेव
दानान्यदुस्तान्यस्मैऽआचशास्वाचगुरस्वेषितश्चहोतरसि
भद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसूक्तवाकायसूक्ताब्रूहि ॥ ६१ ॥
[१४-६]इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामेकविंशोऽध्यायः ॥२१॥

५७३

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ १५ ॥ श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ तेजोऽसिपंचा,
ग्नयऽएका, हिङ्कारायद्वे, तत्त्सवितुर्द्दश, व्विभूम्मात्रैका, ॥ २२ ॥
कायद्वे, ऽआब्रह्मंस्त्रयोदश, शेपादेकैको, नविꣳशतिश्चतु-
स्त्रिꣳशत् [अ. २२ मं. ३४ अनु. १९] ॥ हरिः ॐ ॥
तेजोंसि ॥ तेजोंसिशुक्क्रममृतंमायुंष्प्पाऽआयुंर्म्मेपाहि ॥ देव
स्यंत्त्वासवितुश्प्प्रंसवेऽश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्यांम्पूष्णोहस्त्ताब्भ्यामाद ॥ २५ ॥

१ आयुष्प्पा "समानपदे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन एकस्मिन्पदे यो विसर्गः तस्य विसर्जनीयस्य ककारपकारयोः परे यथायोगं सकारः षकारश्चैकपदे भवतः। इति षकारे कृते "ऊष्मान्तस्थान्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति पकारस्य द्वित्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

दे ॥ १ ॥ इमामंगृभ्णन् ॥ इमामंगृभ्णन्नशनामृतस्यपूर्व्वऽ
आयुंषिविदथैषुकव्या ॥ सानोऽअस्मिन्त्सुतऽआबंभूवऽऋ
तस्यसामंन्त्सरमारपंन्ती ॥ २ ॥ अभिधाऽअंसि ॥ अभिधाऽ
अंसिभुवंनमसियन्तासिधर्त्ता ॥ सत्त्वमग्निंवैश्वानरꣳसप्प्रंथ
सङ्गच्छस्वाहांकृतः ॥ ३ ॥ स्वगात्त्वा । देवेभ्यं÷प्प्रजापंत
येब्रह्मन्नश्वंम्भन्त्स्यामिंदेवेभ्यं÷प्प्रजापंतयेतेनंराद्ध्यासम् ॥ ५३५
तम्बंधानदेवेभ्यं÷प्प्रजापंतयेतेनंराद्ध्नुहि ॥ ४ ॥ प्रजापंतये

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्त्वा॥ प्रजापतयेत्त्वाजुष्टम्प्प्रोक्षामीन्द्राग्निभ्यान्त्वाजुष्टम्प्रो
क्क्षामिव्वायवेत्त्वाजुष्टम्प्रोक्क्षामिव्विश्वेभ्यस्त्त्वादेवेभ्योजुष्ट
म्प्रोक्क्षामिसर्व्वेभ्यस्त्त्वादेवेभ्योजुष्टम्प्रोक्क्षामि ॥ योऽअर्व्व
न्तञ्जिघांᳫँसतितमभ्यमीतिव्वरुणः॥ परोमर्त्तः परः श्वा ॥५॥
[५-१] अग्नयेस्वाहा ॥ अग्नयेस्वाहासोमायस्वाहापाम्मो
दायस्वाहासवित्रेस्वाहाव्वायवेस्वाहाव्विष्णवेस्वाहेन्द्रायस्वाहा ॥ १६ ॥
बृहस्पतयेस्वाहामित्रायस्वाहाव्वरुणायस्वाहा॥ ६॥ [१-२]

१ अत्र द्वयोस्तु स्वरयोर्मध्ये सन्धिर्यत्र न दृश्यते विवृत्तिस्तत्र विज्ञेया। (या. शि.) तेनात्रोकाराकारयोः पूर्वरूपकारकः सन्धिर्न भवति।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

हिङ्कारायस्वाहा ॥ हिङ्कारायस्वाहाहिङ्कृतायस्वाहाक्क्रन्दते
स्वाहांवक्क्रन्दायस्वाहाप्प्रोथंतेस्वाहांप्प्रप्प्रोथायस्वाहांगन्धाय
स्वाहांग्घ्रातायस्वाहानिविंष्टायस्वाहोपंविष्टायस्वाहासन्दितायं
स्वाहाव्वल्ग्गंतेस्वाहासीनायस्वाहाशयांनायस्वाहास्वपंतेस्वाहा
जाग्ग्रंतेस्वाहाकूजंतेस्वाहाप्प्रबुद्धायस्वाहांव्विजृम्भमाणायस्वा
हाव्विचृंतायस्वाहासꣳहांनायस्वाहोपंस्त्थितायस्वाहायंनाय
स्वाहाप्प्रायंणायस्वाहा ॥ ७ ॥ यतेस्वाहा ॥ यतेस्वाहा ५७७

१ अत्र यकारस्य पादादौ सर्वत्रजकारोच्चारणम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

धावतेस्वाहोद्द्रावायस्वाहोद्द्रुतायस्वाहाशूकारायस्वाहाशूकृता
यस्वाहानिषण्णायस्वाहोत्थितायस्वाहाजवायस्वाहाबलाय
स्वाहाविवर्त्तमानायस्वाहाविवृत्तायस्वाहाविधून्वानायस्वाहा
विधूतायस्वाहाशुश्रूषमाणायस्वाहाशृण्वतेस्वाहेक्षमाणाय
स्वाहेक्षितायस्वाहावीक्षितायस्वाहानिमेषायस्वाहायदत्ति
तस्मैस्वाहायत्पिबतितस्मैस्वाहायन्मूत्रङ्करोतितस्मैस्वा ॥ १७ ॥

१ निषण्णाय। अत्र द्वयोर्नकारयोर्णत्वं निपात्यते। प्रथमस्य "तवर्गे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९४ सू.) इत्यनेन तवर्गस्य व्यवधानेन णत्वाप्राप्तौ द्वितीयस्य नकारस्य "स्वरयवहकपैश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८६ सू.) इत्यनेन व्यवधानातिरिक्तनकारस्य व्यवधानाण्णत्वाप्राप्तौ "निषण्णाय°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन णत्वनिपातः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हांकुर्व्वतेस्वाहाकृतायस्वाहा ॥ ८ ॥ [२-३] तत्त्संवि
तुः ॥ तत्त्संवितुर्व्वरेण्ण्यम्भग्गोदेवस्यधीमहि ॥ धियोयो
नःप्प्रचोदयात् ॥ ९ ॥ हिरंण्ण्यपाणिमूतये । सवितार
मुपंह्वये ॥ सचेत्तादेवतापदम् ॥ १० ॥ देवस्यचेततः ॥
देवस्यचेततोमहीम्प्रसंवितुर्हवामहे ॥ सुमति६ंसत्त्यराधसम्
॥ ११ ॥ सुष्टुति६ंसुमतीवृधः[1] ॥ सुष्टुति६ंसुमतीवृधोरातिं६
संवितुरीमहे ॥ प्रदेवायमतीविदे ॥ १२ ॥ रातिं६सत्त्पं ५७१

1 सुमतीवृधः । अत्र "अश्वरश्मिसुमति"" (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन वकारे परे ह्रस्वेकारस्य सुमतिशब्दस्य दीर्घत्वम् ।

तिम् ॥ रातिꣳसत्त्पतिम्मुहेसंवितारमुपह्वये ॥ आसवन्देव
वीतये ॥ १३ ॥ देवस्यंसवितुः ॥ देवस्यंसवितुर्म्मतिमांसवं
विश्वदेव्यम् ॥ धियाभर्गम्मनामहे ॥ १४ ॥ अग्निꣳस्तो
मैन । बोधयसमिधानोऽअमर्त्त्यम् ॥ हव्यादेवेषुनोदधत्
॥ १५ ॥ सहव्यवाट् ॥ सहव्यवाडमर्त्त्यऽउशिग्दूतश्चनो
हितः ॥ अग्निर्द्धियासमृण्वति ॥ १६ ॥ अग्निन्दूतम् ॥ ॥ १८ ॥
अग्निन्दूतम्पुरोदधेहव्यवाहमुपब्रुवे ॥ देवाँ२॥ऽआसादया

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दिह ॥ १७ ॥ अजीजनोहि । पवमानस्सूर्य्यँव्विधारेशक्क्म
नापयंः ॥ गोजीरयारꣳहमाणःपुरन्ध्या ॥ १८ ॥ [१०-४]
व्विभूम्मात्रा । प्प्रभूश्पित्राश्वोंसिहयोस्यत्त्योंसिमयोस्यव्वांसिस
प्तिरसिव्वाज्यसिव्वृषासिनृमणाऽअसि ॥ ययुर्न्नामासिशिशुर्न्ना
मास्यादित्त्यानाम्पत्त्वान्न्विहिदेवाऽआशापालाऽएतन्देवेब्भ्यो
श्वम्मेधायप्प्रोक्क्षितꣳरक्क्षतेहरन्तिरिहरमतामिहधृतिरिहस्व ५८१
धृतिःस्वाहा ॥ १९ ॥ [१-५] कायस्वाहा ॥ कायस्वाहाकस्म्मै

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥२९॥ स्वाहाकतमस्म्मैस्वाहास्वाहाधिमाधीतायस्वाहामनःप्प्रजाप
तयेस्वाहाचित्तंविज्ञातायादित्त्यैस्वाहादित्त्यैमह्यैस्वाहादित्त्यै
सुमृडीकायैस्वाहासरस्वत्त्यैस्वाहासरस्वत्त्यैपावकायैस्वाहासर
स्वत्त्यैबृहत्त्यैस्वाहापूष्णेस्वाहापूष्णेप्प्रपत्थ्यायस्वाहापूष्णे
नरन्धिषायस्वाहात्त्वष्ट्रेस्वाहात्त्वष्ट्रेतुरीपायस्वाहात्त्वष्ट्रेपुरुरूपा
यस्वाहाविष्ण्णवेस्वाहाविष्ण्णवेनिभूयपायस्वाहाविष्ण्णवेशि ॥१९॥
पिविष्टायस्वाहा ॥ २० ॥ विश्श्वोदेवस्य । नेतुर्म्मर्त्तौवुरीतसक्

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ख्यम् ॥ विश्श्वोरायऽइषुध्यतिद्युम्म्नंवृणीतपुष्ष्यसेस्वाहा ॥२१॥
[२-६] आब्रह्मन् ॥ आब्रह्मन्ब्राह्मणोब्रह्मवर्च्चसीजायतामारा
ष्ट्रेराजन्न्यः शूरऽइषव्व्योतिव्याधीमहारथोजायतान्दोग्ग्ध्रीधेनु
र्वोढानड्वानाशुः सप्तिः पुरन्धिर्य्योषाजिष्ष्णूरथेष्ठाः सभेयोयु
वास्ययजमानस्यवीरोजायतान्निकामेनिकामेनः पर्ज्जन्न्योवर्ष
तुफलवत्त्योनऽओषधयः पच्च्यन्तांय्योगक्क्षेमोनः कल्प्पताम् ५८३
सं. ४२ ॥२२॥ [१-७] प्राणायस्वाहा । पानायस्वाहाव्व्यानायस्वाहा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

चक्क्षुषेस्वाहाश्श्रोत्त्रायस्वाहाव्वाचेस्वाहामनसेस्वाहा ॥ २३ ॥
[१-८] प्राच्यैदिशे । स्वाहाव्वार्च्यैदिशेस्वाहादक्षिणायैदिशे
स्वाहाव्वार्च्यैदिशेस्वाहाप्प्रतीच्यैदिशेस्वाहाव्वार्च्यैदिशेस्वाहोदी
च्यैदिशेस्वाहाव्वार्च्यैदिशेस्वाहोर्द्ध्वायैदिशेस्वाहाव्वार्च्यैदिशे
स्वाहावाच्यैदिशेस्वाहाव्वार्च्यैदिशेस्वाहा ॥ २४ ॥ [१-९]
अद्भ्यश्स्वाहा । व्वार्भ्यश्स्वाहोदकायस्वाहातिष्ठन्तीभ्यस्स्वा
हास्रवन्तीभ्यस्स्वाहास्यन्दमानाभ्यस्स्वाहाकूप्प्याभ्यस्

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्वाहासूद्य्याऽभ्यःस्वाहाधार्य्याऽभ्यःस्वाहार्ण्णवायस्वाहासमु
द्रायस्वाहासरिरायस्वाहा ॥ २५ ॥ [१-१०] व्वाता
यस्वाहा । धुमायस्वाहाऽभ्रायस्वाहामेघायस्वाहाव्विद्द्योतमा
नायस्वाहास्त्तनयतेस्वाहावस्फूर्ज्जतेस्वाहाव्वर्षतेस्वाहाववर्षते
स्वाहोग्ग्रंव्वर्षतेस्वाहाशीग्घ्रंव्वर्षतेस्वाहोद्गृह्णतेस्वाहोद्गृहीताय
स्वाहाप्प्रुष्ण्णतेस्वाहाशीकायतेस्वाहाप्प्रुष्वाऽभ्यःस्वाहाह्लादु ५८५
नीऽभ्यःस्वाहानीहारायस्वाहा ॥ २६ ॥ [१-११] अग्ग्न

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

येस्वाहा ॥ अग्नयेस्वाहासोमायस्वाहेन्द्रायस्वाहापृथिव्यै
स्वाहान्तरिक्षायस्वाहादिवेस्वाहादिग्भ्यश्स्वाहाशाभ्युᳪंस्वा
होर्व्यैदिशेस्वाहार्वाच्यैदिशेस्वाहा ॥ २७ ॥ [१-१२]
नक्षत्रेभ्युᳪंस्वाहा। नक्षत्रियेभ्युᳪंस्वाहाहोरात्रेभ्युᳪंस्वाहा
र्द्धमासेभ्युᳪंस्वाहामासेभ्युᳪंस्वाहऽऋतुभ्युᳪंस्वाहार्त्तवेभ्युᳪं
स्वाहासंवत्त्सरायस्वाहाद्यावापृथिवीभ्याᳪंस्वाहाचन्द्रायस्वा
हासूर्य्यायस्वाहारश्मिभ्युᳪंस्वाहावसुभ्युᳪंस्वाहारुद्रेभ्युᳪं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्वाहादित्त्येब्भ्युह्स्वाहामुरुद्भ्युह्स्वाहाव्विश्श्वेब्भ्योदेवेब्भ्युह्
स्वाहामूलेब्भ्युह्स्वाहाशाखाब्भ्युह्स्वाहाव्वनुस्प्पतिब्भ्युह्स्वा
हापुष्प्पेब्भ्युह्स्वाहाफलेब्भ्युह्स्वाहौषधीब्भ्युह्स्वाहा ॥ २८॥
[१-१३]१३०० शतम् ॥ पृथिव्व्यैस्वाहा॥ पृथिव्व्यैस्वाहान्त
रिक्क्षायुस्वाहादिवेस्वाहासूर्य्यायुस्वाहाचन्द्रायुस्वाहानक्क्ष
त्रेब्भ्युह्स्वाहाद्भ्यश्स्वाहौषधीब्भ्युह्स्वाहाव्वनुस्प्पतिब्भ्युह्स्वा
हापरिप्प्लुवेब्भ्युह्स्वाहाचराचुरेब्भ्युह्स्वाहासरीसृपेब्भ्युह्स्वाहा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥ २९ ॥ [१-१४] असंवेस्वाहा ॥ असंवेस्वाहाब्वसंवेस्वाहा
व्विभुवेस्वाहाव्विवंस्वतेस्वाहागणश्श्रियेस्वाहागणपंतयेस्वाहाभि
भुवेस्वाहाधिंपतयेस्वाहाशूषायस्वाहासᳬसप्पीयस्वाहाचन्द्रा
यस्वाहाज्ज्योतिंषेस्वाहामलिम्म्लुचायस्वाहादिवांपतयंतेस्वाहा
॥ ३० ॥ [१-१५] मधंवेस्वाहा ॥ मधंवेस्वाहामाधंवाय
स्वाहाशुक्कायस्वाहाशुचंयेस्वाहानभंसेस्वाहानभस्यायस्वाहे ॥ २२ ॥
षायस्वाहोर्ज्जायस्वाहासहंसेस्वाहासहस्यायस्वाहातपंयेस्वाहा

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तपस्यायस्वाहाꣳहसस्पतयेस्वाहा॥ ३१ ॥ [१-१६] व्वाजाय
स्वाहा । प्प्रसवायस्वाहापिजायस्वाहाक्क्रतवेस्वाहास्वःस्वा
हामूर्द्ध्नेस्वाहाव्यश्नुविनेस्वाहान्त्यायस्वाहान्त्यायभौवनाय
स्वाहाभुवनस्यपतयेस्वाहाधिपतयेस्वाहाप्प्रजापतयेस्वाहा
॥ ३२ ॥ [१-१७] आयुर्य्यज्ञेन । कल्प्पताꣳस्वाहाप्प्राणो
यज्ञेनकल्प्पताꣳस्वाहापानोयज्ञेनकल्प्पताꣳस्वाहाव्यानो
यज्ञेनकल्प्पताꣳस्वाहोदानोयज्ञेनकल्प्पताꣳस्वाहासमा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नोयुज्ञेनंकल्पताꣳस्वाहाचक्षुर्य्युज्ञेनंकल्पताꣳस्वाहा
श्श्रोत्रँय्युज्ञेनंकल्पताꣳस्वाहाव्वाग्ग्युज्ञेनंकल्पताꣳस्वा
हामनोयुज्ञेनंकल्पताꣳस्वाहात्त्मायुज्ञेनंकल्पताꣳस्वा
हाब्रुह्मायुज्ञेनंकल्पताꣳस्वाहाज्ज्योतिर्य्युज्ञेनंकल्पताꣳ
स्वाहास्वर्य्युज्ञेनंकल्पताꣳस्वाहापृष्ठँय्युज्ञेनंकल्पताꣳ
स्वाहायुज्ञोयुज्ञेनंकल्पताꣳस्वाहा॥३३॥ [१-१८] एकंस्म्मै
स्वाहा ॥ एकंस्म्मैस्वाहाद्वाब्भ्याꣳस्वाहाशुतायुस्वाहैकशताय
स्वाहाव्युष्ट्यैस्वाहास्वुर्ग्गायुस्वाहा ॥३४॥ [१-१९] इतिश्रीवा- ॥ २३ ॥
जसनेयसंहितायां द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥श्रीवेदपुरुषाय नमः॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ हिरण्यगर्भोयश्श्प्राणतोद्विकौ, युञ्ज
न्त्यष्टौ, द्वायुद्वापञ्च, प्राणायतिस्त्र, उत्त्सक्थ्याद्वादश, गायत्री
त्रिष्टुप्, कस्त्त्वाषट्कौ, कश्स्विदष्टौ, कास्विद्दश, सुभूश्स्वयंभू-
स्तिस्त्र, एकादश पञ्चषष्टिः ॥ [अ. २३ मं. ६५ अनु. ११]
हरिः ॐ ॥ हिरण्यगर्भश्समम् ॥ हिरण्यगर्भश्समवर्त्ततागग्रे

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

भुतस्यंजातश्पतिरेकंऽआसीत ॥ सदांधारपृथिवीन्द्यामुते
॥२४॥ माङ्कस्म्मैदेवायहविषाविधेम ॥ १ ॥ उपयामगृहीतोसि । ॥२३॥
प्प्रजापतयेत्त्वाजुष्टंङ्गृह्णाम्म्येषतेयोनिर्ह्स्सूर्य्यस्त्तेमहिमा ॥
यस्त्तेहंन्तस्संवत्त्सरेमहिमासम्बभूवयस्त्तेवायावन्तरिक्क्षेम
हिमासाम्बभूवयस्त्तेदिविसूर्य्येमहिमासम्बभूवतस्म्मैतेमहि
म्न्नेप्प्रजापतयेस्वाहादेवेब्भ्यः ॥ २ ॥ [२-१] यश्प्प्राण ॥२४॥
तहं ॥ यश्प्प्राणतोनिमिषतोमहित्वैकऽइद्राजाजगतोबभूव ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यऽईशेऽअस्यद्विपदश्चतुष्पदः कस्मैदेवायहविषाविधेम

॥ ३ ॥ उपयामगृहीतोसि । प्रजापतयेत्त्वाजुष्टङ्गृह्णाम्म्येष

तेयोनिश्चन्द्रमास्त्तेमहिमा ॥ यस्त्तेरात्रौसंवत्त्सरेमहिमासम्ब

भूवयस्त्तेपृथिव्यामग्नौमहिमासम्बभूवयस्त्तेनक्षत्रेषुचन्द्रमं

सिमहिमासम्बभूवतस्म्मैतेमहिम्नेप्रजापतयेदेवेभ्यःस्वाहा

---

१ द्वयोस्तु स्वरयोर्मध्ये सन्धिर्यत्र न दृश्यते । विवृत्तिस्तत्र विज्ञेया "यऽईशे" तु निदर्शनम् । या. शि. । अत्र यः इति पदस्थस्य विसर्गस्य "कण्ठ्यपूर्वो यकारमरिफितः" (शु. य. प्रा. ४ अ. ४७ सू.) इत्यनेन यकारे "यवयोः पदान्तयोः स्वरमध्ये लोपः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १२५ सू.) इत्यनेन यस्य लोपेऽकारेकारयोः "कण्ठ्यादिवर्णे एकारम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. ५३ सू.) इत्यनेनैकारे प्राप्ते "न परकालः पूर्वकाले पुनः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४ सू.) इत्यनेन निषेधे सन्ध्यभावः । उच्चारणेऽप्यर्धमात्राकालिको विरामः । तज्ज्ञापकं(ऽ)इत्याकारकं चिह्नम् । अत्र पाकवर्तीवृत्तिर्ज्ञेया प्रारम्भे ह्रस्वयोगात् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥२५॥ ॥ ४ ॥ [२-२] युञ्जन्तिब्रद्ध्नम् ॥ युञ्जन्तिब्रद्ध्नमंरुषञ्चरं उ. वि. अ.

न्तम्परिंतस्त्थुषं÷ ॥ रोचंन्तेरोचनादिवि ॥५॥ युञ्जन्त्यंस्य ॥ ॥२२॥

युञ्जन्त्यंस्यकाम्म्याहरीव्विपंक्षसारथें ॥ शोणांधृष्णूनृवा

हंसा ॥ ६ ॥ यद्वातं÷ ॥ यद्वातोंऽअपोऽअगंनीगन्प्रियामिन्द्रंस्य

तन्न्वम् ॥ एतꣳस्तोंतरनेनंपथापुनरश्श्वमावंर्त्तयासिनꣳ ॥७॥

व्वसंवस्त्वा । ञ्जन्तुगायत्त्रेणच्छन्दंसारुद्द्रास्त्त्वांञ्जन्तुत्त्रैष्टुंभे ॥२५॥ ११४

नच्छन्दंसादित्त्यास्त्त्वांञ्जन्तुजागतेनच्छन्दंसा ॥ भूर्भुवꣳस्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

र्ह्वांजी३॥ ज्च्छाची३॥ न्यद्भ्येगध्यंऽएतदन्नमत्तदेवाऽएतदन्नंम

द्धिप्प्रजापते ॥८॥ कश्श्वित् ॥ कश्श्विदेकाकीचंरतिकऽउंस्वि

ज्जायतेपुनं÷ ॥ किठंस्विद्धिमस्यंभेषजङ्किम्म्वावपंनम्मुहत्

॥ ९ ॥ सूर्य्यंऽएकाकी । चंरतिचन्द्रमांजायतेपुनं÷[1] ॥

अग्निर्हिमस्यंभेषजम्भूमिरावपंनम्महत् ॥ १० ॥ कास्वित् ॥

कास्विदासीत्त्पूर्व्वचित्तिःकिठंस्विदासीद्बृहद्वयं÷ ॥ कास्विदा

---

१ यत्र संयोगपरोऽसंयोगपरो वकाररहितो वकारसहितः सविसर्गो मात्रिकः स्वरितस्वरस्तस्मात्परस्य विसर्गस्य(÷)इत्याकारक उभयक्षेपः । मात्रिके

सं. ५५ नयं क्षिपेद् । (या. शि.) सवकारे द्विमात्रिकं तूभयक्षेपः । ज्ञात्यवकारात्परस्य विसर्गस्याप्युभयक्षेपः "सद्युम्नै÷" ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥२६॥ सीत्तिपलिप्पिलाकास्विदासीत्तिपशाङ्गिला ॥ ११ ॥ द्यौरासी

त् ॥ द्यौरासीत्तपूर्व्वचित्तिरश्श्वऽआसीद्बृहद्वयः ॥ अविरा

सीत्तिपलिप्पिलारात्त्रिरासीत्तिपशाङ्गिला ॥ १२ ॥ [८-३] ॥ २३ ॥

व्वायुष्ट्वा । पचतैरवत्त्वसितग्ग्रीवश्च्छागैर्न्न्यग्ग्रोधश्श्चमसैश्श्श

ल्म्मलिर्व्वृद्ध्या ॥ एषस्यराथ्योव्वृषापड्ढिश्श्चतुर्ब्भिरेदगन्ब्रह्मा

कृष्णश्चनोवतुनमोग्ग्नये ॥ १३ ॥ सᳬशितोरश्मिना ॥ ॥ २६ ॥

सᳬशितोरश्मिनारथःसᳬशितोरश्मिनाहयः ॥ सᳬ

१ यत्र मात्रिकात्द्विमात्रिकाद्वानुदात्तात्परो विसर्गस्तस्य विसर्गस्य(ᳲ) इत्याकारिकया कनिष्ठिकया निर्देशः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शिंतोऽअप्प्स्वप्प्सुजाब्रह्मासोमपुरोगवं॥ १४ ॥ स्वयं
व्वांजिन् ॥ स्वयंव्वाजिँस्तन्न्वङ्कल्प्पयस्वस्वयँय्यंजस्वस्वयञ्जु
षस्व ॥ महिमातेन्न्येनसन्नशे ॥ १५ ॥ नवै ॥ नवाऽ
उँऽएतम्म्रियसेनरिष्ष्यसिदेवाँ२॥ऽइदेँषिपथिभिं÷सुगेभिं÷ ॥
यत्रासंतेसुकृतोयत्रतेययुस्तत्रंत्त्वादेवश्श्संवितादधातु ॥ १६ ॥
अग्निश्पशुः ॥ अग्निश्पशुरासीत्तेनायजन्तसऽएतँल्लोक ११७

१ "उकारोऽपृक्तोऽस्पर्शात्" (शु. य. प्रा. ४ अ. ९० सू.) अपृक्त एकवर्ण उकारोऽस्पर्शात्परः प्रकृत्या भवति स्वरे प्रत्यये। अत्रोकारोऽपृक्तोऽस्पर्शात्परः प्लवतीति स्वरे परे तकारान्न सन्धिः।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मंजयुद्यस्मिम्नग्निश्सतैल्लोकोभंविष्ष्यतितज्ञैष्ष्यसिपिबैतांऽ
अपेः ॥ व्वायुश्पशुरांसीत्तेनांयजन्तसऽएतँल्लोकमंजयुद्य
स्मिम्नव्वायुश्सतैल्लोकोभंविष्ष्यतितज्ञैष्ष्यसिपिबैताऽअपः ॥
सूर्य्यं÷पशुरांसीत्तेनांयजन्तसऽएतँल्लोकमंजयुद्यस्मिमन्त्सू
र्य्यंःसतैल्लोकोभंविष्ष्यतितज्ञैष्ष्यसिपिबैताऽअपः ॥ १७ ॥
[५-४] प्राणायस्वाहा । पानायस्वाहांव्यानायस्वाहा ॥

१ मात्रिकाद्विमात्रिकादुदात्तात् परस्य विसर्जनीयस्य (ः) इत्याकारिकया निर्देशः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अम्बेऽअम्बिकेम्बालिकेनमानयतिकश्चन ॥ ससस्त्यश्वकः
सुभद्रिकाङ्काम्पीलवासिनीम् ॥ १८ ॥ गणानान्त्वा ।
गणपतिᳬहवामहेप्प्रियाणान्त्वाप्प्रियपतिᳬहवामहेनिधीना
न्त्वानिधिपतिᳬहवामहेव्वसोमम ॥ आहमजानिगर्ब्भध
मात्त्वमजासिगर्ब्भधम् ॥ १९ ॥ ताऽउभौचतुरः पदस्स
म्प्रसारयावस्वर्ग्गेलोकेप्प्रोण्र्णुवाथांव्वृषाव्वाजीरेतोधारेतोदधातु
॥ २० ॥ [३-५] उत्सक्थ्याऽअव । गुदन्धेहिसमञ्जि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥२८॥ ञ्चारयावृषन् ॥ यस्त्रीणाञ्जीवभोजनꣳ ॥ २१ ॥ यकासकौ उ. वि. अ.
सकौ । शकुन्तिकाहलगितिवञ्चति । आहन्तिगभेपसो ॥ २३ ॥
निगल्गलीतिधारका ॥ २२ ॥ यकोसकौ । शकुन्तकऽ
आहलगितिवञ्चति ॥ विवक्षतऽइवतेमुखमद्ध्वर्य्योमानस्त्व
मभिभाषथाꣳ ॥ २३ ॥ माताचं । तेपिताचतेग्ग्रंवृक्षस्य
रोहतꣳ ॥ प्रतिलामीतितेपितागभेमुष्टिमतꣳसयत् ॥ २४ ॥ ॥ २८ ॥

१ चारयावृषन् । अत्र "अचारश्मिमतिसुमतिश्वसुतचारय" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वृषन् इत्यस्य वकारे परे चारयाकारस्य दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

माताच । तेपिताचतेग्ग्रेव्वृक्षस्यक्क्रीडतᳲ ॥ व्विवक्क्षतऽइवते
मुखम्ब्रह्मन्मात्त्वंवदोबहु ॥ २५ ॥ ऊर्द्ध्वामैनाम् ॥ ऊर्द्ध्वा
मैनामुच्छ्रापयगिरौभारᳲहरन्निव ॥ अथास्यैमद्ध्यमेधताꣳ
शीतेव्वातेपुनन्निव ॥ २६ ॥ ऊर्द्ध्वमेनम् ॥ ऊर्द्ध्वमेनमुच्छ्रयं
ताद्गिरौभारᳲहरन्निव ॥ अथास्यमद्ध्यमेजतुशीतेव्वातेपुन ६०२
न्निव ॥ २७ ॥ यदस्याᳲ ॥ यदस्याऽअᳲहुभेद्याःकृधुस्त्थू

१ यत्र मात्रिकाद्विमात्रिकाद्वा प्रचयात्स्वरो विसर्गस्तत्र विसर्गस्य (ᳲ) इत्याकारिकया कनिष्ठिकया निर्देशः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥२९॥

लमुपातंसत् ॥ मुष्ककाविर्दस्याऽएजतोगोशुफेशकुलाविंव

॥ २८ ॥ यद्देवासं÷ ॥ यद्देवासौललामंगुम्प्रविष्ट्टीमिनुमा

विंषुद्ध॥ सक्थ्नादेंदिश्श्यतेनारीसत्त्यस्याक्षिभुवोयथा ॥२९॥

यद्धंरिणश्॥ यद्धंरिणोयवमत्तिनपुष्टम्पशुमन्न्यते ॥ शूद्राय

दर्य्यजारानपोषायधनायति ॥ ३० ॥ यद्धंरिण॥ यद्धंरि

णोयवमत्तिनपुष्टम्बहुमन्न्यते । शूद्रोयदर्य्यायैजारोनपोषम

नुंमन्न्यते ॥ ३१ ॥ दधिक्काव्णोऽअकारिषम् ॥ दधिक्का

उ. वि. अ. ॥ २३ ॥ ॥ २९ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

व्ण्णोऽअकारिषञ्जिष्ण्णोरश्वस्यव्वाजिनः ॥ सुरभिनोमुखा
करत्त्प्रणऽआयूंषितारिषत् ॥ ३२ ॥ [१२-६] गायत्री
त्रिष्टुप् ॥ गायत्रीत्रिष्टुब्ब्जगत्त्यनुष्टुप्प्पङ्क्त्यासह ॥ बृहत्त्यु
ष्णिहाककुप्प्सूचीभिःशम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ३३ ॥ द्विपदायाः ॥
द्विपदायाश्चतुष्प्पदास्त्रिपदायाश्चषट्ट्पदाः ॥ विच्छन्दायाश्चस
च्छन्दाःसूचीभिःशम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ३४ ॥ महानाम्न्योरे ५०३
वत्त्यः ॥ महानाम्न्योरेवत्त्योव्विश्वाऽआशाःप्प्रभूवरीः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मैघीर्व्विद्युतोव्वाचं÷सूचीभिं÷शम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ३५ ॥ नार्य्यँ
॥३०॥ स्त्ते ॥ नार्य्यैस्त्तेपत्क्न्योलोमव्विचिंन्व्वन्तुमनीषया ॥ देवा
नाम्पत्क्न्योदिश÷सूचीभिं÷शम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ३६ ॥ रजता ॥२३॥
हरिंणीः ॥ रजताहरिंणीःसीसायुजोंयुज्ज्यन्तेकर्म्मभिः ॥
अश्श्वंस्यव्वाजिनंस्त्त्वचिसिमांःशम्म्यन्तुशम्म्यंन्तीः ॥ ३७ ॥
कुविदङ्ग । यवंमन्तोयवंञ्चिद्यथादान्त्यंनुपूर्व्वंव्वियूय ॥ इहेहैं ॥२०॥
पाङ्कणुहिभोजनानियेबर्हिषोनमंऽउक्त्तिंयजंन्ति ॥ ३८ ॥ ६०४

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

[६-७] कस्त्त्वा ॥ कस्त्त्वाच्छ्यतिकस्त्त्वाविशास्तिकस्त्ते
गात्राणिशम्म्यति ॥ कऽउंतेशमिताकविः ॥ ३९ ॥ ऋत
वंस्त्ते ॥ ऋतवंस्त्तऽऋतुथापर्वंशमितारोविशासतु ॥ संवत्त्सर
स्यतेजंसाशमीभिं÷शम्म्यन्तुत्त्वा ॥ ४० ॥ अर्द्धमासाःप
रूॅंषि । तेमासाऽआच्छ्यन्तुशम्म्यन्तः ॥ अहोरात्राणि
मरुतोविलिष्टꣳसूदयन्तुते ॥ ४१ ॥ दैव्याऽअद्ध्वर्य्यवं÷ ॥
दैव्याऽअद्ध्वर्य्यवस्त्त्वाच्छ्यन्तुविचशासतु ॥ गात्राणिपर्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शस्त्तेसिमाँ२ऽक्कृण्ण्वन्तुशम्म्यन्तीः२ ॥ ४२ ॥ द्यौस्त्ते । पृथि
॥ २१ ॥ व्व्यन्तरिक्क्षंव्वायुश्च्छिद्द्रंपृणातुते ॥ सूर्य्यँस्त्तेनक्क्षत्त्रैः२सहलोक ॥ २२ ॥
क्कृणोतुसाधुया ॥ ४३ ॥ शन्ते ॥ शन्तेपरेब्भ्योगात्त्रेब्भ्यः२
शमस्त्त्ववरेब्भ्यः२ ॥ शमस्त्थब्भ्योमज्जब्भ्यः२शम्म्वस्त्तुतन्न्वै
तव ॥ ४४ ॥ [६-८] कश्शस्वित् ॥ कश्शस्विदेकाकी ॥ २१ ॥
चरतिकऽउंस्विज्जायतेपुनः ॥ किँस्विद्धिमस्यभेषजङ्कि ६०६

१ "द्विमात्रिकं क्षिपेद्क म्" (या. शि.) इति नियमेन दीर्घस्वरितस्वरादत्र परो विसर्गस्तत्र(६)इत्याकारकः कनिष्ठिकानिर्देशवाचकोऽङ्गुलिनिर्देशः सर्वत्र कार्यः ॥

म्म्वावर्पनम्महत् ॥ ४५ ॥ सूर्य्यैऽएकाकी । चरतिचन्द्र
माजायतेपुनः ॥ अग्निर्हिमस्यभेषजम्भूमिरावर्पनम्महत्
॥ ४६ ॥ किᳬस्वित् ॥ किᳬस्वित्सूर्य्यसमञ्ज्योतिःकिᳬ
समुद्रसमᳬसरः ॥ किᳬस्वित्पृथिव्यैवर्षीयःकस्यमात्रानवि
द्यते ॥ ४७ ॥ ब्रह्मसूर्य्यसमम् ॥ ब्रह्मसूर्य्यसमञ्ज्योतिर्द्यौः
समुद्रसमᳬसरः ॥ इन्द्रःपृथिव्यैवर्षीयान्गोस्तुमात्रानवि ५०७
मं. ४९ द्यते ॥ ४८ ॥ पृच्छामित्त्वा । चितयेदेवसखयदित्त्वमत्रम

नेसाजगन्थं ॥ येषुविष्णुस्त्रिषुपदेष्वेष्टस्तेषुविश्वम्भुवनमा
विवेशा ३ ॥ ॥ ४९ ॥ अपितेषुं । त्रिषुपदेष्वंस्मिन्मयेषुविश्व
म्भुवनमाविवेशं ॥ सद्यश्पर्य्यैमिपृथिवीमुतद्यामेकेनाङ्गेनदि
वोऽअस्यपृष्ठम् ॥ ५० ॥ केष्ष्वन्तश् । पुरुषऽआविवेशका
न्यन्तश्पुरुषेऽअर्प्पितानि ॥ एतद्ब्रह्मन्नुपवल्हामसित्त्वाकिं
स्विन्नःप्प्रतिवोचास्यत्रं ॥ ५१ ॥ पञ्चस्वन्तश् । पुरुषऽआविं

१ "कुर्वणी लहकारयोः" (या. शि.) लकारहकारयोर्योगे कुर्वणीनाम स्वरभक्तिः । अत्र पञ्चानां स्वरभक्तीनां मध्ये कुर्वणी वर्तते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

वेशताव्न्युन्तश्पुरुषेऽअर्प्पितानि ॥ एतत्त्वात्रंप्प्रतिमन्न्वानोऽ
अंस्म्मिनमायय्यांभवस्युत्तरोमत् ॥५२॥ [८-९] कास्वित् ॥
कास्विदासीप्पूर्व्वचित्तिःकिंस्विदासीद्बृहद्वयं÷ ॥ कास्विं
दासीत्पिलिप्पिलाकास्विदासीत्पिशङ्गिला ॥ ५३ ॥ द्यौरां
सीत् ॥ द्यौरांसीत्पूर्व्वचित्तिरश्वंऽआसीद्बृहद्वयं÷ ॥ अविंरासी
त्पिलिप्पिलारात्रिंरासीत्पिशङ्गिला ॥ ५४ ॥ काऽईम् ॥
काऽईमरेपिशङ्गिलाकाऽईङ्कुरुपिशङ्गिला ॥ कऽईमास्क्कन्दंम

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

र्पतिकऽईम्पन्थांविसर्प्पति ॥ ५५ ॥ अजारे । पिशङ्गिला
श्वावित्कुरुपिशङ्गिला ॥ शशऽआस्क्कन्दमर्षत्त्यहिᳪपन्थांवि
सर्प्पति ॥५६॥ कत्त्यस्य । विष्ठाःकत्त्यक्षराणिकतिहोमासᳪक
तिधासमिद्धᳪ ॥ यज्ज्ञस्यत्त्वाविदथापृच्छमत्रकतिहोतारऽऋतु
शोयजन्ति॥५७॥षडस्य । विष्ठाःशतमक्षराण्यशीतिर्होमाᳪ
समिधोहतिस्रः ॥ यज्ज्ञस्यतेविदथाप्प्रब्रवीमिसप्तहोतारऽऋतु

१ अत्र "या तु हंसपदानाम सा तु रेफषकारयोः । (या. शि.) रकारषकारयोर्योगे हंसपदानाम स्वरभक्तिः । अत्र हंसपदानामस्वरभक्तिः । एवं सर्वत्र ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शोयंजन्ति ॥५८॥ कोऽअस्य। वेदभुवनस्यनाभिङ्कोद्यावापृथि
वीऽअन्तरिक्षम्॥ कश्सूर्यस्यवेदवृहतोजनित्रङ्कोवेदचन्द्रम
सँय्यतोजाः ॥५९॥ वेदाहम्॥ वेदाहमस्यभुवनस्यनाभिंवेदद्या
वापृथिवीऽअन्तरिक्षम्॥ वेदसूर्यस्यवृहतोजनित्रमथोवेदच
न्द्रमसँय्यतोजाः ॥६०॥ पृच्छामित्त्वा॥ पृच्छामित्त्वापरमन्तं
म्पृथिव्याःपृच्छामियत्रभुवनस्यनाभिः ॥ पृच्छामित्त्वावृ
ष्णोऽअश्वस्यरेतःपृच्छामिवाचःपरमंव्योम ॥ ६१ ॥ इयं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्वेदिं÷ ॥ इयंव्वेदिृक्ष्परोऽअन्तं÷पृथिव्याऽअयँय्यज्ज्ञोभुवनस्य
नाभिं÷ ॥ अयꣳसोमोव्वृष्ष्णोऽअश्श्वस्यरेतोब्ब्रह्मायंव्वाचश्परमं
व्योम ॥ ६२ ॥ [१०-१०] सुभूश्स्वयम्भूश् । प्प्रथमोन्त
म्मँहत्त्यर्ण्णवे ॥ दधेहगर्ब्भमृत्त्वियँय्यतोजातश्प्रजापतिं
॥ ६३ ॥ होतायक्क्षत् ॥ होतायक्क्षत्प्रजापतिꣳसोमस्यम
हिम्म्नश् ॥ जुषताम्पिबतुसोमꣳहोतर्य्यज ॥ ६४ ॥ प्रजापते
न । त्त्वदेतान्यन्न्योव्विश्श्वारूपाणिपरिताबभूव ॥ यत्त्कामा
स्तेजुहुमस्त्तन्नोऽअस्त्तुव्वयꣳस्यामपतयोरयीणाम् ॥ ६५ ॥
[३-११] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां त्रयोविंशोऽध्यायः॥२३॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥
अश्वस्तूपरो, धूम्म्रान्वसन्ताय, समुद्रायशिशुमारान्, मयुः प्प्राजापत्त्योदशका, श्चत्वारश्चत्वारिᳬशत् [अ. २४ मं. ४० अनु. ४] ॥ हरिः ॐ ॥ अश्वस्तूपरः ॥ अश्वस्तूपरोगो मृगस्त्ते प्प्राजापत्त्याः कृष्ण्णग्ग्रीवऽआग्ग्नेयोरराटेपुरस्त्तात्सार

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥ ३५ ॥

स्वतीमेष्युधस्ताद्धन्वौराश्विनावधोरामौबाह्वोःसौमापौ उ. भि. अ. ॥ २४ ॥
ष्णःश्यामोनाभ्याᳬसौर्य्यायमौश्वेतश्चकृष्णश्चपार्श्वयो
स्त्वाष्ट्रौलोमशसक्थौसक्थ्योर्व्वायव्यः श्वेतःपुच्छऽइन्द्रायस्व
पस्यायवेहद्वैष्णवोवामनः ॥ १ ॥ रोहितोधूम्म्ररोहि
तः । कर्कन्धुरोहितस्तेसौम्म्याबभ्रुररुणबभ्रुःशुकबभ्रुस्ते
व्वारुणाःशितिरन्ध्रोन्न्यतःशितिरन्ध्रःसमन्तशितिरन्ध्रस्ते ॥ १५ ॥
सावित्राःशितिबाहुरन्न्यतःशितिबाहुःसमन्तशितिबाहुस्ते

६१४

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

बार्हस्पत्त्याःपृषतीक्षुद्द्रपृषतीस्त्थूलपृषतीतामैत्रावरुण्ण्य÷
॥ २ ॥ शुद्धवालःसर्व्वशुद्धवालः ॥ शुद्धवालःसर्व्वशुद्धवा
लोमणिव्वालस्त्तऽआश्विनाःश्येत÷श्येताक्षोरुणस्त्तेरुद्द्राय
पशुपतयेकर्ण्णायामाऽअवलिप्तारौद्द्रानभोरूपाःपार्ज्जन्न्याः
॥ ३ ॥ पृश्निस्तिरश्चीनपृश्निः ॥ पृश्निस्तिरश्चीनपृश्निरूर्द्ध्व
पृश्निस्त्तेमारुताःफल्ग्गूर्ल्लोहितोर्ण्णीपलक्षीताःसारस्वत्त्य÷
प्लीहाकर्ण्ण÷शुण्ठाकर्ण्णोद्ध्यालोहकर्ण्णस्त्तेत्त्वाष्ट्राःकृष्ण्ण

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥२६॥ ग्ग्रीवꣳशितिकक्क्षौञ्ञिसुक्क्थस्त्तऽऐन्द्राग्ग्नाश्कृष्ष्णाञ्ञिरल्प्पा उ. वि. अ.
ञ्ञिम्र्महाञ्ञिस्त्तऽउपस्या÷ ॥ ४ ॥ शिल्प्पाव्वैश्श्वदेव्व्य÷ ॥ ॥ २४ ॥
शिल्प्पाव्वैश्श्वदेव्व्योरोहिण्ण्यस्त्र्यवयोव्वाचेविज्ज्ञाताऽअदित्त्यैस
रूपाधात्रेव्वत्सतर्य्योदेवानाम्पत्क्नीब्भ्यꣳ ॥ ५ ॥ कृष्ष्णा
ग्ग्रीवाऽआग्ग्नेयाश् । शितिब्भ्रवोव्वसूनाꣳरोहितारुद्द्राणाꣳ
श्श्वेताऽअवरोकिणऽआदित्त्यानान्नभोरूपाꣳपार्ज्जन्न्याश् ॥ ६ ॥ ॥ २६ ॥

---

१ अञ्जिसक्थस्ते। अत्र "आविभ्य सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५९ सू.) इत्यनेन सस्य षत्वे प्राप्ते "अनुसन्तनो नु बृहस्पतिसुतस्य सुसमिद्धाय सुसन्दशमस्त्वाऽभिसंविशन्तु सुपस्याअतिस्थूलम्मुसले पत्नी संयाजान्कनुस्त्याऽलिकस्थो (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन सस्य प्रकृतिभावे रूपम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

उन्नतऽऋषभः ॥ उन्नतऽऋषभोव्वामनस्त्तऽऐन्द्रावैष्ण्णवाऽ
उन्नतःशितिबाहुःशितिपृष्ठस्त्तऽऐन्द्राबार्हस्पत्त्याःशुकरूपा
व्वाजिनाःकुल्म्माषाऽआग्निमारुताःश्यामाःपौष्ण्णाः ॥ ७ ॥
एताऽऐन्द्राग्ग्नाः ॥ एताऽऐन्द्राग्ग्नाद्विरूपाऽअग्ग्नीषोमीयां
व्वामनाऽअनड्वाहऽआग्ग्नावैष्ण्णवाव्वशामैत्त्रावरुण्ण्योन्यतऽए
न्योमैत्र्यं÷ ॥ ८ ॥ कृष्ण्णग्ग्रीवाऽआग्ग्नेयाः ॥ कृष्ण्णग्ग्री ६१७

१ अत्र "आल्ये च स्वरिते चैव वकारो यत्र दृश्यते। कर्तव्यस्तूभयक्षेपो "वायुद्या÷ इति निदर्शनम्" (या. शि.) न्युब्जापरपर्याये जात्यस्वरे यकारे वकारे वा वत्सशृङ्गवत् कुमारीकुचयुग्मवत् (÷) इत्याकारको दक्षिणहस्तस्यांगुल्या उभयक्षेपः कार्यः। यथा वकारयोगे जात्य उभयक्षेपस्तथैव यकारेऽप्युभयक्षेपः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वाऽआग्ग्नेयाबब्भ्रवं÷सौम्म्याश्श्वेताव्वायव्व्याऽअविज्ज्ञाताऽ
अदित्त्यैसरूपाधात्रेव्वत्सतर्य्योदेवानाम्पत्नीब्भ्यः ॥ ९ ॥
कृष्ष्णाभौमाः ॥ कृष्ष्णाभौमाधूम्म्राऽआन्तरिक्क्षाबृहन्तो
दिव्व्याश्शबलाव्वैद्युताश्सिद्ध्मास्तारकाः ॥ १० ॥ [१०-१]
धूम्म्रान्व्वसन्ताय ॥ धूम्म्रान्व्वसन्तायालभतेश्वेतान्ग्रीष्ष्माय
कृष्ष्णान्व्वर्षाब्भ्योरुणाञ्छरदेपृषतोहेमन्तायपिशङ्गाञ्छि
शिराय ॥ ११ ॥ त्र्यवयोगायत्र्यै । पञ्चावयस्त्रिष्टुभेदित्त्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वाहोजगंत्त्यैत्रिवृत्त्साऽअंनुष्टुभेंतुर्य्यवाहंऽउष्णिणहैं ॥ १२ ॥
पृष्ठवाहोंविराजें ॥ पृष्ठवाहोंविराजऽउक्षाणोंबृहत्त्याऽऋष
भाऽककुभेंनड्वाह÷पङ्क्त्यैधेनवोंतिच्छन्दसे ॥ १३ ॥ कृष्णण
ग्ग्रीवाऽआग्नेयाः ॥ कृष्णणग्ग्रीवाऽआग्नेयाबभ्र्रव÷सौ
म्म्याऽउंपद्ध्वस्त्ताःसांवित्राव्वत्त्सतर्य्य÷सारस्वत्त्य÷श्यामाः
पौष्णणाःपृश्श्नंयोमारुताबंहुरूपाव्वैश्वदेवाव्वशाद्यांवापृथिवी
सं. ५६ यांः ॥ १४ ॥ उक्त्ताःसञ्चराः ॥ उक्त्ताःसञ्चराऽएताऽऐन्द्रा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ग्न्नाःकृष्णाव्वारुणाःपृश्न्नयोमारुताःकायास्तूपराः ॥ १५ ॥
अग्न्नयेनीकवते । प्प्रथमजानालभतेमरुद्भ्यः सान्तपने
भ्यः सवात्त्यान्न्मरुद्भ्योगृहमेधिभ्योवष्किहान्न्मरुद्भ्यः
क्क्रीडिभ्यः सꣳसृष्टान्न्मरुद्भ्यःस्वतवद्भ्योनुसृष्टान् ॥ १६ ॥
उक्क्षाःसंव्वराः ॥ उक्क्षाःसंव्वराऽएताऽऐन्द्राग्न्नाः[1]प्प्राशृङ्गा
माहेन्द्राबहुरूपाव्वैश्वकर्म्मणाः ॥ १७ ॥ धूम्म्राबभ्रुनीका

1 प्राशृङ्गा। अत्र प्रशृङ्ग इति पदम्। प्रशब्दात् शृङ्गशब्दे परे "प्रवणशृङ्गयास्वेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०५ सू.) इत्यनेन ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारे प्राशृङ्गा।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शाः । पितॄणाᳪँसोमवताम्बभ्रवोधूम्रनीकाशाःपितॄणांबर्हि
षदाङ्कृष्णाबभ्रुनीकाशाःपितॄणामग्निष्वात्तानाङ्कृष्णाःपृ
षन्तस्त्रैयम्बकाः ॥ १८ ॥ उक्ताःसञ्चराः ॥ उक्ताः
सञ्चराऽएताःशुनासीरीयाःश्वेतावायव्याःश्वेताःसौर्याः
॥ १९ ॥ वसन्तायकपिञ्जलान् ॥ वसन्तायकपिञ्जलानाल

---

१ सोमवतीम् । अत्र "विश्वदेव्यसोमौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११८ सू.) इत्यनेन वतीशब्दपरे सोमशब्दाकारस्य दीर्घाकारविधानाद्य वतीपरे भवति, अतो न दीर्घः । २ कृष्णा बभ्रुनीकाशाः । अत्र समानपदे "ऋवरेभ्य" इति णत्वप्राप्तौ "निवनिनसः प्रवीनम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९१ सू.) इत्यनेन नि वनि नस प्रवीनम् एते नकारा प्रकृत्या भवन्ति समानपदे इति निषेधान्नात्र णत्वम् । स्वत्र निशब्दस्य दीर्घत्वं "वीवासोमम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १३० सू.) इत्यनेन भवति ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

भतेग्ग्रीष्म्मायकलविङ्कान्न्वर्षाब्भ्यस्तित्तिरीञ्छरदेवर्त्तिकाहे
मन्तायक्ककराञ्छिशिरायविक्ककरान् ॥ २० ॥ [१०-२]
समुद्रायशिशुमारान् ॥ समुद्रायशिशुमारानालभतेपर्ज्जन्न्या
यमण्डूकानद्ब्भ्योमत्त्स्यान्मित्रायकुलीपयान्न्वरुणायनाक्क्रा
न् ॥ २१ ॥ सोमायहꣳसान् ॥ सोमायहꣳसानालभतेवायवेब
लाकाऽइन्द्राग्निब्भ्याङ्क्रुञ्चान्मित्रायमद्गून्न्वरुणायचक्क्रवाका
न् ॥ २२ ॥ अग्नयेकुटरून् ॥ अग्नयेकुटरूनालभतेवनस्प्पति

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ऽभ्युऽउलूकानग्नीषोमाऽभ्याञ्चाषानश्विऽभ्याम्मयूरान्मित्राव
रुणाऽभ्याङ्कपोतान् ॥ २३ ॥ सोमायलबान् ॥ सोमायलबा
नालभतेत्त्वष्ट्रेकौलीकान्गोषादीर्देवानाम्पत्नीऽभ्यःकुलीका
देवजामिऽभ्योग्नयेगृहपतयेपारुष्णान् ॥ २४ ॥ अह्नेपाराव
तान् ॥ अह्नेपारावतानालभतेरात्र्यैसीचापूरहोरात्रयोःसन्धि
ऽभ्योजतूम्मासेऽभ्योदात्यौहान्त्संवत्सरायमहतःसुपर्णान् ६२२
॥ २५ ॥ भूम्म्याऽआखून् ॥ भूम्म्याऽआखूनालभतेन्तरि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

क्षायपाङ्क्त्रान्दिवेकशान्दिग्भ्योनकुलान्ब्भ्रुकानवान्तर
दिशाभ्यं ॥ २६ ॥ वसुभ्यऽऋश्यान् ॥ वसुभ्यऽऋश्या
नालंभतेरुद्रेभ्योरुरूनादित्त्येभ्योन्यङ्कुन्विश्वेभ्योदेवेभ्यं
पृषतान्त्साद्ध्येभ्यंकुलुङ्गान् ॥ २७ ॥ ईशानायपरस्वतं ॥
ईशानायपरंस्वतऽआलंभतेमित्रायंगौरान्वरुणायमहिषान्बृह
स्पतंयेगवयाँस्त्त्वष्ट्रऽउष्ट्रान् ॥ २८ ॥ प्रजापतयेपुरुषान् ॥ ॥ ४० ॥
प्रजापतयेपुरुषान्हस्तिनऽआलंभतेवाचेप्लुषींश्चक्षुषेमश

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

काञ्छ्ोत्रायुभृङ्गाः ॥ २९ ॥ शतम् ॥ १४०० ॥ प्रजापतयेच ।
वायवेचगोमृगोवरुणायारण्योमेषोयमायकृष्णोमनुष्यरा
जायमर्कटःशार्दूलायरोहिदृषभायगवयीक्षिप्रश्येनायव
र्तिकानीलङ्गोःक्रिमिःसमुद्रायशिशुमारोहिमवतेहस्ती
॥ ३० ॥ [१०-३] मयुःप्राजापत्यः ॥ मयुःप्राजापत्यऽ
उलोहलिक्ष्णोवृषदंशस्तेधात्रेदिशाङ्कङ्कोधुङ्क्षाग्नेयीकल ५२५
विङ्कोलोहिताहिःपुष्करसादस्तेत्वाष्ट्रावाचेक्रुञ्चः ॥ ३१ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सोमायकुलुङ्गः ॥ सोमायकुलुङ्गऽआरण्योजोनकुलःशका
तेपौष्णाःक्रोष्टामायोरिन्द्रस्यगौरमृगःपिद्वोन्न्यङ्कु÷कक्कट
स्तेनुमत्त्यैप्प्रतिश्रुत्कायैचक्रवाकः ॥ ३२ ॥ सौरीबलाका ।
शार्ग्गःसृञ्जयःशयाण्डकस्तेमैत्राःसरस्वत्त्यैशारि÷पुरुषवाक्
श्वाविद्भौमीशार्दूलोवृकःपृदाकुस्तेमन्न्यवेसरस्वतेशुक÷पुरुष
वाक् ॥ ३३ ॥ सुपर्णःपार्ज्जन्न्यः ॥ सुपर्णःपार्ज्जन्न्यऽ
आतिर्व्वाहसोदर्व्विदातेव्वायवेबृहस्प्पतयेव्वाचस्प्पतयेपैङ्गराजो

१ श्वाविद्भौमी । अत्र श्वविद्भौमी इति पदम् । "अन्यरश्मिमतिसुमतिश्वसुत०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे श्वस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

लजऽआन्तरिक्क्षश्प्लुवोमद्गुर्म्मत्त्स्यस्त्तेनदीपतयेंद्यावापृथिवी यं÷कूर्म्मश् ॥ ३४ ॥ पुरुषमृगश्चन्द्रमसद्दं ॥ पुरुषमृगश्चन्द्र मंसोगोधाकालकादार्व्वाघाटस्त्तेव्वनस्प्पतीनाङ्कुक्वाकु÷सावि त्रोहद्दसोव्वातस्यनाक्क्रोमकरद्दकुलीपयस्त्तेकूपारस्यह्रियैशल्यं कद्द ॥ ३५ ॥ एण्यह्न÷ ॥ एण्यह्नोमण्डूकोमूषिकाति[२]

---

१ दार्वाघाटः । दारु आघातः इति पदम् । अत्र "त आपादनाऽस्वरात्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४८ सू.) इत्यनेतानादस्वराद्घाशब्दात्परस्य तकारस्य मूर्धन्यो भवति दार्वाघाट इति । २ तित्तिरिक्ते । अत्र "सकारे परे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७८ सू.) इत्यनेन सकारपरादेकाक्षरादेकारपरे तकारे विसर्जनीयस्य सकारः प्राप्तः । सः "प्रकृत्या नानापदस्थे तकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. ८१ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावे प्राप्ते "अनुसन्तनोतु०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८२ सू.) इत्यनेन निषिध्यते । सकारो भवत्येव ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

त्तिरिस्त्तेसर्प्पाणाँह्लोपाशऽआश्विनश्कृष्णोराञ्यांऽऋक्षोज
तूश्सुषिलीकातऽईतरजनानाञ्जहकाव्वैष्णवी ॥ ३६ ॥ अन्य
वापोर्द्धमासानाम् ॥ अन्यवापोर्द्धमासानाम्मृश्श्यौमयूरं÷
सुपर्ण्णस्त्तेगन्धर्व्वाणामपामुद्रोमासाङ्कश्श्यपोरोहित्कुण्डृणा
चीगोलत्तिकातेप्सरसाम्मृत्त्यवेसितश्श ॥ ३७ ॥ व्वर्षाहूऋतु
नाम् ॥ व्वर्षाहूऋतुनामाखुश्कशोमान्थालस्त्तेपितृणाम्बलाया

१ "वृ-ओ-आभ्यामुदात्ताभ्यामकारो निहितश्च यः। स च यत्र प्रलुप्येते तं चाभिनिहितं विदुः" या. शि. ॥ अत्र ते अन्तरसामित्यामीत्। अत्रैकारात्परस्याकारस्य "एयोवृभ्यामकारः" (शु. य. प्रा. अ. ३६१ सू.) इत्यनेनाकारस्य पूर्वरूपः। अत्राभिनिहितस्वरो ज्ञेयः। तथौकारेऽपि वेदोसीत्यादौ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

जगरोव्वसूंनाङ्कपिञ्जलःकपोतऽउलूकःशशस्तेनिर्ऋत्यैव्वरुणा
यारण्योमेषः ॥ ३८ ॥ श्वित्रऽआदित्यानाम् ॥ श्वित्रऽ
आदित्यानामुष्ट्रोघृणीवान्वार्ध्रीनसस्तेमत्त्याऽअरण्णायसृ
मरोरुरूरौद्रःक्वयिःकुटरुर्दात्त्यौहस्तेव्वाजिनाङ्कामायपिकः
॥ ३९ ॥ खड्गोवैश्वदेवः । श्वाकृष्ण्णःकर्ण्णोगर्दभस्तरक्षु
स्तेरक्षसामिन्द्रायसूकरःसिंहोमारुतःकृकलासःपिप्पकाश
कुनिस्तेशरव्यायैव्विश्वेषान्देवानाम्पृषतः ॥ ४० ॥ [१०-४]

इति श्रीवाजसनेयसंहितायां चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥

[illegible]

[illegible]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ शादन्दद्भिर्नवैकैका, हिरण्यगर्ब्भश्चतस्र, ऽआनोदश, मानोमित्रो, यदश्वस्या छकौ, यत्तेषडि, मानुकंद्वे, पञ्चदशसप्तचत्वारिᳪशत् ॥ [अ. २५-मं. ४७ अनु. १५] हरिः ॐ ॥ शादंन्दुद्भिः ॥ शादंन्दुद्भिरवंकान्दन्तमुलैर्म्मृदुम्बस्वैस्तेगान्दᳪंष्ट्राब्भ्याᳪं

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सरस्वत्त्याऽअग्ग्रजिह्वञ्जिह्वायाऽउत्त्सादमवेक्क्रन्देनतालुव्वा
जꣳहनुब्भ्यामपऽआस्येनव्वृषणमाण्डाब्भ्यामादित्त्याँश्श्मश्श्रु
भिꣳपन्थानम्भ्रूब्भ्यान्द्यावापृथिवीव्वर्त्तोब्भ्यांव्विद्युतङ्कनीनका
ब्भ्याꣳशुक्क्लायस्वाहाकृष्णायस्वाहापार्य्याणिपक्ष्माण्यवा
र्य्याऽइक्क्षवोवार्य्याणिपक्ष्माणिपार्य्याऽइक्क्षवः ॥ १ ॥ ५३१

[१-१] व्वातम्प्राणेन ॥ व्वातम्प्राणेनापानेननासिकेऽउपयाम

सं. ४७ १ मवेक्कन्देन तालु इत्यत्र "कृपरेभ्यः" इत्यनेन समानपदे नस्य प्राप्तं णत्वं "तवर्गे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९४ सू.) इत्यनेन निषेधान्न भवति ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

मधरेणौष्ठेनसदुत्तरेणप्प्रकाशेनान्तरमनूकाशेनबाह्यन्निवेष्प
म्मूर्द्धास्त्तनयित्क्नुन्निर्बाधेनाशनिम्मस्त्तिष्क्केणविद्युतङ्कनी
नकाभ्याङ्कर्णाभ्याꣳश्रोत्रꣳश्रोत्राभ्याङ्कर्णौतेदनीमधर
कण्ठेनापःशुष्क्ककण्ठेनचित्तम्मन्न्याभिरदितिꣳशीर्ष्णानि
र्ऋतिन्निर्ज्जर्ज्जल्ल्येनशीर्ष्णासङ्क्रोशैःप्प्राणान्रेष्म्माणꣳस्त्तुपेन
॥२॥ [१-२] मशकान्केशैः॥ मशकान्केशैरिन्द्रꣳस्वपसावहेन

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

बृहस्प्पतिꣳ शकुनिसादेन[1] कुम्र्माञ्छफैराक्क्रमणꣳ स्त्थूराभ्या
मृक्क्षलाभिः कपिञ्जलाञ्जवञ्जङ्घाभ्यामद्ध्वानम्बाहुभ्याञ्जा
म्बीलेनारण्ण्यमग्ग्निमतिरुग्भ्याम्पूषणन्दोर्भ्यामश्श्विनावꣳ
साभ्याꣳ रुद्रꣳ रोराभ्याम् ॥३॥ [१-३] अग्ग्नेः पक्क्षतिः ॥
अग्ग्नेः पक्क्षतिर्व्वायोर्न्निपक्क्षतिरिन्द्रस्य तृतीया सोमस्य चतुर्त्थ्य
दित्त्यै पञ्चमीन्द्राण्ण्यै षष्ठी मरुताꣳ सप्तमी बृहस्प्पतेरष्टम्म्यर्य्य ५३३

१ शकुनि सादेन। अत्र "आविष्ट्य सः र्ग समासपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन सस्य षत्वप्राप्तौ "पृथिवीविद्युदरिचर्पविशकुनिया-सिभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन शकुनिपरस्य सस्य प्रकृतिभावे न षत्वम्।

म्म्णोनंवमीधातुर्द्दंशमीन्द्रस्यैकादुशीव्वरुंणस्यद्वादुशीयुमस्यंत्र
योदुशी ॥४॥ [१-४] इन्द्राुग्न्योःपंक्षतिः । सरंस्वत्त्यैनि
पंक्षतिर्म्मित्रस्यंतृतीयापाञ्चतुर्त्थीनिर्ऋत्त्यैपञ्चम्म्युग्नीषोम
योःषुष्ठीसुर्प्पाणाꣳसप्तमीव्विष्णोरष्टमीपूष्णोनंवमीत्त्वष्टुर्द्द
शमीन्द्रस्यैकादुशीव्वरुंणस्यद्वादुशीयम्म्यैत्त्रयोदुशीद्यावांपृथि
व्योर्द्दक्षिणम्पार्श्वंव्विश्वेषान्देवानामुत्तंरम् ॥ ५ ॥ [१-५]
मुरुतांꣳस्कुन्धाः ॥ मुरुतांꣳस्कुन्धाव्विश्वेषान्देवानांम्प्रथ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

माकीकंसारुद्राणान्द्वितीयादित्यानान्तृतीयाव्वायोश्पुच्छमग्नीषोमंयोर्भासदौक्कुञ्चौश्श्रोणिभ्यामिन्द्राबृहस्पतीऽऊरुभ्याम्मित्रावरुणावल्गाभ्यामाक्कमणंस्थूराभ्याम्बलङ्कुष्ठाभ्याम् ॥ ६ ॥ [१-६] पूषणंव्वनिष्ठुना । न्धाहीन्त्स्थूलंगुदयासर्प्पान्गुदाभिर्व्विहुतऽआन्त्रैरपोवस्त्तिनाव्वृषण ६३५
माण्डाभ्यांव्वाजिनहुशेपेनप्प्रजांरेतसाचाषान्पित्तेनप्प्रदुरान्पायुनाकूश्मान्छकपिण्डैः ॥ ७ ॥ [१-७] इन्द्रस्य

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

क्क्रोडः ॥ इन्द्रस्यक्क्रोडोऽदित्यैपाजस्यन्दिशाञ्जत्रवोऽदित्यै
भसज्जीमूतान्हृदयौपशेनान्तरिक्षम्पुरीततानभऽउदर्य्येणच
क्क्रवाकौमतस्नाभ्यान्दिवंवृक्काभ्याङ्गिरीन्प्लाशिभिरुपला
न्प्लीह्नावल्मीकान्क्लोमभिर्ग्लौभिर्ग्गुल्मान्हिराभिःस्रवं
न्तीर्ह्रदान्कुक्षिभ्याᳪंसमुद्रमुदरेणवैश्वानरम्भस्मना ॥८॥
[१-८] विधृतिन्नाभ्या । घृतᳪंरसेनापोयूष्णामरीचीर्व्वि ॥ ४६ ॥
प्प्रुड्भिर्न्नीहारमूष्मणाशीनंव्वसयाप्प्रुष्वाऽअश्रुभिर्ह्रादुनीं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हृषीकाभिरस्नारक्षाꣳसिचित्राण्यङ्गैर्न्नक्षत्राणिरूपेणपृथि
वीन्त्वचाजुम्बकायस्वाहा ॥ ९ ॥ [१-९] हिरण्यग
र्ब्भःसमम् ॥ हिरण्यगर्ब्भःसमवर्त्तताग्ग्रेभूतस्यजातःपतिरे
कऽआसीत् ॥ सदाधारपृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्म्मैदेवायहवि
षाविधेम ॥ १० ॥ यःप्प्राणतः ॥ यःप्प्राणतोनिमिष
तोमहित्त्वैकऽइद्राजाजगतोबभूव ॥ यऽईशेऽअस्यद्विपद
श्चतुष्प्पदःकस्म्मैदेवायहविषाविधेम ॥ ११ ॥ यस्येमे ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

हिमवंन्तोमहित्त्वायस्यंसमुद्रᳯरसयांसहाहुः ॥ यस्येमाः
प्प्रदिशोयस्यंबाहूकस्म्मैंदेवायंहविषांविधेम ॥ १२ ॥ यऽ
आत्मदाः ॥ यऽआत्मदाबलदायस्यविश्श्वंऽउपासंतेप्प्रशिषँ
य्यस्यंदेवाः ॥ यस्यंछायामृतँय्यस्यंमृत्त्युःकस्म्मैंदेवायंहवि
षांविधेम ॥ १३ ॥ [४-१०] आनंः ॥ आनोंभद्राःक्क्र
तंवोयन्तुविश्श्वतोदंब्धासोऽअपरीतासऽउद्भिदंः ॥ देवानोय
थासदमिद्वृधेऽअसन्नप्प्रांयुवोरक्क्षितारोंदिवेदिंवे ॥१४॥ देवा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नाम्भद्राः ॥ देवानाम्भद्रासुमतिर्ऋजूयतान्देवानाᳯंरातिं
रभिनोनिवर्त्तताम् ॥ देवानाᳯंसक्ख्यमुपसेदिमाव्वयन्देवानऽ
आयुःप्प्रतिरन्तुजीवसे ॥ १५ ॥ तान्पूर्व्वया । निविदाहू
महेव्वयम्भगम्मित्रमदितिन्दक्षमस्रिधम् ॥ अर्य्यमणंव्वरुणᳯं
सोमंमश्विनासरस्वतीनःसुभगामयस्करत् ॥ १६ ॥ तन्नः ॥
तन्नोव्वातोमयोभुव्वातुभेषजन्तन्माताप्पृथिवीतत्पिताद्यौः ॥ ५३१

१ ऋजूयता । अत्र यकारे परे "अथोदारिष" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११२ सू.) इत्यनेन ह्रस्वाकारस्य दीर्घे ऋजूयता । २ उपसेदिमावयम् । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतश्वरयष्टणिसेदिमे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वकारे परे उपसेदिमपदघटितह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तद्ग्रावाणꣳसोमसुतौमयोभुवस्त्तदंश्विनाशृणुतन्धिष्ण्ण्यायुवम्
॥ १७ ॥ तमीशानम् ॥ तमीशानञ्जगतस्त्तस्त्थुषस्प्प
तिन्धियञ्जिन्न्वमवसेहूमहेव्वयम् ॥ पूषानोयथाव्वेदसामसंद्वृधे
रक्क्षितापायुरदब्धꣳस्वस्त्तये ॥ १८ ॥ स्वस्त्तिनः ॥ स्वस्त्ति
नऽइन्द्रोव्वृद्धश्श्रवाःꣳस्वस्त्तिनः पूषाव्विश्श्ववेदाः ॥ स्वस्त्तिन
स्त्तार्क्क्ष्योऽअरिष्टनेमिꣳस्वस्त्तिनोव्बृहस्प्पतिर्द्दधातु ॥ १९ ॥

1 बृहस्पतिः । अत्र "तद्बृहतोः करपत्योश्चोरलोपश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५२ सू.) तद् बृहतोः करपतिशब्दयोर्यथासंख्यं सकारेण व्यवधीयते तकारस्य लोपो भवति । अत्र बृहच्छब्दात्पतिशब्दे परे तकारस्य लोपे सकारस्य विधानम्। तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु.य.प्रा.४अ.१०२) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पृषदश्वामरुतः ॥ पृषदश्वामरुतःपृश्निमातरःशुभंयावानोविदथेषुजग्मयः ॥ अग्निजिह्वामनवःसूरचक्षसोविश्वेनोदेवाऽअवसागमन्निह ॥ २० ॥ भद्रङ्कर्णेभिः । शृणुयामदेवाभद्रम्पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ॥ स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाᳬसंस्तनूभिर्व्यशेमहिदेवहितंयदायुः ॥ २१ ॥ शतमित् ॥ शतमिन्नुशरदोऽअन्तिदेवायत्रानश्चक्राजरसन्तनूनाम् ॥ पुत्रासोयत्रपितरोभवन्तिमानोमध्यारीरिषतायुर्गन्तोः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥ २२ ॥ अदितिर्द्यौः ॥ अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्क्षमदिति
र्म्मातासपितासपुत्रः ॥ व्विश्वेदेवाऽअदितिःपञ्चजनाऽअदि
तिर्ज्जातमदितिर्ज्जनित्त्वम् ॥ २३ ॥ [१०-११] मानः ॥
मानोमित्रोव्वरुणोऽअर्य्यमायुरिन्द्रऽऋभुक्षामरुतःपरिक्ख्य
न् ॥ यद्वाजिनोदेवजातस्यसप्तेःप्प्रवक्क्ष्यामोव्विदथेव्वीर्य्याणि
॥ २४ ॥ यन्निर्णिजा ॥ यन्निर्णिजारेक्क्णसाप्प्रावृतस्यराति
ङ्गृभीताम्मुखतोनयन्ति ॥ सुप्प्राङ्जोमेम्म्यद्विश्वरूपऽइन्द्रा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पूष्णोऽअप्प्रियमप्प्येतिपाथः॥२५॥ एषच्छागः । पुरोऽअश्वे
नव्वाजिनापूष्णोभागोनीयतेव्विश्वदेव्व्यः ॥ अभिप्प्रियँय्य
त्पुरोडाशमर्व्वतात्त्वष्ट्टेदेनᳬसौश्रवसायजिन्वति॥२६॥ यद्धवि
ष्यम् ॥ यद्धविष्ष्यमृतुशोदेवयानन्त्रिर्म्मानुषाः पर्य्यश्वन्न
यन्ति ॥ अत्त्रा पूष्णःप्प्रथमोभागऽएतियज्ञन्देवेब्भ्यः प्प्र
तिवेदयन्नजः ॥ २७ ॥ होताद्ध्वर्य्युः ॥ होताद्ध्वर्य्युरावयाऽ ६४३
अग्निमिन्धोग्ग्रावग्ग्राभऽउतशᳬस्तासुविप्प्रः ॥ तेनयज्ञे

सं. ४८ १ अत्रापूष्णः । अत्र "पूष्णो जहीमसोष्वत्र" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२१ सू.) इत्यनेन पूष्णः जहीमः ते इत्येतेषु पदेषु परेषु अत्रशब्दस्य दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नस्वरङ्कृतेनस्विष्टेनव्वक्षणाऽआपृणद्ध्वम् ॥ २८ ॥ यूपव्व्रस्क्का
ऽउत । येयूंपवाहाश्चषालँय्येऽअंश्वयूपायतक्क्षंति ॥ येचार्व्वं
तेपचंनꣳसम्भरंन्त्युतोतेषांमभिगूर्त्तिर्न्नऽइन्न्वतु ॥ २९ ॥
उपप्प्र ॥ उपप्प्रागांत्सुमन्न्मेंधायिमन्न्मंदेवानामाशाऽउपंवीत
पृष्ठꣳ ॥ अन्न्वेंनंव्विप्प्राऽऋषंयोमदन्तिदेवानांम्पुष्टेचंकृमासुब
न्धुंम् ॥ ३० ॥ यद्द्वाजिनं÷ ॥ यद्द्वाजिनोदामंसन्दानमर्व्वं ॥ ५० ॥
तोयाशीर्षण्ण्यारशनारज्जुरस्य ॥ यद्द्वांघास्यप्प्रभृंतमास्येतृणꣳ

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सर्व्वातातेऽअपिदेवेष्ष्वंस्त्तु ॥ ३१ ॥ [८-१२] यदश्श्वंस्य ।
क्क्रविषोमक्क्षिकाशयद्वास्वरौस्वधितौरिप्प्तमस्त्ति ॥ यद्ध
स्त्तयोश्शमितुर्य्यन्नखेषुसर्व्वातातेऽअपिदेवेष्ष्वस्त्तु ॥ ३२ ॥
यदूवंद्ध्यम् ॥ यदूवंद्ध्यमुदरंस्यापवातियऽआमस्यंक्क्रविषो
गन्धोऽअस्त्ति ॥ सुकृतातच्छमितारं÷कृण्वन्तुनमेधंᳬशृत
पाकम्पचन्तु ॥ ३३ ॥ यत्तैं ॥ यत्तैंगात्त्रादग्निनापच्च्य
मानादभिशूलन्निहतस्यावधावति ॥ मातद्भूम्म्यामाश्श्रिष

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

न्मातृणेषुदेवेभ्यस्त्तदुशद्भ्योरातमस्त्तु ॥ ३४ ॥ येव्वाजि
नम् ॥ येव्वाजिनम्परिपश्श्यन्तिपक्क्वँय्यऽईमाहुश्सुरभिर्न्नि
र्हरेति ॥ येचार्व्वतोमाᳪंसभिक्क्षामुपासतऽउतोतेषामभिगूर्त्ति
र्न्नऽइन्वतु ॥३५॥ यन्नीक्क्षणम् ॥ यन्नीक्क्षणम्माँस्पचन्न्याऽ
उख्खायायापात्राणियूष्ण्णऽआसेचनानि ॥ ऊष्म्मण्ण्यापिधा
नाचरूणामङ्काश्सूनाश्परिभूषन्त्यश्श्वम् ॥ ३६ ॥ मात्त्वा ॥
मात्त्वाग्ग्निर्द्ध्वनयीद्धूमगन्धिर्म्मोखाभ्भ्राजन्त्यभिविक्क्तज

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ग्निः ॥ इष्टं वीतम॒भिगू॑र्तं॒ वष॑ट्कृत॒न्तन्दे॒वास॒ᳲ प्रति॑गृभ्ण॒न्त्य
श्वम् ॥३७॥ नि॒क्क्रम॑णन्नि॒षद॑नम् ॥ नि॒क्क्रम॑णन्नि॒षद॑नंव्वि॒वर्त्त॑
नँय्यच्च॒पड्वी॑श॒मर्व॑तᳲ ॥ यच्च॑प॒पौयच्च॑घा॒सि॑ज्ज॒घास॒सर्व्वा॒ता
ते॒ऽअपि॑दे॒वेष्व॑स्त्तु ॥ ३८ ॥ यद॑श्वा॑य ॥ यद॑श्वा॑यु॒व्वास॑ऽ
उपस्तृ॒णन्त्य॑धीवा॒सँय्याहिर॑ण्यान्यस्म्मै ॥ स॒न्दान॑मर्व॑न्त॒
म्पड्वी॑शम्प्रि॒यादे॒वेष्वा॒या॑मयन्ति ॥ ३९ ॥ [८-१२] यत्ते॑ । ६४७

१ अधीवासम् । अत्र "अश्वरदिम०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वासमित्यस्य वकारे परे अधि इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घेकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सादेमहसाशूक्तस्यपार्ष्ण्यांव्वाकशयाव्वातुतादं ॥ स्त्रुचेवताह
विषोऽअध्वरेषुसर्व्वांतातेब्रह्मणासूदयामि ॥ ४० ॥ चतुस्त्रिꣳ
शद्वाजिनः ॥ चतुस्त्रिꣳशद्वाजिनोदेवबन्धोर्व्वङ्क्रीरश्वस्यस्वधि
तिꣳसमेति ॥ अच्छिद्रागात्रांव्वयुनांकृणोतपरुष्परुरनुघुष्या
व्विशस्त ॥ ४१ ॥ एकस्त्वष्टुः ॥ एकस्त्वष्टुर[2]श्वस्याव्विश
स्ताद्वायन्तारांभवतस्तथऽऋतुः ॥ यातेगात्राणामृतुथाकृ

१ अनुघुष्याविशस्त । अत्र “अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुतधारय०” (शु.य.प्रा.३अ.९८सू.) इत्यनेन वकारे परे घुष्येत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । २ अश्वस्याविशस्ता०। अत्र “अश्वरश्मिमतिसुमतिश्वसुताधारयपृक्तिसेश्मिन्द्रियधारयचित्रमङ्कुरवयुनाश्वस्य०” इत्यनेन वकारे परे अश्वशब्दस्याकारस्य दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

णोमिताताुपिण्डांनाुम्प्रजुंहोम्म्युग्नौ ॥ ४२ ॥ मात्त्वा ।
तपत्त्प्रियऽआुत्क्माुपियन्तुम्मास्वधिंतिस्त्तुन्व्वुऽआतिंष्ठिपत्ते ॥
मातैंगृध्नुरंविशुस्त्ताुतिहायंछिुद्राुगाुत्राण्ण्युसिनाुमिथूंकः॥४३॥
नवै ॥ नवाऽउंऽएतन्म्प्रियसेनरिंष्ष्यसिदेुवाँ२॥ ऽइदेंषिपुथि
भिं÷सुगेभिंः ॥ हरींतेयुञ्ज्ञाुपृषंतीऽअभूताुमुपास्त्थाुद्वाजीधु
रिंरासंभस्य ॥ ४४ ॥ सुगव्व्यंन्नंः ॥ सुगव्व्यंन्नोुवाजीस्वश्यंम्पुं
सःपुत्राँ२॥ ऽउुतविंश्वापुषंरयिम् ॥ अनाुगाुस्त्त्वन्नोऽअदिं

१ विश्वापुषः । अत्र "विश्वसद्वसुन्पुषवसुपु" । (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पुषपरे विश्वाकारस्य दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तिक्ष्क्रणोतुक्क्षत्रन्नोऽअश्वौंव्वनताꣳहविष्म्मान् ॥ ४५ ॥
[६-१३] इमानु । कम्भुवंनासीषधामेन्द्रंश्चव्विश्वेचदेवाः ॥
आदित्त्यैरिन्द्रꣳसगणोमरुद्भिरस्म्मभ्यंम्भेषजाकरत् ॥ यज्ञ
ञ्चनस्तन्न्वञ्चप्प्रजाञ्चादित्त्यैरिन्द्रं÷सहसींषधाति ॥ ४६ ॥
अग्ग्नेत्त्वम् ॥ अग्ग्नेत्त्वन्नोऽअन्तंमऽउतत्त्राताशिवोभंवाव्वरू
त्थ्य÷॥ व्वसुंरग्ग्निर्व्वसुश्श्रवाऽअच्छानक्क्षिद्युमत्तंमꣳरयिन्दाः॥
तन्त्वाशोचिष्ठदीदिवꣳसुम्म्नायंनूनमींमहेसखिभ्भ्यः ॥ ४७ ॥
[२-१४] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायांपञ्चविंशोऽध्यायः ॥२५॥

१ [illegible]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः॥ अनुवाकसूत्रम्॥ अग्निश्चपंचदशो, च्चातऽ
एकादश, द्वौ षड्विꣳशतिः [अ. २६ मं. २६ अनु. २]॥ हरिः
ॐ॥ अग्निश्च । पृथिवीचसन्नंतेतेमेसन्नंमतामदोवायुश्चान्त
रिक्षश्चसन्नंतेतेमेसन्नंमतामदऽआदित्यश्चद्यौश्चसन्नंतेतेमेसन्नं ६१
मतामदऽआपश्चवरुणश्चसन्नंतेतेमेसन्नंमतामदः॥ सप्तसहस

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दोऽअष्टमीभूतसाधंनी ॥ सकामाँ२॥ऽअध्वनस्कुरुसञ्ज्ञानमस्तु
मेमुना ॥ १ ॥ यथेमाम् ॥ यथेमांवाचङ्कल्याणीमावदानिजनें
भ्यः ॥ ब्रह्मराजन्याभ्याᳬशूद्रायचार्य्यायचस्वायचारणा
यच ॥ प्रियोदेवानान्दक्षिणायैदातुरिहभूयासमयम्मेकामः
समृद्ध्यतामुपमादोनमतु ॥ २ ॥ बृहस्पतेऽअति ॥ बृहस्पतेऽ
अतियदर्य्योऽअर्हाद्युमद्विभातिक्रतुमज्जनेषु ॥ यद्दीदयच्छवं

१ अध्वनस्कुरु इति पदे। "अध्वनस्कुर्वितिच" (शु. य. प्रा. ३ अ. २७ सू.) इत्यनेनात्र कुरुत्तरे पदे अध्वनो विसर्जनीयस्य सकारो जातः। तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ककारस्य द्वित्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सऽक्रतप्प्रजातुतदुस्म्मासुद्रविणन्धेहिचित्रम् ॥ उपयामगृं
हीतोसिबृहस्प्पतयेत्त्वैषतेयोनिर्बृहस्प्पतयेत्त्वा ॥ ३ ॥ इन्द्र
गोमंन् ॥ इन्द्रगोमंन्निहायाहिपिबासोमंᳪशतक्क्रतो ॥
विद्यद्भिग्ग्रावभिःसुतम्॥ उपयामगृंहीतोसीन्द्रायत्त्वागोमंतऽ
एषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वागोमंते ॥ ४ ॥ इन्द्रायाहि ॥ इन्द्रा
याहिवृत्रहन्पिबासोमंᳪशतक्क्रतो॥ गोमंद्भिग्ग्रावभिःसुतम्॥ ५९२
उपयामगृंहीतोसीन्द्रायत्त्वागोमंतऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्त्वा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

गोमंते ॥ ५ ॥ ऋतावानंव्वैश्वानरम् ॥ ऋतावानंव्वैश्वानरमृत
स्यज्ज्योतिषस्प्पतिम् ॥ अजंस्त्रङ्घर्ममीमहे ॥ उपयामगृहीं
तोसिव्वैश्वानरायंत्त्वैषतेयोनिर्व्वैश्वानरायंत्त्वा ॥ ६ ॥ व्वैश्वा
नरस्यंसुमतौ । स्यामराजाहिकम्भुवंनानामभिश्रीः ॥ इतो
जातोव्विश्वमिदंव्विचंष्ट्टेव्वैश्वानरोयंततेसूर्य्यैण ॥ उपयामगृंही
तोसिव्वैश्वानरायंत्त्वैषतेयोनिर्व्वैश्वानरायंत्त्वा ॥ ७ ॥ व्वैश्वान ॥ ५५ ॥
रोनंः ॥ व्वैश्वानरोनंऽऊतयऽआप्प्रयांतुपरावतंः ॥ अग्निरु १५४

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

क्त्थेनुब्वाहंसा ॥ उपयामगृहीतोसिव्वैश्वानरायंत्त्वैषतेयोनिर्व्वै
श्वानरायंत्त्वा ॥ ८ ॥ अग्निर्ऋषिः ॥ अग्निर्ऋषिंपवमानं
पाञ्चजन्न्यंपुरोहितं ॥ तमीमहेमहागयम् ॥ उपयामगृही
तोस्यग्नयेत्त्वाव्वर्च्चसऽएषतेयोनिरग्नयेत्त्वाव्वर्च्चसे ॥ ९ ॥ महाँ
२॥ऽइन्द्रः ॥ महाँ२॥ऽइन्द्रोव्वज्ज्रहस्तंषोडशीशर्म्मयच्छ
तु ॥ हन्तुपाप्प्मानँय्योस्म्मान्द्वेष्टि ॥ उपयामगृहीतोसिमहे ६९९
सं. ४९ न्द्रायंत्त्वैषतेयोनिर्म्महेन्द्रायंत्त्वा ॥ १० ॥ तंव्वः ॥ तंव्वोद

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्म्मर्मृ॑तीषह॑ंव्वसौम्म॑न्दानमन्ध॑सꣳ ॥ अ॒भिव॒त्सन्नस्वस॑रेषुधे
नव॒ऽइन्द्र॑ङ्गी॒र्ब्भिर्न्नवामहे ॥ ११ ॥ यद्वाहि॑ष्ठम् ॥ यद्वाहि॑ष्ठु
न्तदुग्ग्नये॑बृहद॑र्च्चविभावसो ॥ महि॑षीव॒त्त्वद्र॒यिस्त्वद्वाजा॒ऽउ
दी॑रते ॥ १२ ॥ एहि ॥ एह्यूषुब्ब्रवा॑णितेग्ग्न॑ऽइ॒त्थेत॑रा॒गिर॑ꣳ ॥
एभि॑र्व्व॒र्द्धास॒ऽइन्दु॑भिꣳ ॥ १३ ॥ ऋतव॑स्ते ॥ ऋतव॑स्तेय॒ज्ञं
व्वित॑न्वन्तुमा॒सार॒क्षन्तु॒तेह॒विः ॥ संव्वत्सरस्ते॑य॒ज्ञन्द॑धातुनꣳ

१ अभिवत्सम् । अत्र "अचरदिभसति" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन प्राप्तस्य अभिशब्दस्य वकारे परे प्राप्तस्य दीर्घेकारस्य "अभिविद्वेषं वीरविश्वदस" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०० सू.) इत्यनेन एतेषु परेषु दीर्घनिषेधादत्र वत्सशब्दपरे दीर्घेकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ष्प्रजाङ्क्षपरिंपातुनः ॥ १४ ॥ उपह्वरेगिंरीणाम् ॥ उपह्वरेगिं
रीणाꣳसंङ्गमेचंनदीनांम् ॥ धियाविप्रोंऽअजायत ॥ १५ ॥
[१५-१] उच्चातें ॥ उच्चातेंजातमन्धंसोदिविसद्भूम्म्यांदंदे ॥
उग्ग्रꣳशर्म्ममहिश्रवंः ॥ १६ ॥ सनंः ॥ सनऽइन्द्रांयय
ज्यंवेव्वरुंणायमरुद्भ्यंः ॥ व्वरिवोवित्तपरिंस्स्रव ॥ १७ ॥
एनाव्विश्वांनि ॥ एनाव्विश्वांन्यर्य्यऽआद्युम्म्नानिमानुंषाणाम् ॥ ५७७

१ अत्र भूमिः आददे । "भूमेश्चाकारेऽपृक्ते" (शु. प्र. प्रा. ४ अ. ३८ सू.) इत्यनेनाकारेऽपृक्तपरे भूमिशब्दस्य विसर्गस्य लोपः ततो यकारे भूम्याददे ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सिषासन्तोव्वनामहे ॥ १८ ॥ अनुवीरैः ॥ अनुवीरैरनु
पुष्ष्यास्म्मगोभिरन्वश्वैरनुसर्व्वैणपुष्टैः ॥ अनुद्विपदानुचतु
ष्प्पदाव्वयन्देवानोयज्ञम्मृतुथानयन्तु ॥ १९ ॥ अग्नेपत्नीः ॥
अग्नेपत्नीरिहावहदेवानामुशतीरुप ॥ त्वष्टारꣳसोमपीतये
॥ २० ॥ अभियज्ञम् ॥ अभियज्ञङ्गृणीहिनोग्नावोनेष्टःपिब
ऽऋतुना ॥ त्वꣳहिरत्नधाऽअसि ॥ २१ ॥ द्रविणोदाःपिपी
षति ॥ जुहोतप्रचतिष्ठत ॥ नेष्ट्रादृतुभिरिष्यत ॥ २२ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तवायम् ॥ तवायꣳसोमस्त्त्वमेह्यर्वाङ्शश्वत्तमꣳसुमनाऽअ
स्यपाहि ॥ अस्म्मिन्न्यज्ञेबर्हिष्ष्यानिषद्यादधिष्ष्वेमञ्जठरऽ
इन्दुमिन्द्र ॥ २३ ॥ अमेवन्नः ॥ अमेवन्नःसुहवाऽआहिगन्त
ननिबर्हिषिसदतनारणिष्ट्टन ॥ अथामन्दस्वजुजुषाणोऽअन्धस
स्त्त्वन्देवेभिर्ज्जनिभिःसुमद्गणः ॥ २४ ॥ स्वादिष्ठयामदि
ष्ठया ॥ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया ॥ इन्द्रायपात
वेसुतः ॥ २५ ॥ रक्षोहाविश्वचर्षणिरभियोनिमयोहते ॥
द्रोणेसधस्त्थमासदत् ॥ २६ ॥ [११-२] ॥ २ ॥ इति
श्रीवाजसनेयसंहितायां षड्विंशतितमोऽध्यायः ॥ २६ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥अनुवाकसूत्रम् ॥ समास्त्वादशो, द्वौऽअस्य, पीवोऽअन्नाद्द्वादशका, वभिस्त्वैकादश, चत्वारः पंचचत्त्वारिꣳशत् [अ. २७ मं. ४५ अनु. ४]॥ हरिःॐ॥
समास्त्वा ॥ समास्त्वाग्नऽऋतवो वर्द्धयन्तु संवत्सराऽऋषयो यानि सत्या ॥ सन्दिव्येन दीदिहि रोचनेन विश्वाऽआभाहि प्र

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

दिशश्चतंस्त्रद ॥ १ ॥ सञ्च ॥ सञ्चेद्धस्वाग्ग्नेप्प्मचबोधयैनमुच्चं
तिष्ठमहुतेसौभंगाय ॥ माचेरिषदुपसत्तातेऽअग्ग्नेब्ब्रह्माणस्त्ते
यशसं÷सन्तुमान्न्ये ॥ २ ॥ त्वामग्ग्ने ॥ त्वामंग्ग्नेवृणतेब्ब्राह्म
णाऽइमेशिवोऽअंग्ग्नेसंव्वरंणेभवानद ॥ सपत्नहानोऽअभिमा
तिजिच्चस्वेगयेंजागृह्यप्प्रंयुच्छन् ॥३॥ इहैव ॥ इहैवाग्ग्नेऽअ
धिधारयारयिम्माक्त्वानिक्क्रंन्पूर्व्वचितौनिकारिणं÷ ॥ क्षत्रमं
ग्ग्नेसुयममंमस्त्तुतुब्भ्यंमुपसत्ताव्वर्द्धतान्तेऽअनिष्ट्टतंद ॥४॥ क्षत्रे

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य संहि. णोऽग्ने ॥ क्षत्रेणाग्ने स्वायुःसᳪ रभस्वमित्रेणाग्नेमित्रधेयेयत शु. वि.
स्व ॥ सजातानाम्मध्यमस्थाऽएधिराज्ञामग्नेविहव्योदीदि अ.
॥५९॥ हीह ॥ ५ ॥ अतिनिहः ॥ अतिनिहोऽअतिस्रिधोत्त्यचि ॥ २७ ॥
त्तिमत्त्यरातिमग्ने ॥ विश्वाह्यग्नेदुरितासहस्वाथास्मभ्यᳪ
सहवीराᳪ रयिन्दाः ॥ ६ ॥ अनाधृष्ष्योजातवेदाः ॥ अनाधृ
ष्ष्योजातवेदाऽअनिष्टृतोविराडग्नेक्षत्रभृद्दीदिहीह ॥ विश्वा ॥ ५९ ॥
ऽआशाःप्प्रमुञ्चन्मानुषीभिर्यःशिवेभिरद्यपरिपाहिनोवृधे ६६२

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ ७ ॥ बृहस्प्पतेसवितं ॥ बृहस्प्पतेसवितर्बोधयैनꣳसꣳशि
तश्चित्तसन्तराꣳसꣳशिशाधि ॥ वर्द्धयैनम्महतेसौभगायविश्वे
श्वंऽएनमनुमदन्तुदेवाः ॥ ८ ॥ अमुत्रभूयादध ॥ अमुत्रभू
यादधयद्यमस्यबृहस्प्पतेऽअभिशस्त्तेरमुञ्चः ॥ प्प्रत्यौहताम
श्विनामृत्त्युमस्म्माद्देवानामग्नेभिषजाशचीभिः ॥ ९ ॥ उद्व
यम् ॥ उद्वयन्तमसस्प्परिस्वः पश्श्यन्तऽउत्तरम् ॥ देवन्देवत्त्रा
सूर्य्यमगन्मज्योतिरुत्तमम् ॥ १० ॥ [१०-१] ऊर्द्धाऽअ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्यसुमिधोंभवन्त्यूर्द्ध्वाशुक्काशोचीᳬंष्यग्ने॥ द्युमत्तमासुप्र
तीकस्यसूनोः ॥ ११ ॥ तनूनपादसुरः ॥ तनूनपादसुरोवि
श्ववैदादेवोदेवेषुदेवः ॥ पथोऽअनक्तुमद्ध्वाघृतेनं ॥ १२ ॥
मद्ध्वांयज्ञम्॥मद्ध्वांयज्ञन्नक्षसेप्रीणानोनराशᳬंसोऽअग्ने॥
सुकृद्देवःसंविताविश्ववांरः ॥ १३ ॥ अच्छायम् ॥ अच्छाय
मैतिशवंसाघृतेनेंडानोवह्निर्न्नमंसा ॥ अग्निᳬंस्त्रुचोंऽअद्ध्वरे
षुंप्प्रयत्त्सु॥१४॥ सयंक्षत् ॥ सयंक्षदस्यमहिमानंमग्नेः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सऽईम्मुन्द्रासुंप्प्रयसं॑÷॥ वसुश्चेतिंष्ठोव्वसुधातंमश्च ॥१५॥ द्वारो

देवीः॥ द्वारोंदेवीरन्वंस्यव्विश्वेंव्रतादंदन्तेऽअग्ग्नेः ॥ उरुव्यचंसो

धाम्म्नापत्त्यंमानाः॥१६॥ शतम् १६००॥ तेऽअंस्य॥ तेऽअस्य

योषंणेदिव्व्येनेयोनांऽउषासानक्क्ता ॥ इमँय्यज्ज्ञमंवतामद्ध्वर

न्नं÷ ॥ १७ ॥ दैव्व्याहोतारा ॥ दैव्व्याहोताराऽऊर्द्ध्वमंद्ध्वरन्नो

ग्ग्नेर्ज्जिह्वामभिगृंणीतम् ॥ कृणुतन्नःस्विष्टिम् ॥ १८ ॥ तिस्रो

---

१ योनाऽउषासा। अत्र ओकारात्परस्य उप इत्यस्य "उप सहोभिर्नेमीकारिकारीकारनकारेभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन उप इत्ययं ह्रस्वो दीर्घत्वमापद्यते अहोभि इत्यादिपरेषु सत्सु। तेनात्र ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

देवीः ॥ तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदꣳसदन्त्विडासरस्वतीभारती ॥
महीर्गृणाना ॥१९॥ तन्न॑÷ ॥ तन्नस्तुरीपमद्भुतम्पुरुक्षुत्त्वष्टा
सुवीर्य्यम् ॥ रायस्पोषंविष्यतुनाभिमस्मे ॥ २० ॥ वन
स्पतेव ॥ वनस्पतेवसृजाररराणस्त्मनादेवेषु ॥ अग्निर्हव्यꣳ
शमितासूदयाति ॥ २१ ॥ अग्नेस्वाहा । कृणुहिजातवेदऽ
इन्द्रायहव्यम् ॥ विश्वेदेवाहविरिदञ्जुषन्ताम् ॥ २२ ॥
[१२-२] पीवोऽअन्नारयिवृधः । सुमेधाश्वेतशिंषक्तिनि

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

युतामभिश्रीः ॥ तेद्वायवेसमनसोवितस्त्थुर्विश्वेन्नरः स्वप
त्त्यानिचक्रुः ॥ २३ ॥ रायेनु । यञ्जज्ञतुरोदसीमेरायेदेवीधि
षणाधातिदेवम् ॥ अधवायुन्नियुतः सश्चतस्वाऽउतश्वेतंवसुधि
तिन्निरेके ॥ २४ ॥ आपोह ॥ आपोहयद्बृहतीर्विश्वमायन्ना
र्भन्दधानाजनयन्तीरग्निम् ॥ ततोदेवानाᳬसमवर्त्ततासुरे
कःकस्मैदेवायहविषाविधेम ॥ २५ ॥ यश्चित ॥ यश्चिदापो ५५७
सं. ५० महिनापर्य्यपश्यद्दक्षन्दधानाजनयन्तीर्य्यज्ञम् ॥ योदेवे

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ष्व्वधिदेुवऽएकुऽआसीुत्त्कस्म्मैदेुवायहुविषाव्विधेम ॥ २६ ॥
प्रयाभिं÷ ॥ प्रयाभिुर्य्यासिदुाश्वाᳫंसमच्छानिुयुद्भिर्व्वायविुष्ट
येदुरोुणे ॥ निनोुरयिᳫंसुभोजसᳫँय्युवस्वुानिवीुरङ्गव्युमश्व्व्यंञ्च
राधं÷ ॥ २७ ॥ आनं÷ ॥ आनोुनिुयुद्भिं÷शुतिनीुभिरध्वुरᳫं
संहुस्रिणीुभिुरुपयाहिुयुज्ञम् ॥ व्वायोऽअुस्म्मिन्त्सवंनेमादुय
स्वयुयम्म्पातस्वुस्तिभिुःसदानः ॥ २८ ॥ निुयुत्त्वान्व्वायो ॥
निुयुत्त्वान्व्वायुवागंह्युयᳫंशुक्कोऽअंयामिते ॥ गन्तासिसुन्व्

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

तोगृहम् ॥ २९ ॥ व्वायौंशुक्क३ ॥ व्वायौंशुक्कोऽअंयामितेम
द्धोऽअग्ग्रन्दिविंष्टिषु ॥ आयाहिसोमंपीतयेस्प्पार्होदेंवनियुत्त्व
ता ॥ ३० ॥ व्वायुरंग्ग्रेगा३ ॥ व्वायुरंग्ग्रेगायंज्ज्ञप्प्रीश्साकङ्गन्म
नंसायज्ज्ञम् ॥ शिवोनियुद्भिंश्शिवाभिंः ॥ ३१ ॥ व्वायोये । तेंस
हस्त्रिणोरथांसस्तेभिरागंहि ॥ नियुत्त्वान्त्सोमंपीतये ॥ ३२ ॥
एकयाच । दशभिश्चस्वभूतेद्वाब्भ्यांमिष्टयेंव्विंᳬशतीच ॥
तिसृभिश्चवहंसेत्रिᳬशतांचनियुद्भिंर्व्वायविहताव्विमुंञ्च ॥ ३३ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥ ६२ ॥ | उ. वि. अ. ॥ २७ ॥

तवंद्वायो ॥ तवंद्वायवृतस्[1]प्पतेत्त्वष्टुर्ज्जामातरद्भुत ॥ अवाꣳ
स्यावृणीमहे ॥३४॥ [१२-३] अभित्त्वा। शूरनोनुमोदुग्ग्धाऽ
इवधेनवं÷॥ ईशानमस्यजगतꣳस्वर्द्दृशमीशानमिन्द्रतस्त्थुषं÷
॥ ३५ ॥ नत्त्वावान् ॥ नत्त्वावाँ२॥ ऽअन्न्योदिव्व्योनपार्त्थि
वोनजातोनजनिष्ष्यते ॥ अश्वायन्तोमघवन्निन्द्रवाजिनोग
व्यन्तस्त्त्वाहवामहे ॥ ३६ ॥ त्वामित् ॥ त्वामिद्धिहवामहे ॥ ६३ ॥

५७०

1 ऋतस्प्पते अत्र । "प्रकृत्या कपयोः खफयोश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इति प्रकृतिभावे प्राप्ते "ऋतावरी च परयोः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५१ सू.) ऋतः अवरश्च यथासंख्यं पतिपरयोः सकारेण व्यवधीयते। इति सकारे तत्र "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शाः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्विरवम्।

सातौवाजस्यकारवं÷ ॥ त्वांवृत्रेष्विन्द्रसत्पतिन्नरस्त्वाङ्का
ष्ठास्ववंतः ॥ ३७ ॥ सत्त्वम् ॥ सत्त्वन्नंश्चित्रवज्रहस्तधृ
ष्णुयामहस्त्तवानोऽद्रिवः ॥ गामश्वंऽरथ्यमिन्द्रसङ्किर
सत्राबाजन्नजिग्युषे ॥ ३८ ॥ कयानः ॥ कयानश्चित्रऽ
आभुवदूतीसदावृधःसखा ॥ कयाशचिष्ठयावृता ॥ ३९ ॥
करुत्वा । सत्योमदानाम्मःहिंष्ठोमत्त्सदन्धसः ॥ दृढाचिदा ५७१
रुजेवसु ॥ ४० ॥ अभीषुणं÷ ॥ अभीषुणःसखीनामविता

१ अभीषुणः । अत्र अभीषुणः । अत्र समानपदत्वाभावेन णत्वाप्राप्तौ "निपणाच" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८१ सू.) इत्यनेन णत्वं निपात्यते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. जरितृणाम् ॥ शतम्भंवास्युतये ॥ ४१ ॥ युज्ञायंज्ञावꣳ ॥ उ. वि. अ.
॥९४॥ युज्ञायंज्ञावोऽअुग्नयेंगिरागिंराचुदक्क्षंसे ॥ प्रप्प्रंवुयमुमृतं ॥ २७ ॥
ज्ञातवेंदसम्प्रियम्मित्रन्नशꣳसिषम् ॥४२॥ पाहिनं÷ ॥ पाहि
नोंऽअग्नऽएकंयापाह्युतद्वितीयंया ॥ पाहिगीर्ब्भिस्तिसृभिं
रूर्ज्जाम्पतेपाहिचंतसृभिंर्व्वसो ॥ ४३ ॥ ऊर्ज्जोंनपातम् ॥
ऊर्ज्जोनपातुꣳसहिनायमंस्म्मयुर्दाशेंमहुव्यदांतये ॥ भुवद्वा ॥ ६४ ॥ ६७२
जेष्ष्ववितांभुवद्वृधऽउतत्रातातनूनांम् ॥ ४४ ॥ संवुत्त्सरो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सि । परिवत्त्सरोसीदावत्त्सरोसीद्वत्त्सरोसिव्वत्त्सरोसि ॥ उष
संस्त्तेकल्प्पन्तामहोरात्त्रास्त्तेकल्प्पन्तामर्द्धमासास्त्तेकल्प्पन्ता
म्मासास्त्तेकल्प्पन्तामृतवंस्त्तेकल्प्पन्ताᳬंसंव्वत्त्सरस्त्तेकल्प्प
न्ताम् ॥ प्रेत्त्याऽएत्त्यैसञ्चाञ्चप्प्रंचसारय ॥ सुपर्ण्णञ्चिदंसितयां
देवतंयाङ्गिरस्वद्ध्रुवश्सीद ॥ ४५ ॥ [११-४] इति श्रीवाज-
सनेयसंहितायां सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७॥॥ ६७३

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ होतायक्षदेकादश, देवं बर्हिर्द्वादश, पुनरप्येवं, चत्त्वारः षट्चत्त्वारिꣳशत [अ. २८ मं. ४६ अनु. ४] हरिः ॐ ॥ होतायक्क्षत् ॥ होतायक्क्षत्त्समिधेन्द्रमिडस्प्पदेनाभापृथिव्याऽअधि ॥ दिवोव्वर्ष्मन्त्समिद्धयतऽओजिष्ठश्चर्षणीसहांव्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ १ ॥ होतायक्क्षत्तनूनपातमूतिभिः ॥ होतायक्क्षत्तनूनपातमूतिभिर्ज्जेतारमपराजितम् ॥ इन्द्रन्देवꣳस्वर्व्विदम्पथिभिर्म्मधुमत्त्त

१ चर्षणीसहांवेत्तु । अत्र "भाविभ्य सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन चर्षणीशब्दात्परस्य सस्य षत्वापत्तौ "पृथिवीदिव्युपरिचर्षणि शकुनियासिभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८४ सू.) इत्यनेन तत्परस्य सस्य प्रकृतिभावे न षत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मैर्न्नराशᳮसैनतेजंसाव्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यजं ॥ २ ॥ होता
यक्क्षदिडाभिरिन्द्रम॥ होतायक्क्षदिडाभिरिन्द्रमीडितमाजु
ह्वानममर्त्त्यम् ॥ देवोदेवैश्सवीर्य्योव्वज्ज्रहस्तᳮपुरन्दरोव्वेत्त्वा
ज्ज्यस्यहोतर्य्यजं ॥ ३ ॥ होतायक्क्षद्बर्हिषीन्द्रम् ॥ होता
यक्क्षद्बर्हिषीन्द्रंन्निषद्वरंव्वृषभन्नर्य्यापसम् ॥ व्वसुभीरुद्द्रैरादि
त्त्यैᳮसयुग्गिभर्ब्बर्हिरासदद्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यजं ॥ ४ ॥ होता
यक्क्षदोजोन ॥ होतायक्क्षदोजोनव्वीर्य्यᳮसहोद्वारऽइन्द्रम

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वर्द्धयन् ॥ सुप्प्रायणाऽअस्म्मिन्न्यज्ज्ञेव्विश्श्रयन्तामृतावृधो
द्वारऽइन्द्रायमीढुषेव्व्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ५ ॥ होता
यक्क्षदुषेऽइन्द्रस्य । धेनूसुदुघेमातरामही ॥ सवातरौनते
जंसावृत्त्समिन्द्रमवर्द्धतांव्वीतामाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ६ ॥ होता
यक्क्षद्दैव्व्याहोतारा । भिषजासखायाहविषेन्द्रम्भिषज्ज्यतः ॥
कवीदेवौप्प्रचेतसाविन्द्रायधत्तऽइन्द्रियंव्वीतामाज्ज्यस्यहोत ॥ ६६ ॥ ६७५
र्य्यज ॥७॥ होतायक्क्षत्तिस्रोदेवीः ॥ होतायक्क्षत्तिस्रोदेवी

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्नंभैषुजन्त्रयंस्त्रिधातंवोपसुऽइडासरंस्वतीभारंतीमुहीः ॥ इन्द्रं
पत्नीर्हुविष्मंतीर्व्यन्त्वाज्ज्यंस्युहोतुर्य्यंज ॥ ८ ॥ होतायक्क्षु
त्त्वष्टांरमिन्द्रंम् ॥ होतायक्क्षुत्त्वष्टांरमिन्द्रंन्देवम्भिषजं॑सुय
जङ्घृतश्रियम् ॥ पुरुरूपं॑सुरेतंसम्मघोनुमिन्द्रायुत्त्वष्टादधंदि
न्द्रियाणिव्वेत्त्वाज्ज्यंस्युहोतुर्य्यंज ॥९॥ होतायक्क्षुद्वनस्पतिं॑
शमितारम् ॥ होतायक्क्षुद्वनस्पतिं॑शमितारं॑शतक्क्रंतुन्धि
योजोष्टारमिन्द्रियम् ॥ मद्धांसमञ्जन्पथिभिः सुगेभिःस्वदाति ६७७

युज्ञम्मधुंनाघृतेनुवेत्त्वाज्ज्यंस्युहोतुर्य्यजं ॥१०॥ होतायक्ष
दिन्द्रुᳫंस्वाहा ॥ होतायक्षुदिन्द्रुᳫंस्वाहाज्ज्यंस्युस्वाहामेदंसुः
स्वाहास्तोकानाᳫंस्वाहुस्वाहाकृतीनाᳫंस्वाहाहुव्यसूक्तीना
म् ॥ स्वाहादेवाऽआज्ज्युपाजुंषाणाऽइन्द्रुऽआज्ज्यंस्युव्यन्तुहो
तुर्य्यजं ॥ ११ ॥ [११-१] देवम्बुर्हिरिन्द्रम् ॥ देवम्बुर्हि
रिन्द्रᳫंसुदेवन्देवैर्वीरवत्स्तीर्णंवेद्यामवर्द्धयत् ॥ वस्तोर्वृत ॥ ६७ ॥
म्प्राक्त्तोर्भृतᳫंरायाबुर्हिष्मतोत्त्यंगाद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुय

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

र्ज ॥ १२ ॥ देवीर्द्वारः ॥ देवीर्द्वारऽइन्द्रꣳसङ्घातेवीड्वीर्यामन्नवर्द्धयन् ॥ आवत्सेनतरुणेनकुमारेणचमीवतापार्वाणꣳरेणुकंकाटन्नुदन्तांवसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ १३ ॥ देवीऽउषासानक्ता ॥ देवीऽउषासानक्तेन्द्रंय्यज्ञेप्प्रयत्त्यह्वेताम् ॥ देवीर्विशःप्प्रायांसिष्टाꣳसुप्प्रीतेवसुधितेवसुवनेवसुधेयस्यवीताँय्यज ॥ १४ ॥ देवीजोष्ट्री ॥ देवीजोष्ट्रीवसुधितीदेवमि ५७५

सं. ५१ १ देवी उषासा। अत्र "उवमहोभिर्नकमीकारैकारौकारनकारेभ्यः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन देवीशब्दस्यैकारात्परस्य उष इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्द्रमवर्द्धताम्॥ अयांध्यन्याघ. द्वेषा॒ᳪस्यान्याव्वंक्षद्वसुवार्य्यी
णियजंमानायशिक्क्षतेव्वसुवनैव्वसुधेयंस्यव्वीताँऽयज ॥ १५ ॥
देवीऽऊर्ज्जांहुती ॥ देवीऽऊर्ज्जांहुतीदुघेसुदुघेपयसेन्द्रमवर्द्धता
म् ॥ इषमूर्ज्जमन्याव्वंक्षत्सग्ग्धिᳪसपीतिमन्यानवेनपूर्व्वन्दय
मानेपुराणेननवमधातामूर्ज्जमूर्ज्जाहुतीऽऊर्ज्जयमानेव्वसुवार्य्यी
णियजंमानायशिक्क्षतेव्वसुवनैव्वसुधेयंस्यव्वीताँऽयज ॥ १६ ॥
देवादैव्या ॥ देवादैव्याहोतारादेवमिन्द्रमवर्द्धताम् ॥ हुताघ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शङ्सावाभांष्ट्वांव्वसुव्वार्य्याणियजेमानायशिक्क्षितौव्वसुवनैव्वसु
धेयंस्यव्वीताँय्यजं ॥ १७ ॥ देवीस्तिस्स्रः ॥ देवीस्तिस्स्रस्तिस्रो
स्रोदेवीःपतिमिन्द्रमवर्द्धयन् ॥ अस्पृक्क्षद्भारतीदिवंᳯरुद्रैर्य्य
ज्ज्ञᳯसरस्वतीडाव्वसुमतीगृहान्वसुवनेव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयज
॥ १८ ॥ देवऽइन्द्रः ॥ देवऽइन्द्रोनराशङ्संस्त्रिवरूथस्त्रिब
न्धुरोदेवमिन्द्रमवर्द्धयत् ॥ शतेनंशितिपृष्ठानामाहितᳯसहस्रेण ५८१
प्प्रवंर्त्ततेमित्रावरुणेदस्यहोत्रमर्हतोबृहस्प्पतिस्स्तोत्रमश्विना

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

द्धर्य्यवंव्वसुवनेंव्वसुधेयंस्यव्वेतुयजं ॥ १९ ॥ देवोदेवैः ॥ देवो
देवैर्व्वनस्प्पतिर्हिरण्ण्यपण्णोंमधुंशाखᳬसुपिप्पलोदेवमिन्द्रमव
र्द्धयत् ॥ दिवमग्ग्रेणास्पृक्क्षदान्तरिंक्क्षम्पृथिवीमंदᳫंहीद्वसुव
नेंव्वसुधेयंस्यव्वेतुयजं ॥ २० ॥ देवम्बर्हिः ॥ देवम्बर्हिर्व्वारितीं
नान्देवमिन्द्रंमवर्द्धयत् ॥ स्वासस्त्थमिन्द्रेणासंन्नमन्न्याब
र्हीᳫंष्ष्यभ्भ्यभूद्वसुवनेंव्वसुधेयंस्यव्वेतुयजं ॥ २१ ॥ देवोऽ ॥ ६९ ॥
अग्निः ॥ देवोऽअग्निश्स्विष्टकृद्देवमिन्द्रमवर्द्धयत् ॥ स्विष्टकृ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

र्वेन्ति॑स्वष्टृक्त्ति॑स्वष्टृमुद्य क॑रोतु॒नो व्वसु॒व्वनैं व्वसु॒धेय॑स्य व्वेतु॒ यज॑
॥ २२ ॥ अ॒ग्निम॒द्य । होता॑रमवृणीता॒यँय्यज॑मान॒ऽ पच॒न्प
क्क्तीऽ पच॑न्पुरो॒डाशं॑म्ब॒ध्नन्निन्द्रा॑य॒च्छाग॑म् ॥ सू॒प॒स्त्थाऽअ॒द्य दे॒
वो व्वन॒स्प्पति॑रभव॒दिन्द्रा॑य॒च्छागे॑न ॥ अघ॒त्तम्मे॑द॒स्त्तःप्प्रति॑पच॒
ताग्ग्र॑भी॒दवी॑वृधत्त्पुरो॒डाशे॑न ॥ त्वाम॒द्य ऽऋ॑षे ॥ २३ ॥ [१२-२]
होता॑यक्क्षत्त्स॒मिधा॒नम्म॒हत् ॥ होता॑यक्क्षत्त्स॒मिधा॒नम्म॒हद्य
शऽ सु॒सं॑मिद्धं॒ व्वरे॑ण्यम॒ग्निमिन्द्रं॒ व्वयो॒धसं॑म् ॥ गा॒य॒त्रीञ्छन्द॑ऽ ५८३

१. अ. २१, मं. ६१—त्वामुद्यऽऋषऽ आ० ॥ १ ॥ इति प्रतीकः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

इन्द्रियन्त्र्यविङ्गांव्वयोदधुद्द्वेत्वाज्ज्यंस्यहोतुर्य्यजं ॥ २४ ॥ होता
यक्क्षत्तनूनपातमुद्भिदंम् ॥ होतायक्क्षत्तनूनपातमुद्भिदुँय्य
ङ्गर्ब्भमदितिर्द्दधेशुचिमिन्द्रँव्वयोधसंम् ॥ उष्णिहुञ्छन्दऽ
इन्द्रियन्दित्त्यवाहङ्गाव्वयोदधद्द्वेत्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यजं ॥ २५ ॥
होतायक्क्षदीडेन्न्यंमीडितम् ॥ होतायक्क्षदीडेन्न्यंमीडितंव्वृत्रह
न्तंममिडाभिरीड्यङ्सहःसोममिन्द्रँव्वयोधसंम् ॥ अनुष्टुभञ्छ
न्दऽइन्द्रियम्पञ्चाविङ्गांव्वयोदधद्द्वेत्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यजं ॥२६॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

होतांयक्षत्त्सुबर्हिषंम्पूषण्वन्तंम् ॥ होतांयक्षत्त्सुबर्हिषंम्पू
षण्वन्तुममंर्त्त्यंᳩसीदंन्तम्बर्हिषिंप्प्रियेमृतेन्द्रंव्वयोधसंम् ॥
बृहतीञ्छन्दंऽइन्द्रियन्त्रिवत्त्सङ्गांव्वयोदधद्वेत्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्य
जं ॥२७॥ होतांयक्षद्द्व्यचंस्वतीᳬसुप्प्रायणाः ॥ होतांयक्ष
द्द्व्यचंस्वतीᳬसुप्प्रायणाऽऋतावृधोद्द्वारोंदेवीर्हिरण्ययीर्ब्ब्रह्मा
णमिन्द्रंव्वयोधसमं ॥ पङ्क्तिञ्छन्दंऽइहेन्द्रियन्तुर्य्यंवाहङ्गांव्व ५८९
योदधद्व्यन्त्वाज्ज्यंस्यहोतर्य्यंजं ॥ २८ ॥ होतांयक्षत्त्सुपेशं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सासुशिल्प्पे। बृहतीऽउभेनक्क्तोषासानदंर्शतेव्विश्वमिन्द्रंव्वयो
धसंम् ॥ त्रिष्टुभञ्छन्दंऽइहेन्द्रियम्पंष्ठवाहङ्गाव्वयोदधंद्धीता
माज्यंस्यहोतर्य्यज ॥२९॥ होतायक्षत्प्रचेतसादेवानाम् ॥
होतायक्षत्प्रचेतसादेवानामुत्तमँय्यशोहोताराद्दैव्व्याकवीस
युजेन्द्रंव्वयोधसंम्॥ जगतिञ्छन्दंऽइन्द्रियमनड्वाहङ्गांव्वयोदधं
द्धीतामाज्यंस्यहोतर्य्यज ॥३०॥ होतायक्षत्पेशस्वतीस्तिस्त्रो
स्त्रः ॥ होतायक्षत्पेशस्वतीस्तिस्त्रोदेवीर्हिरण्ण्ययीर्ब्भारती

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

बृहतीम्महीश्पतिमिन्द्रंव्वयोधसम् ॥ व्विराजञ्छन्दऽइहेन्द्रि
यन्धेनुङ्गान्नव्वयोदधद्व्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३१ ॥ होता
यक्षत्सुरेतसन्त्वष्टारम् ॥ होतायक्षत्सुरेतसन्त्वष्टारम्पुष्टिव
र्द्धनꣳरूपाणिबिभ्रतम्पृथक्पुष्टिमिन्द्रंव्वयोधसम् ॥ द्विपदञ्छ
न्दऽइन्द्रियमुक्षाणङ्गान्नव्वयोदधद्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ३२॥
होतायक्षद्वनस्पतिꣳशमितारम् ॥ होतायक्षद्वनस्पतिꣳश
मितारꣳशतक्क्रतुꣳहिरण्ण्यपर्ण्णमुक्थिनꣳरशनाम्बिभ्रतंव्व

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शिम्भगमिन्द्रँव्वयोधसम् ॥ ककुभञ्छन्दऽइहेन्द्रियँव्वेहतङ्गाँव्व
योदधद्वेत्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३३ ॥ होतायक्क्षत्त्स्वाहाकृती
रग्निम् ॥ होतायक्क्षत्त्स्वाहाकृतीरग्निङ्गृहपतिम्पृथग्ग्वरुणम्भे
षजङ्कविङ्क्षत्रमिन्द्रँव्वयोधसम् ॥ अतिच्छन्दसञ्छन्दऽइन्द्रि
यम्बृहदृषभङ्गाँव्वयोदधद्व्यन्त्वाज्ज्यस्यहोतर्य्यज ॥ ३४ ॥
[११-३] देवम्बर्हिः ॥ देवम्बर्हिर्व्वयोधसन्देवमिन्द्रमवर्द्ध
यत् ॥ गायत्र्याच्छन्दसेन्द्रियञ्चक्क्षुरिन्द्रेव्वयोदधद्वसुवनेव्वसु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

धेयंस्यव्वेतुयज ॥ ३५ ॥ देवीर्द्वारं÷ ॥ देवीर्द्वारौव्वयोधसꣳ
शुचिमिन्द्रमवर्द्धयन् ॥ उष्णिहाच्छन्दसेन्द्रियम्प्राणमिन्द्रे
व्वयोदधद्वसुवनेव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयज ॥ ३६ ॥ देवीऽउषासा
नक्ता । देवमिन्द्रंव्वयोधसन्देवीदेवमवर्द्धताम् ॥ अनुष्टुभा
च्छन्दसेन्द्रियम्बलमिन्द्रेव्वयोदधद्वसुवनेव्वसुधेयंस्यव्वीताँव्यजं
॥ ३७ ॥ देवीजोष्ट्री ॥ देवीजोष्ट्रीव्वसुधितीदेवमिन्द्रंव्वयो
धसन्देवीदेवमवर्द्धताम् ॥ बृहत्त्याच्छन्दसेन्द्रियꣳश्रोत्रमि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥ ७२ ॥

न्द्रे॒व्वयो॒दधं॑द्व॒सुव॑नैं॒व्वसु॒धेयं॑स्यव्वीताँ॒ऽ᳖ग्यज॑ ॥ ३८ ॥ दे॒वीऽऊ॒ उ. वि. अ. ॥ २८ ॥

र्ज्जाहु॑ती ॥ दे॒वीऽऊ॒र्ज्जाहु॑तीदु॒घे॑सु॒दु॒घे॒पय॒सेन्द्रं॑व्वयो॒धसं॑न्दे॒वी

दे॒वमं॑वर्द्धताम् ॥ प॒ङ्क्त्याच्छन्दं॑से॒न्द्रि॒यꣳ᳖शु॒क्क्रमि॒न्द्रे॒वयो॒द

धं॑द्व॒सुव॑नैं॒व्वसु॒धेयं॑स्यव्वीताँ॒ऽ᳖ग्यज॑ ॥ ३९ ॥ दे॒वादैव्या॑ ॥ दे॒वा

दैव्या॒होता॑रादे॒वमिन्द्रं॑व्वयो॒धसं॑न्दे॒वौदे॒वमं॑वर्द्धताम् ॥ त्रि॒ष्टु॒भा

च्छन्दं॑से॒न्द्रि॒यन्त्वि॒षि॒मिन्द्रे॒व्वयो॒दधं॑द्व॒सुव॑नैं॒व्वसु॒धेयं॑स्यव्वीताँ॒ ॥ ७२ ॥

ऽ᳖ग्यज॑ ॥ ४० ॥ दे॒वीस्ति॒स्रस्ति॒स्रः ॥ दे॒वीस्ति॒स्रस्ति॒स्रोदे॒वीर्व्वयो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

धसम्पतिमिन्द्रंमवर्द्धयन् ॥ जगंत्याच्छन्दंसेन्द्रियꣳशूषमि
न्द्रेव्वयोदधंद्वसुवनेंव्वसुधेयंस्यव्यन्तुयजं ॥ ४१ ॥ देवोनराशꣳ
सं÷ ॥ देवोनराशꣳसोंदेवमिन्द्रंव्वयोधसंन्देवोदेवमंवर्द्धयत् ॥
व्विराजाच्छन्दंसेन्द्रियꣳरूपमिन्द्रेव्वयोदधंद्वसुवनेंव्वसुधेयंस्य
व्वेतुयज ४२ ॥ देवोव्वनस्पतिं÷ ॥ देवोव्वनस्पतिंर्हिवमिन्द्रं
व्वयोधसंन्देवोदेवमंवर्द्धयत् ॥ द्विपदाच्छन्दंसेन्द्रियम्भगमि
सं. ५२ न्द्रेव्वयोदधंद्वसुवनेंव्वसुधेयंस्यव्वेतुयज ॥ ४३ ॥ देवम्बर्हिः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

देवम्बर्हिर्व्वारितीनान्देवमिन्द्रँव्वयोधसन्देवन्देवमवर्द्धयत् ॥
शु. य. संहि. कुकुभाच्छन्दसेन्द्रियँय्यशऽइन्द्रेव्वयोदधद्वसुवनेव्वसुधेयस्यव्वे व. वि. अ.
तुयज ॥ ४४ ॥ देवोऽअग्निः । स्विष्टकृद्देवमिन्द्रँव्वयोधसन्दे
॥७४॥ वोदेवमवर्द्धयत् ॥ अतिच्छन्दसाच्छन्दसेन्द्रियङ्क्षत्रमिन्द्रेव्व ॥ २८ ॥
योदधद्वसुवनेव्वसुवधेयस्यव्वेतुयज ॥ ४५ ॥ अग्निमद्य ।
होतारमवृणीतायँय्यजमानम्पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशम्बध्न
न्निन्द्रायव्वयोधसेच्छागम् ॥ सूपस्थाऽअद्यदेवोव्वनस्पतिर
भवदिन्द्रायव्वयोधसेच्छागेन ॥ अघत्तम्मेदस्तःप्प्रतिपचता ॥ ७४ ॥
ग्ग्रभीदवीवृधत्पुरोडाशेन ॥ त्वामद्यऽऋषे ॥ ४६ ॥ [१२-४] ६१२
इतिश्रीवाजसनेयसंहितायाम् अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषायनमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ समिद्धोऽअञ्जन्ने
कादश, यदक्रन्दस्त्रयोदश, समिद्धोऽअद्यद्वादश, केतुंकृण्वँ
श्चतुर्व्विꣳशति, श्चत्वारःषष्टिः [अ. २९ मं. ६० अनु. ४] ॥ ५१३
हरिः ॐ ॥ समिद्धोऽअञ्जन् ॥ समिद्धोऽअञ्जन्कृदरम्मती

१. अ. २१ ॥ मं. ६१ ॥ [illegible] १ ॥ इति प्रतीकः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नाह्णुतमग्ग्नेमर्धुमत्तिपन्न्वमानः ॥ वाजीव्वहन्न्वाजिनञ्जातवे
दोदेवानांव्वक्क्षिप्प्रियमासधस्त्थम् ॥१॥ घृतेनाञ्जन् ॥ घृते
नाञ्जन्त्सम्पथोदेवयानांन्प्रजानन्न्वाज्ज्यप्प्येतुदेवान् ॥ अनु
त्वासप्तेप्प्रदिशः सचन्ताꣳस्वधामस्म्मैयजमानायधेहि॥२॥
ईड्ड्यश्च ॥ ईड्ड्यश्चासिव्वन्न्द्यश्चव्वाजिन्नाशुश्चासिमेद्ध्यश्चसप्ते ॥
अग्ग्निष्ट्वादेवैर्व्वसुभिःसजोषाःप्प्रीतंव्वह्निंव्वहतुजातवेदाः ॥३॥ ॥ ७५ ॥
स्तीर्ण्णम्बर्हिः। सुष्टरीमाजुषाणोरुपृथुप्प्रथमानम्पृथिव्याम् ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

देवेभिर्युक्तमदितिः सजोषाः स्योनङ्कृण्वाना सुविते दधातु ॥ ४ ॥ एताऽउवः । सुभगाविश्वरूपाविपक्षोभिः श्रयमाणाऽउदातैः ॥ ऋष्वाः सर्ताः कवषः शुम्भमानाद्वारोदेवीः सुप्रायणा भवन्तु ॥ ५ ॥ अन्तरामित्रावरुणा ॥ अन्तरामित्रावरुणाचरन्तीमुखँय्यज्ञानामभिसंविदाने ॥ उषासावाᳪंसुहिरण्ये सुशिल्पेऽऋतस्ययोनाविहसादयामि ॥ ६ ॥ प्रथमावाम् ॥ प्रथमावाᳪंसरथिना सुवर्णादेवौ पश्यन्तौ भुवनानिवि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्वा ॥ अपिंष्प्रयज्ञोदंनावाम्मिमांनाहोतांराज्योतिं÷ष्प्रदिशा
दिशन्तां ॥ ७ ॥ आदित्त्यैर्न्नं÷ ॥ आदित्त्यैर्न्नोभारंतीव्वष्टुय
ज्ज्ञ६सरंस्वतीसहरुद्रैर्न्नंऽआवीत् ॥ इडोपंहूताव्वसुभिःसजोषा
यज्ज्ञन्नोंदेवीरमृतेषुधत्त ॥८॥ त्वष्टांव्वीरम् ॥ त्वष्टांव्वीरन्देवका
मज्जानत्त्वष्टुरव्वाजायतऽआशुरश्वं÷ ॥ त्वष्टेदंव्विश्वम्भुवंनज्ञ
जानबहोःकर्त्तारंमिहयंक्षिहोतः ॥९॥ अश्वोघृतेनं ॥ अश्वोघृ
तेनत्त्मन्न्यासमंक्तऽउपंदेवाँ २॥ऽऋतुशःपाथंऽएतु ॥ व्वनस्प

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तिर्देवलोकम्प्रजानन्नग्निर्नाहुत्यास्वदितानिवक्षत् ॥ १० ॥
प्रजापतेस्तपसा । वावृधानश्सद्योजातोदधिषेयज्ञमग्ने ॥
स्वाहाकृतेनहविषापुरोगायाहिसाद्ध्याहविरदन्तुदेवाः ॥ ११ ॥
[११-१] यदक्रन्दः । प्रथमञ्जायमानऽउद्यन्त्समुद्रादु
तवापुरीषात् ॥ श्येनस्यपक्षाहरिणस्यबाहूऽउपस्तुत्त्यम्महि
जातन्तेऽअर्वन् ॥ १२ ॥ यमेनदत्तम् ॥ यमेनदत्तन्त्रितऽ ६१७
एनमायुनगिन्द्रऽएणम्प्रथमोऽअध्यतिष्ठत् ॥ गन्धर्वोऽअस्य

१ इन्द्रऽएणम् । अत्र असमानपदत्वेनाप्राप्तौ "निष्टण्णाय रथवाहणमिन्द्रऽएणम्०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ सू.) इत्यनेन णत्वं निपात्यते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

रशुनामंगृब्भणात्त्सूरादश्वंव्वसवोनिरंतष्ट ॥ १३ ॥ असियु
मः ॥ असियुमोऽअस्यांदित्त्योऽअंव्र्वन्नासिंत्रितोगुह्येनव्व्रतेनं ॥
असिसोमेनसमयाविपृक्क्तऽआहुस्त्तेत्रीणिंदिविबन्धनानि
॥ १४ ॥ त्रीणिते ॥ त्रीणितऽआहुर्दिविबन्धनानित्रीण्ण्यप्प्सु
त्रीण्ण्यन्तःसमुद्द्रे ॥ उतेवमेव्वरुणश्छन्त्स्यर्व्वत्यत्रातऽआहुः
परंमज्जनित्रंम् ॥ १५ ॥ इमातेंव्वाजिन् ॥ इमातेंव्वाजिन्नव

माज्जैनानीमाशफानांᳪसनितुर्न्निधानां ॥ अत्रातेभद्द्रारंश

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

नाऽअपश्श्यमृतस्ययाऽअभिरक्क्षन्तिगोपाः ॥१६॥ आत्क्मा
नंन्ते ॥ आत्क्मानंन्तेमनसारादंजानामवोदिवापतयंन्तम्प
तङ्गम् ॥ शिरोंऽअपश्श्यम्पथिभिःसुगेभिररेणुभिर्जेहमान
म्पतत्रि ॥ १७ ॥ अत्रांते[1] । रूपमुत्तममंपश्श्यञ्जिगीषमा
णमिषऽआपदेगोः ॥ यदातेमर्त्तोऽअनुभोगमानडादिद्ग्रसि
ष्ठऽओषधीरजीगः ॥ १८ ॥ अनुत्त्वा ॥ अनुत्त्वारथोऽअनु ६११
मर्य्योऽअर्वन्ननुगावोऽनुभगःकनीनाम् ॥ अनुव्रातासस्त्तव

१ अत्राते । अत्र ते परे अत्रशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य "पूर्णो जहीमस्येष्वत्र" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२१ सू.) इत्यनेन दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सख्यमीयुरनुदेवामंमिरेव्वीर्य्यन्ते ॥ १९ ॥ हिरण्यशृङ्गो
यः ॥ हिरण्यशृङ्गोयोऽअस्यपादामनोजवाऽअवरऽइन्द्रऽ
आसीत् ॥ देवाऽइदस्यहविरद्यमायन्योऽअर्व्वन्तम्प्रथमोऽअ
ध्यतिष्ठत् ॥ २० ॥ ईर्म्मान्तासःसिलिकमध्यमासः ॥ ईर्म्मा
न्तासःसिलिकमध्यमासःसꣳशूरणासोदिव्यासोऽअत्याः ॥
हꣳसाऽइवश्रेणिशोयतन्तेयदाक्षिषुर्द्दिव्यमज्ममश्वाः
॥ २१ ॥ तवशरीरम् ॥ तवशरीरम्पतयिष्ण्वर्व्वन्तवचित्तं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

व्वातंऽइवध्रजीमान् ॥ तवशृङ्गाणिव्विष्ठितापुरुत्त्रारण्ण्येषुजर्भु
राणाचरन्ति ॥२२॥ उपप्प्र ॥ उपप्प्रागाच्छसनंव्वाज्ज्यर्व्वादेवद्द्री
चामनंसादीद्ध्यानः ॥ अजःपुरोनीयतेनाभिरस्यानुपश्चात्त्कव
योंयन्तिरेभाः ॥२३॥ उपप्प्र ॥ उपप्प्रागात्त्परमँय्यत्त्सधस्त्थम
र्व्वाँ २॥ऽअच्छापितरंम्मातरञ्च ॥ अद्यादेवाञ्जुष्टतमोहिगम्म्याऽ ७०१
अथाशास्त्तेदाशुषेव्वार्य्याणि ॥२४॥ [१३-२] समिद्धोऽअद्य ।

---

१ अजिमान् । अत्र "शृणुतत्विपिभ्रजिभयत पिबेतक्षतिष्ठरक्षा मकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे परे एते दीर्घा भवन्ति तेन दीर्घे अजीमान् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥ ७९ ॥

मनुंषोदुरोणेदेवोदेवान्यंजसिजातवेदः ॥ आचवहंमित्रमह

श्चिकित्त्वान्त्वन्दूतश्कविरंसिप्रचेताः॥२५॥ तनूंनपात्त्पथः ॥

तनूंनपात्त्पथऽऋतस्ययानान्मद्ध्वासमञ्जन्त्स्वंदयासुजिह्व ॥ म

न्मांनिधीभिरुतयुज्ज्ञमृन्धन्दैंवत्राचंकृणुह्यद्ध्वरन्नं÷।२६॥नरा

शꣳसंस्यमहिमानम् ॥ नराशꣳसंस्यमहिमानंमेषामुपंस्त्तोषा

मयजुतस्यंयुज्ज्ञैः॥येसुक्रुतंवःशुचंयोधियन्धाःस्वदंन्तिदेवा ॥ ७९ ॥

ऽउभयांनिहुव्या ॥ २७॥ आजुह्वांनऽईड्यं÷ ॥ आजुह्वांनऽ

उ. वि. अ. ॥ २९ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ईड्योवन्द्यश्चायांह्यग्नेव्वसुंभिःसजोषाः॥त्वन्देवानामसियह्व
होतासऽएनाव्यक्षीषितोयजीयान्॥२८॥प्राचीनंम्बर्हिः।प्र
दिशांपृथिव्याव्वस्तोरस्याव्वृज्यतेऽअग्ग्रेऽअह्नाम्॥ व्युंप्प्रथतेव्वि
तरंव्वरीयोदेवेभ्योऽअदितयेस्योनम्॥२९॥ व्यचंस्वतीरुर्व्विया।
श्रयन्ताम्पतिभ्योनजनंयःशुम्भमानाः॥ देवीर्द्वारोबृहतीर्व्वि
व्विश्वमिन्वादेवेभ्योभवतसुप्प्रायणाः॥३०॥ आसुष्ष्वयन्ती।य ७०३
जतेऽउपाकेऽउषासानक्तासदतान्नियोनौ॥दिव्येयोषणेबृहती

सं. ५३ १ उपाकेऽउषासा। अत्र एकारात्परस्य उष इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य "उषमहोभिर्नक्ते°" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सुरुक्मेऽअधिश्रियं शुक्रपिशन्दधाने॥३ १॥दैव्याहोतारा।
प्प्रथमासुवाचामिमानायज्ज्ञम्मनुषोयजध्यै ॥ प्रचोदयन्ताविदथेषुकारूप्प्राचीनज्ज्योतिःप्प्रदिशादिशन्ता॥३ २॥ आनः॥
आनोयज्ज्ञम्भारतीतूयमेत्त्विडामनुष्ष्वदिहचेतयन्ती॥तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंस्योनं सरस्वतीस्वपसःसदन्तु ॥३ ३॥ यऽइमे ।
द्यावापृथिवीजनित्रीरूपैरपिंशद्भुवनानिविश्वा ॥ तमद्यहोत ॥ ६० ॥

1 अथहोतरि। अत्र "अथ तं हकारचकारभवतवृणीमहेदेवेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन हकारे परे दीर्घे प्राप्ते "वहोतरि" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११६ सू.) इत्यनेन निषेधान्न दीर्घः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

रिषितोयजीयान्देवन्त्वष्टारमिहयंक्षिद्विद्वान् ॥ ३४ ॥ उपाव
सृजत्त्मन्न्या । समञ्जन्देवानाम्पाथऽऋतुथाहवीꣳषि ॥ व्वन
स्प्पतिं÷शमितादेवोऽअग्निश्स्वदन्तुहव्व्यम्मधुनाघृतेन॥३५॥
सद्योजातश्॥सद्योजातोव्व्यमिमीतयज्ञमग्निर्द्देवानामभवत्पु
रोगाः ॥ अस्यहोतुः÷प्प्रदिश्यृतस्यव्वाचिस्वाहाकृतꣳहविरद
न्तुदेवाः ॥३६॥ [१२-३] केतुङ्कृण्ण्वन् ॥ केतुङ्कृण्ण्वन्नकेत ७०१

१ वनस्प्पतिः । अत्र "पत्यौ च सकारेण" (शु. य.प्रा. ३ अ. ५० सू.) इत्यनेन पतिशब्दे परे वनशब्दः सकारेण व्यवधीयते । तत ऊष्मान्तस्थाभ्य-श्च स्पर्शः (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वे रूपम् । "प्रकृत्या कपयोः खफयोश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इत्यस्यापवादोऽयम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वेपेशौमर्य्याऽअपेशसे ॥ समुषद्भिरजायथाः ॥३७॥ जीमूतं
स्येवभवति ॥ जीमूतस्येवभवतिप्प्रतीकँव्यद्वर्म्मीयातिसमदा
मुपस्त्थे ॥ अनाविद्धयातन्न्वाजयत्त्वᳬसत्त्वाव्वर्म्मणोमहिमा
पिपर्त्तु ॥३८॥ धन्न्वनागाः ॥ धन्न्वनागाधन्न्वनाजिञ्जयेमध
न्न्वनातीव्राःसमदोजयेम ॥ धनुःशत्त्रोरपकामङ्कृणोतिधन्न्व
नासर्व्वाःप्प्रदिशोजयेम ॥३९॥ व्वक्ष्यन्तीवेत् ॥ व्वक्ष्यन्ती
वेदागनीगन्तिकर्ण्णम्प्प्रियᳬसखायम्परिषस्वजाना ॥ योषेव

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शिङ्क्तेवितताधिधन्वञ्ज्याऽइयᳬसमनेपारयन्ती ॥ ४० ॥ तेऽ
आचरन्ती ॥ तेऽआचरन्तीसमनेवयोषामातेवपुत्रम्बिभृता
मुपस्थे ॥ अपशत्रून्विध्यताᳬसंविदानेऽआर्त्नीऽइमेवि
ष्फुरन्तीऽअमित्रान् ॥ ४१ ॥ बह्वीनाम्पिता । बहुरस्यपुत्र
श्चिश्चाकृणोतिसमनावगत्त्य ॥ इषुधिःसङ्काःपृतनाश्चसर्वाः
पृष्ठेनिनद्धोजयतिप्रसूतः ॥ ४२ ॥ रथेतिष्ठन् ॥ रथेतिष्ठन्नय ७०७
तिवाजिनःपुरोयत्रंयत्रकामयतेसुषारथिः ॥ अभीशूनाम्म

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥८२॥ उ. वि. अ. ॥ २९ ॥

हिमानम्पनायतमनं÷पुश्चादनुंयच्छन्तिरुश्मयं÷ ॥ ४३ ॥
तीव्रान्घोषांन् ॥ तीव्रान्घोषान्कृण्वतेवृषंपाणयोश्वारथेभिः
सहवाजयन्तः ॥ अवक्रामन्तःप्रपदैरमित्रान्क्षिणन्तिशत्रूँ
१॥ऽरनंपव्ययन्तः ॥४४॥ रथवाहणꣳहुविः ॥ रथवाहणꣳ
हुविरस्यनामयत्रायुधन्निहितमस्यवर्म्म ॥ तत्रारथमुपशग्मꣳ
संदेमविश्वाहावयꣳसुमनस्यमानाः ॥ ४५ ॥ स्वादुषꣳसदः÷ ॥ ८२ ॥

१ रथवाहणः। अत्र थकारेण व्यवधानाण्णत्वाप्राप्तौ "निपण्णाय रथवाहणमिन्द्रऽइन्द्रम्परिणीयते समिन्द्रणऽउरुण्याणो रक्षाणः पूणः पुणः पूणासत्वा स्वर्णास्थूरिणीप्रणऽआयूंषि" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८७ क.) इत्यनेन णत्वं निपात्यते।

पितर॑÷ ॥ स्वादुषद्दसद॑÷पितरो॑व्वयोधाश्कृच्छ्रेश्रितद्दशक्त्तीं

वन्तोगभीराश् ॥ चित्रसेनाऽइषुंबलाऽअमृद्धाद्दसतोवीराऽउर

वो॑व्व्रातसाहाश् ॥ ४६ ॥ ब्राह्मंणासद्दपितरद्द ॥ ब्राह्मंणासद्द

पितंरद्दसोम्म्यांसद्दशिवेनोद्यावांपृथिवीऽअंनेहसां ॥ पूषानं÷

पातुदुरितादृतावृधोरक्क्षामाकिर्न्नोऽअघशंᳪसऽईशत॥ ४७॥

सुपर्ण्णंव्वंस्त्ते । मृगोऽअंस्यादन्तोगोभिद्दसन्नंद्धापततिप्प्रसूंता ॥ ७०५

१ शक्तीवन्तः । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमति०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ क.) इत्यनेन वन्त इति वकारे परे शक्तिशब्दस्य ह्रस्वेकारस्य दीर्घेकारः ।
२ रक्षामा । अत्र "ऋणुतत्त्रिपिब्रजि" (शु. य. प्रा. ३ अ. १११ सू.) इत्यनेन माकारे परे रक्षशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । तेन रक्षामा ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

येत्रानरꣳसञ्ज्ञ्विचद्र्वन्तितत्रास्म्मभ्यमिषवꣳशर्म्मयꣳसन्
॥४८॥ ऋजीतेपरि । वृङ्धिनोश्म्माभवतुनस्तनूः ॥ सोमोऽ
अधिब्रवीतुनोदितिꣳशर्म्मयच्छतु ॥ ४९ ॥ आजङ्घन्ति ॥
आजङ्घन्तिसान्वेषाञ्जघनाँ२॥ऽउपजिघ्नते ॥ अश्वाजनिप्र
चेतसोश्वान्त्समत्सुचोदय ॥ ५० ॥ अहिरिवभोगैः । पर्य्येति
तिबाहुञ्ज्यायाहेतिम्परिबाधमानः ॥ हस्तघ्नोविश्वाव्वयुनानि ॥ ८३ ॥
निव्विद्वान्पुमान्पुमाꣳसम्परिपातुविश्वतः ॥ ५१ ॥ व्वनं

१ यत्रानरः । अत्र "नरस्सतऽऋपीवसाऽश्वाहुर्नियुक्तिप्पु यत्र" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२२ सू.) इत्यनेनात्र नरपरे यत्रशब्दाकारस्य दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्प्पतेव्वीड्वङ्गंः ॥ व्वनंस्प्पतेव्वीड्वङ्गोहिभूयाऽअस्म्मत्त्संखाप्प्र
तरंणःसुवीरंः ॥ गोभिःसन्नंद्धोऽअसिव्वीडयंस्वास्त्थाता
तेंजयतुजेत्त्वांनि ॥ ५२ ॥ दिवंःपृथिव्याः ॥ दिवः
पृथिव्याःपर्य्योजऽउद्भृतंव्वनस्प्पतिभ्भ्यःपर्य्याभृंतःसहंः ॥
अपामोज्ज्मानम्पारिगोभिरावृंतमिन्द्रंस्यव्वज्ज्रंःहविषारथंय्य ७११
ज ॥ ५३ ॥ इन्द्रंस्यव्वज्ज्रंः ॥ इन्द्रंस्यव्वज्ज्रोमरुतामनीक

१ दिवःपृथिव्याः । इत्यत्र "दिवोऽककुप्पृथिव्योः" (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेनाककुप्पृथिव्योः सत्वनिषेधाद्विसर्जनीय एव नान्यत्र ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

म्मित्रस्यगर्भोवरुणस्यनाभिः ॥ सेमान्नोहव्यदातिञ्जुषाणो
देवरथप्प्रतिहव्यागृभाय ॥ ५४ ॥ उपश्वासय । पृथिवीमुत
द्याम्पुरुत्रातेमनुताम्विष्ठितञ्जगत् ॥ सदुन्दुभेसजूरिन्द्रेणदेवै
र्दूराद्दवीयोऽअपसेधशत्रून् ॥ ५५ ॥ आक्क्रन्दय ॥ आक्क्रन्द
यबलमोजोनऽआधानिष्टनिहिदुरिताबाधमानः ॥ अपप्प्रो

१ सः इमाम् इति पदद्वयम् । अत्र "सऽओषधीमयोः" (शु. य. प्रा. ३ अ. १५ सू.) इत्यनेन इमे परे सपदघटितस्य विसर्जनीयस्य "लोपे च गुणे सेमाम्" इति सिध्यति । २ निष्टनिहि । अत्र "नेः स्त्यास्तनोः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७० सू.) नेरुपसर्गात्परस्य स्त्यास्तनयोः सकारस्य षकारः । इति स्तनोः सकारस्य षत्वे ष्टुत्वे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" । (शु. य. प्रा. ४ अ. १०० सू.) इत्यनेन द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

थदुन्दुभेदुच्छुनाऽइतऽइन्द्रंस्यमुष्टिरंसिव्वीडयंस्व ॥ ५६ ॥
आमूः ॥ आमूरंजप्प्रत्त्यावर्त्तयेमाःकैतुमद्दुन्दुभिर्व्वावदी
ति ॥ समश्वंपर्ण्णाश्चरंन्तिनोनरोस्म्माकंमिन्द्ररंथिनोंजयन्तु
॥ ५७ ॥ आग्नेयःकृष्ष्णग्ग्रीवंः । सारस्वतीमेषीबब्भ्रुः
सौम्म्यःपौष्ष्णःश्श्यामःशितिपृष्ठोबार्हस्प्पत्त्यःशिल्प्पोवैश्व ७१३

---

१ रथिनो जयन्तु । अत्र "ऋपरेभ्यः॰" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८५ सू.) इत्यनेन "स्वरयवहकपैश्च" (शु.य.प्रा.३ अ.८६ सू.) इत्यनेनैतैर्व्यवधान-विहितस्य णत्वस्य विहितातिरिक्तशयकारव्यवधानेनाप्राप्तावपि "शिलिसिवर्गमध्यमव्यवहितोऽपि" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९६ सू.) इत्यनेन प्रकृतिभावो विधीयते। इदं शिष्यबुद्धिव्युत्पादनार्थम्।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

देवऽऐन्द्रोरुणोमारुतश्कुल्म्माषंऽऐन्द्राग्नश्सं६हितोधोरांम६
 सावित्रोव्वारुणश्कृष्ण्णऽएकंशितिपात्त्पेत्त्वं÷ ॥ ५८ ॥ अग्न
येनींकवते ॥ अग्नयेनीकवतेरोहिंताञ्जिरनड्ढानधोरांमौसावि
त्रौपौष्ण्णौरंजतनांभीव्वैश्वदेवौपिशङ्गौतूपरौमारुतश्कल्म्माषं
ऽआग्नेयश्कृष्ण्णोजश्सारस्वतीमेषीव्वारुणश्पेत्त्वं÷ ॥ ५९ ॥
अग्नयेंगायत्रायं । त्रिवृतेराथन्तरायाष्टाकंपालऽइन्द्रायत्रैष्टुं

भायपञ्चदशायबार्हतायैकादशकपालोव्विश्वेंभ्योदेवेंभ्योजा

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

गतेभ्यᳬसप्तदुशेभ्यौंव्वैरूपेभ्यो द्वादशकपालोमित्रावरुणा
भ्यामानुष्टुभाभ्यामेकविᳬशाभ्यांव्वैराजाभ्याम्पयस्यावृह
स्पतयेपाङ्क्तायत्रिणवायशाक्वरायचरुᳬसवित्रऽऔष्णिहाय
त्रयस्त्रिᳬशायरैवतायद्वादशकपालᳬप्राजापत्त्यश्चरुरदित्त्यैव्वि
ष्णुपत्न्यैचरुरग्नयेव्वैश्वानरायद्वादशकपालोनुमत्त्याऽअष्टा
कपालᳬ ॥६०॥ [२४-४] ॥ इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामेको- ७१५
सं. ५४ नत्रिंशोऽध्यायः ॥२९॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥श्रीवेद्पुरुषाय नमः॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ देवसवितः षट्, तपसेकौलालꣳषोडश, द्वौ द्वाविꣳशतिः॥

[अ. ३० मं. २२ अ. २] हरिःॐ॥ देवसवितꣳ॥ देवसवितुꣳ
प्प्रसुवयुज्ज्ञम्प्रसुवयुज्ज्ञपतिम्भगाय ॥ दिुव्योगन्धर्वश्केतपूः
केतन्नꣳपुनातुव्वाचस्पतिर्व्वाचन्नꣳस्वदतु ॥ १ ॥ तत्त्सवितुः ॥
तत्त्सवितुर्व्वरेण्ण्यम्भग्गोदेवस्यधीमहि ॥ धियोयोनः प्रचो
दयात् ॥ २ ॥ व्विश्वानिदेव । सवितर्दुरितानिपरासुव ॥
यद्भद्रन्तन्नऽआसुव ॥ ३ ॥ व्विभक्तारꣳहवामहे ॥ व्विभ

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

क्त्कारᳫँ हवामहेव्वसोश्चित्रस्यराधसः ॥ सवितारन्नृचक्क्षसम्
॥४॥ ब्रह्मणेब्राह्मणम् ॥ ब्रह्मणेब्राह्मणङ्क्षत्रायराजन्न्यम्म
रुद्भ्योव्वैश्श्यन्तपसेशूद्रन्तमसेतस्क्करन्नारकायव्वीरहणम्पा
प्प्मनेक्क्लीबमाक्क्रयायाऽअयोगूङ्कामायपुँश्चलूमतिक्क्रुष्टाय
मागधम् ॥ ५ ॥ नृत्तायसूतम् ॥ नृत्तायसूतङ्गीतायशैलूषन्ध
र्म्मायसभाचरन्नरिष्ठायैभीमलन्नर्म्मायरेभᳫँ हसायकारिमान ७१७
न्दायस्त्रीषखम्प्रमदेकुमारीपुत्रम्मेधायैरथकारन्धैर्य्यायतक्क्षा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. णम् ॥ ६ ॥ [६-१] तपसेकौलालम् ॥ तपसेकौलालम्मा व. वि.
यायैकुम्मारꣳरूपायमणिकारꣳशुभेव्वपꣳशरव्यायाऽइषुका अ.
॥८७॥ रꣳहेत्यैधनुष्ष्कारङ्कर्म्मणेज्याकारन्दिष्टायरज्जुसर्ज्जम्मृत्त्यवे ॥ ३० ॥
मृगयुमन्तकायश्श्वनिनम् ॥ ७ ॥ नदीब्भ्यः पौञ्जिष्ठम् ॥
नदीब्भ्यः पौञ्जिष्ठमृक्षीकाब्भ्योनैषादम्पुरुषव्याग्घ्रायदुर्म्मदं
गन्धर्व्वाप्प्सरोब्भ्योव्व्रात्त्यम्प्रयुग्ब्भ्यऽउन्मत्तꣳसर्प्पदेवजने ॥ ८७ ॥
ब्भ्योप्प्रतिपदमयेब्भ्यः कितवमीर्य्यतायाऽअकितवम्पिशाचे

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऽभ्यौबिदलकारीँय्यातुधानेऽभ्यःकण्टकीकारीम् ॥८॥ सन्ध
येंजारम् ॥ सन्धयेंजारङ्गेहायोपपतिमार्त्यैपरिवित्तन्निर्ऋत्यैप
रिविविदानमराद्ध्याऽएदिधिषुःपतिन्निष्कृत्यैपेशस्कारीᳫं
सञ्ज्ञानायस्मरकारीम्प्रकामोद्यायोपसदंवर्णायानुरुधम्ब
लायोपदाम् ॥९॥ उत्सादेभ्यःकुब्जम् ॥ उत्सादेभ्यःकुब्ज
म्प्रमुदेवामनन्द्धाऽभ्यःस्रामᳫंस्वप्नायान्धमधर्म्मायबधिरम्प ७१९
वित्रायभिषजम्प्रज्ञानायनक्षत्रदर्शमाशिक्षायैप्रश्निनमु

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पशिक्षायांऽअभिप्प्रश्निनंम्मर्यादायैप्प्रश्नविवाकम्॥१०॥
अम्मैंभ्योहस्तिपम्॥ अम्मैंभ्योहस्तिपञ्जवायाश्वपम्पुष्ट्यै
गोपालंव्वीर्य्यायाविपालन्तेजंसेजपालमिरायैकीनाशंक्षीलाला
यसुराकारम्भद्रायंगृहपꣳश्रेयंसेवित्तधमाद्ध्यंक्षस्यायानुक्ष
त्तारम्॥११॥ भायैदार्व्वाहारम्॥ भायैदार्व्वाहारम्प्रभायांऽअ
ग्न्येधम्ब्रध्नस्यंव्विष्टपायाभिषेक्तारंव्वर्षिष्ठायनाकायपरिवेष्टा
रन्देवलोकायंपेशितारंम्मनुष्ष्यलोकायंप्प्रकरितारꣳसर्वेभ्यो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

लोकेभ्यंऽउपसेक्तारमवंऽऋत्यैवधायोपमन्थितारम्मेधाय

वासःपल्पूलीम्प्रकामायरजयित्रीम् ॥ १२ ॥ ऋतयेस्तेनहृदयम् ॥ ऋतयेस्तेनहृदयंवैरहत्यायपिशुनंविविक्त्यैक्षत्तारमौपद्रष्ट्र्यायानुक्षत्तारम्बलायानुचरम्भूम्नेपरिष्कन्दम्प्रियायप्रियवादिनमरिष्ट्याऽअश्वसादंस्वर्गायलोकाय ७२।

भागदुघंवर्षिष्ठायनाकायपरिवेष्टारम् ॥ १३ ॥ मन्यवेयस्ता

१ वासः पल्पूलीम् । अत्र "समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन षकारे प्राप्ते "वाजपतिर्वासऽपृद्दिधिषुरन्त. र्शंव्येनान्तः पार्श्वेमिति च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३८ सू.) इति सूत्रेण वासशब्दघटितविसर्जनीयस्य षकारनिषेधः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. संहि. पम् ॥ मन्यवेयस्तापङ्क्रोधायनिसरँग्योगाययोक्तारᳬशोका उ. वि.
॥८९॥ याभिसर्त्तारंक्षेमायविमोक्तारमुत्कूलनिकूलेभ्यंस्त्रिष्ठिनंव अ.
पुंषेमानस्कृतᳬशीलायाञ्जनीकारीन्निर्ऋत्यैकोशकारीँय्यमा ॥ ३० ॥
यासूम् ॥ १४ ॥ यमायंयमसूम् ॥ यमायंयमसूमथर्व्व
भ्योवतोकाᳬसंवत्त्सरायंपर्य्यायिणीम्परिवत्त्सरायाविजाता
मिदावत्त्सरायातीत्त्वरीमिद्वत्त्सरायातिष्क्कद्वरींवत्त्सरायवि ॥ ८९ ॥
जर्ज्जराᳬसंवत्त्सरायपलिक्क्नीमृभुभ्योजिनसन्धᳬसाद्ध्येभ्य ७२२

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्चैर्म्मुम्म्नम् ॥ १५ ॥ सरोऽभ्योधैवरम् ॥ सरोऽभ्योधैवरमु
पुस्त्थावराऽभ्योदाशंव्वैशुन्ताऽभ्योबैन्दन्नड्वुलाऽभ्युःशौष्क्कं
लम्पारायंमार्ग्गारिमंवारायंकेवर्त्तैन्तीर्त्थैऽभ्यंऽआन्दंव्विषंमे
ऽभ्योमैनालठंस्वनैऽभ्युःपर्ण्णकुङ्हाऽभ्युःकिरातछसानुंऽभ्यो
जम्भकुम्पर्व्वतैऽभ्यःकिम्पूरुषम् ॥ १६ ॥ बीभत्त्सायैपौ ७२३
ल्क्कसम् ॥ बीभत्त्सायैपौल्क्कसंव्वर्ण्णायैहिरण्यकारन्तुला

१ चर्म्मम्नम्। अत्र "ऋपरेभ्यो०" (शु.य.प्रा.३अ.८५सू.) इत्यनेन समानपदे प्राप्तस्य णत्वस्य "इन्द्राग्नी०" (शु.य.प्रा.३अ.९३सू.) इत्यनेन निषेधान्न णत्वम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ १० ॥ ॥ ३० ॥

यैवाणिजम्पश्चादोषायंग्लाविनंविश्वेभ्योभूतेभ्यःसिद्ध्म
लम्भूत्त्यैजागरणमभूत्त्यैस्वपनमार्त्त्यैजनवादिनंव्यृद्ध्याअपग
ल्भꣳसꣳशरायप्रच्छिदम् ॥ १७ ॥ अक्षराजायकित
वम् ॥ अक्षराजायकितवङ्कृतायादिनवदर्शन्त्रेतायैकल्पिन
न्द्वापरायाधिकल्पिनमास्कन्दायसभास्थाणुम्मृत्त्यवेगो
व्यच्छमन्तकायगोघातङ्क्षुधेयोगांविकृन्तन्तम्भिक्षमाणऽउ ॥ १० ॥
पतिष्ठतिदुष्कृतायचरकाचार्य्यम्पाप्मनेसैलगम् ॥१८॥ प्रति

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्रुत्कायाऽअर्त्तनम् ॥ प्रतिश्रुत्कायाऽअर्त्तनङ्घोषायभषम
न्तायबहुवादिनमनन्तायमूकᳪ शब्दायाडम्बराघातम्महसेवी
णावादङ्क्रोशायतूणवद्ध्ममवरस्स्पराय शङ्खध्मं वनायवनप
मन्यतोरण्यायदावपम् ॥१९॥ नर्म्मायपुँश्चलूम् ॥ नर्म्मायपुँश्च
लूᳪं हसायकारिँय्यादंसे शाबल्यांग्रामण्यङ्गणकमभिक्रोश

---

१ आडम्बराघातम् । अत्र "न आघाद्नाडम्बरात्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४८ सू.) इत्यनेनानाडम्बरात्परस्य विधानादाघातशब्दघटितस्य तकारस्य मूर्धन्यत्वं (टः) न भवति । २ अवरस्स्पराय । अत्र "प्रकृत्या कखयोः पफयोश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११ सू.) इति "अवरः" इत्यस्य विसर्गस्य प्रकृतिभावे प्राप्ते "कृतावरौ च पतिपरयोः" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ५०) कृतः अवरश्च शब्दौ सकारेण व्यवधीयेते यथासंख्यं पतिपरयोः । इत्यनेनात्रावरशब्दस्य विसर्गस्य परे पदपरे सत्वे जाते "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शाः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन पकारस्य द्वित्वे रूपम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

कुन्तान्महर्हंसेव्वीणावादम्पाणिग्घ्नन्तूणवद्‌ध्ध्मन्तान्नृत्तायान
॥९१॥ न्दायतलवम्॥२०॥अग्ग्नयेपीवानम्॥ अग्ग्नयेपीवानम्पृथिव्यै
पीठसर्प्पिणंव्वायवेचाण्डालमन्तरिक्षायव्वꣳशनर्त्तिनन्दिवेख ॥ ३० ॥
लतिꣳसूर्य्यायहर्य्यक्षन्नक्षत्रेब्भ्यः किर्म्मिरञ्चन्द्रमसेकिला
समह्नेशुक्लम्पिङ्गाक्षꣳरात्र्यैकृष्णम्पिङ्गाक्षम्॥२१॥ अथै
तान्॥ अथैतानष्टौव्विरूपानालभतेतिदीर्ग्घञ्चातिह्रस्वञ्चाति ॥ ९१ ॥

---

१ अतिस्थूलम्। अत्र "भाविभ्यः सः षं समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ क.) इत्यनेन समानपदे स्थूलस्य सस्य षकारे प्राप्ते "अनुसन्तनोतु बृहस्पतिसुतस्य सुसमिद्धाय सुसन्दृशमभिसत्वाऽभिसंविशन्तु सुसख्यातिस्थूलं०" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ८२) इत्यनेन प्रकृतिभावे न षत्वम्। तत "ऊष्मान्तस्थान्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति थस्य द्वित्वे चर्त्वे तकारः।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

स्त्थूलञ्चातिंक्कशञ्चातिंशुक्क्लञ्चातिंक्कष्ण्णञ्चातिंकुल्ह्वञ्चातिंलोम
शञ्च ॥ अशूंद्द्राऽअब्राह्ह्मणास्त्तेप्प्राजापत्त्याः ॥ मागधः पुँश्च
लीकिंतवःक्क्लीबोशूंद्द्राऽअब्राह्ह्मणास्त्तेप्प्राजापत्त्याः ॥ २२ ॥
[१६-२] इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३० ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु. य. श्रीवेदपुरुषाय नमः॥अनुवाकसूत्रम्॥सहस्रशीर्षा षोडशा,ऋचः उ. वि.
संहि. संभृतःषट्,द्वौ द्वाविᳪशतिः[अ.३१ मं.२२ अनु.२]॥हरिःॐ॥सहस्रशीर्षापुरुषः। अ.
॥९२॥ सहस्राक्षः सहस्रपात्॥सभूमिᳪसर्वतस्पृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गु ॥ २१ ॥
लम् ॥ १ ॥ पुरुषऽएव ॥ पुरुषएवेदᳪसर्वँय्यद्भूतँय्यच्चभा
व्यम् ॥ उतामृतत्त्वस्येशानोयदन्नेनातिरोहति ॥ २ ॥ एता
वानस्य । महिमातोज्यायाँश्चपूरुषः ॥ पादोस्यविश्वाभूता
नित्रिपादस्यामृतन्दिवि ॥ ३ ॥ त्रिपादूर्ध्वः ॥ त्रिपादूर्ध्वऽ ॥ ९२ ॥
उदैत्पुरुषःपादोस्येहाभवत्पुनः ॥ ततोविष्वङ्व्यक्राम ७२८
त्साशनानशनेऽअभि ॥ ४ ॥ ततोविराट् ॥ ततोविराडजा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यताद्विराजोऽअधिपूरुषः ॥ सजातोऽअत्त्यरिच्यत पश्चाद्भूमि
मथोपुरः॥५॥ तस्म्माद्यज्ञात्॥ तस्म्माद्यज्ञात्त्सर्व्वहुतः सम्भृ
तम्पृषदाज्यम् ॥ पशूँस्ताँश्चक्क्रेव्वायव्यानारण्ण्याग्ग्राम्म्या
श्चये ॥६॥ तस्म्माद्यज्ञात् ॥ तस्म्माद्यज्ञात्त्सर्व्वहुतऽऋचः
सामानिजज्ज्ञिरे॥ छन्दाꣳसिजज्ज्ञिरेतस्म्माद्यजुस्तस्म्माद
जायत ॥ ७ ॥ तस्म्मादश्वाः ॥ तस्म्मादश्वाऽअजायन्त ७२१
येकेचोभयादतः ॥ गावोहजज्ज्ञिरेतस्म्मात्तस्म्माज्ज्ञाताऽअ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

जावयं॑ ॥ ८ ॥ तँय्युज्ञम् ॥ तँय्युज्ञम्बुर्हिषि॒प्प्रौक्क्षुन्न्पुरु॑ष
ञ्जातऽमंग्ग्रतः॑ ॥ तेनं॑देवाऽअंयजन्तसाद्ध्याऽऋषं॑यश्चये ॥ ९ ॥
यत्पुरु॑षम ॥ यत्पुरु॑षुंव्व्यदं॑धुः॑कतिधाव्व्यं॑कल्प्पयन् ॥ मुख
ङ्किमंस्यासीत्त्किम्बाहूकिमूरूपादां॑ऽउच्च्येते ॥ १० ॥ ब्राह्म
णोस्य ॥ ब्राह्मणोस्यमुखंमासीद्द्बाहूरांजन्न्यः॑कृतः॑ ॥ ऊरू
तदं॑स्ययद्वैश्श्यः॑पुद्भ्याᳫं॑शूद्द्रोऽअंजायत ॥ ११ ॥ चन्द्रमा ॥ ९६ ॥
मनंसः॑ ॥ चन्द्रमामनंसोजातश्चक्क्षोः॑सूर्य्योऽअजायत ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रोत्राद्वायुश्चप्राणश्चमुखादग्निरजायत ॥ १२ ॥ नाभ्याऽ
आसीत् ॥ नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षꣳशीर्ष्णोद्यौःसमवर्त्त
त ॥ पद्भ्याम्भूमिर्दिशःश्रोत्रात्तथालोकाँ२॥ऽअकल्पयन्
॥ १३ ॥ यत्पुरुषेण । हविषादेवायज्ञमतन्वत ॥ वसन्तो
स्यासीदाज्यङ्ग्रीष्मऽइध्मःशरद्धविः ॥ १४ ॥ सप्तास्या ७३१
सन् ॥ सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिःसप्तसमिधःकृताः ॥ देवा
यद्यज्ञन्तन्वानाऽअबध्नन्पुरुषम्पशुम् ॥१५॥ यज्ञेनयज्ञ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

म् ॥ युज्ञेनंयुज्ञमंयजन्तदेवास्तानिधर्म्माणिप्रथमान्यां उ. वि. अ.
सन् ॥ तेहुनाकंम्महिमानंः सचन्तुयत्रपूर्वेसाध्याःसन्तिदेवाः
॥ १६ ॥ [१६-१] अद्भ्यःसम्भृंतः । पृथिव्यैरसांच्चवि ॥ ३१ ॥
श्वकंर्म्मणःसमंवर्त्तुताग्ग्रे ॥ तस्युत्त्वष्टांविदधंद्रूपमेंतितन्म
र्त्त्यस्यदेवत्त्वमाजानुमग्ग्रे ॥ १७ ॥ वेदाहम् ॥ वेदाहमेतम्पु
रुषम्महान्तंमादित्त्यवंर्णन्तमंसःपुरस्त्तात् ॥ तमेवविदित्त्वा ॥ ९७ ॥
तिमृत्त्युमेंतिनान्न्यःपन्थांविद्यतेयंनाय ॥ १८ ॥ प्रजापंति ७३१
श्चरति ॥ प्रजापंतिश्चरतिगर्ब्भेऽअन्तरजांयमानोबहुधाविजा

१ तमसःपरस्तात् । अत्र "तमसोऽपरस्तात्" (शु. य. मा. ३ अ. २६ सू.) इत्यनेन विधीयमाने सत्वं न भवति तत्रापरस्तादित्युक्तत्वात् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

यते ॥ तस्ययोनिम्परिपश्श्यन्तिधीरास्त्तस्म्मिन्हतस्त्थुर्भुवं
नानिविश्वा ॥१९॥ योदेवेब्भ्य÷ ॥ योदेवेब्भ्यऽआतपतियो
देवानाम्पुरोहितः ॥ पूर्व्वोयोदेवेब्भ्योजातोनमोरुचायब्राह्मये
॥ २० ॥ रुचम्ब्राह्मम् ॥ रुचम्ब्राह्मञ्जनयन्तोदेवाऽअग्ग्रेत
दब्रुवन् ॥ यस्त्त्वैवम्ब्राह्मणोविद्यात्तस्यदेवाऽअसन्वशे ॥ २१ ॥
श्रीश्च ॥ श्रीश्चतेलक्ष्मीश्चपत्न्यावहोरात्रेपार्श्वेनक्षत्राणिरूप ७३३
मश्विनौव्यात्तम् ॥ इष्णन्निषाणामुम्मऽइषाणसर्व्वलोकम्मऽ
इषाण ॥२२॥[६-२] ॥इतिश्रीवाजसनेयसंहितायामेकत्रिंशोऽध्यायः॥३१॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनु-
वाकसूत्रम्॥ तदेव सप्त, त्र्येनस्तन्नव, द्वौ षोडश [अ. ३२ मं.
१६ अनु. २]॥ हरिःॐ ॥ तदेव ॥ तदे॒वाग्निस्तदा॑दि॒त्यस्त
द्वा॒युस्तदु॑च॒न्द्रमाः॑ ॥ तदे॒व शु॒क्रन्तद्ब्र॒ह्म॒ताऽआपः॒ स प्र॒जा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पतिं ॥१॥ सर्व्वेनिमेषाः ॥ सर्व्वेनिमेषाजज्ञिरेव्विद्युतत्पुरुषा
दधि॥ नैनमूर्द्धन्नतिर्य्यञ्चन्नमद्ध्येपरिंजग्ग्रभत् ॥ २ ॥ नतस्य ।
प्प्रतिमाऽअस्तियस्यनामंमहद्यशः ॥ हिरण्ण्यगर्भऽइत्त्येष
मामाहिꣳसीदित्त्येषायस्म्मान्नजातऽइत्त्येषः ॥ ३ ॥ एषोहं ।
देवःप्प्रदिशोनुसर्व्वाःपूर्व्वोहजातःसऽउगर्भेऽअन्तः॥ सऽएव
जातःसजनिष्ष्यमाणःप्प्रत्त्यङ्जनास्तिष्ठतिसर्व्वतोमुखः ॥४॥ ७३५

१ हिरण्यगर्भः सं० चत्वारि० ४ अ. २५ मंत्र १०।११।१२।१३। ॥ १ मामाहिꣳसीत्. १ अ. १२ मं. १०२॥ १ यस्मान्न. १ १ इंद्रश्च. १ अ. ८ मं. ३६ मं. ३७ ॥ इति प्रतीकानि ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥१६॥

यस्म्मोज्जातम् ॥ यस्म्माज्जातन्नपुराकिञ्चनैवयऽआंबभूवभुव
नानिव्विश्श्वा ॥ प्रजापतिँ प्प्रजयासँरराणस्त्रीणिज्ज्योतींषि
सचतेसषोडशी ॥ ५ ॥ येनद्यौः ॥ येनद्यौरुग्ग्रापृथिवी
चदृढायेनस्वस्तभितँय्येननाकः ॥ योऽअन्तरिक्षेरजसो
व्विमानःकस्म्मैदेवायहविषाव्विधेम ॥ ६ ॥ यङ्क्रन्दसी ॥
यङ्क्रन्दसीऽअवसातस्तभानेऽअब्भ्यैक्षेतांम्मनसारेजमाने ॥
यत्राधिसूरऽउदितोव्विभातिकस्म्मैदेवायहविषाव्विधेम ॥

उ. वि. अ. ॥ ३२ ॥ ॥ १४ ॥ ७३६

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

आपोहयद्बृहतीर्व्विश्वमायन्दक्षन्दधाना जनयन्तीरग्निम् ।
आंपोहुयद्वृहुतीर्व्यश्विदापं÷ ॥७॥ [७-१] व्वेनस्त्तत् ॥ व्वेन
स्त्तत्त्पंश्श्युन्निहिंतङ्गुहासद्यत्रुव्विश्श्वुम्भवुत्त्येकंनीडम्॥ तास्मिन्म
न्निदर्ठसञ्चुव्विचैंतिसर्व्वुंहुसऽओतुंश्प्प्रोतंश्चुव्विभूश्प्प्रुजासु ॥८॥
प्रतत् ॥ प्रतद्वोंचेदुमृतन्नुव्विद्वाव्गंन्धुर्व्वोंधामुव्विभृंतङ्गुहासत् ॥
त्रीणिपुदानिुनिहिंतागुहांस्युयस्त्तानिुव्वेदुसपितुश्शपिुतासंत ॥९॥ ७३७
सनं÷ ॥ सनोुबन्धुंर्ज्जनिुतासव्विंधाुताधामांनिव्वेदुभुवंनानि

१ आपोंह्र. १ यश्रित्. १ अ. २८ मं. २५ मं. २६ इति प्रतीके ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्विश्वा ॥ यत्रदेवाऽअमृतमानशानास्तृतीयेधामन्नद्ध्यैरयन्त
॥ १० ॥ परीत्त्यभूतानि । परीत्त्यलोकान्परीत्त्यसर्व्वाःप्प्रदि
शोदिशश्च ॥ उपस्त्थायप्प्रथमजामृतस्यात्त्मनात्त्मानम
भिसंविवेश ॥ ११ ॥ परिद्यावापृथिवी । सद्यऽइत्त्वापरिलो
कान्परिदिशश्श्परिस्वः ॥ ऋतस्यतन्तुंव्वितताव्विचृत्त्यतदपश्श्य
त्तदभवत्तदासीत् ॥ १२ ॥ सदसस्प्पतिम् ॥ सदसस्प्पति
मद्भुतम्प्रियमिन्द्रस्यकाम्म्यम् ॥ सनिम्मेधामयासिषꣳस्वाहा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ १३ ॥ याम्मेधाम् ॥ याम्मेधान्दैवगणाश्पितरश्श्चोपासंते ॥
तयामामद्यमेधयाग्नेमेधाविंनङ्कुरुस्वाहा ॥ १४ ॥ मेधाम्मे ॥
मेधाम्मेव्वरुणोददातुमेधामग्निश्प्रजापतिः ॥ मेधामिन्द्रश्च
व्वायुश्चमेधान्धातादंदातुमेस्वाहा ॥ १५ ॥ इदम्मे ॥ इदम्मे
ब्रह्मचक्क्षत्रञ्चोभेश्रियंमश्नुताम् ॥ मयिदेवादंधतुश्रियमुत्त
मान्तस्यैतेस्वाहा ॥ १६ ॥ [९-२] ॥ इतिश्रीवाजसनेय- ७३५
सं. ५६ संहितायां द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥

अनुवाकसूत्रम्॥ अस्याजरासः सप्तदश, पांश्चत् द्वादश, त्विञ्भ्रा
ट् चतुर्दश, प्रवावृजऽएकादश, प्रवायुं पञ्चदश, प्रवीरया पञ्च
दश, ऽआनस्त्रयोदश, सप्त सप्तनवतिः [अ. ३३ मं. ९७
अनु. ७]॥ हरिःॐ॥ अस्याजरासः ॥ अस्याजरासोदुमाम्
रित्राऽअर्चद्धूमासोऽअग्नयः पावकाः ॥ श्वितीचयः श्वात्रा
सोभुरण्यवोवनर्षदोवायवोनसोमाः ॥ १ ॥ हरयोधूमके ॥ ९८ ॥

१ वनसदः इति पदम् । अत्र "वनसदोऽवेरो रेफेण" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४८ सू.) इत्यनेन सदशब्दे परे वनशब्दो रेफेण व्यवधीयते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तवद्द ॥ हरयोधूमकैतवोव्वातंजूताऽउपद्यविं ॥ यतन्तेवृथंग
ग्नयं÷ ॥२॥ यजानद्द ॥ यंजानोमित्रावरुणायजादेवाँ२॥ऽ
ऋतम्बृहत् ॥ अग्नेयक्षिस्वन्दमम् ॥ ३ ॥ युक्ष्वाहि। देव
हूतंमाँ२॥ऽअश्वाँ२॥ऽअग्नेरथीरिव ॥ निहोतापूर्व्यश्सदद्द ॥४॥
द्वेविरूपे । चरतद्वस्वर्त्थेऽअन्यान्याव्वत्समुपधापयेते ॥
हरिरन्यस्याम्भवतिस्वधावाञ्छुक्कोऽअन्यस्यान्दद्दशेसुवर्च्चाद्द ७५१

१ यजानो। अत्र यजशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य नः इति नकारे परे "धारयाव स्वेजाव" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः।
२ स्वधावान्छुक्रः। अत्र "शकारे च" (शु. य. प्रा. ४ अ. ९६ सू.) इत्यनेन शकारे परे तवर्गश्चवर्गं प्राप्नोति। अतः शुक्रस्य शकारे परे स्वधावान् इत्यस्य नकारस्य ञकारः। ततः "परश्चास्पर्शपरश्छम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. ९७ सू.) इत्यनेन शकारस्य छकारे कृते "स्वधावाञ्छुक्र" इति।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥ ५ ॥ शतम् ॥ १७०० ॥ अयमिह । प्रथमोधायिधातृ
भिर्होतायजिष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ॥ यमप्नवानोभृगवोविरुरु
चुर्वनेषुचित्रंविभ्वंविशेविशे ॥ ६ ॥ त्रीणिशता । त्रीसहस्रा
ण्यग्निन्त्रिंशच्चदेवानवचासपर्य्यन् ॥ औक्षन्घृतैरस्तृणन्ब
र्हिरस्माऽआदिद्धोतारन्न्यसादयन्त ॥ ७ ॥ मूर्द्धानन्दिवः ॥
मूर्द्धानन्दिवोऽअरतिम्पृथिव्यावैश्वानरमृतऽआजातमग्निम् ॥ ॥ ९९ ॥
कविꣳसम्राजमतिथिञ्जनानामासन्नापात्रञ्जनयन्तदेवाः ॥ ८ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

अग्निर्वृत्राणि । जङ्घनद्द्रविणस्युर्व्विपन्यया ॥ समिद्धꣳशु
क्क्रऽआहुतꣳ ॥९॥ व्विश्वेभिꣳसोम्म्यम् ॥ व्विश्वेभिꣳसोम्म्यम्म
द्ध्वग्नऽइन्द्द्रेणव्वायुना ॥ पिबामित्त्रस्यधामभिꣳ ॥१०॥ आयत् ॥
आयदिषेनृपतिन्तेजऽआनट्शुचिरेतोनिषिक्क्तन्द्यौरभीके ॥
अग्निश्शर्द्धमनवद्द्यँय्युवानꣳस्वाद्ध्यञ्जनयत्सूदयंच्च ॥११॥ ७५३
अग्नेशर्द्ध । महतेसौभगायतवद्द्युम्न्नान्युत्तमानिसन्तु ॥

१ पिबामि ...स्य । अत्र "शृणुतस्त्रिपिबजिभवतपिबेतस्यमानिष्टरथा मकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११७ क.) इत्यनेन मकारे बस्य दीर्घं पिबामित्रस्य ।

सञ्ज्ञास्प्पृत्त्यᳬसुयमुमार्क्कृणुष्ष्वशत्रूयुतामुभितिष्ठ्ठामहाᳬसि
॥ १२ ॥ त्वाᳬहि । मन्द्रतममर्क्कशोकैर्व्वृमहेमहिनःश्रो
ष्ष्यंग्ग्ने ॥ इन्द्रन्नत्त्वाशवसादेवतांव्वायुम्पृणन्तिराधसान्नृतमाः
॥ १३ ॥ त्वेऽअंग्ग्ने । स्वाहुतप्प्रियास÷सन्तुसूरय÷ ॥ यन्ता
रोयेमघवानोजनानामूर्व्वान्दयंन्तगोनाम् ॥ १४ ॥ श्रुधिश्श्रु
त्त्कर्ण्ण ॥ श्रुधिश्श्रुत्त्कर्ण्णव्वह्निभिर्द्देवैरग्ग्नेसयावभिः ॥ आसी
दन्तुबर्हिषिमित्त्रोऽअर्य्यमाप्प्रातर्य्यावाणोऽअद्ध्वरम् ॥ १५ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्विश्वैषामदितिः ॥ व्विश्वैषामदितिर्य्यज्ञियानांव्विश्वैषामति
थिर्म्मानुषाणाम् ॥ अग्ग्निर्द्देवानामवऽआवृणानश्शुमृडीको
भवतुजातवेदाः ॥ १६ ॥ महोऽअग्ग्नेः । समिधानस्यश
र्म्मण्ण्यनागामित्रेव्वरुणेस्वस्तये ॥ श्रेष्ठेस्यामसवितुश्सवीम
नितद्देवानामवोऽअद्यावृणीमहे ॥ १७ ॥ [१७-१] आपं ७४५
श्वित् ॥ आपश्चित्तिपप्युस्त्तर्य्योनगावोनक्षन्नृतञ्जरितारस्त्तऽ

---

१ अद्या वृणीमहे । अत्र "अद्य तं हकारवकारभवतवृणीमहे देवेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. १५५ सू.) इत्यनेन अद्य इत्यस्य वृणीमहे परे दीर्घे अद्यावृणीमहे अद्य शब्दस्य दकारस्य स्वरात्सं० इत्यनेन द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

इन्द्र ॥ याहिवायुर्न्ननियुतोंनोऽअच्छात्त्वᳫंहिधीभिर्द्दयसेवि
वाजान् ॥ १८ ॥ गावऽउप ॥ गावऽउपावतावतम्महीयज्ञ
स्यरप्सुदा ॥ उभाकर्ण्णाहिरण्ययो ॥ १९ ॥ यदद्य । सूरऽ
उदितेनागामित्रोऽअर्य्यमा ॥ सुवातिसविताभगः ॥ २० ॥
आसुतेसिञ्चतश्रियᳫंरोदस्योरभिश्रियम् ॥ रसादधीतवृष
भम् ॥ तंम्प्रत्क्कथायंव्वेनः ॥ २१ ॥ आतिष्ठन्तम्परि ॥ आति

१ तम्प्रत्क्कर्था. १ अ. ७ मं. १२ ॥ १ अयंवेनः. १ अ. ७ मं. १६ ॥ इति प्रतीके ॥

छन्तुम्परिविश्वेऽअभूषञ्छ्रियोवसानश्चरतिस्वरोचिः ॥ महत्त
द्वृष्णोऽअसुरस्यनामाविश्वरूपोऽअमृतानितस्थौ ॥ २२ ॥
प्रवं÷ ॥ प्रवोमहेमन्दमानायान्धसोर्चा[1]विश्वा[2]नरायविश्वा[3]भुवे ॥
इन्द्रस्ययस्यसुमखꣳसहोमहिश्रवोनृम्णञ्चरोदसीसपर्य्यतः÷
॥ २३ ॥ बृहन्नित ॥ बृहन्निदिद्ध्मऽएषाम्भूरिशस्तम्पृथुः
स्वरु÷ ॥ येषामिन्द्रोयुवासखा ॥ २४ ॥ इन्द्रेहि ॥ इन्द्रेहि ७५७

१ अर्चाविश्वानराय । अत्र "अश्वरश्मिमतिसुमति०" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन विश्वानराय इत्यस्य वकारे परे अर्चशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य दीर्घाकारः । २ विश्वानराय । अत्र "नरहामित्रेषु च" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०३ सू.) इत्यनेन नरशब्दे परे विश्वशब्दाकारस्य दीर्घाकारो विधीयते । ३ विश्वाभुवे । अत्र "विश्व सहभुवपुष्वसुषु" । (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन भुवे परे विश्वशब्दाकारस्य दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मत्त्स्यन्धसोव्विश्वैभिꣳसोमुपर्व्वभिꣳ ॥ मुहाँ२॥ऽअभिष्टिरोज
सा ॥ २५ ॥ इन्द्रोव्वृत्रम् ॥ इन्द्रोव्वृत्रमवृणोच्छर्द्धनीतिꣳप्र
मायिनाममिनाद्वर्प्पणीतिꣳ ॥ अहुव्व्यꣳसमुशधग्ग्वनेष्व्वा
विर्द्धेनाऽअकृणोद्राम्म्याणाम् ॥ २६ ॥ कुतस्त्त्वम् ॥ कुतस्त्त्व
मिन्द्रमाहिनꣳसन्नेकोयासिसत्त्पतेकिन्तऽइत्था ॥ सम्पृच्छसे
समराणश्शुभानैर्व्वाचेस्त्तन्नोहरिवोयत्तेऽअस्म्मे ॥ मुहाँ२॥ऽइ ॥१०२॥

१ मुहाँ२॥ऽइन्द्रोय. १ अ. ७ मं. ४० ॥ १ कुदाचुन. अ. ८ मं. २ ॥ १ कुदाचुनप्र. अ. ८ मं. ३ ॥ इति प्रतीकानि ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

न्द्रोयऽओजंसाकुदाचुनस्तुरीरंसिकुदाचुनप्प्रयुंच्छसि ॥२७॥
आतत् ॥ आतत्तंऽइन्द्रायवंःपनन्ताभियऽऊर्वङ्गोमंन्तुन्ति
तृत्त्सान् ॥ सकृत्त्सुँ्य्येपुंरुपुत्राम्मुहीॐसुहस्त्रंधाराम्बृहुतीन्दु
दुंक्षन् ॥२८॥ इमान्तें ॥ इमान्तेधियम्प्रभंरेमुहोमुहीमुस्य
स्त्तोत्रेधिषणायत्तंऽआनुजे ॥ तमुंत्त्सवेचंप्प्रसवेचंसासुहिमि ७४१
न्द्रंन्देवासःशवंसामदुन्ननुं ॥२९॥ [१२-२] व्विश्वाङ्हृत ॥

१ "दुदुक्षन्" । अत्र दुधुक्षन् इति पदम् । "दुधुक्षन्धो दकारम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५५ सू.) इत्यनेन दुधुक्षन् शब्दघटितस्य धकारस्य दकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्विभ्राड्बृहत्पिबतुसोम्म्यम्मद्ध्वायुर्द्धद्यज्ज्ञपतावविह्रुतम् ॥
व्वातंजूतोयोऽअभिरक्क्षतित्त्मनाप्प्रजाःपुपोषपुरुधाव्विराज
ति ॥३०॥ उदुत्त्यम् ॥ उदुत्त्यञ्जातवेदसन्देवंव्वहन्तिकेतवः ॥
दृशेव्विश्श्वायसूर्य्यम् ॥ ३१ ॥ येनापावक ॥ येनापावकचक्क्ष
साभुरण्यन्तञ्जनाँ२॥ऽअनु ॥ त्वंव्वरुणपश्श्यसि ॥३२॥ दैव्व्या
वद्ध्वर्य्यू ॥ दैव्व्यावद्ध्वर्य्यूऽआगंतर्थेनसूर्य्यत्त्वचा ॥ मद्ध्वा
यज्ज्ञꣳसमंञ्जाथे ॥ तम्प्प्रत्क्कथायंव्वेनश्चित्रन्देवानाम् ॥ ३३ ॥

१ तंप्रत्नथा. १ अ. ७ मं. १२ ॥ १ अयंवेन०० १ अ. ७ मं. १६ ॥ १ चित्रंदेवानाम्. १ अ. १३ मं. ४६ ॥ इति प्रतीकानि ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

आनः ॥ आनऽइडाभिर्व्विदथेसुशस्तिव्विश्वानरꣳसवितादेवऽ
एतु ॥ अपियथायुवानोमत्त्सथानोव्विश्वञ्जगदभिपित्वेमनी
षा ॥ ३४ ॥ यदद्य । कच्चवृत्रहन्नुदगाऽअभिसूर्य्य ॥ सर्व्वं
न्तदिन्द्रतेवशे ॥३५॥ तरणिर्व्विश्वदर्शतꣳ ॥ तरणिर्व्विश्वदर्श
तोज्ज्योतिष्कृदसिसूर्य्य ॥ व्विश्वमाभासिरोचनम् ॥३६॥ तत्सू ७५१
र्य्यस्य । देवत्त्वन्तन्महित्त्वम्मद्ध्याकर्त्तोर्व्विततꣳसञ्जभार ॥

1 मत्सथ नः इति पदम् । अत्र मत्सथ इत्यस्य थकारस्य ह्रस्वाकारस्य नः इति नकारे परे "धारयाम०" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे गत्सथानः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. यदेदयुक्क्तहरितं÷सधस्त्थादाद्रात्रीव्वासंस्त्तनुतेसिमस्म्मै उ. वि. अ.
॥१०४॥ ॥ ३७॥ तन्मित्रस्य ॥ तन्मित्रस्यव्वरुणस्याभिचक्क्षेसूर्य्योरू ॥ ३३ ॥
पङ्कृणुतेद्योरुपस्त्थे ॥ अनन्तमन्न्यद्रुशदस्यपाज÷कृष्णमन्न्य
द्धरितं÷सम्भरन्ति ॥ ३८ ॥ बण्ण[1]महान् ॥ बण्णमहाँ२॥ऽअसि
सूर्य्यबडादित्त्यमहाँ२॥ऽअसि ॥ महस्त्तेसतोमहिमापनस्य
तेद्धादेवमहाँ२॥ऽअसि ॥ ३९ ॥ बट्सूर्य्य ॥ बट्सूर्य्यश्श्रवसा ॥ १०४ ॥

७६२

---

१ अत्र बदमहान्। "पञ्चमे पञ्चमम्" (शु. य. प्रा. ४ अ. १२१ सू.) इत्यनेन पञ्चमे स्पर्शे परे अपञ्चमः स्पर्शः पञ्चमो भवति। इति टस्य णकारे द्वित्वे च रूपम्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

महाँ२॥ऽअसिसत्रादेवमहाँ२॥ऽअसि ॥ मह्नादेवानामसुर्य्यः पुरोहितोविभुज्योतिरदाभ्यम् ॥४०॥ श्रायन्तऽइवसूर्य्यम् ॥ श्रायन्तऽइवसूर्य्यंविश्वेदिन्द्रस्यभक्षत ॥ वसूनिजातेजनमा नऽओजसाप्रतिभागन्नदीधिम ॥४१॥ अद्यादेवा१ ॥ अद्यादे वाऽउदितासूर्य्यस्यनिरꣳहसःपिपृतानिरवद्यात् ॥ तन्नोमित्रो वरुणोमामहन्तामदितिꣳसिन्धुःपृथिवीऽउतद्यौः२ ॥४२॥ ७५३

१ अद्यदेवाः। अत्र "अद्य त्वं हकारचकारभवत वृणीमहे देवेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन देवाः इति परे दीर्घे अद्यादेवाः। २ पिपृत निरवद्यात् इति पदम्। अत्र तकाराकारस्य निघटितनकारे परे "धारयामः०" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घे पिपृतानिरवद्यात्।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

आकृष्णेन ॥ आकृष्णेनुरजंसाुवर्त्तमानोनिवेशयंन्नमृतम्म
र्त्यंञ्च ॥ हिरण्ण्ययेनसविुतारथेनादेुवोयाुतिभुवंनानिुपश्श्यं
न् ॥ ४३ ॥ [१४-३] प्रवांवृजे । सुप्प्रयाबुर्हिरेषामाविु
श्प्पतींवुबीरिंटऽइयाते ॥ विुशामुक्क्तोरुुषसंः पूर्व्वहूंतौवायुः
पूषास्वुस्त्तयेंनिुयुत्त्वांन् ॥ ४४ ॥ इन्द्रवायूबृहुस्प्पतिंम् ॥
इन्द्रवायूबृहुस्प्पतिंम्मिुत्राग्निम्पूुषणुम्भगंम् ॥ आुदिुत्त्या

1 प्रवावृजे इति पदम् । अत्र "वृवृधवृजोः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११४ सू.) इत्यनेन वृजे परे वेत्यस्य इस्वाकारस्य दीर्घाकारे प्राप्ते ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्मारुतङ्गणम् ॥ ४५ ॥ व्वरुणꣳप्प्राविता । भुवन्मित्रोव्वि
श्श्वाभिरूतिभिः ॥ करताम्नꣳसुराधसꣳ ॥ ४६ ॥ अधि
नꣳ ॥ अधिनऽइन्द्रैषांव्विष्ण्णोसजात्त्यानाम् ॥ इ[1]तामरुतोऽ
अश्विना ॥ तं[2]म्प्रत्क्कथायंव्वेनोयेदेवासऽआनऽइडाभिर्व्विश्श्वेभिꣳ
सोम्म्यम्मद्धोमासश्श्चर्षणीधृतꣳ ॥४७॥ अग्नऽइन्द्र ॥ अग्नऽ
इन्द्रव्वरुणमित्रदेवाꣳशर्द्धꣳप्प्रयन्तमारुतोतव्विष्ण्णो ॥ उभा ७५१

---

१ इतामरुतः । अत्र "द्रुतुतत्विषिविप्रजिभवतपिबेतस्यातिहरक्षा मकारे" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ११७) इत्यनेन मकारे परे दीर्घे इतामरुतः ।
२ तंप्रत्क्कथा. अ. ७ मं. १२ ॥ १ अयंव्वेनः. अ. ७ मं. १६ ॥ १ येदेवासः. अ. ७ मं. १९ ॥ १ आनऽइडाभिः. अ. ३३ मं. ३४ ॥ १ व्विश्वेभिꣳ सोम्म्यम्. अ. ३३ मं. १० ॥ १ ओमासश्चर्षणीधृतः. अ. ७ मं. ३३ ॥ इति प्रतीकानि ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

नासत्त्यारुद्द्रोऽअंधग्ग्नाःपूषाभगꣳसरंस्वतीजुषन्त ॥ ४८ ॥
इन्द्राग्ग्नीमित्त्रावरुणा ॥ इन्द्राग्ग्नीमित्त्रावरुणादितिꣳस्वः
पृथिवीन्द्याम्मरुतꣳपर्व्वताँ२॥ऽअपः ॥ हुवेव्विष्ण्णुम्पूषणम्ब्रह्म
णस्प्पतिम्भगन्नुशꣳसꣳसवितारंमूतये ॥४९॥ अस्म्मेरुद्द्राः ॥
अस्म्मेरुद्द्रामेहनापर्व्वतासोव्वृत्रहत्त्येभरंहूतौसजोषाꣳ ॥ यꣳ
शꣳसंतेस्त्तुवतेधायिंपज्ज्रऽइन्द्रंज्ज्येष्ठाऽअस्म्माँ२॥ऽअंवन्तुदे
वाः ॥५०॥ अर्व्वाञ्चोऽअद्य ॥ अर्व्वाञ्चोऽअद्याभंवतायजत्राऽ ॥ १०६ ॥

१ अद्य भवत। अत्र "अथ तं इकारचकारमवतवृणीमहे देवेषु" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ११५) इत्यनेन भवतपरे दीर्घं अद्याभव इति।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

आयोहार्द्दिभयंमानोव्ययेयम् ॥ त्राद्ध्वंन्नोदेवानिजुरोवृकस्य
त्राद्ध्वंङ्कर्त्तादवपदोयजत्राः ॥५१॥ विश्वेऽअद्य । मरुतोवि
श्वऽऊतीविश्वेभवन्त्वग्नयःसमिद्धाः ॥ विश्वेनोदेवाऽअवसा
गमन्तुविश्वमस्तुद्रविणंवाजोऽअस्मे ॥५२॥ विश्वेदेवाः ।
शृणुतेमꣳहवम्मेयेऽअन्तरिक्षेयऽउपद्यविष्ठ ॥ येऽअग्निजि
ह्वाऽउतवायजत्राऽआसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयद्ध्वम् ॥५३॥ ७५७

---

२ उपद्यविष्ठ । "यथेञ्च" (शु. य. प्रा. अ. ३ सू. ५९) इत्यनेन द्यविशब्दात्परस्य स्थवदितसकारस्य षत्वे कृते "ऊष्मान्तस्थान्त्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. अ. ४ सू. १०२) इत्यनेन ठकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

देवेब्भ्योहि । प्प्रथमँव्यज्ज्ञियेब्भ्योमृतत्त्वᳬं सुवासैभागमुत्त
मम् ॥ आदिद्दामानᳬं सवितर्व्यूर्णुषेनूचीनाजीविताम्मानुषे
ब्भ्यः ॥ ५४ ॥ [११-४] प्रवायुम ॥ प्रवायुमच्छाबृहती
मनीषाबृहद्रयिंविश्श्ववारᳬं रथप्राम् ॥ द्युतद्यामानियुतः पत्त्यं
मानः कविः कविमियक्षसिप्प्रयज्ज्यो ॥५५॥ इन्द्रवायू इमे ।
सुताऽउपप्प्रयोभिरागंतम् ॥ इन्दवोवामुशन्तिहि ॥ ५६ ॥
मित्रᳬं हुवे । पूतदक्षंव्वरुणञ्चरिशादसम् ॥ धियङ्घृताचीᳬं सा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

धन्ता ॥५७॥ दस्रायुवाकवहं । सुतानासंत्त्याव्वृक्तबर्हिषहं ॥
आयातᳬरुद्रवर्त्तनी ॥ तेम्प्रत्क्कथायंव्वेनः ॥५८॥ व्विदद्यदीं ॥
व्विदद्यदीसरमारुग्ग्णमद्रेम्मीहिपाथं÷पुर्व्यᳬसद्ध्यक्कहं ॥
अग्ग्रंन्नयत्त्सुपद्यक्क्षराणामच्छारवंम्प्रथमाजानतीगात् ॥५९॥
नहिस्प्पशम् ॥ नहिस्प्पशमविदन्नन्यमस्म्माद्वैश्वानरात्त्पुरऽ
एतारमग्ग्नेः ॥ एमेनमवृधन्नमृताऽअमंत्त्यंव्वैश्वानरङ्क्षैत्त्रंजि ७५१

१ तंप्रत्नथा. अ. ७ मं. १२ ॥ १ अयंवेनः. अ. ७ मं. १६ ॥ इति प्रतीके ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

त्त्यायदेवाः॥ ६० ॥ उग्ग्राव्विंघुनिनां ॥ उग्ग्राव्विघुनिनाम्मृधंऽ
इन्द्राग्ग्नीहंवामहे ॥ तानौम्मृडातऽईदृशें ॥ ६१ ॥ उपांस्म्मै ।
गायतानरुःपवंमानायेन्दंवे ॥ अभिदेवाँ२॥ऽइयंक्क्षते ॥६२॥
येत्त्वां ॥ हिहत्त्यैमघवन्नवंर्द्धन्न्येशांम्बुरेहंरिवोयेगविंष्टौ ॥ येत्त्वां
नूनमंनुमदंन्तिव्विप्प्राःपिबैन्द्रसोमङ्सगंणोमरुद्भिंः ॥ ६३ ॥
जनिंष्ठाऽउग्ग्रः । सहंसेतुरायंमरायंमन्द्रऽओजिंष्ठोबहुलाभिं

१ गायत नरः इति पदम् । तकारोत्तरवर्त्तिनो ह्रस्वाकारस्य नकारे परे "धारयाम०"(शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घे गायतानरः इति ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मानः ॥ अवंर्द्धन्निन्द्रंम्मुरुतंश्चिदत्रंमातायद्वीरन्दुधनुद्धनिंष्ठा
॥ ६४ ॥ आतु ॥ आतूनंऽइन्द्रवृत्रहन्नुस्म्माकंमुर्द्धमागंहि ॥
मुहान्म्मुहीभिंरूतिभिंः ॥ ६५ ॥ त्वमिंन्द्र ॥ त्वमिंन्द्रुप्प्र
तूर्त्तिष्ष्वुभिविश्वांऽअसिस्पृधंः ॥ अशुस्त्तिहाजंनितावृिंश्व
तूरंसित्त्वन्तूंर्य्यतरुष्ष्यतः ॥ ६६ ॥ अनुंते ॥ अनुंतेशुष्म्मं ७५१
न्तुरयंन्तमीयतुःक्क्षोणीशिशुन्नमातरां ॥ व्विश्वांस्त्तेस्पृधंःश्न

१ आतु न इन्द्र: इति पदम्। तुकारोत्तरवर्तिनो ह्रस्वोकारस्य "धारयाम" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन नकारे परे दीर्घे आतून इन्द्र इति।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

थयन्तमुन्न्यवैंवृत्रँय्यदिन्द्रतूर्व्वंसि ॥ ६७॥ युज्ञोदेवानांम् ॥
॥१०२॥ युज्ञोदेवानाम्प्रत्त्यैतिसुम्न्नमादित्त्यासोभवंताम्मृडयन्तंः ॥ ॥ ३३ ॥
आवोर्व्वाचींसुमतिर्व्ववृत्त्यादुꣳहोश्चिद्यावरिवोवित्तरासंत्॥६८॥
अदब्धेभिःसवितः । पायुभिष्ट्वꣳ शिवेभिरद्यपरिपाहिनोग
यम् ॥ हिरण्यजिह्वःसुवितायनव्यसेरक्षामाकिर्न्नोऽअघशꣳ
सऽईशत ॥ ६९ ॥ [१५-५] प्रवीरया । शुचयोदद्रिरेवाम ॥१०९॥

१ पायुभिः त्वम् । इति पदम् । अत्र "मातृभिरर्चिर्भिः पायुभिर्वक्त्रीः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७९ सू.) इत्यनेन एकाक्षरे पदे परे पायुभिः इत्यस्य विसर्गस्य षत्वे "षकारो मूर्धन्यम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८० सू.) तस्य टकारे "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इति टस्य द्वित्वम् ।

द्ध्रुर्य्युभिर्म्मधुमन्तः्सुतासः ॥ व्रहंवायोनियुतौयाह्यच्छापि
वासुतस्यान्धंसोमदाय ॥ ७० ॥ गावउउपं ॥ गावउउपावता
वतम्मुहीयुज्ञस्यरप्सुदा ॥ उभाकर्ण्णांहिरण्ययां ॥ ७१ ॥
काभ्यंयोराजानेषु ॥ काभ्यंयोराजानेषुक्कत्त्वादक्क्षंस्यदुरोणे॥
रिशादंसासुधस्त्थऽआ ॥७२॥ दैव्यावद्ध्वर्य्यू ॥ दैव्यावद्ध ७५३
र्य्यूऽआगंतुद्रथेनसूर्यत्त्वचा ॥ मद्ध्वायुज्ञःसमंज्ञाथे ॥ तं

१ संधुरुच्क्षर्या. १ अ. ७ ग. १२ ॥ अयंवेनः. १ अ. ७ मं. १६ ॥ इति प्रतीके ॥

शु. य. संहि. म्प्रत्क्थायंत्वेनः ॥ ७३ ॥ तिरश्चीनोवित॑तः ॥ तिरश्चीनो उ. वि.

वित॑तोरश्मिरेषामधःस्विदासी३दुपरिस्विदासी३त् ॥ रेतो अ.

॥११०॥ धाऽआसन्महिमानऽआसन्त्स्वधाऽअवस्तात्प्रयतिःपरस्ता ॥ ३३ ॥

त् ॥ ७४ ॥ आरोदसी ॥ आरोदसीऽअपृणदास्वर्म्महज्जा

तँय्यदेनमपसोऽअधारयन् ॥ सोऽअध्वरायपरिणीयतेकविर

त्योनवाजसातयेचनोहितः ॥७५॥ उक्थेभिर्वृत्रहन्तमा ॥ ॥ ११० ॥

उक्थेभिर्वृत्रहन्तमायामन्दानाचिदागिरा ॥ आङ्गूषैराविवा ७५४

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सतः ॥ ७६ ॥ उपंनः । सू॒नवो॒गिरः॑शृ॒ण्वन्त्व॒मृत॑स्य॒ये ॥
सु॒मृ॒डी॒काभ॑वन्तुनः ॥ ७७ ॥ ब्रह्मा॑णिमे । म॒तयः॒शꣳसु॒ता
सः॒शु॒ष्मं॑ऽइयर्त्ति॒प्रभृ॑तोमे॒ऽअद्रिः॑ ॥ आ॒शा॒सते॒प्रति॑हर्य॒
न्त्यु॒क्थेमाह॒रीव॑हत॒स्तानो॒ऽअच्छ ॥ ७८ ॥ अनु॑त्तमाते ।
मघव॒न्नकि॒र्नु॒नत्त्वावाँ॑२॥ऽअस्ति॑दे॒वता॒विदा॑नः ॥ नजाय॑मा
नो॒नश॑ते॒नजा॒तोयानि॑करि॒ष्याकृ॑णुहि॒प्रवृ॑द्ध ॥७९॥ तदि॑त॒ ॥ ७६१
तदिदा॑स॒भुव॑नेषु॒ज्येष्ठं॒यतो॑ज॒ज्ञऽउ॒ग्रस्त्वे॒षनृ॑म्णः॥ सद्यो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

जंज्ज्ञानोनिरिंणातिशत्रूननुयंव्विश्श्वेमदन्त्यूमां॑ ॥८०॥ इमाऽ
उंत्त्वा । पुंरूवसोगिरोंवर्द्धन्तुयाममं ॥ पावकवंण्णां॑शुचंयो
व्विपश्श्चितोभिस्त्तोमैंरनूषत ॥ ८१ ॥ यस्यायम् ॥ यस्यायंव्वि
श्श्वऽआर्य्योदासंः शेवधिपाऽअरिः ॥ तिरश्श्चिदर्य्येरुशमेपवीं
रवितुब्भ्येत्त्सोऽअंज्ज्यतेरयिः ॥८२॥ अय६ सहस्त्रंम् ॥ अय६
सहस्त्रमृषिंभि॑सहंस्कृत॑समुद्रऽईवपप्प्रथे ॥ सत्त्यःसोऽअंस्य
महिमागृंणेशवोंयज्ज्ञेषुंव्विप्प्रराज्ज्यें ॥ ८३ ॥ अदंब्धेभि॑सवि

१ पुरूवसः । अत्र "अधरश्मिमतिसुमति" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९८ सू.) इत्यनेन वसः इत्यस्य वकारे परे पुरुशब्दस्य ह्रस्वोकारस्य दीर्घोकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तꣳ । पायुभिष्ट्वꣳ शिवेभिरद्यपरिपाहिनोगयम् ॥ हिरण्यजि
ह्वꣳसुवितायनव्यꣳसेरक्षामाकिर्नोऽअघशꣳसऽईशत ॥ ८४ ॥
[१५-६] आनः ॥ आनोयज्ञन्दिविस्पृशꣳवायोयाहिसुम
न्मभिꣳ ॥ अन्तःपवित्रꣳऽउपरिश्रीणानोयꣳशुक्रोऽअयामि
ते ॥ ८५ ॥ इन्द्रवायूसुसन्दृशा । सुहवेहहवामहे ॥ यथानꣳ
सर्वऽइज्जनोनमीवःसङ्गमेसुमनाऽअसत् ॥ ८६ ॥ ऋधगित्था ।
समर्त्यꣳशशमेदेवतातये ॥ योनूनम्मित्रावरुणावभिष्टयऽ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शु॰ य॰ संहि॰ ॥११२॥

उ॰ वि॰ अ॰ ॥ ३२ ॥

आचक्केहुव्यदातये ॥ ८७॥ आयातम् ॥ आयातमुपभूषत
म्मर्द्ध॑ःपिबतमश्विना ॥ दुग्धम्पयोवृषणाजेन्याव॒सूमानोम
र्द्धिष्टमागतम् ॥८८॥ प्रैतु ॥ प्रैतुब्रह्मणस्प्पतिःप्प्रदेव्येतुसून्
ता ॥ अच्छावीरन्नर्य्यम्पङ्क्तिराधसन्देवायज्ञन्नयन्तुनः ॥८९॥
चन्द्रमाऽअप्प्सु ॥ चन्द्रमाऽअप्प्स्वन्तरासुपण्र्णोधावतेदिवि ॥
रयिम्पिशङ्गम्बहुलम्पुरुस्पृहुह्हरिरेतिकनिक्कदत् ॥९०॥ देव
न्दैवंव्वः ॥ देवन्दैवंव्वोवसेदेवन्दैवमभिष्टये ॥ देवन्दैवꣳहुवेम ॥ ११२ ।

७६८

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्वाजसातयेगृणन्तौदेव्याधिया ॥ ९१ ॥ दिविपृष्टः ॥ दिवि
पृष्टोऽअरोचताग्निर्व्वैश्वानरोबृहन् ॥ क्ष्मयावृधानऽओजसा
चनोहितोज्ज्योतिषावाधतेतमः ॥ ९२ ॥ इन्द्राग्नीऽअपा
त् ॥ इन्द्राग्नीऽअपादियम्पूर्व्वागात्पद्वतीभ्यः ॥ हित्वीशि
रोजिह्वयाव्वावदच्चरत्त्रिᳫशत्पदान्न्यक्रमीत् ॥ ९३ ॥ देवासो ७६१
हि[1] । ष्म्मामनवेसमन्न्यवोव्विश्वेसाकᳫसरातयः ॥ तेनोऽ

---

१ हिष्ममनवे इति पदम् । अत्र "ऋणुलसिविपअविभवतपिवेतसातिष्ठरक्षा मकारे" (शु. य. प्रा ३ अ. ११७ सू.) इत्यनेन मकारे स इत्यस्याकारस्य दीर्घाकारे विधीयमाने हिष्मामनवे । अत्र मस्य द्वित्वं "ऊष्मान्तस्थान्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०२ सू.) इत्यनेन ज्ञेयम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अ॒द्यतेऽअंपरन्तुचेतुनो॒भवंन्तुव्वरिवो॒विदं÷ ॥ ९४ ॥ अपांध
मत् ॥ अपांधमदुभिशंस्त्तीरशस्तिहाथेन्द्रोंद्युम्न्न्याभंवत् ॥
दे॒वास्त्तंऽइन्द्रसुक्ख्यायंयेमिरे॒बृहंद्भानो॒मरुंद्गण ॥ ९५ ॥
प्रवं÷ ॥ प्रव॒ऽइन्द्रांयबृह॒तेमरु॑तो॒ब्रह्मांर्च्चत ॥ वृ॒त्र॑ᳲहंनतिवृ॒त्र
हाश॒तक्क्रंतुर्व्वज्ज्रेंणश॒तपंर्व्वणा ॥ ९६ ॥ अ॒स्येत् ॥ अ॒स्येदि
न्द्रोंव्वावृधेव्वृष्ण्ण्यु॒छ्शवो॒मदें॒सुतस्य॒व्विष्ण्णंवि ॥ अ॒द्यातमं॒स्यम
हिमानंमा॒यवो॒नुंष्टुंवन्तिपूर्व्वथां ॥ इमाऽउंत्त्वा॒यस्या॒यम॒यᳲ
स॒हस्त्रंमूर्द्धंऽऊपुणं÷ ॥ ९७ ॥ [१३-८] इतिश्रीवाजसनेय-
संहितायां त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥३३॥

॥ ११३ ॥

७७७

१ अवत तस्य इति पदम्। "अथ तं इकारयकारभवतवृणीमहे देवेषु" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११५ सू.) इत्यनेन ह्रस्वतकारे परे अवाकारस्य दीर्घे अथावमस्य इति।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥

अनुवाकसूत्रम् ॥ यज्जाग्रतो दश, पञ्चनद्यो दश, सोमोधेनुन्दश, ऽआकृष्णेन दश, पूषन्तव दश, नतदष्टौ, षडष्टपञ्चा-

---

१ अनुष्ठुवन्ति । अत्र "अनोः स्तुवन्त्याम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ७२ सू.) इत्यनेन अनोरुपसर्गात्परस्य स्तुवन्तिपदे परे तद्घटितसकारस्य षकारः। तत "ऊष्मान्तस्थाभ्यश्च स्पर्शः" (शु. य. प्रा. ४ अ. १०२ सू.) इत्यनेन हकारस्य द्वित्वम्। २ इमाऽऊर्त्वा. अ. ३३ मं. ८१ ॥ १ यस्याऽयम्. मं. ८२ ॥ १ अयद्धृतदर्शम्. मं. ८३ ॥ १ ऊर्ध्वऽऊषु गः अ. ११ मं. ४२ ॥ इति प्रतीकानि ॥

७७१

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥११४॥

शत् [अ. ३४ मं. ५८ अनु. ६] ॥ हरिःॐ ॥ यज्जाग्ग्रं उ. वि. अ.
तꣳ ॥ यज्जाग्ग्रंतोदूरमुदैतिदैवन्तदुंसुप्तस्यतथैवैति ॥ दूरङ्गम ॥ ३४ ॥
ञ्ज्योतिषाञ्ज्योतिरेकन्तन्मेमनः शिवसङ्कल्प्पमस्त्तु ॥ १ ॥
येनकर्म्माणि ॥ येनकर्म्माण्ण्यपसोमनीषिणोयज्ञेकृण्ण्वन्ति
विदथेषुधीराꣳ ॥ यदंपूर्व्वंय्यक्षमन्तःप्प्रजानान्तन्मेमनः
शिवसङ्कल्प्पमस्त्तु ॥ २ ॥ यत्प्रज्ञानंम् ॥ यत्प्रज्ञानंमुत ॥११४॥
चेतोधृतिश्श्चयज्ज्योतिरन्तरमृतंम्प्रजासु ॥ यस्म्मान्नऽऋतेकि ७७२

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ञ्ज्ञनकर्म्माँक्किृयतेतन्मेमनं÷शिवसंङ्कल्प्पमस्त्तु ॥ ३ ॥ येने
दम् ॥ येनेदम्भूतम्भुवंनम्भविष्ष्यत्त्परिंगृहीतमम्मृतेंनसर्व्वम् ॥
येनंयज्ज्ञस्त्तायतेंसप्त्तहोंतातन्मेमनं÷शिवसंङ्कल्प्पमस्त्तु॥४॥
यस्म्मिन्नृचं÷ ॥ यस्म्मिन्नृच᳖सामयजूᳫंषियस्म्मिन्प्प्रति
ष्ठितारथनाभाविंवाराः ॥ यस्म्मिंश्चित्तᳪंसर्व्वमोतम्प्रजाना
न्तन्मेमनं÷शिवसंङ्कल्प्पमस्त्तु ॥ ५ ॥ सुषारथिरश्श्वांनिव ॥ ७७१
सुषारथिरश्श्वांनिवयन्म्मंनुष्ष्यान्नेनीयतेभीशुभिर्व्वाजिनंऽइव ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हृत्प्रतिंष्ठुन्यदंजिरञ्जविंष्ठुन्तन्मेमनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥६॥
पितुन्नु । स्तौंषम्महोधुर्म्माणुन्तवींषीम् ॥ यस्यंत्रितोव्ष्यो
जंसावृत्रंविपर्वमुर्दयंत ॥ ७ ॥ अन्विंत ॥ अन्विदंनुमते
त्वम्मन्यासैशञ्चंनस्कृधि ॥ क्त्वेदक्षांयनोहिनुप्रणऽआ
यूंᳬंषितारिषः ॥ ८ ॥ शतम् ॥ १८०० ॥ अनुंनः ॥ अनु
नोद्यानुंमतिर्य्यज्ञन्देवेषुंमन्यताम् ॥ अग्निश्चंहव्यवाहंनोभ
वंतन्दाशुषेमयंः ॥ ९॥ सिनींवालिपृथुंष्टुके ॥ सिनींवालिपृथुं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ष्टुकेयादेवानामसिस्वसां ॥ जुषस्वहुव्यमाहुंतम्प्रजान्देविदि
दिड्ढिनः ॥ १० ॥ [१-१] पञ्चनद्यः ॥ पञ्चनद्यःसरस्वती
मपियन्तिसस्रोतसः ॥ सरस्वतीतुपञ्चधासोदेशेभवत्सरित्
॥ ११ ॥ त्वमग्ने । प्प्रथमोऽअङ्गिराऽऋषिर्देवोदेवानामभवः
शिवःसखा ॥ तवव्रतेकवयोविद्मनापसोजायन्तमरुतोभ्भ्रा
जद्दृष्टयः ॥ १२ ॥ त्वन्नः ॥ त्वन्नोऽअग्नेतवदेवपायुभिर्म्म ७७५
सं. ५९ घोनोरक्षतन्वश्चवन्द्य ॥ त्रातातोकस्यतनयेगवामस्यनिमेषं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

रक्षमाणस्तवव्रते॥ १३ ॥ उत्तानायामवं। भराचिकित्वा
न्सद्यःप्रवीताव्वृषणञ्जजान॥ अरुषस्तूपोरुशदस्यपाजऽइडा
यास्पुत्रोव्वयुनेजनिष्ट ॥ १४ ॥ इडायास्त्वा। पदेव्वयन्ना
भापृथिव्याऽअधि ॥ जातवेदोनिधीमह्यग्नेहव्यायवोढवे
॥ १५ ॥ प्रमन्महे। शवसानायंशूषमाङ्गूषङ्गिर्वणसेऽअङ्गिर
स्वत्॥ सुवृक्तिभिस्तुवतऽऋग्मियायार्चामार्कन्नरेव्विश्रुता
य॥ १६॥ प्रवः॥ प्रवोमहेमहिनमोभरद्ध्वमाङ्गूष्यᳪशव

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

सानायुसाम्र ॥ येनैानःपूर्व्वैपितरःपदुज्ज्ञाऽअर्च्चन्तोऽअङ्गिर
सोगाऽअविन्दन् ॥१७॥ इच्छन्तित्त्वा ॥ सोम्म्यासःसखायः
सुन्वन्तिसोमन्दधंतिप्प्रयांᳫंसि ॥ तितिक्क्षन्तेऽअभिशंस्ति
ञ्जनांनामिन्द्रस्त्वदाकश्चनहिप्प्रंकेतः ॥ १८ ॥ नतै । दूरेपर
माचिद्रजाᳫंस्यातुप्प्रयांहिहारिवोहरिंब्भ्याम् ॥ स्थिरायवृ
ष्णेसवंनाकृतेमायुक्त्ताग्ग्रावांणःसमिधानेऽअग्ग्नौ ॥ १९ ॥

१ येन नः इति पदम् । अत्र येनेत्यस्य नकाराकारस्य नः पदे परे "धारयामयोआवसचसनुदमोयुजयतोरुष्यरक्षयजयच्छमस्सधपिपृतगायतातुयेन नकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे जाते येनानः इति पदम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

अषांढँयुत्सु । पृतंनासुपप्प्रिंᳬस्वर्षामप्प्सांवृजनंस्यगोपाम् ॥
भरेषुजाᳬसुंक्षितिᳬसुश्रवंसञ्जयंन्तन्त्वामनुंमदेमसोम।२०।
[१०-२] सोमोंधेनुम् ॥ सोमोंधेनुᳬसोमोऽअवैन्तमाशुᳬ
सोमोंवीरङ्कर्म्मण्ण्यन्ददाति ॥ सादन्न्यंविदत्थ्यᳬसभेयम्पितृ
श्रवंणँय्योददांशदस्मै ॥ २१ ॥ त्वमिमाः ॥ त्वमिमाऽ
ओषधीःसोमविश्वास्त्त्वमपोऽअंजनयस्त्त्वङ्गाः ॥ त्वमातंत

१ स्वःसाम् इति पदम् । अत्र "स्वर्धूः साᳬसहयोः (शु. य. प्रा. ३ अ. ४१ सू.) इत्यनेन यथासंख्यं स्वस्य विसर्जनीयस्य साम् पदे परे रेफत्वं सकारस्य च मूर्धन्यत्वञ्च जातम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्थोर्व्वन्तरिक्षन्त्वज्ज्योतिषाव्वितमौव्ववर्त्थ ॥२२॥ देवेनन ॥
देवेन्नोमनसादेवसोमरायोभाग१ँसहसावन्नभियुद्ध्य ॥ मात्त्वा
तनदीशिषेव्वीर्य्यस्योभयेभ्यःप्रचिकित्त्सागविष्टौ ॥ २३ ॥
अष्टौव्वि ॥ अष्टौव्व्यक्ख्यत्ककुभःपृथिव्यास्त्रीधन्न्वयोजनास
प्तसिन्धून् । हिरण्ण्याक्षःसवितादेवऽआगाद्दधद्रत्न्नादाशु
षेव्वार्य्याणि ॥ २४ ॥ हिरण्ण्यपाणिःसविता । विचर्षणिरुभे ७७१
द्यावापृथिवीऽअन्तरीयते ॥ अपामीवाम्बाधतेव्वेतिसूर्य्यमभि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

कृष्णेनरजसाद्यामृणोति ॥ २५ ॥ हिरण्यहस्तोऽअसुरः ।
सुनीथःसुमृडीकःस्ववाँयात्त्वर्वाङ् ॥ अपसेधन्नक्षसोयातु
धानानस्त्थाद्देवःप्प्रतिदोषङ्गृणानः ॥२६॥ येते॥ येतेपन्थाः
सवितःपूर्व्यासोरेणवःसुकृताऽअन्तरिक्षे ॥ तेभिर्नोऽअद्यप
थिभिःसुगेभीरक्षाचनोऽअधिचब्रूहिदेव ॥२७॥ उभापिबत
म् ॥ उभापिबतमश्विनोभानःशर्म्मयच्छतम् ॥ अविद्रिया
भिरूतिभिः ॥ २८ ॥ अप्नस्वतीमश्विना ॥ अप्नस्वतीम

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्विनाव्वाचंमुस्म्मेकृतन्नोंदस्त्राव्वृषणामनीुषाम् ॥ अद्युत्त्येवंसे
निर्ह्वयेवांव्वृधेचंनोभवतुंव्वाजंसातौ ॥ २९ ॥ द्युभिरक्तुभिं÷ ॥
द्युभिंरुक्तुभिंः परिंपातमुस्म्मानरिंष्टेभिरश्विनासौभंगेभिः ॥
तन्नोंमित्रोव्वरूणोमामहन्तामदिंतिः सिन्धुं÷पृथिवीऽउतद्यौः
॥ ३० ॥ [१०-३] आकृष्णेनं ॥ आकृष्णेनुरजंसाव्वर्त्तं
मानोनिवेशयंन्नमृतुम्मर्त्त्यंञ्च ॥ हिरुण्ययेंनसविुतारथेुनादे
वोयांतिभुवंनानिुपश्श्यंन् ॥ ३१ ॥ आरांत्रि ॥ आरांत्रिपा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥११९॥ र्त्थिवुꣳरजः÷पितुरप्प्रायिधामभिः ॥ दिवश्सदाꣳसिबृहतीवि
तिष्ठसऽआत्त्वेषंव्वर्त्ततेतमः÷ ॥ ३२ ॥ उषस्त्तत् ॥ उषस्त्तच्चि
त्रमाभंरास्म्मभ्यंव्वाजिनीवति ॥ येनंतोकञ्चतनंयञ्चधामंहे
॥ ३३ ॥ प्रातरग्निम् ॥ प्रातरग्निम्प्रातरिन्द्रꣳहवामहेप्प्रात
र्म्मित्रावरुणाप्प्रातरश्विनां ॥ प्रातर्भगम्पूषणम्ब्रह्मणस्प्पतिं
म्प्रातश्सोमंमुतरुद्रꣳहुवेम ॥३४॥ प्रातर्जितम्भगंम् ॥ प्रात
र्जितम्भगंमुग्ग्रꣳहुवेमव्वयम्पुत्रमदितेर्य्योविधर्त्ता ॥ आद्ध्रश्चि ॥ ११९ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

द्द्यम्मन्न्यमानस्तुरश्चिद्राजाचिद्यम्भगम्भक्षीत्त्याह ॥३५॥
भगप्प्रणेतः ॥ भगप्प्रणेतर्भगसत्त्यराधोभगेमान्धियमुद
वाददन्नः ॥ भगप्प्रनोजनयगोभिरश्वैर्भगप्प्रन्नृभिर्न्नृवन्तः
स्याम ॥ ३६ ॥ उतेदानीम् ॥ उतेदानीम्भगवन्तःस्यामोत
प्प्रपित्त्वऽउतमद्ध्येऽअह्नाम् ॥ उतोदितामघवन्त्सूर्य्यस्यव्वय
न्देवानाᳪंसुमतौस्याम ॥ ३७ ॥ भगऽएव । भगवाँ२॥ऽअ

---

१ प्रनो जनयगोभिः । अत्र समानपदत्वाभावेन "ऋवर्णेभ्यो०" इत्यनेन णत्वाप्राप्तौ "निषण्णाय०" इत्यनेनासमानपदेऽपि विधीयमानस्य णत्वस्य प्रनः इत्यस्य धातुविषय एव विधानात्र 'जनयगोभिः पदे" परे णत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्तुदेवास्त्तेनंव्वयम्भगंवन्तहस्याम ॥ तन्त्वांभगसर्व्वंऽइज्जोह
वीतिसनोंभगपुरऽएताभंवेह ॥ ३८ ॥ समंद्ध्वरायं ॥ समं
द्ध्वरायोषसोंनमन्तदधिक्क्रावेंवशुचंयेपदायं ॥ अर्व्वाचीनंव्वंसु
विदम्भगंन्नोरथमिवाश्श्वांव्वाजिनऽआवंहन्तु ॥ ३९ ॥ अश्श्वांव
तीर्ग्गोमंतीहं ॥ अश्श्वांवतीर्ग्गोमंतीर्न्नंऽउषासोंव्वीरवंतीहसदंमु
च्छन्तुभद्राः ॥ घृतन्दुहांनाव्विश्श्वतहप्प्रपींतायूयंपातस्वस्ति

१ मऽउषासः । अत्र नकारात्परस्य उष इत्यस्य १ स्याकारस्य "उपमहोभिर्नक्षेमीकारे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ११९ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

भिक्षसदानः ॥ ४० ॥ [१०-४] [1]पूषन्तवं । व्व्रतेव्वयन्नरिष्ष्ये
मकदाचन ॥ स्तोतारस्तऽइहस्म्मसि ॥ ४१ ॥ पथस्प्पथः
परिपतिम् ॥ पथस्प्पथःपरिपतिंव्वचस्याकामेनकृतोऽअभ्या
नडुक्कम् ॥ सनोरासच्छुरुधश्श्चन्द्राग्ग्राधियन्धियꣳसीषधाति
प्रपूषा ॥४२॥ त्रीणि[2]पदाव्विचक्क्रमेव्विष्ण्णुग्गोपाऽअदाभ्यः॥
अतोधर्म्माणिधारयन् ॥ ४३ ॥ तद्विप्प्रासः ॥ तद्विप्प्रासो

---

१ पूषन्तव । अत्र "ऋपरेभ्यः" इत्यनेन समानपदे विधीयमानं णत्वं "प्रकृत्या पदान्तीयः" (शु. य. प्रा. ३ अ. ९० सू.) इत्यनेन निषिध्यते ।
२ "त्रीणि पदा" अत्र पदानिपदितस्य निकारस्य "निशब्दो बहुलम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. १८ सू.) इत्यनेन लोपे "त्रीणि पदा" इति पदम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्विपुन्न्यवोंजागृवाꣳसुक्ष्समिन्धते ॥ व्विष्ण्णोर्य्यत्त्परमम्पुदम्
॥ ४४ ॥ घृतवंतीभुवनानाम् ॥ घृतवंतीभुवनानामभिश्रि
योर्व्वीपृत्थ्वीमधुदुघेंसुपेशसा ॥ द्यावापृथिवीव्वरुणस्युधर्म्मणा
व्विष्क्कभितेऽअजरेभूरिरेतसा ॥ ४५ ॥ येनं÷। सपत्काऽअ
पतेभवन्तिव्वन्द्राग्निभ्भ्यामवंबाधामहेतान् ॥ व्वसंवोरुद्द्राऽ
आदित्त्याऽउंपरिस्पृशम्मोग्ग्रञ्चेत्तारमधिराजमंक्कन् ॥४६॥ ॥१२१॥
आनासत्त्या । त्रिभिरेकादशैरिहदेवेभिर्य्यातम्मधुपेयमश्वि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ना ॥ प्रायुस्त्तारिंष्टन्नीरपांᳬंसिम्रक्षतᳬंसेधंतन्द्वेषोभवंतᳬं
सचाभुवा ॥ ४७ ॥ एषवं÷ ॥ एषवुस्त्तोमोमरुतऽइयङ्गी
र्म्मान्दार्य्यस्यमान्यस्यंकारोः ॥ एषायासीष्टतन्वेवयांविद्या
मेषंवृजनंञ्जीरदानुम् ॥ ४८ ॥ सहस्त्तोमाᳬंसहछन्दसᳬं ॥
सहस्त्तोमाᳬंसहछन्दसऽआवृतं÷सहप्प्रमाऽऋषंयᳬंसप्तदै
व्याᳬं ॥ पूर्व्वैषाम्पन्थांमनुदृश्श्यधीराऽअन्वालैभिरेरत्थ्योन ७०७
सं. ६० रश्म्मीन् ॥ ४९ ॥ आयुष्ष्यंवर्च्चस्यम॥ आयुष्ष्यंवर्च्चस्यᳬंराय

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्प्पोषुमौद्भिदम् ॥ इदꣳ हिरंण्ण्यंवर्च्चस्वज्जैत्रायाविंशतादुमाम् ॥५०॥ [१०-५] नतत् ॥ नतद्रक्क्षांꣳसिनपिंशाचास्त्तरन्तिदेवानामोर्जः प्प्रथमजꣳह्येतत् ॥ योबिभर्त्तिंदाक्क्षायणꣳहिरंण्ण्यꣳसदेवेषुंकृणुतेदीर्घमायुꣳसमंनुष्ष्येषुकृणुतेदीर्घमायुः ॥५१॥ यदाबंद्धनन् ॥ यदाबंद्धन्दाक्क्षायणाहिरंण्ण्यꣳशतानींकायसुमनस्यमानाः ॥ तन्मऽआबंद्धामिशतशारदायायुष्म्माञ्जरदंष्टिर्य्यथासंम् ॥५२॥ उतनंः ॥ उतनोहिर्बुद्भ्यः

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

शृणोत्त्वजऽएकपात्पृथिवीसमुद्रः ॥ व्विश्वेदेवाऽऋतावृधोहु
वानास्तुतामन्त्राꣳकविशस्ताऽअवन्तु ॥५३॥ इमागिरः ॥ इ
मागिरऽआदित्त्येब्भ्योघृतस्नूꣳसनाद्राजब्भ्योजुह्वाजुहोमि ॥
शृणोतुमित्रोऽअर्य्यमाभगोनस्तुविजातोव्वरुणोदक्षोऽअꣳ
शः ॥ ५४ ॥ सप्तऽऋषयः ॥ सप्तऽऋषयःप्प्रतिहिताःशरीरे
सप्तरक्षन्तिसदमप्प्रमादम् ॥ सप्तापःस्वपतोलोकमीयुस्त
त्रजागृतोऽअस्वप्नजौसत्रसदौचदेवौ ॥ ५५ ॥ उत्तिष्ठ ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

. य.
हि.
२३॥

ब्रह्मणस्पतेदेवयन्तंस्त्वेमहे ॥ उपप्प्रयन्तुमरुतः सुदानवऽ
इन्द्रप्प्राशूर्भवासचा ॥५६॥ प्रनूनम् ॥ प्रनूनम्ब्रह्मणस्पतिर्म्मं ऋ. वि.
त्रंवदत्त्युक्थ्यम् ॥ यस्मिन्निन्द्रोव्वरुणोमित्त्रोऽअर्य्यमादे अ. ॥ १४ ॥
वाऽओकांसिचक्क्रिरे ॥५७॥ ब्रह्मणस्पते ॥ ब्रह्मणस्पतेत्त्व
मस्ययन्तासूक्तस्यबोधितनयञ्चजिन्व ॥ व्विश्वन्तद्भद्रंय्यदव
न्तिदेवाबृहद्वदेमव्विदथेसुवीराः ॥ यऽइमाव्विश्वाव्विश्वकर्म्मा
योनः पिताऽन्नपतेऽन्नस्यनोदेहि ॥ ५८ ॥ [८-६] ॥ इति श्री- ॥ १२३ ॥ ७३०
वाजसनेयसंहितायां चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ॥३४॥

१ ब्रह्मणस्पते । [illegible] (शु. य. भा. २ म. ११ सू.) [illegible] (शु. य. भा. २ म. २५ सू.) [illegible] (शु. य. भा. ४ म. १०२ सू.) [illegible] २ [illegible] (शु. य. भा. ३ म. ११० सू.) [illegible]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

॥ श्री वेदपुरुषाय नमः ॥

अनुवाकसूत्रम् ॥ अपेतो दशा, पाघन्द्वादश, द्वौ द्वाविꣳ शतिः [अ. ३५ मं. २२ अनु. २] ॥ हरिःॐ॥अपेतश्॥अपेतो यन्तुपणयोसुम्म्नादेवपीयवं÷॥ अस्यलोकश्सुतावंतꣳ ॥ द्युभिरहौभिरक्तुभिर्व्यक्तꣳ य्यमोर्द्ददात्ववसानमस्म्मै ॥ १ ॥ सवि

१ मऊडुमाहिम्भ्या. अ. १७ मं. १७ ॥ [illegible] ग्नि [illegible]मांश्चिमंना. अ. १७ मं. २६ ॥ १ योर्नः पिता. अ. १७ मं. २७ ॥ १ अर्द्दपुतक्षस्य. अ. ११ मं. ८३ ॥ इति प्रतीकानि ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ताते॑ ॥ सवि॒ताते॒शरी॑रेब्भ्यःपृथि॒व्यॉल्लो॒कमिच्छतु ॥ तस्म्मै॑
यु॒ज्ज्यन्तामु॒स्त्रियाः ॥ २ ॥ व्वायुश्पुनातु । सवि॒तापुनात्त्व
ग्ग्नेर्ब्भ्राजसा॒सूर्य्यस्य॒वर्च्चसा ॥ व्विमुच्च्यन्तामु॒स्त्रियाः ॥ ३ ॥
अ॒श्व॒त्त्थेवः ॥ अ॒श्व॒त्त्थेवोनि॒षदनम्पु॒र्ण्णेवोव्वसतिष्कृता ॥
गो॒भाज॒ऽइत्किलासथ॒यत्त्सनवथ॒पूरु॑षम् ॥ ४ ॥ सवि॒ताते॑ ॥
सवि॒ताते॒शरी॑राणिमा॒तुरु॒पस्त्थ॒ऽआवपतु ॥ तस्म्मै॑पृथिविश॒
म्भव ॥ ५ ॥ प्रजापतौत्त्वा । दे॒वता॑या॒मुपो॑दके॒लो॒केनि॑द

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

धाम्म्यसौ ॥ अपंनुःशोशुंचदुघम् ॥ ६ ॥ परंम्मृत्त्यो ॥
परंम्मृत्त्योऽअनुपरैहिपन्थाँऽयस्त्तेंऽअन्यऽइतंरोदेवयानांत् ॥
चक्क्षुष्म्मतेश्शृण्ण्वतेतेंब्रवीमिमानंःप्प्रजाꣳरीरिषोमोतव्वीरान्
॥ ७ ॥ शंव्वातंः ॥ शंव्वातुःशꣳहितेघ्घृणिःशन्त्तेंभवन्त्विष्टं
काः ॥ शन्त्तेंभवन्त्वग्ग्नयुःपात्थिवासोमात्त्वाभिशूंशुचन्
॥ ८ ॥ कल्प्पंन्तान्ते ॥ कल्प्पंन्तान्तेदिशुस्त्तुब्भ्यमापंःशि
वतंमास्त्तुब्भ्यंम्भवन्तुसिन्धंवः ॥ अन्तरिंक्क्षꣳशिवन्तुब्भ्यु ७१३

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. कल्पन्तान्तेदिशःसर्व्वाः ॥९॥ अश्मन्वतीरीयतेसꣳरभद्ध्वमु द. वि.
त्तिष्ठतप्प्रतरतासखायः॥अत्राजहीमोशिवायेऽअसञ्छिवान्व अ.
॥१२५॥ यमुत्तरेमाभिवाजान्॥ १० ॥[१०-१] अपाघम्॥ अपाघमप ॥ ३५ ॥
किल्बिषमपकृत्त्यामपोरपः ॥ अपामार्ग्गत्त्वमस्म्मदपदुःष्व
प्न्यꣳसुव ॥११॥ सुमित्रियानः ॥ सुमित्रियानऽआपऽओष
धयःसन्तुदुर्म्मित्रियास्तस्म्मैसन्तुयोस्म्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्वि ॥ १२५ ॥

१ अत्राजहीमः। अत्र जहीमः इति पदे परे अत्रशब्दस्य ह्रस्वाकारस्य "पृथ्वो जहीमसेष्वत्र" (शु. य. प्रा. ३ अ. १२१ सू.) इत्यनेन दीर्घो भवति।
२ दुःष्वप्न्यꣳ सुव। अत्र "भाविन्यः सः प समानपदे" (शु. य. प्रा. ३ अ. ५६ सू.) इत्यनेन विसर्जनीयस्य व्यवधानात्सत्वाप्राप्तौ "दुःष्वप्न्यम्" (शु. य. प्रा.३ अ. ७३ सू.) इत्यनेन दोःपरात्सप्रघटितस्य षत्वं निपात्यते।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

ष्म्मः ॥१२॥ अनड्वाहम्मन्वारम्भामहे ॥ अनड्वाहम्मन्वारम्भाम
हेसौरभेयठंस्वस्त्तये ॥ सनऽइन्द्रंऽइवदेवेब्भ्योव्वह्निः सन्तारं
णोभव ॥ १३ ॥ उद्वयम् ॥ उद्वयन्तमंसस्परिस्वः पश्श्यं
न्तऽउत्तरम ॥ देवन्देवत्रासूर्य्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥ १४ ॥
इमञ्जीवेब्भ्यः । परिधिन्दधामिमैषान्नुगादपरोऽअर्त्थमेतम् ॥
शतञ्जीवन्तुशरदः पुरूचीरन्तम्मृत्युन्दधताम्पर्व्वतेन ॥ १५ ॥ ७१५

१ अनेस् वाहम् इति पदम् । अत्र "अनसो वाही सकारो डकारम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ४५ सू.) अत्र अनश्शब्दस्य सकारस्य वाहौ परे डकारो विधीयते तेन अनड्वाहम् ।

शु. य. संहि. ॥१२६॥ अग्नऽआयूᳪंषि । पवसऽआसुवोर्ज्जमिषंञ्चनः ॥ आरेबाध उ. वि. अ.
स्वदुच्छुनाम् ॥ १६ ॥ आयुष्मानग्ने । हविषांवृधानोघृत ॥ ३५ ॥
प्प्रतीकोघृतयोनिरेधि ॥ घृतम्पीत्त्वामधुचारुगव्व्यम्पितेवपुत्र
मभिरक्षतादिमान्स्वाहा ॥१७॥ परीमे । गामनेषतपर्य्य
ग्निमहृषत ॥ देवेष्ष्वक्रतश्श्रवःकऽइमाँ२॥ऽआदधर्षति
॥ १८ ॥ क्रव्यादमग्निम् ॥ क्रव्यादमग्निम्प्प्रहिणोमिदूरँय्य ॥१२९॥
मराज्ज्यङ्गच्छतुरिप्प्रवाहः१ ॥ इहैवायमितरोजातवेदादेवेब्भ्यो

१ प्रहिणोमि ॥ अत्र समानपदत्वाभावेन "ऋपरेभ्यः" इत्यनेन णत्वाप्राप्तौ "प्र नेतिनुदातिहिनोमीनाम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. ८९ सू.) इत्यनेन णत्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हुव्यंवहतुप्प्रजानन् ॥ १९ ॥ वहंव्वपाम् ॥ वहंव्वपाञ्जातवेदः
पितृब्भ्योयत्रैनान्वेत्थनिहिंतान्पराके ॥ मेदंसःकुल्ल्याऽउप
तान्त्स्रंवन्तुसत्त्याऽएंषामाशिषःसन्नंमन्ताᳪस्वाहा ॥ २० ॥
स्योनापृंथिवि । नोभवानृक्क्षरानिवेशंनी ॥ यच्छानःशर्म्मं
सप्प्रथाः ॥ अपंनःशोशुंचदघम् ॥ २१ ॥ अस्स्मात्त्वम् ॥
अस्स्मात्त्वमधिंजातोसित्त्वदयञ्जायताम्पुनंः ॥ असौस्वर्ग्गा
यंलोकायस्वाहा ॥२२॥ [१२-२] इति श्रीवाजसनेयसंहि-
तायां पञ्चत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥श्रीवेदपुरुषाय नमः॥

अनुवाकसूत्रम् ॥ ऋचंवाचꣳषोडश, द्यौःशान्तिरष्टौ, द्वौ
चतुर्विꣳशतिः [अ. ३६ मं. २४ अनु. २]॥ हरिः ॐ ॥
ऋचंवाचम् ॥ ऋचंवाचम्प्रपद्येमनोयजुःप्रपद्येसामप्प्राण
म्प्रपद्येचक्षुःश्रोत्रम्प्रपद्ये ॥ वागोजः सहौजोमयिप्प्राणापा
नौ॥१॥ यन्मे । च्छिद्रञ्चक्षुषोहृदयस्यमनसोवातितृण्णम्बृ
हस्पतिम्मेतद्दधातु ॥ शन्नोभवतुभुवनस्ययस्पतिः ॥ २ ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

भूर्भुवं÷ ॥ भूर्भुवह्स्व÷तत्त्संवितुर्वरेंण्ण्यम्भर्ग्गौदेवस्यंधीम
हि॥ धियोयोनं÷प्प्रचोदयांत् ॥ ३ ॥ कयांनः॥ कयांनश्चित्रऽ
आभुंवदूतीसदावृंधःसखा ॥ कयाशचिष्ठयावृता ॥ ४ ॥ क
स्त्वा। सत्त्योमदांनाम्मंहिंष्ठोमत्त्सदन्धंसः॥ दृढाचिंदारु
जेव्वसु ॥५॥ अभीषुणं÷ ॥ अभीषुणःसखींनामविताजंरितॄणा
म्॥ शतम्भंवास्यूतिभिं÷॥६॥ कयात्त्वम्॥ कयात्त्वन्नंऽऊत्त्या ७११

सं. ६१ १ अभीषुणः। अत्र अभिसुनः इति पदम्। अत्र "अभेश्च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ६३ सू.) इत्यनेन अभेरुपसर्गात्परस्य सुशब्दस्य षत्वे रूपम्।

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

भिष्प्रमंन्दसेव्वृषन् ॥ कयांस्त्तोतृब्भ्युऽआभंर ॥ ७ ॥ इन्द्रो
व्विश्श्वंस्य राजति ॥ शन्नोऽअस्त्तुद्विपदेशञ्चतुंष्प्पदे ॥ ८ ॥
शन्नं÷ ॥ शन्नोंमित्रश्शंव्वरुणश्शन्नोंभवत्त्वर्य्यमा ॥ शन्नऽइ
न्द्रोब्बृहस्प्पतिश्शन्नोव्विष्ण्णुंरुरुक्क्रमः ॥ ९ ॥ शन्नोव्वात÷ ।
पवताᳪंशन्नंस्त्तपतुसूर्य्यं÷ ॥ शन्नंःकनिंक्क्रदद्देवःपुर्ज्जन्न्योंऽ
अभिवंर्षतु ॥ १० ॥ अहांनिशम् ॥ अहांनिशम्भंवन्तुनःश
ᳪंरात्रीःप्प्रतिंधीयताम् ॥ शन्नंऽइन्द्राग्ग्नीभंवतामवोंभिःश

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

न्नऽइन्द्रावरुणारातहंव्या ॥ शन्नंऽइन्द्रापूषणाव्वाजंसातौशमि
न्द्रासोमासुवितायशँय्योः॥ ११ ॥ शन्नं÷ ॥ शन्नोदेवीरभि
ष्टयऽआपोभवन्तुपीतयें ॥ शँय्योरभिस्रवन्तुनः ॥ १२ ॥
स्योनापृथिवि । नोभवानृक्षरानिवेशंनी ॥ यच्छांनःशर्म्मंस
प्प्रथाः ॥ १३ ॥ आपोहि । ष्ठामयोभुवस्तानंऽऊर्ज्जेदंधात
न ॥ महेरणांयचक्क्षसे ॥ १४ ॥ योवं÷ । शिवतंमोरसस्तस्यं ८०१

१ अत्र यच्छ नः इति पदम् । यच्छ इत्यस्य ह्रस्वाकारस्य नः इत्यस्य नकारे परे "धारयामयोजावसचस्वसुदमोषुजयतोहस्यरक्षयजवस्छमरसथपितृत- गायतातुयेन नकारे (शु. य. प्रा. ३ अ. १०८ सू.) इत्यनेन दीर्घाकारे कृते यच्छानः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

भाजयतेहनं÷ ॥ उशतीरिवमातरं÷ ॥ १५॥ तस्म्माऽअरंम् ॥
तस्म्माऽअरङ्गमामवोयस्यक्क्षयायजिन्वथ ॥ आपोजनयं
थाचनः ॥ १६ ॥ [१६-१] द्यौ॒शान्ति÷ ॥ द्यौ॒शान्तिरन्त
रिक्क्षछशान्ति÷पृथिवीशान्तिरापःशान्तिरोषधयःशान्ति÷ ॥
व्वनस्प्पतयःशान्तिर्व्विश्श्वेदेवाःशान्तिर्ब्रह्मशान्तिःसर्व्वछशा
न्तिःशान्तिरेवशान्तिःसामाशान्तिरेधि ॥ १७ ॥ दृतेदृछंह
मा। मित्रस्यमाचक्क्षुषासर्व्वाणिभूतानिसमीक्क्षन्ताम्॥ मित्र

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्याहञ्चक्क्षुषासर्व्वाणिभूतानिसमीक्क्षे ॥ मित्रस्यचक्क्षुषासमी
क्क्षामहे ॥ १८ ॥ दृतेदृꣳह मा । ज्योक्त्तेसन्दृशिजीव्यास
ञ्ज्योक्त्तेसन्दृशिजीव्यासम् ॥ १९ ॥ नमस्त्ते ॥ नमस्त्तेहर
सेशोचिषेनमस्त्तेऽअस्त्वर्च्चिषे ॥ अन्न्याँस्त्तेऽअस्म्मत्तपन्तु
हेतयः पावकोऽअस्म्मभ्यꣳशिवोभव ॥ २० ॥ नमस्त्ते ।
ऽअस्त्तुविद्युतेनमस्त्तेस्त्तनयित्क्नवे ॥ नमस्त्तेभगवन्नस्त्तुयतꣳ ८०३
स्वः समीहसे ॥ २१ ॥ यतोयतꣳसमीहसेततोनोऽअभयङ्कुरु ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥१३०॥ शन्नं÷कुरुप्प्रजाब्भ्योभंयन्नश्पुशुब्भ्यं÷॥२२॥ सुमित्त्रियानं॥
सुमित्त्रियानुऽआपुऽओषंधयश्सन्तुदुर्म्मित्त्रियास्त्तस्म्मैसन्तु
योस्म्मान्द्वेष्ट्टियञ्चंव्वयन्द्विष्म्मः॥२३॥ तच्चक्क्षुं÷ ॥ तच्चक्क्षुं
र्देवहिंतम्पुरस्त्तांच्छुक्क्रमुच्चंरत् ॥ पश्श्येंमशुरदं÷शुतञ्जीवें
मशुरदं÷शुतꣳशृणुंयामशुरदं÷शुतम्प्रब्ब्रंवामशुरदं÷शुतमदीं
नाश्स्यामशुरदं÷शुतम्भूयंश्चशुरदं÷शुतात् ॥ २४ ॥ [८-२] ॥ १३० ।
इति श्रीवाजसनेयसंहितायां षट्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३६ ॥ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ देवस्यत्त्वा दश, यमाय त्त्वैकादश, द्वा,वेकविꣳशतिः [अ. ३७ म. २१ अनु. २] ॥

हरिःॐ॥ देवस्यंत्त्वा । सवितुःप्प्रसवेश्विनोर्बाहुब्भ्याम्पूष्णो हस्त्ताब्भ्याम् ॥ आददेनारिरसि ॥ १ ॥ युञ्जतेमनः ॥ युञ्जतेमनंऽउतयुञ्जतेधियोव्विप्प्राव्विप्प्रस्यबृहतोव्विपश्चितः ॥ व्विहोत्रांदधेव्वयुनाविदेकऽइन्महीदेवस्यंसवितुःपरिष्टुतिः ॥ २ ॥

देवींद्यावापृथिवी । मखस्यंवामद्यशिरौराद्ध्यासन्देवयजनेपृथि

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शु. य. संहि. ॥१२१॥

ब्याः ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्वाशीर्ष्णे ॥ ३ ॥ देव्योंव्व शु. वि. अ.
म्म्र्यः ॥ देव्योंव्वम्म्र्योभूतस्यंप्प्रथमजामखस्यंवोद्यशिरोंराद्ध्या ॥ ३७ ॥
सन्देवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्वाशीर्ष्णे ॥४॥
शतम् ॥ १९०० ॥ इयत्त्यग्ग्रें ॥ इयत्त्यग्ग्रेंऽआसीन्मखस्यं
तेद्यशिरोंराद्ध्यासन्देवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायंत्त्वामखस्यं
त्त्वाशीर्ष्णे ॥ ५ ॥ इन्द्रस्यौजं÷ ॥ इन्द्रस्यौजंस्त्थमखस्यंवो ॥ १२१ ॥ ८०६
द्यशिरोंराद्ध्यासन्देवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

शीर्ष्णे ॥ मखायँत्वामखस्यँत्वाशीर्ष्णे ॥ मखायँत्वामखस्यँ
त्वाशीर्ष्णे ॥ ६ ॥ प्रैतु ॥ प्रैतुब्रह्मणस्प्पतिः प्प्रदेव्येतुसूनृता ॥
अच्छाव्वीरन्नर्य्यम्पङ्क्तिराधसन्देवायज्ञन्नयन्तुनः ॥ मखायँ
त्वामखस्यँत्वाशीर्ष्णे॥ मखायँत्वामखस्यँत्वाशीर्ष्णे॥ मखा
यँत्वामखस्यँत्वाशीर्ष्णे ॥७॥ मखस्यशिरः ॥ मखस्यशिरो
सि ॥ मखायँत्वामखस्यँत्वाशीर्ष्णे ॥ मखस्यशिरोसि ॥ मखा
यँत्वामखस्यँत्वाशीर्ष्णे ॥ मखस्यशिरोसि ॥ मखायँत्वा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

मखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मखा
यंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे
॥ ८ ॥ अश्वंस्यत्त्वा ॥ अश्वंस्यत्त्वावृष्ण्णं÷शक्क्नाधूंपयामि
देवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ अश्वं
स्यत्त्वावृष्ण्णं÷शक्क्नाधूंपयामिदेवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायं
त्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ अश्वंस्यत्त्वावृष्ण्णं÷शक्क्नाधूंपयामि
देवयजंनेपृथिव्याः ॥ मखायंत्त्वामखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मखायं

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

त्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥
मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ ९ ॥ ऋजवेंत्त्वा । साधवें
त्त्वासुक्षित्यैत्त्वां ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मुखायं
त्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे ॥ मुखायंत्त्वामुखस्यंत्त्वाशीर्ष्णे
॥ १० ॥ [१०-१] सुमायंत्त्वा । मुखायंत्त्वासूर्य्यंस्यत्त्वा
तपंसे ॥ देवस्त्त्वांसविताम्ध्वांनक्त्तुपृथिव्याःसंᳫस्पृशंस्पाहि ८०१

१ सᳫस्पृशस्पाहि । अत्र "अध्वनो रजसो रिपःस्पृशस्पातौ" (शु. य. प्रा. ३ अ. २८ सू.) इत्यस्मिन् पातामितिधातुग्रहणात् पाहि इति पाधातो-
र्लोटि मध्यमपुरुषस्यैकवचनस्य रूपे परे स्पृशः विसर्गस्य सः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

हि ॥ अर्च्चिरसिशोचिरसितपोसि ॥ ११ ॥ अनाधृष्टापुरस्त्ता
त् ॥ अनाधृष्टापुरस्त्तादग्ग्नेराधिपत्त्यऽआयुम्मेदाःपुत्रवतीद
क्षिणतऽइन्द्रस्याधिपत्त्येप्प्रजाम्मेदाः ॥ सुषदापश्चाद्देवस्य
सवितुराधिपत्त्येचक्क्षुम्मेदाऽआश्श्रुतिरुत्तरतोधातुराधिपत्त्ये
रायस्प्पोषम्मेदाः ॥ विधृतिरुपरिष्टाद्बृहस्प्पतेराधिपत्त्यऽओ
जोमेदाव्विश्वाभ्भ्योमानाष्ट्राभ्भ्यस्प्पाहिमनोरश्वासि ॥ १२ ॥
स्वाहामरुद्भिः ॥ स्वाहामरुद्भिःपरिश्श्रीयस्वदिवःसंस्पृश

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्प्पाहि ॥ मधुमधुमधुं ॥ १३ ॥ गब्भौंदेवानाम् ॥ गब्भौं
देवानाम्पितामतीनाम्पतिं÷प्प्रजानाम् ॥ सन्देवोदेवेनसवि
त्राग्गंतसꣳसूर्य्यैणरोचते ॥ १४ ॥ समग्निः ॥ समग्निरग्नि
नांगतसन्देवैनसवित्रासꣳसूर्य्यैणारोचिष्ट ॥ स्वाहासमग्नि
स्तपसागतसन्दैव्यैनसवित्रासꣳसूर्य्यैणारूरुचत ॥ १५ ॥
धर्त्तादिवः ॥ धर्त्तादिवोविभातितपसस्पृथिव्यान्धर्त्तादेवो

१ तपसः पृथिव्याम् इति पदम्। तपसः इत्यस्य विसर्गस्य "तपसस्पृथिव्याम्" (शु. य. प्रा. ३ अ. २७ सू.) इत्यनेन सत्वे सिद्धति।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

देवानाममर्त्यस्तपोजाः ॥ वाचमस्मे नियच्छ देवायुवम् ॥ १६ ॥ अपश्यङ्गोपाम् ॥ अपश्यङ्गोपामनिपद्यमानमा च परा च पथिभिश्चरन्तम् ॥ स सध्रीचीः स विषूचीर्वसान ऽआवरीवर्त्ति भुवनेष्वन्तः ॥ १७ ॥ विश्वासाम्भुवाम् ॥ विश्वासाम्भुवाम्पते विश्वस्य मनसस्पते विश्वस्य वचसस्पते सर्वस्य वचसस्पते ॥ देवश्रुत्त्वन्देव घर्म्म देवो देवान्पाह्यत्र प्रावीरनु वान्देववीतये ॥ मधुमाध्वीभ्याम्मधुमाधूचीभ्याम् ॥ १८ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

हृदेत्त्वां ॥ हृदेत्त्वामनंसेत्त्वादिवेत्त्वासूर्य्यीयत्त्वा ॥ ऊर्द्ध्वोऽ
अंद्ध्वरन्दिविदेवेषुंधेहि ॥ १९ ॥ पितानं॑ ॥ पितानोंसिपि
तानोंबोधिनमंस्तेऽअस्तुमामाहिᳬसीः ॥ त्वष्ट्टमन्तस्त्वा
सपेमपुत्रान्पशून्मयिंधेहिप्रजामस्म्मासुंधेह्यरिष्टाहᳬसहप
त्याभूयासम् ॥ २० ॥ अहं॑केतुनां । जुषताᳬंसुज्ज्योति
र्ज्योतिषास्वाहां ॥ रात्रि॑केतुनांजुषताᳬंसुज्ज्योतिर्ज्योतिषा
स्वाहां ॥ २१ ॥ [११-२] इति श्रीवाजसनेयसंहितायां
सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥ अनुवाकसूत्रम् ॥ देवस्यत्त्वाष्टौ, यमायत्त्वा क्षत्रस्यत्त्वा दशकौ, त्रयोऽष्टाविꣳशतिः [अ. ३८ मं. २८ अनु. ३] ॥ हरिःॐ॥ देवस्यंत्त्वा ॥ देवस्यंत्त्वासवितुश्प्प्रसवेऽश्श्विनोर्बाहुब्भ्याम्पूष्णो हस्ताब्भ्याम् ॥ आददेदित्त्यैरास्नासि ॥ १ ॥ इडऽएहि ॥ इडऽएह्यदितऽएहिसरस्वत्त्येहि ॥ असावेह्यसावेह्यसावेहि ॥ २ ॥ अदित्त्यैरास्ना । सीन्द्राण्याऽउष्णीषः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

पूषासिघर्म्मायंदीष्व ॥ ३ ॥ अश्विऽभ्यांम्पिन्वस्व ॥ अश्वि
ऽभ्यांम्पिन्वस्वसरस्वत्त्यैपिन्वस्वेन्द्रायपिन्वस्व ॥ स्वाहेन्द्रव
त्स्वाहेन्द्रवत्स्वाहेन्द्रवत् ॥ ४ ॥ यस्त्ते ॥ यस्त्तेस्त्तनंःशश
योयोमंयोभूऽर्य्योरत्क्नधाव्वंसुविद्यश्सुदत्त्रंः ॥ येनव्विश्श्वापुष्य
सिव्वार्य्याणिसरस्वतितमिहधातवेकः ॥ उर्व्वन्तरिक्षमन्वेमि
॥ ५ ॥ गायत्रञ्छन्दः ॥ गायत्रञ्छन्दोसित्त्रैष्टुभञ्छन्दोसि
द्यावापृथिवीऽभ्यान्त्वापरिगृह्णाम्म्यन्तरिक्षेणोपयच्छामि ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

इन्द्राश्विनामधुंनःसारघस्यघर्म्मम्पातंव्वसंवोयजंतव्वाट् ॥ स्वा
हासूर्य्यैस्यरश्मयेंव्वृष्टिवनंये ॥ ६ ॥ समुद्रायंत्त्वा ॥ समु
द्रायंत्त्वाव्वातांयस्वाहासरिरायंत्त्वाव्वातांयस्वाहा ॥ अनाधृ
ष्यायंत्त्वाव्वातांयस्वाहांप्प्रतिधृष्ष्यायंत्त्वाव्वातांयस्वाहा ॥ अ
वस्यवेंत्त्वाव्वातांयस्वाहांशिमिदायंत्त्वाव्वातांयस्वाहा ॥ ७ ॥
इन्द्रायत्त्वा ॥ इन्द्रायत्त्वाव्वसुंमतेरुद्रवंतेस्वाहेन्द्रायत्त्वादि
त्त्यवंतेस्वाहेन्द्रायत्त्वाभिमातिघ्नेस्वाहा ॥ सवित्रेत्त्वंऽऋभुम

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तँव्विभुमतेव्वाजवतेस्वाहाबृहस्पतयेत्त्वाव्विश्वदेव्यावतेस्वाहा
॥ ८ ॥ [८-१] यमायत्त्वा ॥ यमायत्त्वाङ्गिरस्वतेपितृम
तेस्वाहा ॥ स्वाहाघर्म्मायस्वाहाघर्म्मःपित्रे ॥ ९ ॥ व्विश्वाऽ
आशाः ॥ व्विश्वाऽआशादक्षिणसद्विश्वान्देवानयाडिह ॥
स्वाहाकृतस्यघर्म्मस्यमधोःपिबतमश्विना ॥ १० ॥ दिविधाः ॥
दिविधाऽइमँयज्ञमिमँयज्ञन्दिविधाः ॥ स्वाहाग्नयेय ८१७
ज्ञियायशँयजुर्भ्यः ॥ ११ ॥ अश्विनाघर्म्मम् ॥ अश्विनाघ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

र्म्मम्पातठ्ठहाद्द्वीनुमहर्हिविाभिरूतिभिः ॥ तन्त्रायिणेनमोद्या
वांपृथिवीभ्याम् ॥ १२ ॥ अपातामश्विना ॥ घर्म्ममनुद्या
वांपृथिवीऽअमᳬसाताम् ॥ इहैवरातयःसन्तु ॥ १३ ॥ इषे
पिन्वस्व ॥ इषेपिन्वस्वोर्ज्जेपिन्वस्वब्रह्मणेपिन्वस्वक्षत्रायपिन्व
स्वद्यावांपृथिवीभ्याम्पिन्वस्व ॥ धर्म्मासिसुधर्म्मामेन्न्यस्म्मेनृ
म्म्णानिधारयब्रह्मधारयक्षत्रन्धारयव्विशन्धारय ॥ १४ ॥
स्वाहांपूष्णे । शरसेस्वाहाग्ग्रावभ्यःस्वाहाम्प्रतिरवेभ्यः ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

स्वाहापितृब्भ्यंऽऊर्द्ध्वबर्हिब्भ्योघर्म्मपावब्भ्यःस्वाहाद्यावापृथि
वीब्भ्याᳬस्वाहाविश्श्वेब्भ्योदेवेब्भ्यः ॥ १५ ॥ स्वाहारुद्राय।
रुद्रहूतयेस्वाहासञ्ज्योतिषाज्ज्योतिः ॥ अहः केतुनाजुषता
ᳬसुज्योतिर्ज्योतिषास्वाहा ॥ रात्रिः केतुनाजुषताᳬसुज्यो
तिर्ज्योतिषास्वाहा ॥ मधुंहुतमिन्द्रतमेऽअग्नावश्श्यामतेदेव
घर्म्मनमंस्तेऽअस्तुमामाहिᳬसीः ॥ १६ ॥ अभीमम् ॥
अभीमम्महिमादिवंविप्प्रोबभूवसप्प्रथाः ॥ उतश्श्रवसापृथि

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

वीꣳसꣳसीदस्वमहाँ२॥ऽअसिरोचस्वदेववीतमः ॥ विधूम
मंग्नेऽअरुषम्मियेद्ध्यसृजप्प्रशस्तदर्शतम् ॥ १७ ॥ यातें।
घर्म्मदिव्व्याशुग्ग्यागायत्र्याꣳहविर्द्धानें ॥ सातऽआप्प्यायता
न्निष्ट्यायतान्तस्यैतेस्वाहा ॥ यातैघर्म्मान्तरिक्षेशुग्ग्यात्रिष्टु
ब्भ्याग्नीध्रे ॥ सातऽआप्प्यायतान्निष्ट्यायतान्तस्यैतेस्वाहा ॥
यातैघर्म्मपृथिव्व्याꣳशुग्ग्याजगत्त्याꣳसदस्या ॥ सातऽआ
प्प्यायतान्निष्ट्यायतान्तस्यैतेस्वाहा ॥ १८ ॥ [१०-२]

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

क्षत्रस्यंत्त्वा । पुरस्प्पांयब्रह्मणस्त्तन्न्वम्पाहि ॥ व्विशंस्त्त्वाधर्म्मं
णाव्वयमनुंक्कामामसुवितायनव्व्यंसे ॥ १९ ॥ चतुं÷स्रक्तिक्तुर्न्नां
भिं÷ ॥ चतुं÷स्रक्तिक्तुन्नाभिंर्ऋतस्यंसप्प्रथाःसनोंव्विश्श्वायुं÷सप्प्र
थाःसनं÷सर्व्वायुं÷सप्प्रथाः ॥ अपद्द्वेषोऽअपह्वरोन्न्यव्व्रंतस्यस
श्श्रिम ॥ २० ॥ घर्म्मैंतत् ॥ घर्म्मैंतत्त्तेपुरीषन्तेनव्वर्द्धस्वचाच
प्प्यायस्व ॥ व्वर्द्धिषीमहिंचव्वयमाचप्प्यासिषीमहि ॥ २१ ॥ ८२१
अचिक्क्रदुद्वृषां ॥ अचिक्क्रदुद्वृषाहरिंर्म्महान्मित्रोनदर्शतः ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

सꣳसूर्य्यैणदिद्युतदुदधिर्न्निधिः ॥ २२ ॥ सुमित्रियानः ॥
सुमित्रियानऽआपऽओषधयꣳसन्तुदुर्म्मित्रियास्तस्म्मैसन्तु
योऽस्म्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्विष्म्मः ॥ २३ ॥ उद्वयम् ॥ उद्वयन्त
मसस्प्परिस्वःपश्श्यन्तऽउत्तरम् ॥ देवन्देवत्रासूर्य्यमगन्म
ज्योतिरुत्तमम् ॥ २४ ॥ एधोसि ॥ एधोस्येधिषीमहिसमि
दसितेजोसितेजोमयिधेहि ॥ २५ ॥ यावतीद्यावापृथिवी । ॥१२९॥
यावच्चसप्तसिन्धवोवितस्त्थिरे ॥ तावन्तमिन्द्रतेग्ग्रहमूर्ज्जाग्गृ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ह्णाम्म्यक्षितम्मयिगृह्णाम्म्यक्षितम् ॥ २६ ॥ मयित्त्यत् ॥
मयित्त्यदिन्द्रियम्बृहन्मयिदक्क्षोमयिक्क्रतुः ॥ घर्म्मस्त्रिशु
ग्ग्विराजतिव्विराजाज्ज्योतिषासहब्ब्रह्मणातेजसासह ॥ २७ ॥ पय
सोरेतः ॥ पयसोरेतऽआभृतन्तस्यदोहमशीमह्युत्तरामुत्तराᳬं
समाम् ॥ त्विषः संवृक्क्त्वेदक्क्षस्यतेसुषुम्म्णस्यतेसुषुम्म्णा
ग्ग्निहुतः ॥ इन्द्रपीतस्यप्प्रजापतिभक्क्षितस्यमधुमतऽउपहूतऽ
उपहूतस्यभक्क्षयामि ॥ २८ ॥ [१०-३] ॥ इतिश्रीवाजसनेय- ८२३
सं. ६३ संहितायामष्टात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३८ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

॥ श्रीवेदपुरुषाय नमः ॥

अनुवाकसूत्रम् ॥ स्वाहाप्राणेभ्यःषड्, ग्रश्च सप्त, द्वौ त्रयो-
दश ॥ [अ. ३९ मं. १३ अनु. २] हरिःॐ ॥ स्वाहाप्राणे
ऽभ्यः ॥ स्वाहाप्राणेऽभ्यꣳसाधिपतिकेऽभ्यः ॥ पृथिव्यैस्वाहा
ग्नयेस्वाहान्तरिक्षायस्वाहावायवेस्वाहा ॥ दिवेस्वाहासूर्य्याय
स्वाहा ॥१॥ दिग्भ्यःस्वाहा । चन्द्रायस्वाहानक्षत्रेऽभ्यꣳस्वाहा
द्भ्यःस्वाहावरुणायस्वाहा ॥ नाभ्यैस्वाहापूतायस्वाहा ॥२॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

व्वाचेस्वाहा। प्प्राणायस्वाहा प्प्राणायस्वाहा॥ चक्षुषेस्वाहाच
क्षुषेस्वाहाश्श्रोत्त्रायस्वाहाश्श्रोत्त्रायस्वाहा॥ ३ ॥ मनसःका
मम्॥ मनसःकाममाकूतिंव्वाचःसत्त्यमशीय॥ पशूनाᳬंरूप
मन्नस्यरसोयशःश्रीःश्श्रयताम्मयिस्वाहा॥४॥ प्रजापतिःसम्भ्रि
यमाणः। सम्म्राट्सम्भृतोव्वैश्वदेवःसᳬंसन्नोघर्म्मःप्प्रवृक्तस्ते
जऽउद्यतऽआश्विनःपयस्यानीयमानेपौष्णोव्विष्यन्दमाने ८२१
मारुतःक्क्लथन्॥ मैत्रःशरसिसन्ताय्यमानेव्वायव्योह्रियमा

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

णऽआग्ग्नेयोहूयमानोव्वाग्घुतः ॥५॥ सविताप्प्रथमे । हन्नग्ग्नि
र्द्द्वितीयेव्वायुस्तृतीयऽआदित्त्यश्चतुर्त्थैचन्द्रमाःपञ्चमऽऋतुः
षष्ठेमरुतःसप्तमेबृहस्प्पतिरष्टमे ॥ मित्रोनवमेव्वरुणोदशमऽ
इन्द्रऽएकादशेव्विश्वेदेवाद्द्वादशे ॥ ६ ॥ [६-१] उग्ग्रश्च ।
भीमश्चध्वान्तश्चधुनिश्च ॥ सासह्वाँश्चाभियुग्ग्वाचव्विक्क्षिपः
स्वाहा ॥ ७ ॥ अग्ग्निꣳहृदयेन ॥ अग्ग्निꣳहृदयेनाशनिꣳ
हृदयाग्ग्रेणपशुपतिङ्कृत्स्नहृदयेनभवँय्यक्क्ना ॥ शर्व्वम्मतंस्न्ना

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

ऽभ्यामीशानम्मन्युना महादेवमन्तः पर्शव्येनोग्ग्रन्देवंव्वनिष्ठु
ना व्वसिष्ठहनुः शिङ्गीनि कोश्श्याभ्याम् ॥ ८ ॥ उग्ग्रँल्लोहितेन ।
मित्रꣳ सौव्व्रत्त्येन रुद्द्रन्दौव्व्रत्त्येनेन्द्द्रम्प्रक्क्रीडेन मरुतो बलेन सा
द्ध्यान्प्रमुदा ॥ भवस्य कण्ठ्यꣳ रुद्द्रस्यान्तः पार्श्व्यम्महादेवस्य य
कृच्छर्व्वस्य व्वनिष्ठुः पशुपतेः पुरीतत् ॥ ९ ॥ लोमभ्यः स्वाहा ॥

लोमभ्यः स्वाहा लोमभ्यः स्वाहा त्त्वचे स्वाहा त्त्वचे स्वाहा लोहि ८२७

१ अन्तः पर्शव्येन । अत्र "समानपदे च" (शु. य. प्रा. ३ अ. ३० सू.) इत्यनेन सकारे प्राप्ते "वाजपतिर्वाससऽएदिधिषुरन्तः पर्शव्येनान्तः पार्श्व्यमिति च" (शु.य. प्रा. ३ अ. ३८ सू.) इत्यनेन निषिध्यते । अन्तः पार्श्व्यम् इत्यत्र "परंतु रेफहकाराभ्यां" (शु.य.प्रा.४अ.१०१सू.) इत्यनेन शकारस्य द्वित्वम् ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तायस्वाहालोहितायस्वाहामेदोभ्यःस्वाहामेदोभ्यःस्वाहा॥
माᳫंसेभ्यःस्वाहामाᳫंसेभ्यःस्वाहास्नावभ्यःस्वाहास्नाव
भ्यःस्वाहास्थभ्यःस्वाहास्थभ्यःस्वाहामज्जभ्यःस्वाहा
मज्जभ्यःस्वाहा ॥ रेतसेस्वाहापायवेस्वाहा ॥ १० ॥ आया
सायस्वाहा । [1]प्प्रायासायस्वाहासँय्यासायस्वाहाव्वियासायस्वा
होद्यासायस्वाहा ॥ शुचेस्वाहाशोचतेस्वाहाशोचमानायस्वा
हाशोकायस्वाहा ॥ ११ ॥ तपसेस्वाहा ॥ तपसेस्वाहातप्प्य

१ प्रायासाय । प्र यास इति पदम् । अत्र प्रवणशृङ्गयासेषु (शु. य. प्रा. ३ अ. १०५ सू.) इत्यनेन प्रशब्दात्यासशब्दे परे प्रशब्दाकारस्य दीर्घः ।

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तेस्वाहातप्प्यमानायस्वाहातप्प्तायस्वाहाघर्म्मायस्वाहा ॥
निष्कृत्त्यैस्वाहाप्प्रायश्चित्त्यैस्वाहाभेषजायस्वाहा ॥ १२ ॥
यमायस्वाहा ॥ यमायस्वाहान्तकायस्वाहामृत्त्यवेस्वाहा ॥
ब्रह्मणेस्वाहाब्रह्महत्त्यायैस्वाहाविश्श्वेब्भ्योदेवेब्भ्यःस्वाहाद्यावा
पृथिवीब्भ्याᳪंस्वाहा ॥ १३ ॥ [७-२] इतिश्रीवाजसनेय-
संहितायामेकोनचत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३९ ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषाय नमः॥ अनुवाकसूत्रम्॥ ईशाव्वास्यमष्टा, वन्धन्तमो
शु. य. संहि. नव, द्वौ सप्तदश॥ [अ. ४० मं. १७ अनु. २] हरिःॐ॥ व. वि. अ.
॥१४३॥ ईशाव्वास्यम्॥ ईशाव्वास्यमिदꣳसर्वँय्यत्किञ्चजगंत्त्याञ्जगंत्॥ ॥ ४० ॥
तेनंत्त्यक्क्तेनंभुञ्जीथामागृंधःकस्यंस्विद्धनंम्॥ १॥ कुर्व्वन्नेव॥
कुर्व्वन्नेवेहकर्म्माणिजिजीविषेच्छतꣳसमांः॥ एवन्त्वयिना
न्न्यथेतोस्त्तिनकर्म्मंलिप्प्यतेनरें॥२॥ असुर्य्यानामं॥ असुर्य्या
नामतेलोकाऽअन्धेनतमसावृंताः॥ तांस्त्तेप्प्रेत्त्याभिगंच्छन्ति ॥ १४६ । ८३०
येकेचात्त्महनोजनांः॥३॥ अनेजदेकम्॥ अनेजदेकम्मनंसो

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

जवीयोनैनंद्देवाऽआंप्नुवन्पूर्व्वमर्शत् ॥ तद्धावंतोन्यानत्त्येतिति
ष्ठत्तस्मिन्नपोमातरिश्वादधाति ॥ ४ ॥ तदेजति ॥ तदेजतित
न्नैजंतितद्दूरेतद्वन्तिके ॥ तदुन्तरंस्यसर्व्वस्यतदुसर्व्वस्यास्यबा
ह्यतः ॥ ५ ॥ यस्तु ॥ यस्तुसर्व्वाणिभूतान्यात्मन्नेवानुप
श्यति ॥ सर्व्वभूतेषुचात्मानन्ततोनविचिकित्सति ॥ ६ ॥
यस्मिन्त्सर्व्वाणि । भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः ॥ तत्रकोमो
हःकश्शोकंऽएकत्त्वमनुपश्श्यंतः ॥ ७ ॥ सपरि ॥ सपर्य्य

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

गाच्छुक्क्रमंकायमंब्रणमंस्नाविर६ शुद्धमपांपविद्धम् ॥ कवि
र्म्मनीषीपंरिभूःस्वंयुम्भूर्य्याथातत्थ्यतोर्त्थान्व्यदधाच्छाश्वती
भ्यःसमाभ्यः ॥ ८ ॥ [८-१] अन्धन्तमं÷ ॥ अन्धन्त
मःप्रविंशन्तियेसंम्भूतिमुपासंते ॥ ततोभूयंऽइवतेतमोयऽ
उसम्भूंत्त्याᳫंरताः ॥ ९ ॥ अन्न्यदेव ॥ अन्न्यदेवाहुःसंम्भ
वादन्न्यदाहुरसंम्भवात् ॥ इतिंशुश्रुमधीराणाँय्येनस्तद्विंचच
क्षिरे ॥ १० ॥ सम्भूंतिञ्च । विनाशञ्चयस्तद्वेदोभयᳫंसह ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४१५५३५०

विनाशेनमृत्त्युन्तीर्त्त्वासम्भूत्त्यामृतमश्नुते ॥ ११ ॥ अन्ध
न्तमः ॥ अन्धन्तमःप्प्रविशन्तियेविद्यामुपासते ॥ ततोभू
यंऽइवतेतमोयऽउविद्यायांरताः ॥ १२ ॥ अन्यदेव ॥
अन्यदेवाहुर्व्विद्यायाऽअन्यदाहुरविद्यायाः ॥ इतिशुश्श्रुमधी
राणाँय्येनस्तद्विचचक्षिरे ॥ १३ ॥ विद्याञ्च ॥ विद्याञ्चा
विद्याञ्चयस्तद्वेदोभयंसह ॥ अविद्ययामृत्त्युन्तीर्त्त्वाविद्य
यामृतमश्नुते ॥ १४ ॥ वायुरनिलम् ॥ वायुरनिलममृ

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

तुमथेदम्भस्म्मान्तु॑शरीरम् ॥ ॐ ३ ॥ क्रतोस्म्मर ॥ क्लिबे
स्म्मर ॥ कृतꣳस्मर ॥ १५ ॥ अग्ग्नेनय ॥ सुपथारायेऽअस्म्मा
न्विश्श्वानिदेववयुनानिव्विद्वान् ॥ युयोद्ध्युस्म्मज्जुहुराणमेनो
भूयिष्ठान्तेनमऽउक्तिव्विधमे ॥ १६ ॥ हिरण्मयेनपात्रेण ।
सत्त्यस्यापिहितम्मुखम् ॥ योसावादित्त्येपुरुषꣳसोसावहम् ॥
ॐ३॥ खम्ब्रह्म॥१७॥ [९-२][आदितो मन्त्रसंख्या १९७५]
इतिश्रीवाजसनेयसंहितायां चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ४० ॥

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

श्रीवेदपुरुषार्पणमस्तु ॥ दशाध्याये समाख्याता अनुवाकास्तु संख्यया ॥ शतं दशानुवाकाश्च नवान्ये च मनीषिभिः ॥ १ ॥ सप्तषष्टिश्चितौ ज्ञेया सौत्रे द्वाविंशतिस्तथा ॥ अश्वे एकोनपञ्चाशत्पञ्चत्रिंशत्खिले स्मृताः ॥२॥ शुक्रियेषु तु विज्ञेया एकादश मनीषिभिः ॥ एकीकृत्य समाख्यातं त्रिशतं ऽयधिकं मतम् ॥३॥

इति श्रीवाजसनेयसंहितायामनुवाकसूत्राध्यायः समाप्तः ॥ ८३५

इयं श्रीशुक्लयजुर्वेदसंहिता आमनगरनिवासिनाऽऽचार्योवटङ्केन त्रिकमजीतनुजनुषाऽमृतलालशास्त्रिणा या० शिक्षा० का० प्रणीतयजुःप्रातिशाख्यानुसारेण च शके १८७२ चैत्रमासे शुक्लपक्षे प्रतिपदि रविवासरे वत्सरारम्भे संशोधिता "अमृतवर्षिण्या टिप्पण्या" च समलङ्कृता समाप्ता ॥

pdf by कृष्णाशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०

इति श्रीवाजसनेयसंहितोत्तरविंशतिः समाप्ता ।

८३५

pdf by कृष्णशरण पोखरेल, लालबन्दी–१७, सर्लाही, नेपाल, फोन नं. ००९७७–९८४४१५५३५०